

Gmina Miasteczko Śląskie
ul. Rynek 8
42-610 Miasteczko Śląskie

AKTUALIZACJA STRATEGII ROZWOJU

GMINY MIASTECZKO ŚLĄSKIE

na lata 2025-2035

Spis treści

1. Wprowadzenie	6
2. Metodologia	9
3. Wnioski z diagnozy społecznej, gospodarczej, przestrzennej Gminy Miasteczko Śląskie .	12
3.1 Charakterystyka Miasteczka Śląskiego	12
3.2 Wnioski z diagnozy i identyfikacja specyficznych uwarunkowań oraz lokalnych potencjałów Gminy Miasteczko Śląskie w sferze społecznej i gospodarczej	15
3.3 Wnioski z diagnozy i identyfikacja specyficznych uwarunkowań oraz lokalnych potencjałów Gminy Miasteczko Śląskie w sferze przestrzennej.....	34
3.4 Wnioski z diagnozy na podstawie badań ankietowych i wywiadów eksperckich	51
4. Bilans strategiczny Gminy Miasteczko Śląskie	69
5. Wizja i misja rozwoju Gminy Miasteczko Śląskie	74
6. Cele strategiczne i kierunki działań	76
7. Rezultaty planowanych działań	99
8. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz kluczowe uwarunkowania rozwojowe	118
8.1 Kluczowe uwarunkowania rozwojowe.....	124
8.2 Wnioski do modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej.....	127
8.3 Kierunki rozwoju w modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasteczka Śląskiego	130
8.4 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej	134
9. Obszary strategicznej interwencji	145
10. Określenie spójności Strategii rozwoju ze strategiami na szczeblu krajowym, regionalnym, ponadlokalnym	161
11. System realizacji Strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	173
12. Monitoring realizacji Strategii.....	176
13. Ramy finansowe i źródła finansowania Strategii.....	178
14. Ewaluacja ex-ante.....	183

Spis tabel

Tabela 1 Struktura ludności dla Gminy Miasteczko Śląskie w odniesieniu do danych dla województwa w 2023 r.....	16
Tabela 2 Ludność wg płci dla Gminy Miasteczko Śląskie w latach 2018-2023.....	16
Tabela 3 Działające na obszarze Gminy Miasteczko Śląskie podmioty gospodarki narodowej, z uwzględnieniem sektora rolniczego, przemysłowego i budowlanego w 2023 r. w odniesieniu do danych dla województwa.....	16
Tabela 4 Podmioty gospodarki narodowej, przekształcenia własnościowe i strukturalne w Gminie Miasteczko Śląskie w latach 2018-2023.....	17
Tabela 5 Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD 2007 w Gminie Miasteczko Śląskie w latach 2018-2023.....	18
Tabela 6 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Miasteczko Śląskie w latach 2019-2022 w odniesieniu do danych dla województwa.....	18
Tabela 7 Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Miasteczko Śląskie wg kryterium dochodowego w latach 2018-2022.....	18
Tabela 8 Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego w Gminie Miasteczko Śląskie w latach 2018-2022.....	19
Tabela 9 Świadczenia na rzecz rodziny w Gminie Miasteczko Śląskie w latach 2018-2022.....	19
Tabela 10 Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych w Gminie Miasteczko Śląskie z uwzględnieniem danych dla województwa w latach 2019-2022.....	20
Tabela 11 Liczba jednostek oświatowych zlokalizowanych na terenie Gminy Miasteczko Śląskie.....	22
Tabela 12 Obiekty edukacyjne na terenie Gminy Miasteczko Śląskie w latach szkolnych do 2024 r.....	23
Tabela 13 Szkoły Podstawowe na terenie Gminy Miasteczko Śląskie w latach szkolnych do 2024 r.....	23
Tabela 14 Przedszkola na terenie Gminy Miasteczko Śląskie w latach szkolnych do 2024 r.....	23
Tabela 15 Liczba uczniów w roku szkolnym 2023/2024.....	24
Tabela 16 Liczba miejsc przedszkolnych w roku szkolnym 2023/2024.....	24
Tabela 17 Wykaz NGO zarejestrowanych w Gminie Miasteczko Śląskie.....	24
Tabela 18 Wydarzenia organizowane przez podmioty kultury i liczba ich uczestników w Gminie Miasteczko Śląskie w latach 2018-2023.....	26

Tabela 19 Biblioteki, czytelnicy, wypożyczenia księgozbioru w Gminie Miasteczko Śląskie w latach 2018-2023.....	27
Tabela 20 Kluby i sekcje sportowe, członkowie i ćwiczący w Gminie Miasteczko Śląskie w latach 2018-2022.....	27
Tabela 21 Ludność w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci w Gminie Miasteczko Śląskie w latach 2017-2023.....	30
Tabela 22 Sieć gazowa w Gminie Miasteczko Śląskie w latach 2017-2022.....	37
Tabela 23 Sieć kanalizacyjna w Gminie Miasteczko Śląskie w latach 2017-2023.....	39
Tabela 24 Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków dla Gminy Miasteczko Śląskie.....	40
Tabela 25 Obiekty wpisane do rejestrów zabytków na terenie Gminy Miasteczko Śląskie.....	48
Tabela 26 Analiza SWOT - Mocne i słabe strony.....	69
Tabela 27 Analiza SWOT - Szanse i zagrożenia.....	70
Tabela 28 Cele strategiczne wraz z przyporządkowanymi kierunkami działań.....	83
Tabela 29 Cele strategiczne, kierunki i zakresy działań.....	85
Tabela 30 Cele strategiczne, kierunki działania, oczekiwane rezultaty prowadzonych działań i wskaźniki ich realizacji.....	100
Tabela 31 Cele strategiczne, kierunki działań i źródła finansowania w ramach finansowych 2023 - 2035.....	180

Spis map

Mapa 1 Mapa Powiatu tarnogórskiego.....	12
Mapa 2 Lokalizacja Gminy Miasteczko Śląskie na terenie Województwa Śląskiego.....	15
Mapa 3 Model struktury funkcjonalno – przestrzennej Gminy Miasteczko Śląskie wraz z obszarami i kierunkami interwencji oraz elementami gospodarki i infrastruktury.....	121
Mapa 4 Elementy środowiska przyrodniczego.....	122
Mapa 5 Elementy środowiska kulturowego.....	123
Mapa 6 Obszar Strategicznej Interwencji – miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze.	150
Mapa 7 Obszar Strategicznej Interwencji – obszary cenne przyrodniczo.....	151
Mapa 8 Obszar Strategicznej Interwencji – ośrodki wzrostu.....	152
Mapa 9 Obszar Strategicznej Interwencji – gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze.	153
Mapa 10 Obszar Strategicznej Interwencji – gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza.....	154
Mapa 11 Obszar Strategicznej Interwencji Miasteczko Śląskie – OR 1.....	156

Mapa 12 Obszar Strategicznej Interwencji Miasteczko Śląskie – OR 2.....	157
Mapa 13 Obszar Strategicznej Interwencji Miasteczko Śląskie – OR 3A.....	157
Mapa 14 Obszar Strategicznej Interwencji Miasteczko Śląskie – OR 3B.....	158
Mapa 15 Obszar Strategicznej Interwencji Miasteczko Śląskie – OR 4.....	158
Mapa 16 Obszar Strategicznej Interwencji Miasteczko Śląskie e – OR 5.....	159
Mapa 17 Obszar Strategicznej Interwencji Miasteczko Śląskie – OR 6A.....	160
Mapa 18 Obszar Strategicznej Interwencji Miasteczko Śląskie e – OR 6B.....	160

Spis wykresów

Wykres 1 Przyrost naturalny w latach 1995-2022 w Gminie Miasteczko Śląskie.....	20
Wykres 2 Przyrost naturalny w latach 2018-2023.....	21
Wykres 3 Migracje na terenie Gminy Miasteczko Śląskie w latach 1995-2022.....	21
Wykres 4 Produkcyjne grupy wieku na 2023 r.....	30
Wykres 5 Udział grup produkcyjnych z podziałem na płeć w ludności Gminy Miasteczko Śląskie w latach 2018-2023.....	31
Wykres 6 Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w Gminie Miasteczko Śląskie w latach 2004-2023.....	32
Wykres 7 Poziom wykształcenia – Miasteczko Śląskie.....	33

1. Wprowadzenie

Nadrzędnym aktem prawnym zobowiązującym samorządy do prowadzenia polityki rozwoju jest Ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 198 z późn. zm.). Zgodnie z art. 3 tej ustawy, politykę rozwoju prowadzi Rada Ministrów - w skali kraju; samorząd województwa - w skali regionu, związek metropolitalny w skali subregionalnej / metropolitalnej, a także samorząd powiatowy i gminny - w skali lokalnej. Ustawa definiuje politykę rozwoju, jako zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju oraz spójności społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki i tworzenia nowych miejsc pracy w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej.

Jednakże należy pamiętać, że zgodnie z art. 4 przedstawionej wyżej ustawy, politykę rozwoju prowadzi się na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych i polityk publicznych. Polityka rozwoju może być prowadzona również na podstawie instrumentów prawnych i finansowych określonych w odrębnych przepisach. W związku z powyższym w przypadku Miasteczka Śląskiego za podstawę prawną dla przyjmowania Strategii Rozwoju Gminy przyjęto art. 18 ust. 2 pkt 6a ustawy o samorządzie Gminnym (t.j. Dz.U. z 2026 r., poz. 662 z późn. zm.), zgodnie z którym, przyjmowanie programów rozwoju w trybie określonym w przepisach o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, należy do wyłącznej kompetencji Rady. Powyższe jest w zgodzie z art. 18 ust. 1 tej samej ustawy, zgodnie z którym Radzie powierza się wszystkie sprawy związane z działaniami Gminy, o ile ustawy nie stanowią inaczej. Z kolei artykuł 10e tej ustawy stanowi, że Gmina może opracować swoją strategię rozwoju wskazując wymogi dotyczące strategii. Powyższa Strategia Rozwoju Gminy jest dokumentem spełniającym niniejsze wymagania. Według zapisów ustawy, strategia rozwoju Gminy obejmuje wnioski z diagnozy oraz określa przede wszystkim:

- cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- model struktury funkcjonalno-przestrzennej, w tym:
 - a) strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych,
 - b) system powiązań przyrodniczych,
 - c) główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych,
 - d) główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej;

- ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej
w Gminie, dotyczące:
 - a) zasad ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu,
 - b) zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
 - c) kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej,
 - d) zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2026 r. poz. 538 z późn. zm.),
 - e) zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego,
 - f) kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej,
 - g) zasad lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW,
 - h) zasad lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
 - i) zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
 - j) zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji;
- obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz.U. z 2026 r. poz. 720 z późn. zm.), wraz z zakresem planowanych działań;
- obszary strategicznej interwencji kluczowe dla Gminy, jeżeli takie zidentyfikowano wraz z zakresem planowanych działań;
- system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych;
- ramy finansowe i źródła finansowania.

Struktura sporządzonego dokumentu obejmuje wszystkie obligatoryjne elementy, uwzględniając przy tym kwestie społeczne, gospodarcze oraz przestrzenne, które wynikają z przytaczanych przepisów. Dokument Strategii został sporządzany w formie tekstowej oraz graficznej i zawiera model struktury funkcjonalno-przestrzennej, będący zobrazowaniem założeń funkcjonalno-przestrzennych planowanej Strategii Rozwoju.

Zapisy Strategii są zorientowane m.in. na podniesienie jakości życia mieszkańców Gminy i racjonalne zaspokajanie ich potrzeb, a także stymulowanie rozwoju gospodarczego i w szerokim aspekcie, zwiększenie konkurencyjności i atrakcyjności obszaru Gminy Miasteczko Śląskie.

W założeniu powyższe nastąpi m.in. poprzez zapewnianie wysokiej jakości usług publicznych, odpowiednich rozwiązań przestrzennych i należytego stanu infrastruktury technicznej. Wypracowana w procesie partycypacji społecznej Strategia rozwoju wraz z odpowiednio zaprogramowanym i przyjętym procesem monitoringu, pozwoli sprawnie zarządzać Gminą, rozwiązywać pojawiające się problemy, zjawiska kryzysowe oraz sprzeczności zaistniałe pomiędzy różnymi grupami interesu i uczestnikami procesu funkcjonowania Gminy. Ustalone kierunki działania pozwolą na osiągnięcie efektu synergii działań różnych interesariuszy i efektywnie wykorzystać zidentyfikowane zasoby, a także lokalne potencjały, do realizacji wyznaczonych celów strategicznych. Ponadto pozwoli właściwie gospodarować środkami, które trzeba zaangażować podejmując się realizacji koniecznych działań.

2. Metodologia

Zakres prac składających się na przygotowanie dokumentu Strategii Rozwoju, obejmował działania zorientowane na określenie aktualnych warunków rozwoju Gminy, w tym przeprowadzenie odpowiednich analiz opartych na pozyskanych danych statystycznych, a także przeprowadzonych badaniach ankietowych, warsztatach i konsultacjach, będących podstawą do sformułowania wizji, misji oraz wyznaczenia celów strategicznych wraz z kierunkami działania. W toku opracowywania niniejszego dokumentu przygotowano diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Diagnoza aktualnych warunków rozwojowych została przeprowadzona na podstawie:

- analizy porównawczej zachodzących na terenie Gminy tendencji i trendów z uwzględnieniem danych statystycznych,
- analizy i identyfikacji specyficznych uwarunkowań oraz lokalnych potencjałów Gminy,
- analizy poziomu zadowolenia i jakości życia, kierunków preferowanych działań i ich rezultatów, mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń postrzeganych przez mieszkańców Gminy i innych interesariuszy - na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych.

Diagnoza polegała na identyfikacji, gromadzeniu i analizie danych na temat obszaru Gminy i zawierała w sobie elementy oceniające potencjały wewnętrzne obszaru oraz uwarunkowania o charakterze zewnętrznym, w zakresie ich wpływu (potencjalnego lub realnego) na wdrażanie Strategii. Ponadto pozyskano wiarygodne i aktualne dane liczbowe charakteryzujące poszczególne potencjały analizowanych obszarów.

Następnie przeprowadzono analizę SWOT, która została wykonana na podstawie zebranych danych statystycznych i badań ilościowych, ponadto wykorzystano wyniki przeprowadzonego procesu partycypacyjnego w formie badań sondażowych. Dzięki przeprowadzonej analizie możliwe było wskazanie szans i zagrożeń płynących z otoczenia zewnętrznego oraz mocnych i słabych stron obszaru Gminy Miasteczko Śląskie, wpływających na określenie celów strategicznych. W uzupełnieniu pozyskanych w ten sposób informacji, przeprowadzono spotkania konsultacyjne, o charakterze warsztatów strategicznych. Na podstawie identyfikacji lokalnych potencjałów, przeprowadzonych badań sondażowych, wywiadów eksperckich w trakcie spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami i kluczowymi podmiotami wpływającymi na kształtowanie i wdrażanie polityki rozwoju Gminy, określono specyfikę lokalną, czyli punkt

widzenia partnerów lokalnych. W całym procesie konsultacyjnym i partycypacyjnym pozyskano dane synergiczne, uwzględniające specyfikę potencjałów poszczególnych sektorów (publicznego, prywatnego, gospodarczego i obywatelskiego), ich wzajemne i indywidualne oczekiwania, a także przewidywane korzyści związane z realizacją wspólnej wizji rozwoju. W całościowej analizie jako szczególnie istotne brano pod uwagę znaczenie danego obszaru dla rozwoju lokalnego. Zebrane w ten sposób dane, a także opinie uzyskane w wyniku przeprowadzonych sondaży i konsultacji, w tym w postaci warsztatów strategicznych, posłużyły jako wytyczne do stworzenia przedmiotowej Strategii i stanowiły punkt wyjścia do określenia jej kluczowych strategicznych elementów, w tym wizji i misji Gminy.

Powyższe pozwoliło określić główne wyzwania i cele strategiczne, a także kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Uzupełnieniem wyżej wymienionych, jest wskazanie oczekiwanych rezultatów tych działań wraz z określeniem wskaźników ich osiągnięcia. Część strategiczną uzupełniono o kierunki działań, które powinny zostać wdrożone przez władze samorządowe. Założenia planu działania zostały poprzedzone dyskusją nad kierunkami działań i planowanymi zakresami, z władzami samorządowymi i reprezentantami społeczeństwa.

Założenia dla Strategii opracowano, ze szczególnym uwzględnieniem spójności ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, a także kluczowymi strategiami szczebla krajowego, w tym m.in. Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030, a także Strategią Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030 r., Lokalną Strategią Rozwoju LGD na lata 2023-2027 LGD „Leśna Kraina Górnego Śląska” czy założeniami kolejnej perspektywy budżetowej Unii Europejskiej, w tym dokumentu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027. Założono, że Strategia wyznacza perspektywę rozwoju Gminy do 2035 r. W Strategii uwzględniono możliwość finansowania działań ze środków własnych Gminy, innych środków krajowych, jak i funduszy Unii Europejskiej. Biorąc pod uwagę przyjęty horyzont czasowy, złożoność zachodzących procesów społecznych i gospodarczych, a także uwarunkowań makroekonomicznych, zaproponowano adekwatny system monitoringu i przyjęto możliwość modyfikacji przyjętych zapisów Strategii.

Zakres przedmiotowy Strategii obejmuje m.in. następujące obszary problemowe:

- rozwój kapitału społecznego i aktywna integracja społeczna,

- zachowanie dziedzictwa kulturowego i rozwój kultury,
- rozwój edukacji, podnoszenie poziomu wykształcenia i kwalifikacji,
- ochrona środowiska, dziedzictwa przyrodniczego,
- zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej, gospodarczej, rekreacyjnej,
- stymulowanie konkurencyjności gospodarki, rozwój przedsiębiorczości,
- stymulowanie procesów polepszających jakość życia mieszkańców oraz poprawę infrastruktury społecznej i technicznej obszaru Gminy.

Reasumując opracowany dokument w zasadniczej części zawiera:

- wnioski z przeprowadzonej wieloaspektowej diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej,
- zidentyfikowane potencjały i bariery rozwojowe oraz określone wyzwania strategiczne, będące punktem wyjścia do określenia misji, wizji i celów,
- skonkretyzowaną wizję, opisującą stan rozwoju Gminy, który powinien zaistnieć w rezultacie realizacji celów wyznaczonych w Strategii,
- ustaloną misję Gminy, określającą cele wszystkich działań wdrażanej Strategii,
- zidentyfikowane cele strategiczne i rekomendowane kierunki działania, umożliwiające realizację przyjętych zamierzeń strategicznych,
- doprecyzowane uwarunkowania realizacyjne i przyjęty system realizacji strategii.

3. Wnioski z diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Miasteczko Śląskie

W niniejszym rozdziale scharakteryzowano wnioski wyciągnięte z pogłębionej i usystematyzowanej diagnozy dla obszaru Gminy Miasteczko Śląskie. Przeprowadzono diagnozę czynników i zachodzących zjawisk oraz ocenę skali i charakteru potrzeb na podstawie zebranych danych statystycznych i przeprowadzonych badań sondażowych, przy uwzględnieniu identyfikacji specyficznych uwarunkowań i lokalnych potencjałów. Diagnoza obejmuje aspekty sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, wraz z analizą zaobserwowanych zjawisk i trendów.

3.1 Charakterystyka Miasteczka Śląskiego

Gmina Miasteczko Śląskie leży w powiecie tarnogórskim - w południowo-zachodniej Polsce, w północno-zachodniej części województwa śląskiego. Od wschodu graniczy z gminami Woźniki i Ożarówice, od północy z miastem Kalety, od zachodu z gminą Tworóg, od zachodu i południa z miastem Tarnowskie Góry i od południa z gminą Świerklaniec. Powierzchnia Gminy wynosi 67,83 km². Gmina Miasteczko Śląskie jest gminą miejską, w której wydzielono sołectwo Żyglin-Żyglinek, sołectwo Brynica i sołectwo Bibiela.

Mapa 1 Mapa Powiatu tarnogórskiego

Źródło: <https://bip.slaskie.pl>

Miasteczko Śląskie bezpośrednio graniczy od południowej strony z Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolią. W odległości ok. 10 km od Miasteczka Śląskiego znajduje się Międzynarodowy

Port Lotniczy Katowice. Dojazd do niego możliwy jest drogą wojewódzką nr 912 oraz drogą krajową nr 78. Szybkie połączenie z lotniskiem zapewnia również linia kolejowa nr 182 Tarnowskie Góry - Zawiercie. Funkcjonuje także turystyczna linia wąskotorowa, obsługiwana w weekendy miesiący letnich, kursująca na trasie Bytom - Tarnowskie Góry – Miasteczko Śląskie. Przez zachodnią część Miasteczka Śląskiego przebiega także linia kolejowa znaczenia magistralnego, relacji Chorzów Batory – Tczew. Ponadto Miasteczko Śląskie leży przy drogach wojewódzkich DW 912 (łącząca DK 78 w Świerklańcu i DW 908 w Miasteczku Śląskim), DW 908 (łącząca Częstochowę z Tarnowskimi Górami) oraz w pobliżu drogi krajowej DK 78, autostrady A1 i w sąsiedztwie dużych aglomeracji miejskich. Teren Gminy jest zlokalizowany na terenie dwóch prowincji: Garbu Tarnogórskiego oraz Równiny Opolskiej. Pod względem geomorfologicznym Gmina leży w obrębie Obniżenia Małej Panwi.

Gmina dzieli się na cztery zespoły osadnicze:

- Miasteczko Śląskie, będące miejscem koncentracji ludności, wytwórczości i działalności usługowej.
- Sołectwo Żyglin-Żyglinek, tereny charakteryzujące się skupioną zabudową mieszkaniową jednorodzinną i lokalizacją funkcji usług podstawowych. Rozwój Żygliny przybiera formę osiedla podmiejskiego.
- Sołectwo Brynica, położone pomiędzy kompleksem lasów lublinieckich i doliną Brynicy, o wysokim stopniu izolacji od pozostałych jednostek Gminy.
- Sołectwo Bibiela, niewielki zespół osadniczy o najwyższym stopniu wyizolowania w strukturze Gminy.

Gmina Miasteczko Śląskie jest atrakcyjnym miejscem do spędzania wolnego czasu i posiada duży potencjał rekreacyjno-turystyczny. Ponad 80% jej powierzchni stanowią lasy, które są odpowiednie dla rowerzystów, amatorów biegania, joggingu, nordic walkingu, pieszych wycieczek, czy spacerów po lesie. Piesze szlaki turystyczne przebiegające przez Gminę to: Szlak Stulecia Turystyki, Szlak Świerklaniecki, Szlak Gwarków Górnośląskich. Przez tereny Gminy przebiega szlak rowerowy „Leśno Rajza” zaliczający się do Śląskiej Sieci Tras Rowerowych, który wiedzie przez atrakcyjne przyrodniczo i krajobrazowo, leśne tereny w sześciu gminach, w powiatach tarnogórskim i lublinieckim. Ścieżka wytyczana jest w gminach Świerklaniec, Miasteczko Śląskie, Kalety, Tworóg, Woźniki i Koszęcin, łącząc się z innymi istniejącymi trasami. Trasa przebiega też przez tereny przylegające do

wypoczynkowego akwenu wodnego Zalew Nakło-Chechło. Ten zlokalizowany pomiędzy Miasteczkiem Śląskim, Tarnowskimi Górami i Świerklańcem, zbiornik wodny, jest atrakcyjnym miejscem spędzania czasu przez mieszkańców aglomeracji śląskiej oraz mieszkańców pobliskich gmin, pełniąc istotne funkcje rekreacyjne. Wokół akwenu wodnego Zalew Nakło-Chechło, usytuowane są liczne ośrodki wypoczynkowe, wypożyczalnie sprzętu rekreacyjnego, trasy rowerowe i spacerowe oraz oferowana jest szeroka gama usług okołoturystycznych. Miasteczko Śląskie oferuje także jako atrakcję turystyczną, przejazd jedną z najstarszych kolejek w Polsce, która jest jedyną w Polsce koleją o prześwicie 785 mm. Jest to przejazd trasą Górnośląskiej Kolei Wąskotorowej (relacji Bytom – Tarnowskie Góry – Miasteczko Śląskie). Zabytkowa trasa powstała w XIX wieku jako system transportu pomiędzy kopalniami, hutami i innymi zakładami związanym z funkcjonowaniem przemysłu ciężkiego i od lat 90-tych XX wieku pełni funkcje turystyczne, łącząc Bytom z Miasteczkiem Śląskim. Wytyczona trasa wiedzie przez obszary wielu atrakcji turystycznych. Jej przystanki to m.in. Dolomity Sportowa Dolina czy Zabytkowa Kopalnia Srebra w Tarnowskich Górach czy wspomniany już zbiornik wodny Nakło-Chechło.

Na terenie Gminy Miasteczko Śląskie zlokalizowany jest atrakcyjny turystycznie obszar leśny z pozostałościami dawnej kopalni w Bibieli, położony w północno-wschodniej części Gminy Miasteczko Śląskie. „Pasieki” to zespół stawów i malowniczych jezior, powstały w miejscu zalanej kopalni, bardzo urokliwy, funkcjonujący w otoczeniu borów sosnowo-świerkowych, gdzie występują rzadkie gatunki roślin i ptaków. Ruiny zalanej w 1917 roku kopalni w Pasiekach, jej pozostałości, jako bardzo ciekawe turystycznie miejsce pod względem historycznym i przyrodniczym, można dziś oglądać m. in. pokonując trasę rowerową wyznaczoną na terenie Gminy i przygotowaną z inicjatywy Pana Dawida Szurgacza we współpracy z władzami Miasteczka Śląskiego.

W perspektywie najbliższych lat spodziewany jest istotny rozwój Gminy. Na kształtowanie przyszłych warunków rozwoju, duży wpływ będzie miało uwzględnienie potencjału konsumpcyjnego mieszkańców i inwestorów z pobliskich dużych miast konurbacji śląskiej, atrakcyjności inwestycyjnej i osadniczej Gminy jako dobrego miejsca do życia i prowadzenia biznesu, a także atrakcyjności obszaru Gminy pod względem turystyki i rekreacji. Reasumując, atrakcyjna lokalizacja sprzyja zarówno przyciąganiu inwestorów branży gospodarczej, jak i rozwojowi form rekreacji, wypoczynku i związanej z nimi działalności okołoturystycznej.

Ponadto atrakcyjność położenia sprzyja rozwojowi osadnictwa i budownictwa mieszkaniowego.

Mapa 2 Lokalizacja Gminy Miasteczko Śląskie na terenie Województwa Śląskiego

Źródło: Opracowanie własne

3.2 Wnioski z diagnozy i identyfikacja specyficznych uwarunkowań oraz lokalnych potencjałów Gminy Miasteczko Śląskie w sferze społecznej i gospodarczej

Według danych GUS na grudzień 2023 r. Gminę Miasteczko Śląskie zamieszkiwało 6 961 osób, w tym 3 372 mężczyzn (48,44%) i 3 589 kobiet (51,56%). Średnia gęstość zaludnienia wynosi 102,5 os/km². Średni wiek mieszkańców wynosi 42,6 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Tabela 1 Struktura ludności dla Gminy Miasteczko Śląskie w odniesieniu do danych dla województwa w 2023 r.

Jednostka terytorialna	Ludność	Płeć		Średnia gęstość zaludnienia (km ²)
		mężczyźni	kobiety	
Miasteczko Śląskie	6 961	3 372	3 589	102,5
województwo śląskie	4 333 066	2 083 985	2 249 081	370

Źródło: <https://svs.stat.gov.pl>

Ogólne dane statystyczne dotyczące podziału ludności wg płci za lata 2018 – 2023 obrazuje poniższa tabela, z której wynika, że na przestrzeni analizowanych lat proporcja płci nie ulega istotnym zmianom, a w roku 2023 podobnie jak w 2018 utrzymuje się przewaga ilości kobiet nad mężczyznami.

Tabela 2 Ludność wg płci dla Gminy Miasteczko Śląskie w latach 2018-2023

Liczba ludności	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ogółem	7449	7442	7133	7044	6971	6961
mężczyźni	3601	3589	3449	3390	3357	3372
kobiety	3848	3853	3684	3654	3614	3589

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Biorąc pod uwagę podmioty gospodarki narodowej ogółem, wyszczególnić można z kolei liczbę podmiotów działających w sektorze rolniczym i przemysłowo-budowlanym. Na obszarze Gminy Miasteczko Śląskie najwięcej podmiotów lokuje się w sektorze przemysłowo-budowlanym. W Gminie Miasteczko Śląskie, tak jak w województwie śląskim, przeważają podmioty z sektora przemysłowo-budowlanego. Szczegółowe dane z roku 2023 zaprezentowane zostały w tabeli poniżej:

Tabela 3 Działające na obszarze Gminy Miasteczko Śląskie podmioty gospodarki narodowej, z uwzględnieniem sektora rolniczego, przemysłowego i budowlanego w 2023 r. w odniesieniu do danych dla województwa

Jednostka terytorialna	ogółem	w tym w sektorze	
		rolniczym	przemysłowo - budowlanym
Miasteczko Śląskie	661	13	228
województwo śląskie	533 194	5 298	118 735

Źródło: Opracowanie na podstawie: Statystyczne Vademecum Samorządowca oraz Banku Danych Lokalnych

Ogólne dane statystyczne dotyczące podmiotów gospodarki narodowej, przekształceń własnościowych i strukturalnych w latach 2018-2023, obrazuje poniższa tabela, z której wynika, że na przestrzeni analizowanych lat rośnie ilość podmiotów sektora prywatnego, a największa ilość zarejestrowanych podmiotów prywatnych to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Tabela 4 Podmioty gospodarki narodowej, przekształcenia własnościowe i strukturalne w Gminie Miasteczko Śląskie w latach 2018-2023

Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON						
Podmioty wg sektorów własnościowych	2018	2019	2020	2021	2022	2023
podmioty gospodarki narodowej ogółem	525	537	568	620	645	661
sektor publiczny - ogółem	13	13	14	14	14	14
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	9	9	9	9	9	9
sektor prywatny - ogółem	512	523	553	602	627	641
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	425	443	462	501	521	531
sektor prywatny - spółki handlowe	16	19	20	22	27	28
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	0	1	1	1	1	1
sektor prywatny - fundacje	2	2	2	2	2	4
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	11	12	12	14	15	16

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W tym kontekście należy zwrócić uwagę, na wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców Gminy Miasteczko Śląskie i rosnące nasycenie obszaru Gminy w podmioty gospodarcze.

Dane statystyczne dotyczące podmiotów wg grup rodzajów działalności PKD 2007 w latach 2018-2023, obrazuje poniższa tabela, z której wynika, że na przestrzeni analizowanych lat wśród rosnącej liczby podmiotów sektora prywatnego, największa ilość zarejestrowanych podmiotów prywatnych, niezmiennie znajduje się w grupie „pozostała działalność”.

Tabela 5 Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD 2007 w Gminie Miasteczko Śląskie w latach 2018-2023

Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD 2007	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ogółem	525	537	568	620	645	661
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	15	16	14	15	13	13
przemysł i budownictwo	153	169	180	201	218	228
pozostała działalność	357	352	374	404	414	420

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Analizując dane dotyczące pomocy społecznej na obszarze Gminy Miasteczko Śląskie, posłużono się ostatnimi zagregowanymi i dostępnymi danymi do 2022 roku.

W przypadku liczby gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej, można zaobserwować stały spadek liczby takich gospodarstw, co jest porównywalne z danymi dla województwa śląskiego gdzie liczba takich gospodarstw również maleje.

Tabela 6 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Miasteczko Śląskie w latach 2019-2022 w odniesieniu do danych dla województwa

Jednostka terytorialna	2019	2020	2021	2022
	gosp.	gosp.	gosp.	gosp.
Miasteczko Śląskie	284	273	266	254
województwo śląskie	304	281	256	239

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Zamieszczona poniżej tabela prezentuje dane przy uwzględnieniu kryterium dochodowego. Można powiedzieć, że ogólna liczba gospodarstw korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej jest zmienna, natomiast za ostatnie badane 4 lata można zauważyć trendy malejącej pomocy dla gospodarstw powyżej kryterium dochodowego oraz wzrastającej pomocy dla gospodarstw poniżej kryterium dochodowego.

Tabela 7 Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Miasteczko Śląskie wg kryterium dochodowego w latach 2018-2022

Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego	2018	2019	2020	2021	2022
ogółem	125	119	97	99	100

poniżej kryterium dochodowego	78	61	62	66	100
powyżej kryterium dochodowego	47	58	35	33	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Analizując za ten sam okres osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego, można zaobserwować że ogólna liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej maleje, natomiast za ostatnie badane 4 lata można zauważyć trendy malejącej pomocy dla osób powyżej kryterium dochodowego i wzrastającej pomocy dla osób poniżej kryterium dochodowego.

Tabela 8 Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego w Gminie Miasteczko Śląskie w latach 2018-2022

Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego	2018	2019	2020	2021	2022
ogółem	247	211	195	189	178
poniżej kryterium dochodowego ogółem	156	114	135	132	178
powyżej kryterium dochodowego	91	97	60	57	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W przypadku analizy za ten sam okres świadczeń na rzecz rodziny - można mówić o stałej tendencji spadkowej na przestrzeni badanego okresu (lata 2018-2022).

Tabela 9 Świadczenia na rzecz rodziny w Gminie Miasteczko Śląskie w latach 2018-2022

Korzystający ze świadczeń rodzinnych	2018	2019	2020	2021	2022
rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	199	188	148	109	87
dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - ogółem	359	350	291	224	184
dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	336	332	276	210	175
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (%)	26,9	26,2	22,3	16,7	14,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Jeśli chodzi o liczbę przyznanych dodatków mieszkaniowych, podobnie jak w całym województwie śląskim, na obszarze Gminy Miasteczko Śląskie zauważalna jest początkowa tendencja spadkowa, a następnie następuje wzrost w roku 2022. Wskazuje to na zatrzymanie

pozytywnej tendencji spadkowej i konieczność dalszego prowadzenia przez Gminę odpowiednich działań w dziedzinie pomocy dotyczącej mieszkalnictwa.

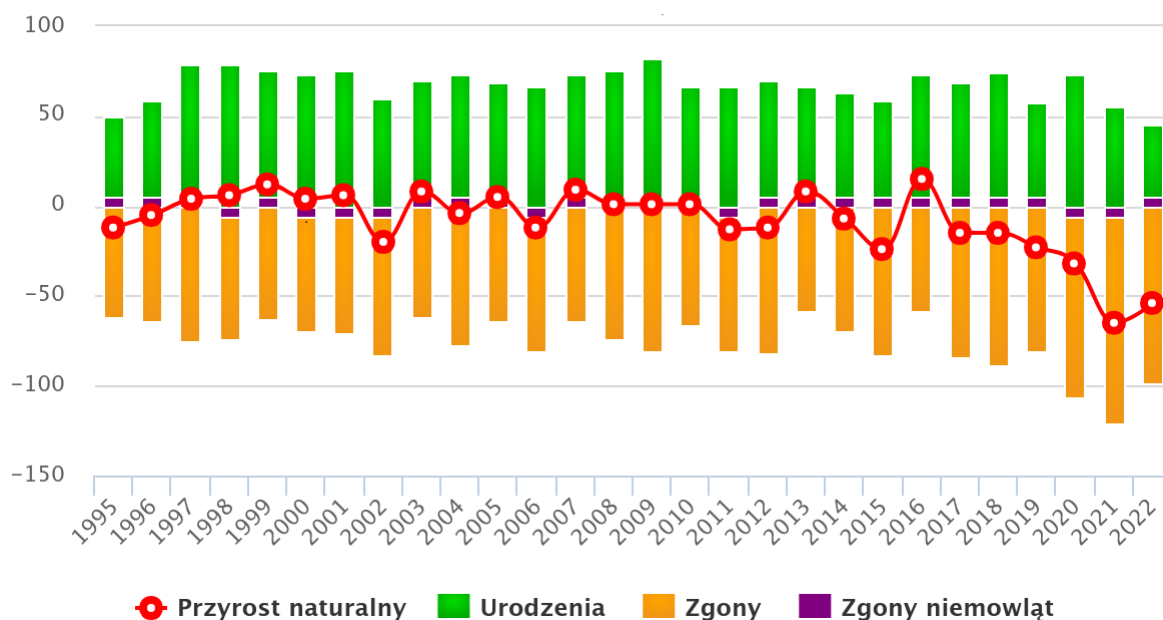
Tabela 10 Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych w Gminie Miasteczko Śląskie z uwzględnieniem danych dla województwa w latach 2019-2022

Jednostka terytorialna	2019	2020	2021	2022
Miasteczko Śląskie	807	659	648	687
województwo śląskie	512 455	457 531	438 169	434 625

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wg danych na 2022 rok, Gmina Miasteczko Śląskie ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -54. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -7,70 na 1000 mieszkańców Miasteczka Śląskiego. Ponadto w 2022 roku urodziło się 45 dzieci, w tym 51,1% dziewczynek i 48,9% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,60 i jest większy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

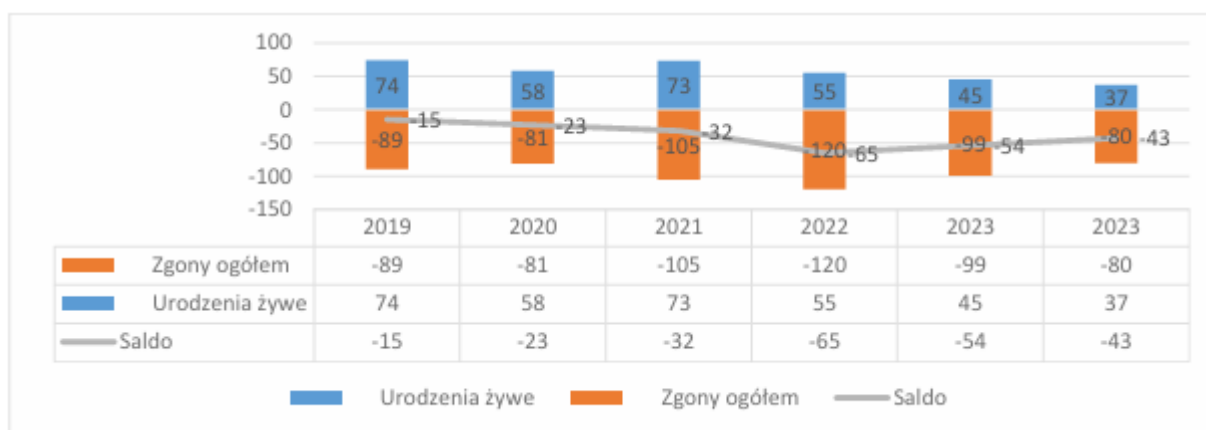
Wykres 1 Przyrost naturalny w latach 1995-2022 w Gminie Miasteczko Śląskie

Źródło: <http://www.polskawliczbach.pl>

Podobnie podając za danymi platformy analitycznej SWAID na 2023 r., przyrost naturalny wyrażał się liczbą -43 (saldo wynikowe: -80 zgony ogółem do 37 urodzenia żywe).

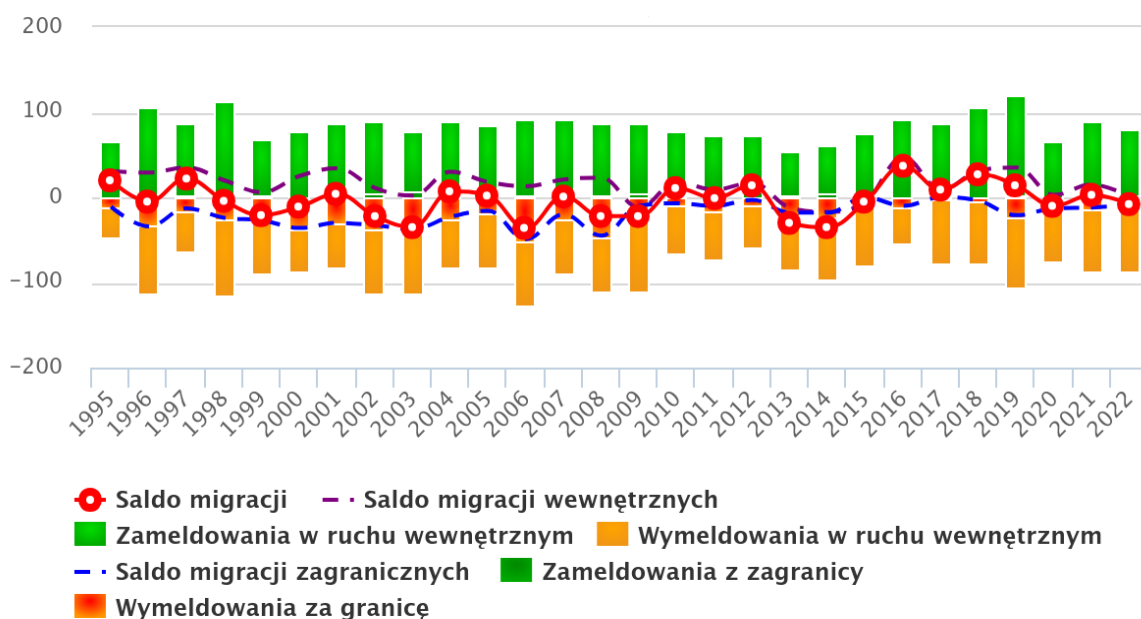
Wykres 2 Przyrost naturalny w latach 2018-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://svs.stat.gov.pl>

W 2023 roku zarejestrowano 78 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 51 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych dla Gminy Miasteczko Śląskie wynosi 27. W tym samym roku 12 osób zameldowało się z zagranicy oraz wystąpiły 3 wymeldowania za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące -9. Z kolei w 2022 roku zarejestrowano 77 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 76 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla Miasteczka Śląskiego 1. W tym samym roku 3 osoby zameldowały się z zagranicy, a także zarejestrowano 1 wymeldowanie za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące -2.

Wykres 3 Migracje na terenie Gminy Miasteczko Śląskie w latach 1995-2022

Źródło: <http://www.polskawliczbach.pl/>

Na terenie Gminy Miasteczko Śląskie działa 1 publiczny zakład opieki zdrowotnej – Centrum Medyczne Eko-Prof-Med. Obejmuje on swoją opieką w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej zdecydowaną większość społeczności Miasteczka Śląskiego. Centrum Medyczne EPM jest jedyną poradnią w Gminie Miasteczko Śląskie działającą w zakresie:

- podstawowej opieki zdrowotnej,
- specjalistycznej opieki zdrowotnej,
- higieny szkolnej,
- stomatologii,
- rehabilitacji i promocji zdrowia,
- medycyny pracy (kompleksowe usługi),
- medycyny sportowej.

Działa tam Centralne Laboratorium Toksykologii Metali Ciężkich, które wykonuje badania poziomu metali ciężkich u pracowników z obszaru całego Śląska (Częstochowa, Bukowno, Katowice, Bielsko-Biała i inne miasta). Laboratorium jest jednym z 3 największych w Polsce laboratoriów toksykologii metali ciężkich. Uczestniczy ono w krajowych i międzynarodowych kontrolach jakości (CDC Atlanta). Ponadto na terenie Gminy Miasteczko Śląskie działają 2 apteki.

W Gminie Miasteczko Śląskie działają publiczne jednostki oświatowe prowadzone przez Gminę: 3 Przedszkola, 2 Szkoły Podstawowe, a także Przedszkole niepubliczne dla którego organem prowadzącym jest Zgromadzenie siostr służebniczek NMP Niepokalanie Poczętej prowincja Katowicka.

Tabela 11 Liczba jednostek oświatowych zlokalizowanych na terenie Gminy Miasteczko Śląskie

Jednostki oświatowe zlokalizowane na terenie Gminy Miasteczko Śląskie w roku szkolnym 2023/2024		
Lp.	Nazwa	Adres
1.	Przedszkole nr 1	ul. Dębina 1
2.	Przedszkole nr 3	ul. Srebrna 12
3.	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2	ul. Harcerska 5
4.	Przedszkole Niepubliczne im. bł. E. Bojanowskiego	ul. Gałczyńskiego 26

5.	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Teodora Christopha	ul. Dworcowa 5
6.	Żłobek Niepubliczny „SMOCZUSIE”	ul. Dworcowa 24

Źródło: Urząd Miejski w Miasteczku Śląskim

Szczegółowe dane GUS w zakresie placówek edukacyjnych, ich oddziałów, miejsc, liczby uczniów i dzieci przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 12 Obiekty edukacyjne na terenie Gminy Miasteczko Śląskie w latach szkolnych do 2024 r.

Edukacja	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Liczba przedszkoli	4	4	4
Miejsca w przedszkolach	265	265	265
Dzieci w przedszkolach	259	259	253
Szkoły podstawowe	2	2	2
Uczniowie szkół podstawowych	535	494	516
Żłobki i Kluby dziecięce	1	1	1
Dzieci przebywające w żłobkach	18	14	17

Źródło: Urząd Miejski w Miasteczku Śląskim

Tabela 13 Szkoły Podstawowe na terenie Gminy Miasteczko Śląskie w latach szkolnych do 2024 r.

Szkoły Podstawowe	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Szkoły	2	2	2	2	2
oddziały	28	27	26	25	27
uczniowie	531	547	535	494	516

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Miasteczku Śląskim oraz <https://bdl.stat.gov.pl>

Tabela 14 Przedszkola na terenie Gminy Miasteczko Śląskie w latach szkolnych do 2024 r.

Wychowanie przedszkolne	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Przedszkola	4	4	4	4	4
oddziały	11	12	12	12	12
dzieci	242	257	259	259	253

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Miasteczku Śląskim oraz <https://bdl.stat.gov.pl>

Powyższe dane można uzupełnić najświeższymi danymi agregowanymi przez Urząd Miejski, które przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 15 Liczba uczniów w roku szkolnym 2023/2024

Liczba uczniów i oddziałów w Szkołach Podstawowych na terenie Gminy Miasteczko Śląskie w roku szkolnym 2023/2024			
Lp.	Nazwa placówki	Liczba uczniów	Liczba oddziałów
1.	Szkoła Podstawowa nr 1	331	16
2.	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2	185	11

Źródło: Urząd Miejski w Miasteczku Śląskim

Tabela 16 Liczba miejsc przedszkolnych w roku szkolnym 2023/2024

Liczba miejsc przedszkolnych i oddziałów integracyjnych w roku szkolnym 2023/2024			
Lp.	Nazwa jednostki	Liczba dzieci	Liczba oddziałów
1.	Przedszkole nr 1	75	3
2.	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2	65	3
3.	Przedszkole nr 3	91	4
4.	Przedszkole Niepubliczne	22	2

Źródło: Urząd Miejski w Miasteczku Śląskim

W ramach sektora NGO w Gminie Miasteczko Śląskie zarejestrowanych jest 18 NGO. Poniżej przedstawiono wykaz organizacji z uwzględnieniem ich lokalizacji:

Tabela 17 Wykaz NGO zarejestrowanych w Gminie Miasteczko Śląskie

Nazwa organizacji pożytku publicznego	Adres
CARITAS DIECEZJI GLIWICKIEJ STACJA OPIEKI CARITAS W MIASTECZKU ŚLĄSKIM	ul. Dworcowa 2, Miasteczko Śląskie
FUNDACJA NA RZECZ DZIECI MIASTECZKO ŚLĄSKIE	ul. Cynkowa 6, Miasteczko Śląskie
FUNDACJA NA RZECZ DZIECI Z ZESPOŁEM ASPERGERA AUXILIUM	ul. Imielów 51/2, Miasteczko Śląskie
HUTNICZY KLUB SPORTOWY „ODRA” MIASTECZKO ŚLĄSKIE	ul. Sportowa 1, Miasteczko Śląskie
LUADOWY KLUB SPORTOWY „ŻYGLIN”	ul. Studzienna 12, Miasteczko Śląskie
KLUB SPORTOWY „VOLLEY”	ul. Asnyka 21, Miasteczko Śląskie
LUADOWY UCZNIOWSKI KLUB SPORTOWY „JEDYNKA”	ul. Dworcowa 5, Miasteczko Śląskie
STOWARZYSZENIE „GÓRA JERZEGO”	ul. Dworcowa 2, Miasteczko Śląskie
STOWARZYSZENIE AKTYWNI DLA MIASTECZKA	ul. Cynkowa 7, Miasteczko Śląskie
ZESPÓŁ FOLKLORYSTYCZNY „BRYNICA”	ul. Srebrna 24, Miasteczko Śląskie
CHÓR MIESZANY „SIENKIEWICZ”	ul. Srebrna 24, Miasteczko Śląskie

Nazwa organizacji pożytku publicznego	Adres
CHÓR MĘSKI „PIAST”	ul. Srebrna 24, Miasteczko Śląskie
POLSKI ZWIĄZEK WĘDKARSKI KOŁO WĘDKARSKIE NR 108 MIASTECZKO ŚLĄSKIE	ul. Srebrna 24, Miasteczko Śląskie
POLSKI ZWIĄZEK EMERYTÓW I RENCISTÓW KOŁO NR 5 MIASTECZKO ŚLĄSKIE	ul. Srebrna 24, Miasteczko Śląskie
STOWARZYSZENIE RODZIN ABSTYNNENCKICH	ul. Staromiejska 8, Miasteczko Śląskie
POLSKI ZWIĄZEK HODOWCÓW GOŁĘBI POCZTOWYCH SEKCJA MIASTECZKO ŚLĄSKIE	ul. Srebrna 24, Miasteczko Śląskie
ORKIESTRA DĘTA SOŁECTWA ŻYGLIN-ŻYGLINEK	ul. Śląska 44, Miasteczko Śląskie
ORKIESTRA REPREZENTACYJNA GMINY MIASTECZKO ŚLĄSKIE	ul. Srebrna 24, Miasteczko Śląskie

Źródło: Urząd Miejski w Miasteczku Śląskim oraz www.bazy.ngo.pl

Jak wynika z powyższego zestawienia, na terenie Gminy zarejestrowane są organizacje pozarządowe, które prowadzą działalność w różnych sferach, w tym działalność sportową, rekreacyjną, społeczną i kulturalną.

Ponadto na terenie Gminy Miasteczko Śląskie działa Miejski Ośrodek Kultury, który stanowi centrum życia kulturalnego Miasteczka Śląskiego i okolicznych miejscowości. Spełnia także ważną rolę w środowisku dzieci i młodzieży. Ośrodek organizuje urozmaicone formy wydarzeń kulturalnych oraz imprezy masowe. Ośrodek wspiera miejscowe ruchy amatorskie, kultywuje tradycje związane z regionem, folklorem, a także zaprasza muzyków, twórców filmowych, kabarety, pisarzy oraz artystów sztuk wizualnych. Do wydarzeń cyklicznych organizowanych przez MOK należą:

- Koncert Karnawałowy
- Topienie Marzanny
- Dni Miasteczka Śląskiego
- Lato w Rubinie
- Festiwal Big Bandów i Orkiestr
- Festiwal Muzyczny im. ks. T. Christopha
- Jarmark Adwentowy

W ośrodku odbywają się koncerty, spotkania, projekcje filmowe, imprezy, konkursy, spektakle teatralne oraz zajęcia: nauka gry na gitarze/harmonijce ustnej, Chór Sienkiewicz, szkoła językowa OPEN, kółko plastyczne „Srebrna Art”, zespoły taneczne, zajęcia fotograficzne,

zajęcia gry w skata, Orkiestra Reprezentacyjna Gminy Miasteczko Śląskie, zajęcia wokalne i emisji głosu, świetlica środowiskowa, zajęcia robotyki, zespół Fire Aspect, zespół CODA.

Miejski Ośrodek Kultury posiada również filię w Żyglinie gdzie odbywają się zajęcia: nauka gry na keyboardzie/saksofonie, Chór Męski Piast, szachy, szkoła językowa OPEN, Orkiestra Dęta Sołectwa Żyglin i Żyglinek, Zespół wokalnno-taneczny Groszki.

Na terenie Gminy Miasteczko Śląskie znajduje się Centrum Sportu i Rekreacji, które zajmuje się działalnością rekreacyjno-sportową. W budynku CSiR znajduje się duża sala gimnastyczna, sala fitness oraz siłownia. Na zewnętrznym terenie obiektu znajduje się boisko główne oraz boczne do piłki nożnej. W obrębie obiektu jest również zespół boisk Orlik 2012 tj. boisko do siatkówki i koszykówki i piłki nożnej. Boisko do piłki nożnej wykorzystywane jest na potrzeby treningów Hutniczego Klubu Sportowego „Odra”.

Na terenie Gminy Miasteczko Śląskie znajduje się również obiekt sportowy z boiskiem do piłki nożnej w Żyglinie przy ul. Studziennej 12 oraz boisko wielofunkcyjne przy ul. Południowej.

Ważnym ogniwem rozwoju kulturalnego mieszkańców Gminy jest Miejska Biblioteka Publiczna w Miasteczku Śląskim. Biblioteka organizuje imprezy literackie oraz kulturalno-edukacyjne takie jak: lekcje biblioteczne, spotkania autorskie, konkursy, wystawy dot. książek i pisarzy, promocja książek, a także bierze udział w cyklicznych imprezach takich jak: Tydzień Bibliotek, Narodowe Czytanie, Noc Bibliotek, Obchody Patrona Roku i wiele innych. Czytelnicy mają dostęp do zgromadzonego księgozbioru i prasy, a biblioteka także jest wyposażona w stanowiska komputerowe.

Szczegółowe dane GUS w zakresie działalności MOKu, działalności bibliotecznej i działalności klubów sportowych przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 18 Wydarzenia organizowane przez podmioty kultury i liczba ich uczestników w Gminie Miasteczko Śląskie w latach 2018-2023

Wydarzenia organizowane przez podmioty kultury	2018	2019	2020	2021	2022	2023
wydarzenia						
ogółem	80	87	52	49	54	60
seanse filmowe	8	8	9	8	0	1
wystawy ogółem	8	8	0	0	0	3

festiwale i przeglądy artystyczne	3	3	0	2	3	3
koncerty	13	21	3	4	10	11
prelekcje, spotkania, wykłady	9	10	21	9	9	13
imprezy turystyczne i sportowo - rekreacyjne	10	10	4	9	18	9
konkursy	4	3	1	4	2	3
pokazy teatralne	4	5	1	2	2	4
interdyscyplinarne	6	6	5	3	4	5
warsztaty	15	13	5	8	6	4
inne	0	0	0	0	0	4
uczestnicy						
ogółem	17473	17900	5972	6256	8960	9225
seanse filmowe	1387	890	407	198	0	145
wystawy ogółem	4300	3160	0	0	0	470
festiwale i przeglądy artystyczne	1151	1280	0	233	776	1262
koncerty	3480	5504	1233	525	1763	1373
prelekcje, spotkania, wykłady	745	1010	2353	590	536	824
imprezy turystyczne i sportowo - rekreacyjne	4247	4350	983	3510	5222	4070
konkursy	391	325	45	95	45	85
pokazy teatralne	850	524	340	148	382	500
interdyscyplinarne	536	542	189	239	151	100
warsztaty	386	315	422	718	85	36
inne	0	0	0	0	0	360

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://bdl.stat.gov.pl>

Tabela 19 Biblioteki, czytelnicy, wypożyczenia księgozbioru w Gminie Miasteczko Śląskie w latach 2018-2023

Biblioteki publiczne	2018	2019	2020	2021	2022	2023
biblioteki i filie	2	2	1	1	1	1
czytelnicy w ciągu roku	840	813	802	892	932	917
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	13713	14785	14336	18064	17887	18944

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://bdl.stat.gov.pl>

Tabela 20 Kluby i sekcje sportowe, członkowie i ćwiczący w Gminie Miasteczko Śląskie w latach 2018-2022

Kluby sportowe	2018	2020	2022
kluby	4	4	4
członkowie	277	235	276
ćwiczący	270	215	204
sekcje sportowe	4	4	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://bdl.stat.gov.pl>

Gmina Miasteczko Śląskie jest atrakcyjnym miejscem do spędzania wolnego czasu i posiada duży potencjał rekreacyjno-turystyczny. Ponad 80% jej powierzchni stanowią lasy, które są

odpowiednio dla rowerzystów, amatorów biegania, joggingu, nordic walking, pieszych wycieczek, czy spacerów po lesie. Piesze szlaki turystyczne przebiegające przez Gminę to: Szlak Stulecia Turystyki, Szlak Świerklaniecki, Szlak Gwarków Górnośląskich. Przez tereny Gminy przebiega szlak rowerowy „Leśno Rajza” zaliczający się do Śląskiej Sieci Tras Rowerowych, który wiedzie przez atrakcyjne przyrodniczo i krajobrazowo, leśne tereny w sześciu gminach, w powiatach tarnogórskim i lublinieckim. Ścieżka wytyczana jest w gminach Świerklaniec, Miasteczko Śląskie, Kalety, Tworóg, Woźniki i Koszęcin, łącząc się z innymi istniejącymi trasami. Trasa przebiega też przez tereny przylegające do wypoczynkowego akwenu wodnego Zalew Nakło-Chechło. Ten zlokalizowany pomiędzy Miasteczkiem Śląskim, Tarnowskimi Górami i Świerklańcem, zbiornik wodny, jest atrakcyjnym miejscem spędzania czasu przez mieszkańców aglomeracji śląskiej i mieszkańców pobliskich gmin, pełniąc istotne funkcje rekreacyjne. Wokół akwenu wodnego Zalew Nakło-Chechło, usytuowane są liczne ośrodki wypoczynkowe, wypożyczalnie sprzętu rekreacyjnego, trasy rowerowe i spacerowe oraz oferowana jest szeroka gama usług okołoturystycznych.

Miasteczko Śląskie oferuje także jako atrakcję turystyczną, przejazd jedną z najstarszych kolejek w Polsce, która jest jedyną w Polsce koleją o prześwicie 785 mm. Jest to przejazd trasą Górnośląskiej Kolei Wąskotorowej (relacji Bytom – Tarnowskie Góry – Miasteczko Śląskie). Zabytkowa trasa powstała w XIX wieku jako system transportu pomiędzy kopalniami, hutami i innymi zakładami związanym z funkcjonowaniem przemysłu ciężkiego i od lat 90-tych XX wieku pełni funkcje turystyczne, łącząc Bytom z Miasteczkiem Śląskim. Wytyczona trasa wiedzie przez obszary wielu atrakcji turystycznych. Jej przystanki to m.in. Dolomity Sportowa Dolina czy Zabytkowa Kopalnia Srebra w Tarnowskich Górach czy wspomniany już zbiornik wodny Nakło-Chechło.

Na terenie Gminy Miasteczko Śląskie zlokalizowany jest atrakcyjny turystycznie obszar leśny z pozostałościami dawnej kopalni w Bibieli, położony w północno-wschodniej części Gminy Miasteczko Śląskie. „Pasieki” to zespół stawów i malowniczych jezior, powstały w miejscu zalanej kopalni, bardzo urokliwy, funkcjonujący w otoczeniu borów sosnowo-świerkowych, gdzie występują rzadkie gatunki roślin i ptaków. Ruiny zalanej w 1917 roku kopalni w Pasiekach, jej pozostałości, jako bardzo ciekawe turystycznie miejsce pod względem historycznym i przyrodniczym, można dziś oglądać m. in. pokonując trasę rowerową wyznaczoną na terenie Gminy i przygotowaną z inicjatywy Pana Dawida Szurgacza we współpracy z władzami Miasteczka Śląskiego.

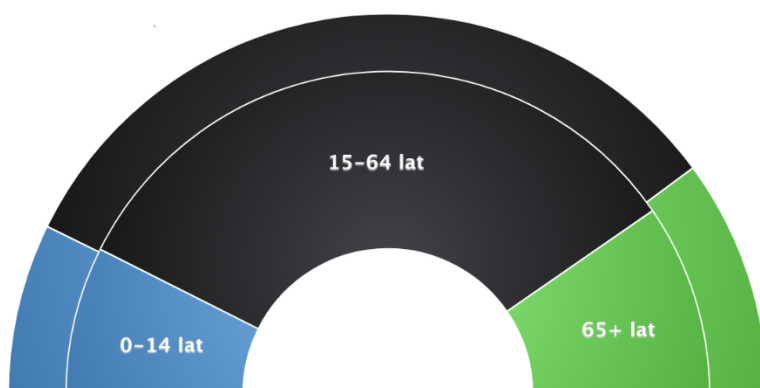
Ważnym lokalnym potencjałem Miasteczka Śląskiego jest też dziedzictwo kulturowe związane z historią przemysłową. Badania prowadzone przez Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Tarnogórskiej w latach 2007-2019, dofinansowane przez Województwo Śląskie oraz badania innych placówek naukowych, w tym IAI PAN Warszawa, IPIŚ PAN Zabrze, Wydział Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego, Instytut Fizyki z Pracownią Radio-węglową Politechniki Śląskiej - doprowadziły do znalezienia śladów trwającej wiele tysięcy lat działalności ludzkiej w rejonie zlewni górnej rzeki Brynicy. Odnaleziono ślady działalności człowieka polegające na pozyskiwaniu kopalin i przetwórstwie tych kopalin, w ramach działalności człowieka prowadzonej od tysięcy lat.

Odkryte na obszarze dzisiejszej Gminy Miasteczko Śląskie spieki szacowane są nawet na 10 tysięcy lat wstecz, odnaleziony ciąg kominowy sprzed 3 tysięcy lat, świadczy o zastosowaniu już w tamtym czasie skutecznej metody topienia metali a utrzymywanie się w rejonie górnej zlewni rzeki Brynicy, przez co najmniej 5000 lat, stałej działalności ludzi, a także ciągłość wypalania na tym terenie węgla drzewnego przez tysiące lat, już samo w sobie jest ewenementem na skalę światową.

Dzisiejsze odkrycia stają się podstawą do podjęcia odpowiednich działań infrastrukturalnych stwarzających zarówno warunki turystyczne i ekspozycyjne dla odnalezionych eksponatów jak i możliwość dalszego turystycznego rozwoju w wyniku przeprowadzenia dodatkowych badań dla głębszego poznania badanego zagadnienia przez naukowców reprezentujących różne dyscypliny nauki z kraju i ze świata, wpływające na turystyczną edukację w zakresie nauki o rozwoju przemysłowym obszaru dzisiejszego Górnego Śląska u zarania dziejów, z silnym akcentem na dziedzinę przerobu i hutnictwa, tym bardziej, że nawiązaniem do bogatej historii hutnictwa jest funkcjonowanie z sukcesami na terenie Gminy Miasteczko Śląskie - Huty Cynku „Miasteczko Śląskie”, będącej jednym z największych pracodawców na jej terenie.

Wg danych na 2023 r. 62,0% mieszkańców Gminy Miasteczko Śląskie jest w wieku produkcyjnym; 14,3% w wieku przedprodukcyjnym; a 23,7% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 4 Produkcyjne grupy wieku na 2023 r.

Źródło: <http://www.polskawliczbach.pl/>

Poniżej zaprezentowano dane dotyczące ludności Gminy Miasteczko Śląskie w podziale na przedprodukcyjne, produkcyjne i poprodukcyjne grupy, z uwzględnieniem płci. Na przestrzeni lat 2018-2023 można stwierdzić, że maleje liczba mężczyzn i kobiet w wieku produkcyjnym. Analogicznie wygląda to dla grupy w wieku przedprodukcyjnym. Niepokojącym zjawiskiem jest przede wszystkim rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym od 2020 r.

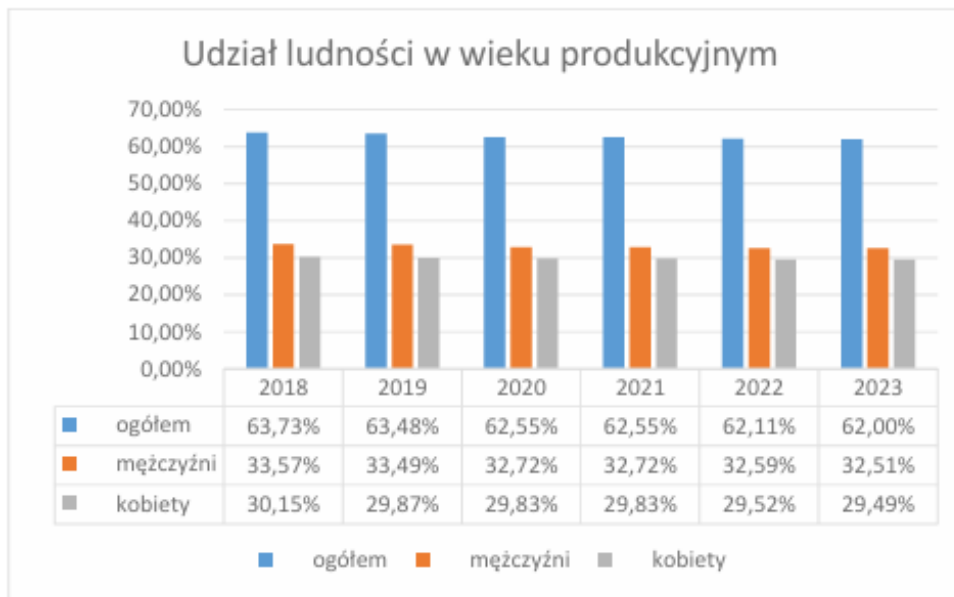
Tabela 21 Ludność w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci w Gminie Miasteczko Śląskie w latach 2017-2023

Ludność w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ogółem	7449	7442	7133	7044	6971	6961
mężczyźni	3601	3589	3449	3390	3357	3372
kobiety	3848	3853	3684	3654	3614	3589
w wieku przedprodukcyjnym - 14 lat i mniej						
ogółem	1076	1059	1053	1044	1028	997
mężczyźni	556	549	544	533	527	525
kobiety	520	510	509	511	501	472
w wieku produkcyjnym: 15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni						
ogółem	4747	4724	4490	4406	4330	4316
mężczyźni	2501	2492	2364	2305	2272	2263
kobiety	2246	2223	2126	2101	2058	2053
w wieku poprodukcyjnym						
ogółem	1626	1659	1590	1594	1613	1648
mężczyźni	544	548	541	552	558	584
kobiety	1082	1111	1049	1042	1055	1064

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://bdl.stat.gov.>

Zaprezentowany poniżej wykres jest rozwinięciem danych dla tendencji zaobserwowanych powyżej. Co prawda grupa produkcyjna z definicji stanowi najliczniejszą i najaktywniejszą grupę na rynku pracy, jednakże można zaobserwować, że udział osób z grupy produkcyjnej w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy Miasteczko Śląskie jest obarczony tendencją spadkową.

Wykres 5 Udział grup produkcyjnych z podziałem na płeć w ludności Gminy Miasteczko Śląskie w latach 2018-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://bdl.stat.gov.pl>

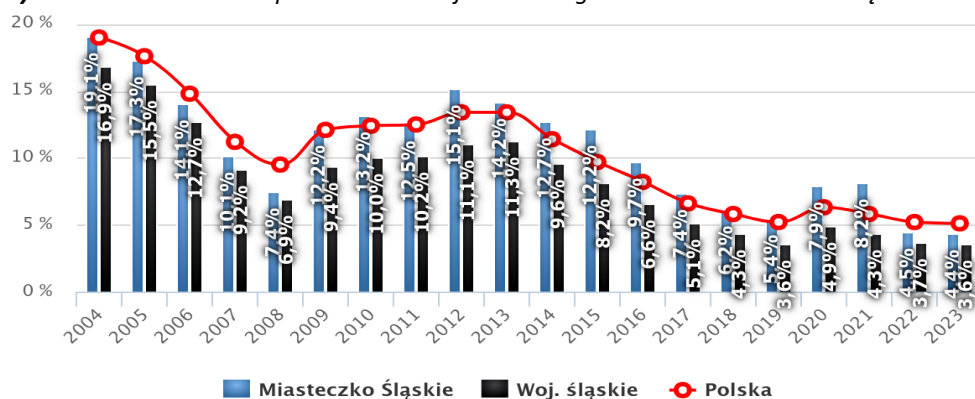
W odniesieniu do wydatków budżetowych to ich suma w ramach budżetu Miasteczka Śląskiego wyniosła w 2022 roku 44,2 mln złotych, co daje 6,3 tys. złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to spadek wydatków o 11,7% w porównaniu do roku 2021. Największa część budżetu Miasteczka Śląskiego - 29,7% została przeznaczona na Dział 801 - Oświata i wychowanie. Dużą część wydatków z budżetu przeznaczona została na Dział 750 - Administracja publiczna (12,3%) oraz na Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (11%). Wydatki inwestycyjne stanowiły 1,6 mln złotych, czyli 3,6% wydatków ogółem.

Suma dochodów do budżetu Miasteczka Śląskiego wyniosła w 2022 roku 48,5 mln złotych, co daje 6,9 tys. złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to spadek dochodów o 0% w porównaniu do roku 2021. Największą część dochodów wygenerował Dział 756 - Dochody od osób prawnych, fizycznych i od innych jednostek (50,5%). Duża część wpływów

pochodzi z Działu 758 - Różne rozliczenia (12.5%) oraz z Działu 700 - Gospodarka mieszkaniowa (8.1%).

Bezrobocie rejestrowane w Gminie Miasteczko Śląskie wynosiło w 2023 roku 4,4% wśród kobiet i 2,7% wśród mężczyzn. Ostatnie dostępne dane dotyczące struktury zatrudnienia wskazują, że w 2022 roku w Gminie Miasteczko Śląskie na 1000 mieszkańców pracowało 282 osób. W tym 29,5% wszystkich pracujących ogółem stanowiły kobiety, a 70,5% mężczyźni. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Miasteczku Śląskim wynosiło 6218,12 PLN, co odpowiada 92.70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Miasteczko Śląskie, 870 osób wyjeżdżało do pracy do innych gmin, a 734 pracujących przyjeżdżało do pracy spoza Gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosiło -136. 3,4% aktywnych zawodowo mieszkańców Miasteczka Śląskiego pracowało w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 34,7% w przemyśle i budownictwie, a 29,9% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) a 1,9% pracowało w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Wykres 6 Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w Gminie Miasteczko Śląskie w latach 2004-2023

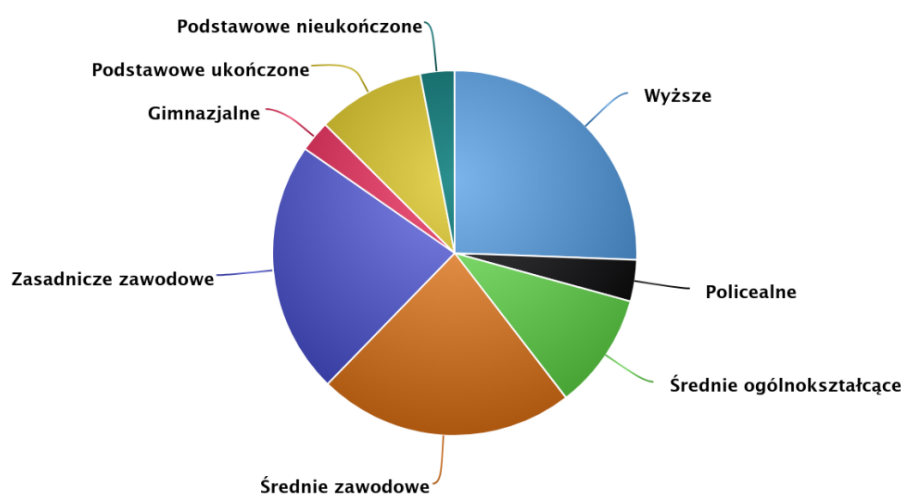
Źródło: <http://www.polskawliczbach.pl/>

Odnosząc się do poziomu wykształcenia to według Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku 25,6% ludności posiada wykształcenie wyższe, 3,7% wykształcenie policealne, 10,3% średnie ogólnokształcące, a 22,8% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 22,4% mieszkańców Miasteczka Śląskiego, gimnazjalnym 2,8%,

natomiast 9,5% podstawowym ukończonym. 3,0% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

W porównaniu do całego województwa śląskiego mieszkańcy Gminy Miasteczko Śląskie mają analogiczny poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w Gminie Miasteczko Śląskie największy odsetek ma wykształcenie wyższe (28,6%) i średnie zawodowe (19,4%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (26,9%) oraz średnie zawodowe (26,3%).

Wykres 7 Poziom wykształcenia – Miasteczko Śląskie

Źródło: Polska w liczbach

Należy stwierdzić, że na analizowanym obszarze występują następujące specyficzne uwarunkowania i potencjały:

- średnia wieku mieszkańców kształtuje się na poziomie około 43 lat,
- struktura ludności z przewagą kobiet nad mężczyznami,
- dużo niższa gęstość zaludnienia w porównaniu do województwa i niewiele niższa w porównaniu do całego kraju,
- struktura podmiotów gospodarki w większości oparta o podmioty sektora prywatnego,
- struktura sektora prywatnego oparta o działalność osób fizycznych prowadzące działalność gospodarczą,
- wg PKD 2007 największa ilość zarejestrowanych podmiotów prywatnych znajduje się w grupie rodzajowej „pozostała działalność”,
- spadek liczby osób korzystających z świadczeń na rzecz rodziny,

- ujemny przyrost naturalny dla Gminy oraz dodatnie saldo migracji wewnętrznych i ujemne saldo migracji zagranicznych,
- większość mieszkańców Gminy znajduje się w wieku produkcyjnym, ale zaobserwowano trend wzrostowy dla grupy poprodukcyjnej, ponadto dla grupy w wieku przedprodukcyjnym można zaobserwować trend spadkowy,
- dochody do budżetu pozostają na tym samym poziomie, a dochody z tytułu podatków dochodowych w dużej części generują osoby fizyczne,
- bezrobocie rejestrowane jest na wyższym poziomie wśród kobiet jak w porównaniu do mężczyzn,
- przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na terenie Gminy to ponad 92% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce,
- większość pracujących pracuje w sektorze przemysłowym i budowlanym,
- dostępna infrastruktura rekreacyjna i sportowa,
- prężnie działający sektor NGO i związana z tym działalność sportowa i społeczna oraz kulturalna,
- dostępna infrastruktura edukacyjna,
- duża atrakcyjność przyrodniczo-turystyczno-kulturowa obszaru Gminy oraz jej potencjał w zakresie zrównoważonego rozwoju,
- najwięcej mieszkańców ma wykształcenie wyższe, a następnie średnie zawodowe i zasadnicze zawodowe.

3.3 Wnioski z diagnozy i identyfikacja specyficznych uwarunkowań oraz lokalnych potencjałów Gminy Miasteczko Śląskie w sferze przestrzennej

Miasteczko Śląskie od południowej strony sąsiaduje z Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolią. Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach znajduje się ok. 10 km na południowy wschód od Gminy. Dojazd do niego możliwy jest drogą wojewódzką nr 912 oraz drogą krajową nr 78. Szybkie połączenie z lotniskiem zapewnia również linia kolejowa przebiegająca przez centrum Gminy oraz przynależność Gminy do sieci metropolitalnej komunikacji zbiorowej. Głównymi osiami komunikacyjnymi Gminy są DW 908 łącząca Tarnowskie Góry z Częstochową oraz linia kolejowa nr 131 Chorzów Batory – Tczew. Dobre połączenie z innymi częściami Polski

zapewnia bliskość autostrady A1 oraz stosunkowo niedaleko położony węzeł autostradowy Gliwice-Sośnica (ok. 30 km). Korzystna lokalizacja, bliskie sąsiedztwo aglomeracji katowickiej oraz dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna są głównymi czynnikami sprzyjającymi rozwojowi gospodarczemu Gminy.

Przez teren Gminy przebiegają 2 drogi wojewódzkie (912 i 908) oraz krótki ok. 300-metrowy odcinek autostrady A1. Łączna długość sieci drogowo-ulicznych na terenie Gminy wynosi 61,487 km z czego:

- drogi wojewódzkie – 9,3 km,
- drogi powiatowe – 15,907 km,
- drogi gminne – 36,28 km.

Komunikację autobusową organizuje Zarząd Transportu Metropolitalnego (ZTM) na liniach 87, 145, 614, 615 (poprzez 13 przystanków: 4 w Bibieli, 1 w Brynicy, 5 w Miasteczku Śląskim, 1 w Żyglinie i 2 w Żyglinku. Przez Miasteczko przebiegają również linie autobusowe: GTV Bus (Tarnowskie Góry – Kalety).

Na terenie Gminy zlokalizowane są 2 czynne przystanki kolei normalnotorowej: Miasteczko Śląskie i Miasteczko Śląskie Centrum oraz 1 przystanek kolei wąskotorowej: Miasteczko Śląskie Wąskotorowe. Najwięcej pociągów zatrzymuje się na przystanku Miasteczko Śląskie. Z tego przystanku dojechać można do Tarnowskich Gór, Lublińca, Wielunia, Częstochowy i Herbów. Przystanek Miasteczko Śląskie Centrum znajduje się na trasie Tarnowskie Góry - Pyrzowice Lotnisko – Zawiercie. Pociągi kursują tą trasą od grudnia 2023 roku, kiedy po wielu latach linia została odbudowana i zrewitalizowana. Linia wąskotorowa jest obsługiwana w weekendy miesięcy letnich przez kolej turystyczną. Kursuje na trasie Bytom - Tarnowskie Góry – Miasteczko Śląskie.

Gmina prowadzi działania mające na celu wzrost wartości bezpośrednich inwestycji na swoim obszarze. Sukcesywne uzbrajanie i zagospodarowanie atrakcyjnych terenów na jej obszarze powoduje, że będzie wzrastała atrakcyjność osadnicza dla osób prywatnych, a także to, że będzie wzrastała atrakcyjność obszaru Gminy dla przedsiębiorców, w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej na jej obszarze. Sąsiedztwo dużych aglomeracji miejskich, a także niedaleka odległość od Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice - Pyrzowice, stwarza

korzystne warunki osadnicze dla potencjalnych mieszkańców, a także korzystne warunki do rozwoju działalności gospodarczej. Powyższe w dalszej perspektywie powinno zapewnić odpowiedni i zrównoważony rozwój Gminy.

Na obszarze Gminy Miasteczko Śląskie istnieje scentralizowany system zaopatrzenia w energię ciepłą. Miejska sieć ciepłownicza w Miasteczku Śląskim zarządzana jest przez spółkę Veolia Południe Sp. z o.o. Firma Veolia Południe Sp. z o.o. na terenie Gminy Miasteczko Śl. zakończyła realizację projektu polegającego na rozbudowie infrastruktury sieciowej w Systemie Ciepłowniczym Miasteczko Śląskie. Wykonano 148 nowych przyłączy ciepłych do budynków jednorodzinnych, w których podstawowym źródłem zasilania CO był kocioł węglowy. U wszystkich nowych odbiorców zabudowano nowoczesne węzły ciepłownicze na potrzeby CO. Zgodnie z umową sieć ciepłownicza jest eksploatowana przez Veolia Południe Sp. z o.o. Obecnie nowi odbiorcy ciepła są zasilani wysokim parametrem z Ciepłowni Miasteczko Śląskie (teren Huty Cynku "Miasteczko Śląskie" S.A.), która 50% ciepła uzyskuje ze spalania gazu produkcyjnego uzyskiwanego z procesów technologicznych w Hucie Cynku „Miasteczko Śląskie”. Zakres przedsięwzięcia obejmował budowę 9,00 km odcinków sieci, w tym 4 km przyłączy do budynków. W wyniku realizacji inwestycji przyłączone zostały do sieci obiekty o łącznej mocy cieplnej wynoszącej 1,45 MW".

Zasilanie odbiorców zlokalizowanych na terenie Gminy Miasteczko Śląskie odbywa się na średnim napięciu 20kV liniami napowietrznymi i kablowymi oraz sieciami niskiego napięcia, zasilanych ze stacji elektroenergetycznej WN/SN zlokalizowanej poza terenem Gminy, która stanowi własność Tauron Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach. Jest to stacja 110/20 kV Tarnowskie Góry (TAG).

Sieć elektroenergetyczna 110 kV (napowietrzna) łącząca stacje WN/SN obsługiwana jest przez Tauron Dystrybucja S.A. oddział w Gliwicach i pracuje w układzie zamkniętym. W związku z czym w razie awarii istnieje możliwość wzajemnego połączenia stacji WN/SN. Ponadto istnieją również powiązania sieci na średnim napięciu między stacjami transformatorowymi, które mogą być odpowiednio konfigurowane w zależności od układu awaryjnego sieci.

Ponadto przez teren Gminy przechodzą również linie napowietrzne elektroenergetyczne 110 kV jedno i dwutorowe następujących relacji:

- Miasteczko- Huta Miasteczko 1,
- Miasteczko- Huta Miasteczko 3,

- Miasteczko- Cynk Miasteczko,
- Sowice- Cynk Miasteczko,
- Wierzbowa- Miasteczko,
- Powstańców- Miasteczko.

Na terenie Gminy Miasteczko Śląskie usytuowanych jest 27 stacji elektroenergetycznych.

Stan techniczny sieci i urządzeń elektroenergetycznych WN ocenia się jako dobry.

Dystrybucją gazu ziemnego na terenie Gminy Miasteczko Śląskie zajmuje się Górnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. w Zabrze.

Zasilanie Gminy w gaz odbywa się za pośrednictwem gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Zdieszowice- Tworzeń o średnicy DN500 i ciśnieniu 4,0 MPa. Przez teren Gminy przebiega jeszcze drugi gazociąg relacji Szobiszowice - Ząbkowice o średnicy DN400 i ciśnieniu 1,6 MPa.

Sieci gazowe rozdzielcze średniego ciśnienia eksploatowane i zarządzane są przez Górnośląską Spółkę Gazowniczą w Zabrze oraz podległą jej Rozdzielnię Gazu.

Szczegółowe dane GUS w zakresie sieci gazowej przedstawia poniższa tabela:

Tabela 22 Sieć gazowa w Gminie Miasteczko Śląskie w latach 2017-2022

Sieć gazowa	2017	2018	2019	2020	2021	2022
długość czynnej sieci ogółem w m	78408	78704	79281	80429	81960	95910
długość czynnej sieci przesyłowej w m	48161	48161	48161	48161	27629	27629
długość czynnej sieci dystrybucyjnej w m	30247	30543	31120	32268	54331	68281
długość czynnej sieci ogółem w km na 100 km ²	115,6	116,0	116,9	118,8	120,8	141,2
czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych) w szt.	822	841	855	898	928	949
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych w szt.	810	829	842	885	913	934
odbiorcy gazu w gosp.	1429	1459	1501	1553	1613	1679
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem w gosp.	244	264	306	380	613	682
zużycie gazu w MWh	6097,1	6525,5	6691,0	8020,1	10760,1	11512,1
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w MWh	3419,0	3603,4	3976,9	5046,7	7912,1	9676,6
ludność korzystająca z sieci gazowej w os.	4456	4490	4587	4837	4925	5040

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://bdl.stat.gov.pl>

Gmina Miasteczko Śląskie jest zaopatrywana w wodę przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Tarnowskich Górach, którego zadaniem jest zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków dla mieszkańców, podmiotów gospodarczych i instytucji w granicach administracyjnych Gminy.

W szczególności zakres działalności PWiK Sp. z o.o. na terenie Gminy Miasteczko Śląskie obejmuje:

- produkcję, zakup i rozprowadzanie wody,
- eksploatację urządzeń do produkcji i dystrybucji wody,
- odprowadzanie i oczyszczanie ścieków,
- eksploatację sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków,
- usługi specjalistyczne w wymienionym wyżej zakresie.

Według danych GUS z roku na rok wzrasta długość czynnej sieci rozdzielczej i jednocześnie liczba osób z niej korzystających. Wszystkie budynki zlokalizowane na terenie Gminy są podłączone. Gmina Miasteczko Śląskie jest w całości zwodociągowana. Długość sieci wodociągowej na koniec 2023 r. wynosiła 55,6 km. Ilość przyłączy wodociągowych to 1455 szt. Usługi w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków realizuje Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Tarnowskich Górach.

Obecnie na terenie Gminy eksploatowane są trzy oczyszczalnie ścieków:

- mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków zlokalizowana w Miasteczku Śląskim oddana do eksploatacji w 1968 roku, o przepustowości 1310 m³/d. Stopień obciążenia ściekami wynosi obecnie ok. 900 m³/d, tj. ok. 68,7%. Po oczyszczeniu ścieki kierowane są do kanału deszczowego a następnie do potoku Graniczna Woda.
- zakładowa oczyszczalnia ścieków Huty Cynku „Miasteczko Śląskie” S.A. oddana do eksploatacji w 1980 roku, o przepustowości 2880 m³/d. Stopień obciążenia ściekami wynosi 100%. Ścieki dopływające do oczyszczalni to ścieki przemysłowe, wody opadowe, ścieki po oczyszczalni biologicznej 300 m³/d.
- oczyszczalnia ścieków bytowych dla SUW w Bibieli o przepustowości 2 m³/d wraz z osadnikiem typu DYWIDAK. Do kanału odprowadzającego Stacja Uzdatniania Wody Bibiela w Miasteczku Śląskim wprowadza ścieki przemysłowe stanowiące mieszaninę oczyszczanych

ścieków bytowych, wód popłucznych z produkcji wody pitnej oraz wód opadowych lub roztopowych pochodzących z terenu SUW Bibiela, istniejącym wylotem o śr. 600 mm, do urządzenia wodnego – rowu „A”, średni zrzut dobowy do 764,5 m³/d.

Na dzień 31 grudnia 2023 r. długość sieci kanalizacyjnej stanowiła 35,3 km. Ilość przyłączy kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania to 1322 szt.

Szczegółowe dane GUS w zakresie sieci kanalizacyjnej przedstawia poniższa tabela:

Tabela 23 Sieć kanalizacyjna w Gminie Miasteczko Śląskie w latach 2017-2023

Kanalizacja	Jednostka miary	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	34,2	34,2	34,2	34,0	35,3	35,3	35,3
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1085	1221	1234	1255	1300	1312	1322
awarie sieci kanalizacyjnej	szt.	62	78	61	36	35	47	48
ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam3	184,9	183,0	193,0	192,0	195,0	204,8	210,6
ścieki oczyszczane odprowadzone	dam3	190	197	199	195	198	209	215
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	5649	5859	5869	5650	5631	5585	b.d.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://bdl.stat.gov.pl>

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów, dla Gminy Miasteczko Śląskie prowadzona jest Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków (CEEB). W ramach wdrażania systemu na właścicieli lub zarządzających budynkami lub lokalami nałożono obowiązki polegające między innymi na przygotowaniu i złożeniu deklaracji o użytkowanych źródłach ciepła i spalania paliw. Dane te dotyczą zarówno domów mieszkalnych, jak i budynków użyteczności publicznej i lokali usługowych. Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków, będąc systemem grupującym dane o budynkach, stanowi narzędzie analizy sytuacji w mieszkalnictwie, stanu i jakości procesu wymiany nieekologicznych i nieefektywnych źródeł ciepła, a także jest zbiorem informacji na temat programów finansowania wymiany tych źródeł na źródła ekologiczne i efektywne. CEEB jest narzędziem realizacji samorządowej polityki niskoemisyjnej. Docelowo system umożliwi realizację usług, które przyczynią się do poprawy stanu technicznego budynków w zakresie bezpieczeństwa, poprzez zamówienie przeglądu kominiarskiego czy inwentaryzacji budynku.

Na terenie Gminy Miasteczko Śląskie w ramach Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków zewidencjonowano (stan na 11 września 2024 roku) następujące dane dotyczące typu, jakości i ilości systemów ogrzewania budynków:

Tabela 24 Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków dla Gminy Miasteczko Śląskie

Źródło ciepła	Liczba zainstalowanych źródeł ciepła
Ogrzewanie elektryczne / bojler elektryczny	538
Kocioł na paliwo stałe (węgiel, drewno, pellet lub inny rodzaj biomasy)	637
Kominek / koza / piec kaflowy / trzon kuchenny / piecokuchnia / ogrzewacz powietrza na paliwo stałe (węgiel, drewno, pellet lub inny rodzaj biomasy)	438
Pompa ciepła	58
Kocioł gazowy / bojler gazowy / podgrzewacz gazowy przepływowy / kominek gazowy	1440
Kolektory słoneczne do ciepłej wody użytkowej lub z funkcją wspomagania ogrzewania	60
Kocioł olejowy	13
Miejska sieć ciepłownicza / ciepło systemowe / lokalna sieć ciepłownicza	315
Klasa kotła	
Klasa 5	170
Poniżej klasy 3 lub brak informacji	227
Klasa 3	117
Klasa 4	83
Ekoprojekt	32
Rodzaj paliwa	
Węgiel i paliwa węglowodopochodne	586
Drewno kawałkowe	292
Pellet drzewny	52
Inny rodzaj biomasy	7
Gaz	1340
Olej opałowy	13
Pompa ciepła - prąd	58

Źródło: Opracowanie własne

Ponadto w ramach ograniczenia niskiej emisji znacząca ilość instalacji ekologicznych, w szczególności odnawialnych źródeł energii wykonana była w ramach projektu pt. „Montaż

instalacji fotowoltaicznych na terenie Gminy Miasteczko Śląskie". Celem projektu było zwiększenie wielkości produkcji energii elektrycznej pochodzącej z odnawialnych źródeł energii w Gminie, obniżenie kosztów związanych z opłatami za energię elektryczną dla mieszkańców oraz poprawa jakości powietrza atmosferycznego. Zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie przedmiotem projektu było wykonanie 149 instalacji fotowoltaicznych w prywatnych budynkach jednorodzinnych należących do mieszkańców Gminy. Realizacja projektu przyczyniła się do wykorzystania małych źródeł energii, zlokalizowanych blisko odbiorcy, zmniejszających straty przesyłowe oraz zapewniających efekt ekologiczny poprzez wzrost udziału energii odnawialnej w konsumpcji (energetyka rozproszona), a przez to zapewniających dywersyfikację źródeł energii, jak również zwiększających bezpieczeństwo energetyczne regionu przy wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań i lokalnych potencjałów. Projekt zrealizowany został ze środków pochodzących z dotacji udzielonej w ramach RPO WSL 2014-2020 oraz wpłat mieszkańców (jako ich udział własny). Instalacje wykonane zostały w 2020 roku. W 2017 r. był realizowany projekt pn. „Poprawa efektywności energetycznej poprzez montaż kolektorów słonecznych oraz ogniw fotowoltaicznych na budynkach jednorodzinnych w Gminie Miasteczko Śląskie” w ramach projektu zamontowano 6 kolektorów słonecznych oraz 24 instalacje fotowoltaiczne.

Na terenie Gminy wyznaczono Obszary Strategicznych Interwencji w wymiarze lokalnym (obszary funkcjonalne jako obszary do rewitalizacji). Na etapie wyznaczania tych obszarów uwzględniono zidentyfikowane potencjały i bariery rozwojowe, a także kluczowe wyzwania strategiczne. Przy wyznaczaniu Obszarów Strategicznych Interwencji w wymiarze lokalnym, pod uwagę wzięto występowanie zjawisk kryzysowych na obszarze Gminy z uwzględnieniem m.in. następujących rodzajów problemów: problemy demograficzne, problemy społeczne, bezrobocie, poziom bezpieczeństwa, poziom edukacji, poziom kapitału społecznego, udział mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym. Analizie poddano także sferę gospodarczą, środowiskową, techniczną i funkcjonalno-przestrzenną. Na tej podstawie zidentyfikowano obszary na których zachodzi stan kryzysowy, czyli kumulacja negatywnych zjawisk reprezentujących przede wszystkim sferę społeczną, ale także pozostałe wskazane powyżej sfery. Przy wyznaczaniu obszaru brano także znaczenie danego obszaru dla rozwoju lokalnego, ale przede wszystkim jako szczególnie istotną, uwzględniono koncentrację negatywnych zjawisk. Przeprowadzona analiza pozwoliła na wskazanie kluczowych dziedzin

problemowych, które zostały określone po przebadaniu zachodzących zjawisk kryzysowych na obszarze rewitalizacji. Kluczowe problemy rozpatrywane w ramach przeprowadzonej diagnozy to:

- postępująca marginalizacja i wykluczenie społeczne,
- niski poziom aktywności społecznej i zawodowej,
- nie wykorzystany potencjał gospodarczy i inwestycyjny,
- wymagająca interwencji infrastruktura techniczna,
- znaczące braki w infrastrukturze społecznej,
- obszary o dysfunkcjach przestrzennych, komunikacyjnych i niskich walorach estetycznych,
- występujące problemy środowiskowe.

Przedmiotowy obszar funkcjonalny wyznaczono w oparciu o art. 10 ust. 1 i 2 ustawy o rewitalizacji, jako teren, na którym występuje najwyższa koncentracja problemów społecznych, gospodarczych, techniczno-strukturalnych i środowiskowych, z uwzględnieniem jego istotnego znaczenia dla rozwoju Gminy. W wyniku delimitacji, wybrano obszary mające szczególne znaczenie dla Gminy, posiadające przestrzenie i obiekty stanowiące potencjał do prowadzenia możliwych działań rewitalizacyjnych. Ostateczny kształt obszarów na których Gmina Miasteczko Śląskie zamierza prowadzić rewitalizację jest uzasadniony istotnym znaczeniem dla rozwoju lokalnego i bierze pod uwagę wyniki konsultacji społecznych prowadzonych w dniach od 16 września do 17 października 2022 roku. Wyznaczony obszar rewitalizacji został przyjęty uchwałą Nr XLIV/443/22 Rady Miejskiej w Miasteczku Śląskim z dnia 3 listopada 2022 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Miasteczko Śląskie. Na dzień uchwalenia całość obszaru rewitalizacji stanowiła łącznie powierzchnię 0,966 km² (1,42% powierzchni ogółem Gminy) i była łącznie zamieszkiwana przez 1684 mieszkańców (24,61% ludności ogółem Gminy), a co za tym idzie nie przekraczała limitów określonych w art. 10 ust. 2 ustawy o rewitalizacji.

Jakość powietrza atmosferycznego na terenie Gminy Miasteczko Śląskie kształtowana jest przez emisję pyłów i gazów, których źródłem są głównie:

- emisja niska,
- emisja nieorganizowana,
- procesy energetyczne i przemysłowe (których źródła znajdują się poza obszarem Gminy).

Dla celów oceny jakości powietrza w Gminie Miasteczko Śląskie założono, że stopień zanieczyszczenia powietrza kształtuje się na poziomie odniesionym do powiatu tarnogórskiego. Jednym z problemów Gminy Miasteczko Śląskie jest „niska emisja”, która wpływa na lokalne pogorszenie się jakości powietrza, dlatego Gmina jest w posiadaniu Programu Ograniczenia Niskiej Emisji.

Źródła tzw. „emisji niskiej” stanowią w Gminie indywidualne domowe systemy grzewcze opalane zazwyczaj paliwami stałymi zwłaszcza węglem kamiennym, który jest głównym nośnikiem energii cieplnej na terenie Gminy Miasteczko Śląskie. Charakterystyczną cechą indywidualnych palenisk węglowych jest ich niska sprawność oraz niepełny proces spalania powodujący nadmierną emisję zanieczyszczeń. Ponadto niewielka wysokość emitorów powoduje koncentrację zanieczyszczeń w bezpośrednim otoczeniu miejsc przebywania ludzi. Odpowiedzią na problemy związane z niską emisją jest opracowany na rzecz Gminy „Program Ograniczenia Niskiej Emisji”. Opisane działania konieczne do realizacji na terenie Gminy polegają przede wszystkim na wymianie urządzeń kotłowych starej konstrukcji i niskiej sprawności na urządzenia nowe o wysokiej sprawności.

Emisja niezorganizowana

Źródłami emisji niezorganizowanej na terenie Gminy Miasteczko Śląskie są naturalne procesy pylenia oraz procesy wypalenia traw i ściernisk.

Emisja z zakładów przemysłowych

Gmina Miasteczko Śląskie położona jest w uprzemysłowionym i zurbanizowanym regionie w Polsce. Stopień zanieczyszczenia atmosfery na obszarze Gminy związany jest z działalnością Huty Cynku, negatywnym wpływem z terenów aglomeracji miejskiej, w tym Tarnowskich Gór i Bytomia.

Emisja komunikacyjna (liniowa)

Trasy komunikacyjne stanowią liniowe źródła emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego. Zanieczyszczenia powietrza tworzą produkty spalania benzyn, olejów napędowych oraz w znacznie mniejszym stopniu gazu LPG. Do zanieczyszczeń atmosfery pochodzących z komunikacji samochodowej zalicza się również pyły powstające podczas zużywania się nawierzchni jezdni oraz podzespołów pojazdów (opony, klocki hamulcowe), które także mają udział w ogólnym bilansie zanieczyszczeń powietrza pochodzących z transportu samochodowego. Wpływ na wielkość emisji z transportu powierzchniowego mają również stan jezdni i stan techniczny pojazdów, rodzaj spalanej paliwa oraz płynność ruchu.

Wysoka w skali całego regionu, atrakcyjność krajobrazu przyrodniczego Gminy, którego jednym z atutów jest lokalizacja jednostek osadniczych wśród otaczających lasów, a także potencjał turystyczny licznych obiektów o dużych walorach historycznych i kulturowych, wskazujących na średniowieczny rodowód Gminy Miasteczko Śląskie. Cechą charakterystyczną przestrzeni Gminy Miasteczko Śląskie jest przeważająca w niej powierzchnia lasów.

Pod względem hydrograficznym Miasteczko Śląskie położone jest w obrębie dwóch systemów rzecznych: Wisły (południowo-wschodnia część Gminy) i Odry (część północna i zachodnia). Powierzchniowa sieć hydrograficzna terenu Gminy Miasteczko Śląskie jest stosunkowo dobrze rozwinięta z uwagi na wododziałowe położenie.

Do nich należą:

- Rzeka Brynica, stanowi granicę Gminy od strony wschodniej i oddziela Gminę Miasteczko Śląskie od Ożarowic. Ponadto rzeka Brynica ma połączenie z Czarną Przemszą, która jest lewostronnym dopływem Wisły,
- Potok Woda Graniczna będący prawobrzeżnym dopływem rzeki Stoły, który uchodzi do Stoły przekopem ok. 5 km powyżej dawnego ujścia. W okresach wezbrań część wód Wody Granicznej odpływa starym korytem,
- Potok Zarachowski Rów, będący lewobrzeżnym dopływem rzeki Mała Panew.

Obszar Gminy Miasteczko Śląskie leży w regionie klimatycznym Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, na której zdecydowana większość (ok. 65%) rocznej sumy opadów przypada na okres letni - maksimum w lipcu. Średnia roczna temperatura wynosi 7,5-7,6°C, miesiącem najzimniejszym ze średnią temp -3°C jest styczeń, najcieplejszy jest lipiec - ok. 17°C, najwyższe temperatury - ponad 35°C notuje się w sierpniu, liczba dni mroźnych wynosi ok. 120. Średnia roczna temperatura waha się od 7°C do 8°C. Średnia temperatura stycznia od -3°C do -2°C a miesiąca lipca 17°C do 18°C. Liczba dni o temperaturze powyżej 15°C, wynosi powyżej 100. Długość okresu wegetacyjnego wynosi 200-210 dni. Pokrywa śnieżna zalega ok. 65 dni. Morfologia i rodzaj powierzchni są powodem zróżnicowania warunków termicznych w ciągu doby. Występują częste inwersje powodujące powstawanie mgieł radiacyjnych oraz zastoisk powietrza (dolina rzeki Brynicy i w obniżeniach terenów). Tereny leśne wpływają łagodząco na wahania temperatury. Gmina Miasteczko Śląskie charakteryzuje się bardzo dużą

zmiennością wilgotności powietrza w przekroju rocznym, miesięcznym oraz dobowym. Największa wilgotność występująca w godzinach wieczornych oraz porannych sprzyja koncentracji i konwersji gazowych zanieczyszczeń powietrza.

Powierzchnia Gminy wynosi 67,83 km², z czego 81,9% stanowią lasy i grunty leśne, 9,8% to użytki rolne, zaś 7,6% to grunty zabudowane i zurbanizowane, 0,1% grunty pod wodami, 0,6% pozostałe grunty (nieużytki i tereny różne). Powierzchnia Gminy wynosi 11% powiatu. Gmina Miasteczko Śląskie posiada jeden z najwyższych wskaźników lesistości w skali województwa śląskiego. W podziale fizyczno-geograficznym wg Kondrackiego Gmina Miasteczko Śląskie jest położona w obrębie dwóch prowincji: Garbu Tarnogórskiego oraz Równiny Opolskiej.

Pod względem geomorfologicznym Gmina leży w obrębie Obniżenia Małej Panwi. Subsekwentne Obniżenie Małej Panwi, zawarte pomiędzy Progiem Tarnogórskim, a Progiem Woźnickim, cechuje niezwykle monotonna rzeźba. Panują tu rozległe wyrównane lub lekko faliste działy wykształcone na iłach mezozoicznych i gliniasto-piaszczystych utworach czwartorzędowych, miejscami zwydmionych. Monotonną rzeźbę obniżenia Małej Panwi urozmaica kilkadziesiąt wydm, osiągających różne rozmiary i wysokości względne.

Podłoże Gminy buduje zwarta wychodnia utworów triasu i jury. W ich obrębie istnieje rozległy zbiornik triasowych wód podziemnych. Niemal całą powierzchnię Gminy z wyjątkiem garbu w rejonie Miasteczka Śląskiego i Żygłina pokrywają osady czwartorzędowe głównie w postaci glin zwałowych i piasków gliniastych stanowiące podłoże bardzo ubogich gleb, a także w postaci piasków i żwirów występujących w obniżeniach cieków na trasach akumulacyjnych wzdłuż Brynicy, a także piasków eolicznych na wydmach.

Gmina nie posiada właściwie zasobów przyrodniczych o znaczeniu ponadlokalnym.

Na terenie Gminy najcenniejsze przyrodniczo są fragmenty lasów położone w rejonie niektórych cieków wodnych oraz na terenach dawnego górnictwa rud metali nieżelaznych. Cennym elementem środowiska przyrodniczego Miasteczka Śląskiego są wszelakiego rodzaju zbiorniki wodne oraz cieki. W ich rejonie mamy do czynienia z największą różnorodnością gatunków. Zbiorowiska nieleśne o największym zróżnicowaniu występują w otoczeniu naturalnych i sztucznych zbiorników wodnych. Są one często bardzo bogate florystycznie i wartościowe pod względem przyrodniczym. Dotyczy to zwłaszcza łąk związanych z siedliskami wilgotnymi. Na ich terenie spotyka się liczne rzadkie i chronione gatunki roślin. Towarzyszy im często bogata fauna.

Istniejące na terenie Gminy Miasteczko Śląskie formy ochrony przyrody to:

- **pomniki przyrody:**

1. Dąb czerwony (*Quercus rubra* L.), zlokalizowany jest na terenie Bibieli koło budynku starego nadleśnictwa
2. Klon zwyczajny (*Acer platanoides* L.), zlokalizowany jest w Miasteczku Śląskim na cmentarzu przy ul. Norwida
3. Dąb szypułkowy (*Quercus robur* L.), zlokalizowany jest w odległości kilku metrów od zabudowań gospodarczych w oddziale 237, Leśnictwo Mieczysko
4. Grupa 4 dębów szypułkowych (*Quercus robur* L.), zlokalizowane są obok strumyka, w oddziale 237, Leśnictwo Mieczysko
5. Aleja lipowa (*Tilia cordata*), zlokalizowana jest w Leśnictwie Mieczysko oddział 237
6. Buk pospolity odmiana czerwonołistna „Rubin” (*Fagus sylvatica* 'Purpurea'), zlokalizowany jest w Miasteczku Śląskim przy ul. Dębina 1

- **użytek ekologiczny „Gierzyna”,** który został utworzony uchwałą Nr LI/402/10 Rady Miejskiej w Miasteczku Śląskim z dnia 29 września 2010r. jest kompleksem pięciu oligotroficznych, naturalnych zbiorników wodnych wraz z otaczającą je roślinnością, w skład której wchodzi wiele rzadkich gatunków roślin, a także z dość bogatą fauną płazów żyjących nad ich brzegami i objętych ochroną. Powierzchnia użytku to ok. 3,1 ha. Kompleks tych zbiorników wodnych jest cenną ostoją florystyczną i faunistyczną, mającą znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej. Celem ochrony użytku jest zachowanie ekosystemu będącego siedliskiem i ostoją chronionych i zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt.

- **zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Pasieki”** został utworzony uchwałą Nr LI/403/10 Rady Miejskiej w Miasteczku Śląskim z dnia 29 września 2010r. Zgodnie z uchwałą ochroną objęte są zbiorowiska borowe oraz zbiorowiska roślin wodnych z udziałem rzadkich elementów flory i fauny na terenie o atrakcyjnej krajobrazowo rzeźbie, powstałej w wyniku dawnej działalności górniczej (zatopiona w 1917 r. kopalnia rud „Bibiela”). Pasieki cechują się zarówno wysokimi walorami krajobrazu jako całości jak i pojedynczymi jego elementami, do których należą fragmenty naturalnych i półnaturalnych wodnych, łąkowych i łęgowych zbiorowisk roślinnych z rzadkimi gatunkami roślin i bogatą fauną płazów. Są cenną ostoją florystyczną i faunistyczną, mającą znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej. Celem ochrony zespołu

przyrodniczo-krajobrazowego jest zachowanie ekosystemu będącego siedliskiem i ostoją chronionych i zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt. Zakazy obowiązujące na terenie zespołu określa ww. uchwała.

Na terenie Gminy Miasteczko Śląskie istnieje szereg obiektów oraz terenów o wybitnych wartościach historycznych, kulturowych, przyrodniczych czy turystycznych. W większości są one objęte ochroną prawną na podstawie wpisu do rejestru zabytków województwa śląskiego. Jest to 6 zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków oraz samo miasto w ramach historycznego założenia miejskiego. W sercu miasta znajdują się dwa kościoły, z których starszy, zabytkowy kościół z 1666 roku zaliczany jest do cennych zabytków Szlaku Architektury Drewnianej województwa śląskiego, we wnętrzu kościołka znajduje się barokowy ołtarz i organy z 1846 roku; na ścianach zachowały się tzw. zacheuski (pomalowane na belkach miejsca pomazania świętymi olejami podczas konsekracji 8 maja 1670 roku). Przy kościele znajduje się także siedemnastowieczna dzwonnica. Należy wspomnieć, że w starszym kościele do tej pory w okresie letnim odbywają się w soboty nabożeństwa wieczorne. Drugi kościół jest znacznie młodszy, bo z 1905 roku. W nowym kościele znajduje się, uznawany za cudowny, barokowy obraz Matki Boskiej Bolesnej z 1669 roku. Niedaleko kościołów znajdują się także przepiękne stacje drogi krzyżowej. Kolejny zabytkowy kościół parafialny pw. Narodzenia NMP z 1842 roku znajduje się w Żyglinie przy ul. Śląskiej. Powstał on jako kolejna (trzecia) budowla w miejscu wzniesionych wcześniej; inicjatywa budowy zrodziła się już na początku XIX wieku. Został wybudowany w stylu neoromańskim. Jest jednonawowy z prezbiterium zamkniętym półkolistą absydą. Można w nim podziwiać elementy sztuki barokowej i klasycystycznej. Warto również wspomnieć o dworcu myśliwskim Donnersmarcków z 1889 roku, który w latach 70-tych XX wieku był popularnie nazywany „Gierkówką”, z uwagi na częste pobyty w czasach PRL-u Edwarda Gierka i innych prominentnych działaczy władz komunistycznych, w tym między innymi Leonida Breżniewa. Dworek jest drewniany o konstrukcji kombinowanej, w ryzalicie znajduje się wykusz z dekoracyjnym balkonem na piętrze; w otoczeniu znajdował się m.in. basen, sad i ogród. Są to jedne z najcenniejszych elementów krajobrazu kulturowego na terenie Gminy. Zostały one przedstawione w poniższej tabeli:

Tabela 25 Obiekty wpisane do rejestrów zabytków na terenie Gminy Miasteczko Śląskie

Lp.	Nr Rejestru	Wpis do rejestru	Przedmiot ochrony	Zakres ochrony	Adres
1.	A/1571/25 śląskie 605/66 katowickie R/68/48 śląsko- dąbrowskie	1) WKZ, dn 18.06.2025, K-RD.5130.162.2025.MB - pismo z nowym nr rej. 2)WKZ, dn. 15.04.1966, Kl.III-680/35/66 3) WKZ, dn. 18.11.1948 L.Kult/MOZ/IV/1510/R6 8/48	zespół kościelny: - dawny drewniany kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP - dzwonnica drewniana - figura przy kościele z rzeźbą św. Jana Nepomucena	zespół w ramach ogrodzenia wraz z wyposażeniem kościoła	ul. Dworcowa, Miasteczko Śląskie
2.	A / 1572 / 25 śląskie 650/66 katowickie	1)WKZ, dn.18.06.2025 K-RD.5130.163.2025.MB - pismo z nowym nr rej. 2)WKZ, dn. 2.05.1966, Kl.III-680/398/66	kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP	obiekt w ramach ogrodzenia	ul. Dworcowa 1, Miasteczko Śląskie
3.	654/66 katowickie	WKZ, dn. 2.05.1966, Kl.III-680/402/66	kościół parafialny pw. Narodzenia NMP	obiekt w ramach ogrodzenia	ul. Świętego Marka 21, Miasteczko Śląskie - Żyglin
4.	655/66 katowickie	WKZ, dn. 2.05.1966, Kl.III-680/403/66	kaplica	obiekt wraz z najbliższym otoczeniem	ul. Świętego Marka 34, Miasteczko Śląskie -Żyglin
5.	375/12 śląskie	ŚWKZ, dn. 17.04.2012 K-RD.5130.37.2011.KL	dworek myśliwski obecnie budynek mieszkalny	obiekt w obrysie murów zewnętrznych - zgodnie z planem	ul. Imielów 50, Miasteczko Śląskie

Lp.	Nr Rejestru	Wpis do rejestru	Przedmiot ochrony	Zakres ochrony	Adres
6.	R/486/56 stalinogrodzkie A/855/2021 śląskie	WKZ, dn. 2.11.1956 KLV-60/I-a/235/56 ŚWKZ, dn. 26.07.2021 K-RD.5130.116.2021.MB - pismo z nowym nr rej.	miasto w ramach historycznego założenia miejskiego	zgodnie z załącznikiem mapowym do zawiadomienia K-RD.5130.116.2021.MB z dn. 26.07.2021 granice ochrony wynikającej z wpisu do rejestru zabytków historycznego założenia miejskiego Miasteczka Śląskiego obejmują obszar ograniczony: a) przebiegiem ulicy Dudy w kierunku północnym, b) ciągiem pieszym pomiędzy ulicami Dworcową i Modrzewskiego, c) na wschód wzdłuż budynków mieszkalnych przy ulicy Modrzewskiego, d) ulicą Woźnicką na pn. z zabudową mieszkalną i usługową od numeru 2 do 24 (strona zach. ul. Woźnickiej), e) za budynkiem przy Woźnickiej 24 granica wpisu do rejestru skręca w kier. pd.-wsch. i poczynając od budynku przy Woźnickiej 25 biegnie na południe wzdłuż ul. Dębina i obejmuje budynek przy ul. Dębina 1 na działce nr 705/162, f) za budynkiem przy ul. Dębina 1 granica skręca w kierunku południowo-zachodnim w stronę Czarnieckiego i biegnie ulicą Czarnieckiego obejmując budynki mieszkalne znajdujące się po obu stronach tej ulicy, g) na wysokości skrzyżowania ulic Czarnieckiego i Żołnierskiej granica skręca w kierunku wschodnim i biegnie ulicą Żołnierską do ulicy Wybickiego i zachodnią pierzeją ulicy Wybickiego na południe do ulicy Tetmajera, h) ulica Tetmajera do ulicy Gierzyna, obejmując numery przy ulicy Gierzyna 1 i 3, następnie granica skręca na zachód i biegnie w kierunku ulicy Gałczyńskiego, równoległe do ulicy Rycerskiej, obejmując zabudowę przy ulicy Rycerskiej numer 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 oraz zabudowę przy ulicy Staromiejskiej 10 i 12, i) ulicą Staromiejską w kier. zach. do ul. Gałczyńskiego, następnie ulicą Norwida do skrzyżowania z ul. Dudy	Miasteczko Śląskie
7.	647/66 katowickie A/858/2021 śląskie	WKZ, dn. 2.05.1966, Kl.III-680/395/66 ŚWKZ, dn. 26.07.2021 K-RD.5130.119.2021.MB - pismo z nowym nr rej.	dawny spichlerz dworski	obiekt wraz z najbliższym otoczeniem	ul. Wycislika 57, Miasteczko Śląskie -Żyglinek

Źródło: <http://wkz.katowice.pl>

Ponadto obiekty, które w latach wcześniejszych znajdowały się w powyższym rejestrze zabytków to:

- Miasteczko Śląskie, ul. Modrzewskiego 11 – budynek mieszkalny drewniany,
- Miasteczko Śląskie, ul. Żołnierska 1 – budynek mieszkalny drewniany,
- Miasteczko Śląskie, ul. Woźnicka 18 – budynek mieszkalny,
- Miasteczko Śląskie – Żyglinek - 2 dęby rosnące w oddziałach 52 i 42 leśnictwo Żyglinek, obchód chroniony "Kolebka" o obwodach 400 i 415 cm,
- Miasteczko Śląskie – Żyglinek - buk rosnący w oddziale lasu 64 leśnictwo Żyglinek, obchód ochronny „Kolebka" w wieku około 200 lat i wysokości około 31 m.

Warto również wspomnieć o zabytkach, których nie znajdziemy w wojewódzkim rejestrze zabytków, natomiast figurują one w gminnej ewidencji zabytków:

- cmentarz żydowski z XIX w.,
- willa i park Rubina,
- kopalnia rud w Bibieli,
- budynek szkoły przy ulicy dworcowej,
- budynek dworca kolejowego,
- budynek probostwa,
- budynek ratusza z 1900 roku,
- kamień upamiętniający zaprzysiężenie komórki Polskiej Organizacji Wojskowej w 1919 roku.

Należy stwierdzić, że na analizowanym obszarze występują następujące specyficzne uwarunkowania i potencjały:

- przebiegająca w pobliżu rozwinięta infrastruktura dróg krajowych i wojewódzkich (A1, DK 78, DW 912 i DW 908) oraz funkcjonujące linie kolejowe,
- bliskość Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice - Pyrzowice,
- potencjał atrakcyjnych terenów na obszarze Gminy, w perspektywie czasu przekładający się na rosnącą atrakcyjność inwestycyjną i osadniczą Gminy,
- przejściowość umiarkowanego klimatu wyrażającą się dużą zmiennością warunków

pogodowych i wilgotności, sprzyjającą koncentracji i konwersji zanieczyszczeń powietrza, wymagająca działań w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza, prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej i przeciwdziałania suszy,

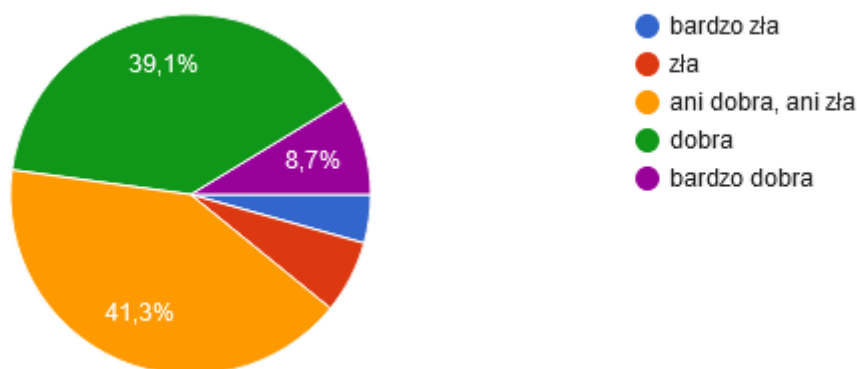
- sieć energetyczna i gazowa w dobrym stanie technicznym,
- dostępna sieć wodno-kanalizacyjna,
- dobry stan zachowania obiektów zabytkowych.

3.4 Wnioski z diagnozy na podstawie badań ankietowych i wywiadów eksperckich

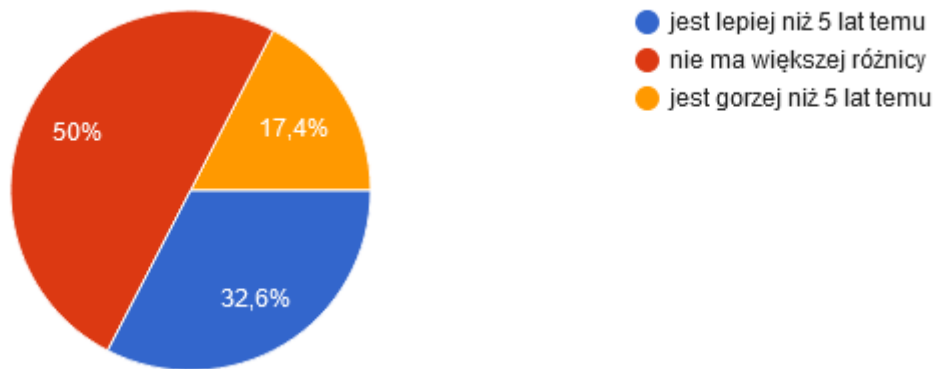
Badania sondażowe zostały przeprowadzone w okresie od 16.09.2024 r. do 25.09.2024 r., na podstawie ankiet (z pytaniami zamkniętymi i otwartymi) realizowanych wśród 43 mieszkańców Gminy. Było to badanie typu CAWI prowadzone przy pomocy formularza elektronicznego oraz dostępnych formularzy papierowych, a ankieta udostępniona była do wypełnienia on-line na stronie Gminy i udostępniana papierowo w sekretariacie Urzędu Miejskiego. Materiał zebrany z ankiet jako materiał uzupełniający został wykorzystany do wyciągnięcia wniosków z diagnozy w ramach analizy SWOT i do określenia celów Strategii. Jako respondenci przeważały kobiety, natomiast jeśli chodzi o grupę wiekową to przeważały osoby w wieku w przedziale 25-34 lata oraz 45-54 lata, 67% respondentów to osoby o wykształceniu wyższym, ponadto ponad 63% osób pracuje.

Na podstawie przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy badań sondażowych, przeanalizowano poziom jakości i zadowolenia z życia mieszkańców Gminy Miasteczko Śląskie. Respondenci odpowiedzieli na następujące pytania:

Jak ocenia Pani / Pan jakość życia na obszarze Gminy Miasteczko Śląskie?

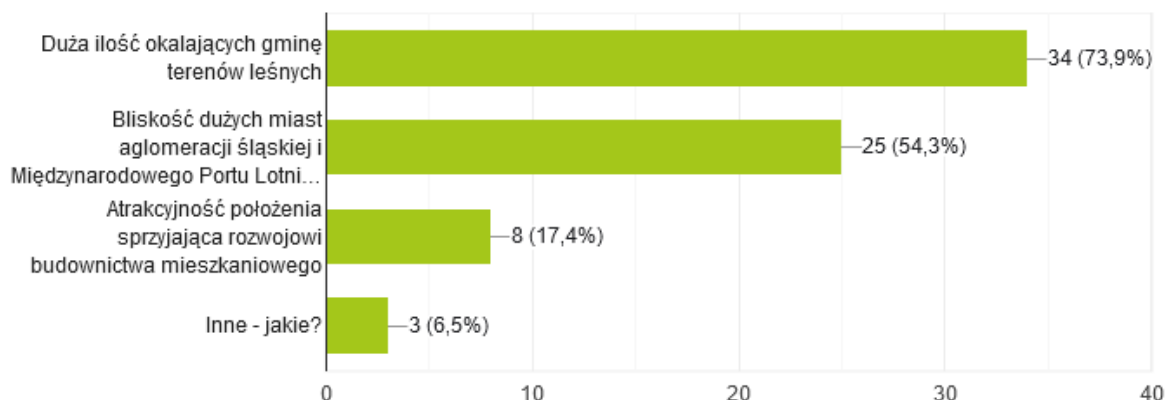
Czy Pani / Pana zadowolenie z życia w swojej miejscowości zmieniło się w ciągu ostatnich 5 lat ?

W toku badania sondażowego zidentyfikowano, że 47,8% ankietowanych ocenia jakość życia jako bardzo dobrą lub dobrą, a także 32,6% ocenia zadowolenie z życia w ciągu ostatnich 5 lat jako lepsze niż wcześniej. Ponadto respondenci wskazali również mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia rozwojowe dla Gminy dotyczące: przestrzeni i środowiska; infrastruktury; bezpieczeństwa; gospodarki; zdrowia; edukacji; dziedziny społecznej; rekreacji; kultury oraz administracji publicznej. Wskazali również najlepsze ich zdaniem kierunki rozwoju i inicjatywy, które są najbardziej potrzebne mieszkańcom Gminy. Respondenci mieli również możliwość wypowiedzenia się na jakie cele chcieliby przeznaczyć pozyskane fundusze ze środków Unii Europejskiej.

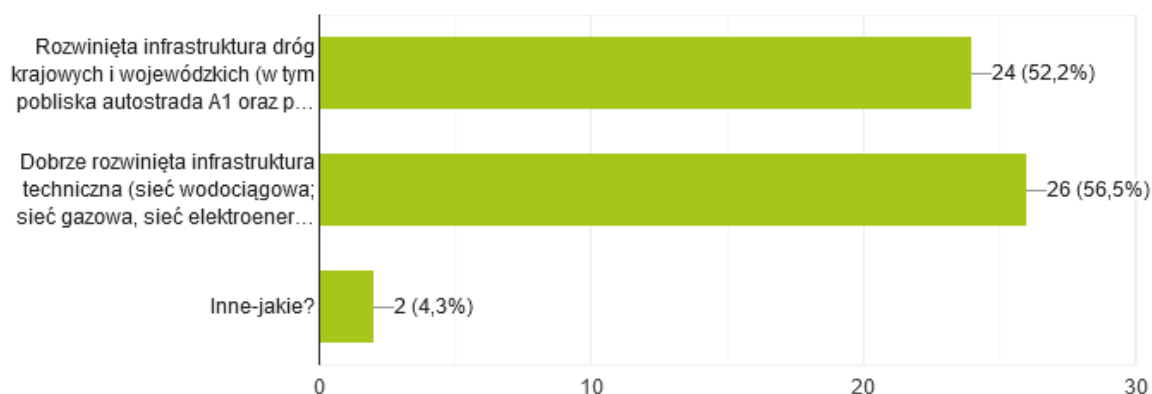
Wśród zidentyfikowanych mocnych stron Gminy, respondenci przede wszystkim wskazują:

- w przestrzeni i środowisku,

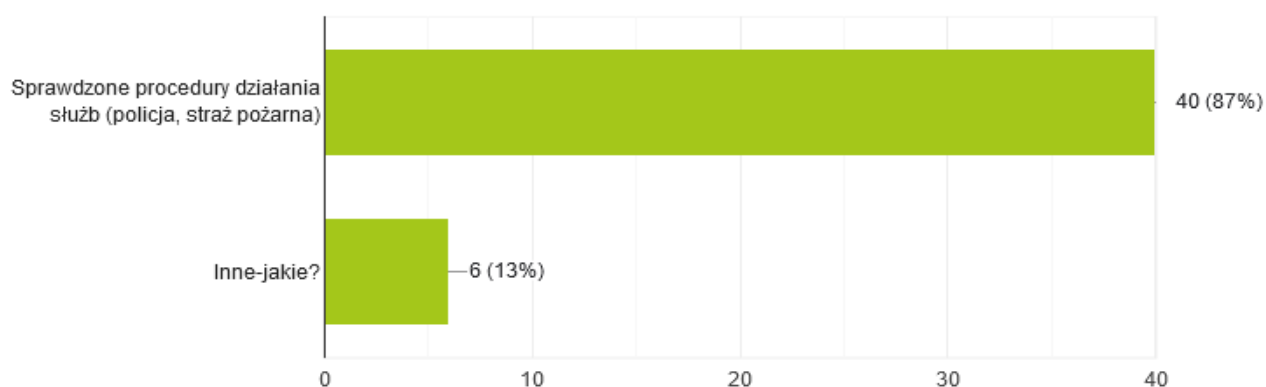
Dużą ilość okalających Gminę terenów leśnych, bliskość dużych miast aglomeracji śląskiej i Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice – Pyrzowice, atrakcyjność położenia sprzyjająca rozwojowi budownictwa mieszkaniowego;

- w infrastrukturze,

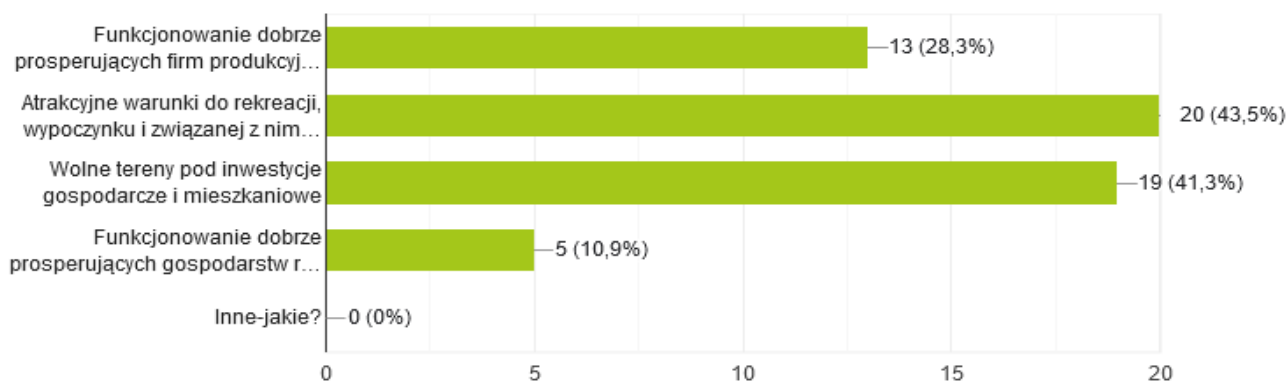
rozwiniętą infrastrukturę dróg krajowych i wojewódzkich (w tym pobliska autostrada A1 oraz połączenia kolejowe), a także dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną (sieć wodociągowa, sieć gazowa i elektroenergetyczna);

- w dziedzinie bezpieczeństwa,

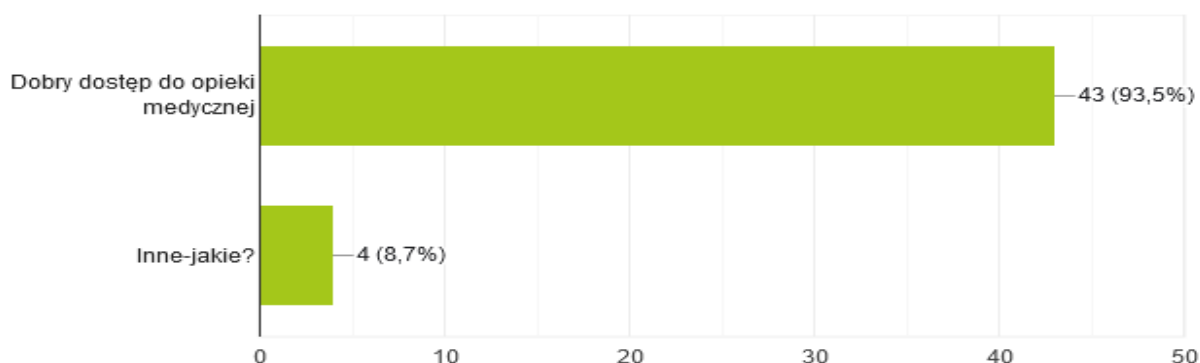
dobrze funkcjonującą w ramach sprawdzonych procedur Policję i Straż Pożarną;

- w dziedzinie gospodarki,

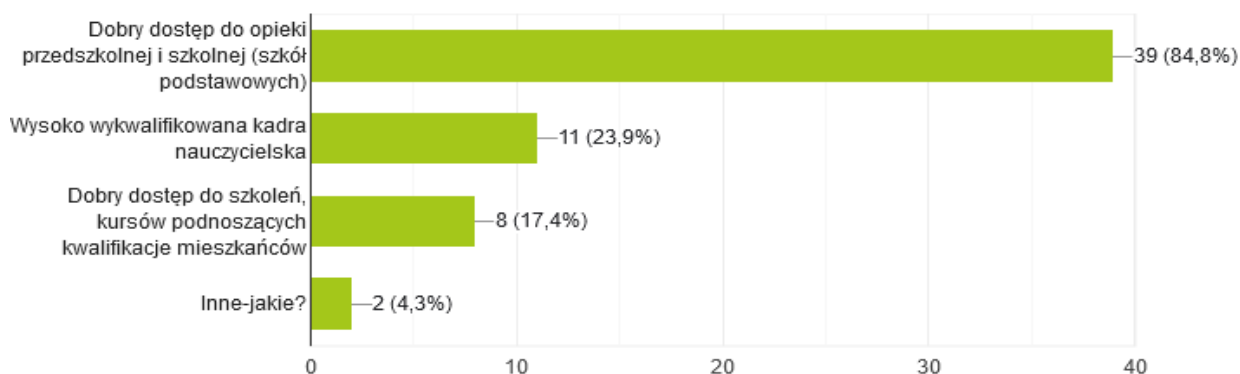
atrakcyjne warunki do rekreacji i wypoczynku oraz związanej z tym działalności gospodarczej i okołoturystycznej, wolne tereny inwestycyjne - gospodarcze i mieszkaniowe, funkcjonowanie przedsiębiorczości o zróżnicowanej strukturze branżowej;

- w dziedzinie zdrowia,

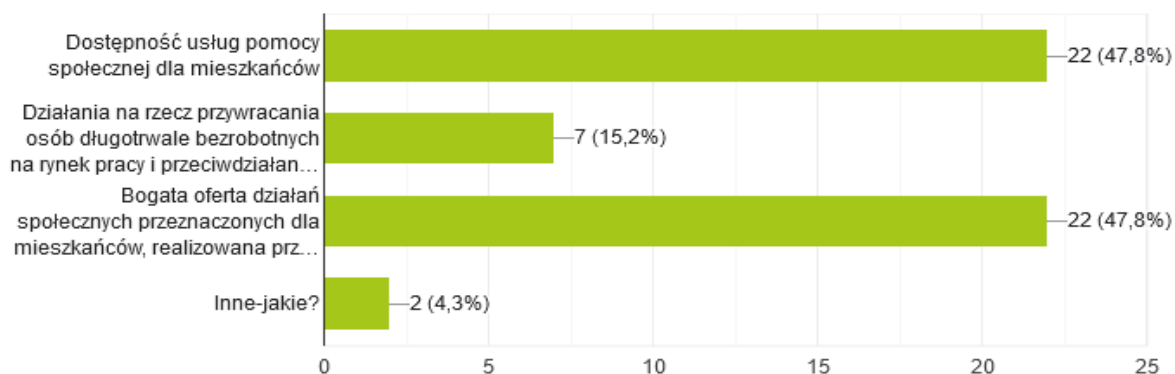
dobry dostęp do opieki medycznej;

- w dziedzinie edukacji,

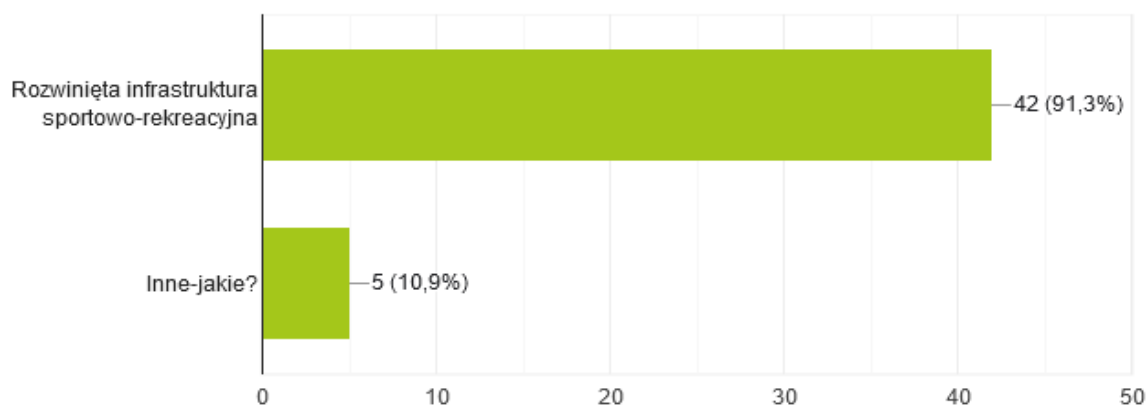
dobry dostęp do opieki przedszkolnej i szkolnej (szkół podstawowych), wysoko wykwalifikowana kadra nauczycielska, dobry dostęp do szkoleń i kursów;

- w dziedzinie społecznej,

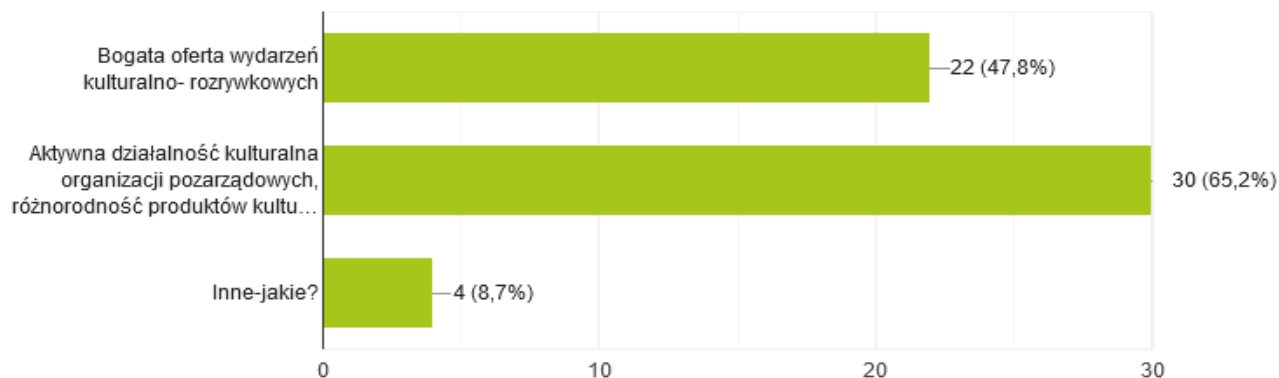
ofertę działań społecznych organizacji pozarządowych, dostęp do usług pomocy społecznej, działania na rzecz przywracania osób bezrobotnych na rynek pracy;

- w dziedzinie rekreacji,

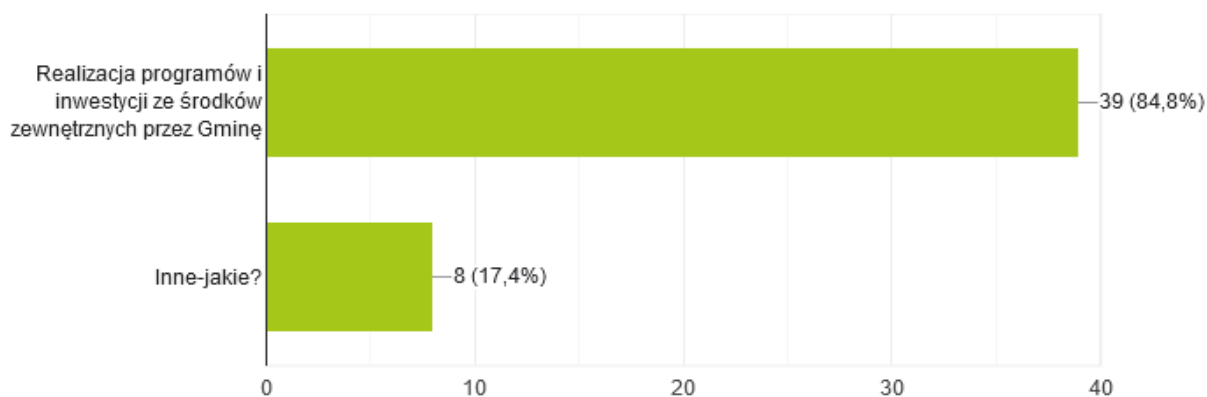
rozwiniętą infrastrukturę sportowo-rekreacyjną;

- w dziedzinie kultury,

aktywną działalność organizacji pozarządowych i różnorodność produktów kulturalnych i lokalnych oraz ofertę wydarzeń kulturalno-rozrywkowych;

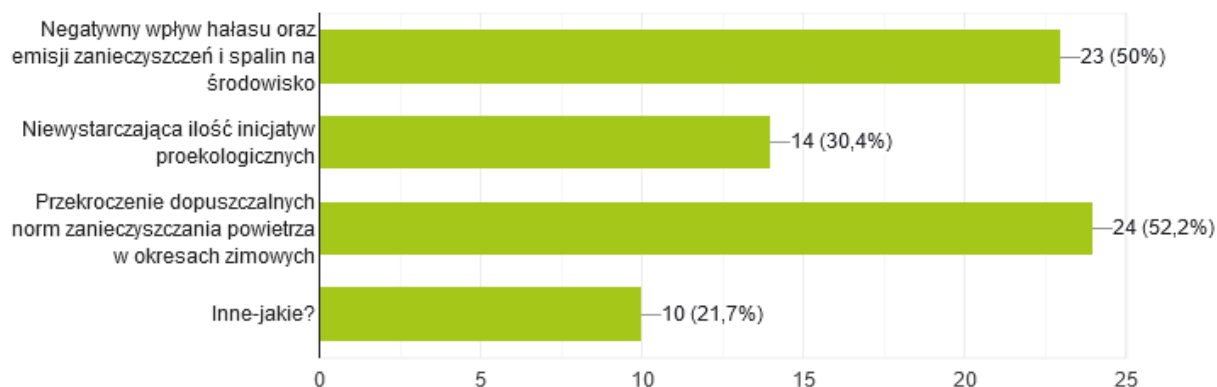
- w dziedzinie administracji publicznej,

realizację przez Gminę programów i inwestycji z zewnętrznych środków dotacyjnych.

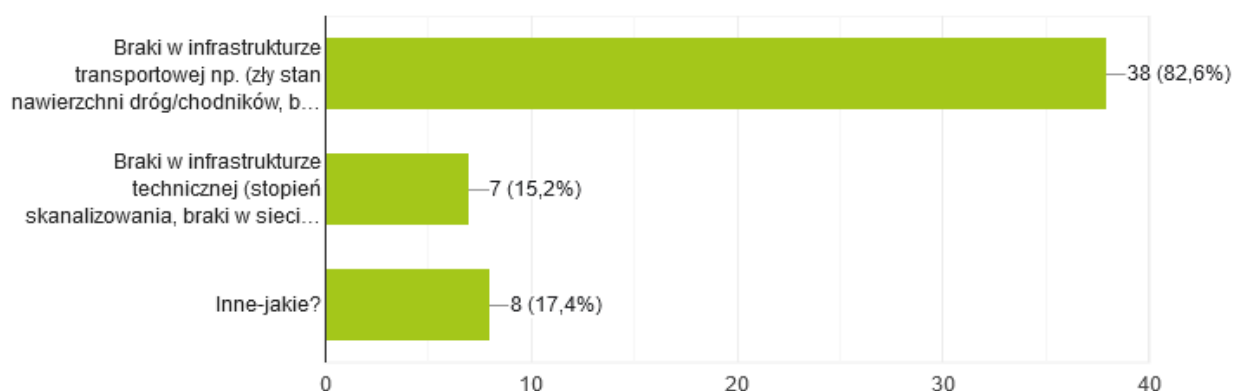
Wśród zidentyfikowanych słabych stron Gminy, respondenci przede wszystkim wskazują:

- w przestrzeni i środowisku,

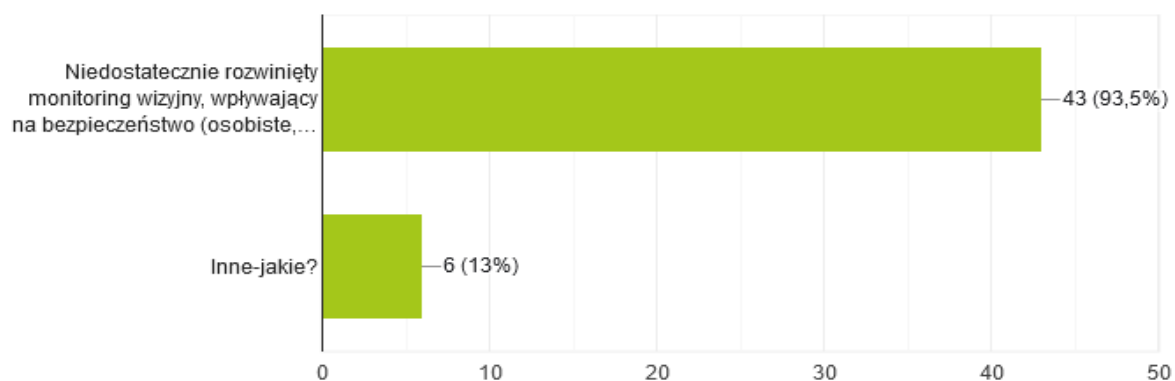
niską jakość powietrza w okresie zimowym, negatywny wpływ hałasu i emisji spalin, niewystarczającą ilość inicjatyw proekologicznych;

- w infrastrukturze,

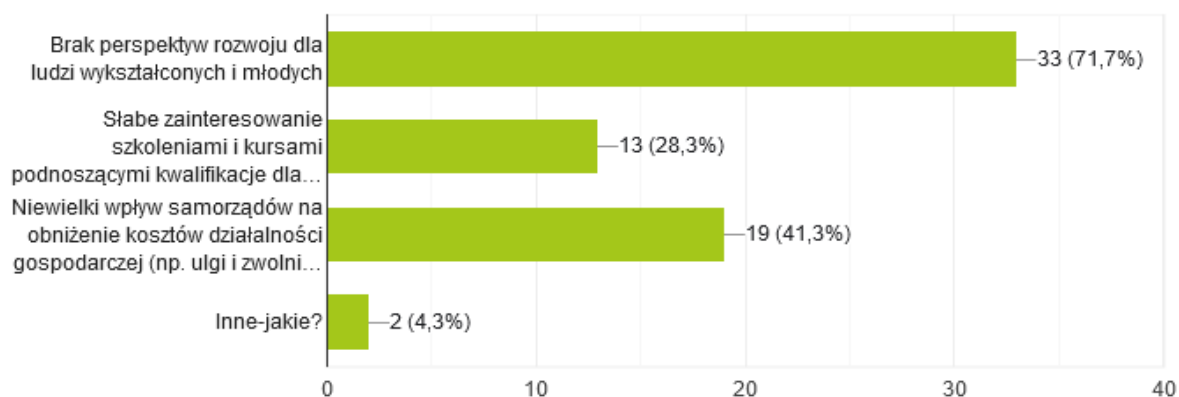
brak lub zły stan infrastruktury drogowej oraz braki w infrastrukturze sieciowej;

- w dziedzinie bezpieczeństwa,

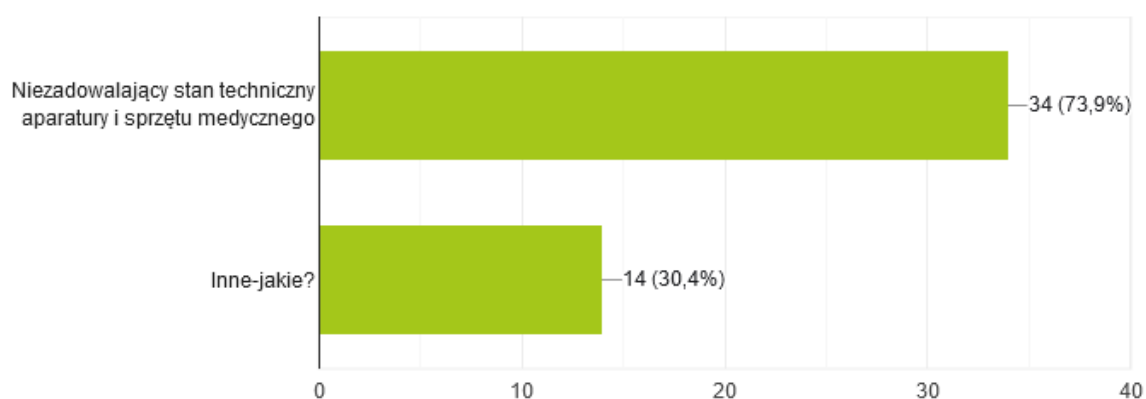
brak dostatecznie rozwiniętego monitoringu wizyjnego wpływającego na bezpieczeństwo osobiste;

- w dziedzinie gospodarki,

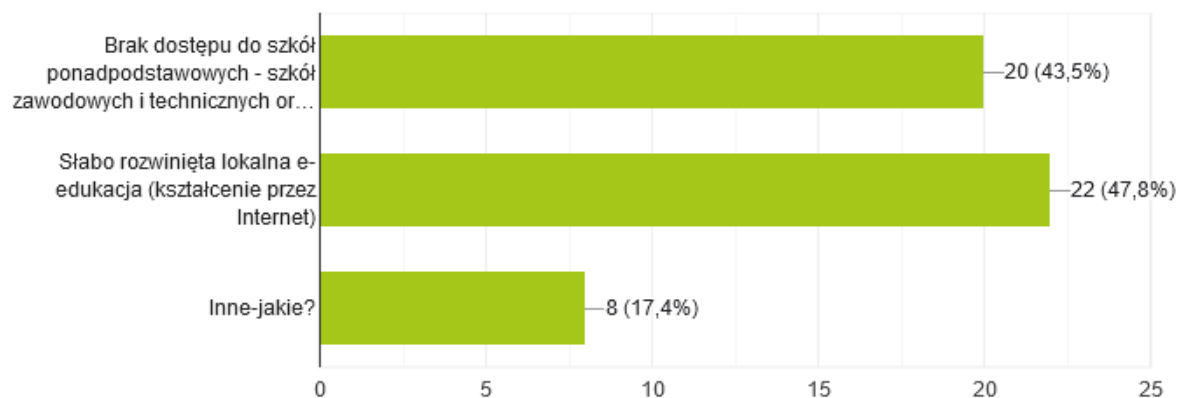
brak perspektyw rozwoju dla ludzi wykształconych i młodych; niewielki wpływ samorządu na obniżenie kosztów działalności, słabe zainteresowanie szkoleniami i kursami;

- w dziedzinie zdrowia,

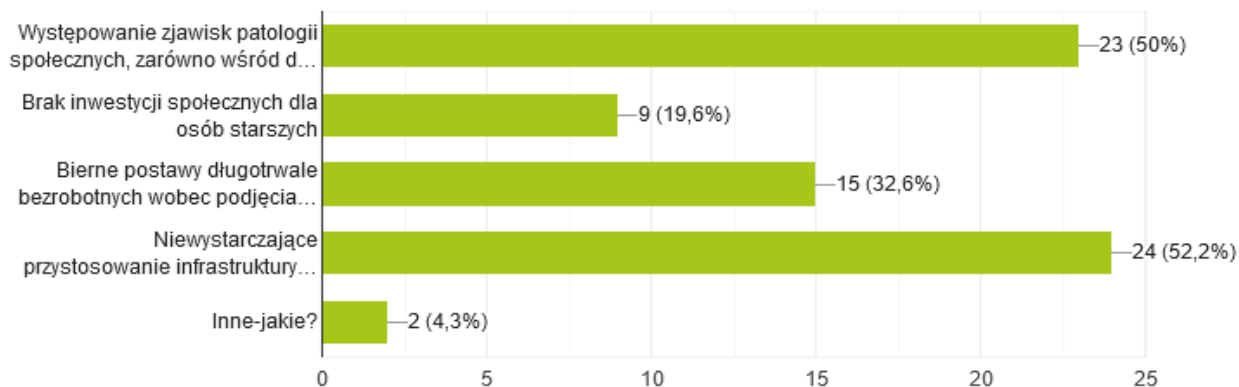
niezadawalający stan aparatury i sprzętu medycznego;

- w dziedzinie edukacji,

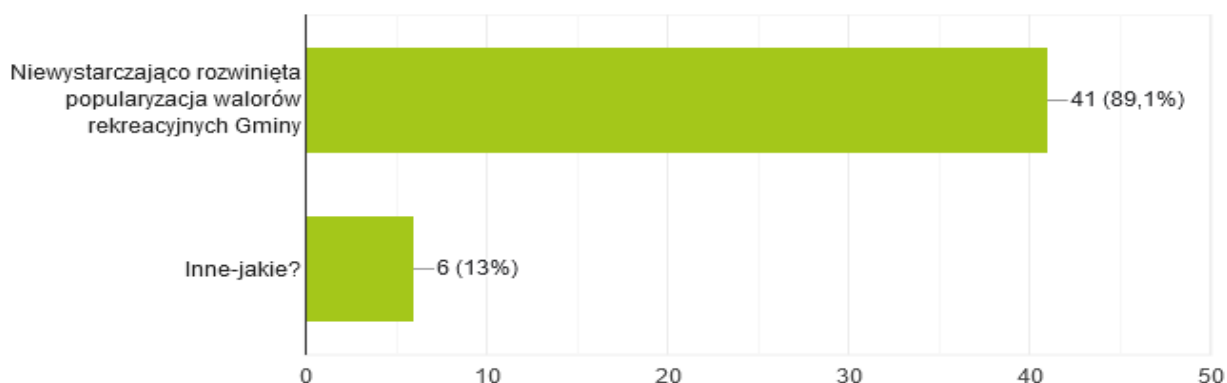
brak dostępu do szkół zawodowych i technicznych oraz szkół dla dorosłych, słabo rozwinięta lokalna e-edukacja;

- w dziedzinie społecznej,

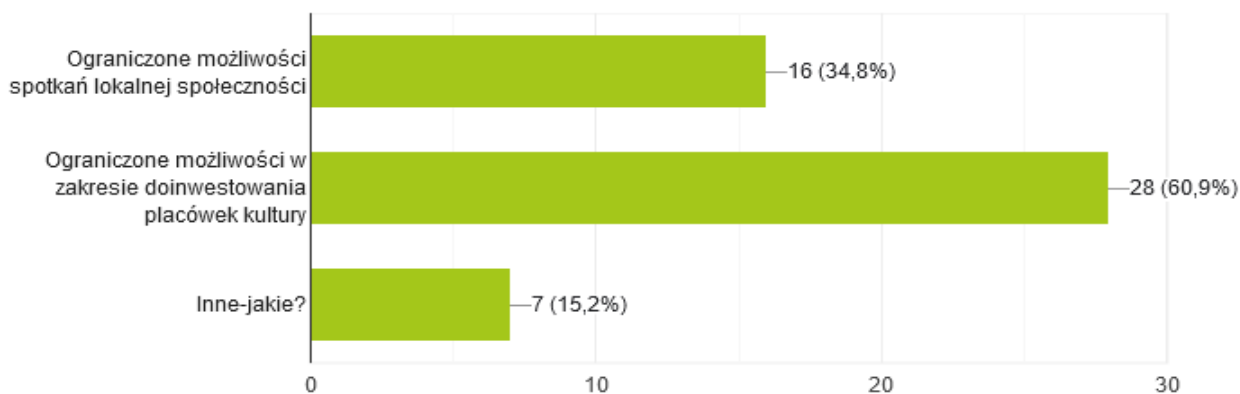
- niewystarczające przystosowanie infrastruktury społecznej do potrzeb osób niepełnosprawnych, występującą patologię społeczną, brak inwestycji społecznych dla osób starszych;

- w dziedzinie rekreacji,

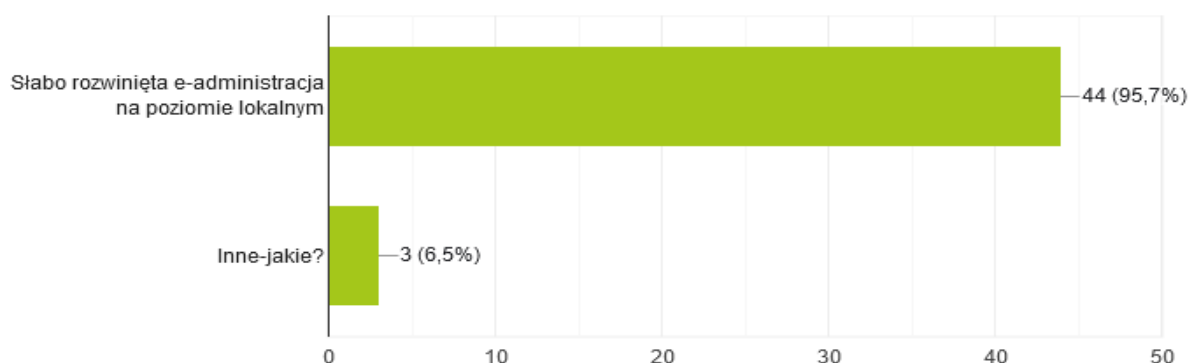
niewystarczająco rozwiniętą popularyzację walorów rekreacyjnych Gminy;

- w dziedzinie kultury,

ograniczone możliwości w zakresie doinwestowania placówek kultury i ograniczone możliwości spotkań lokalnej społeczności;

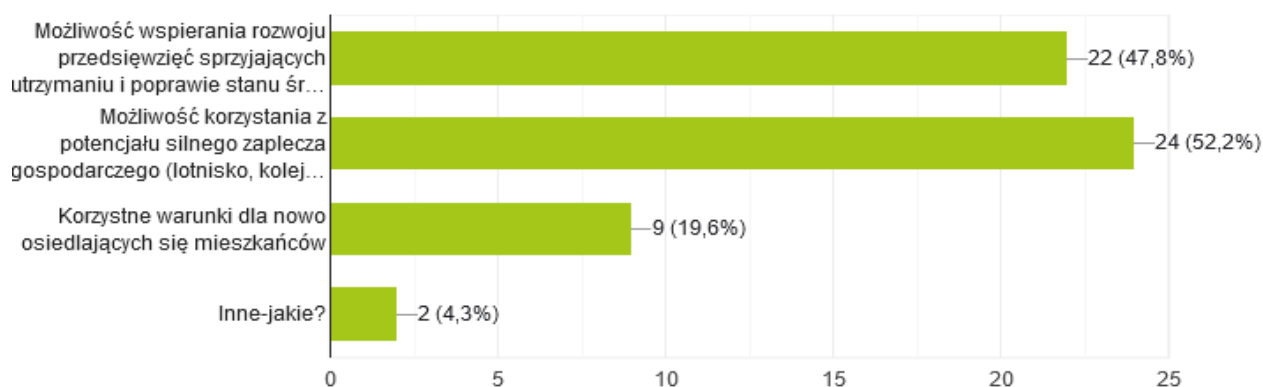
- w dziedzinie administracji publicznej,

słabo rozwinięte e-usługi na poziomie lokalnym.

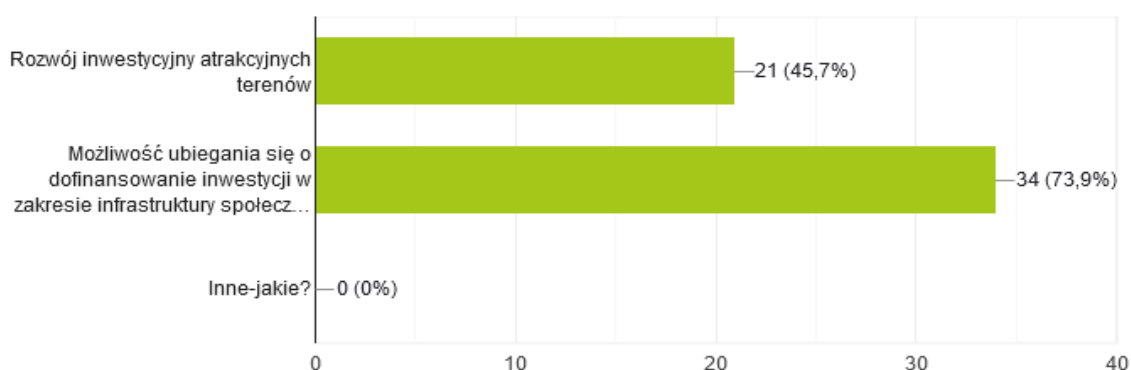
Wśród zidentyfikowanych szans rozwoju Gminy, respondenci przede wszystkim postrzegają:

- w przestrzeni i środowisku,

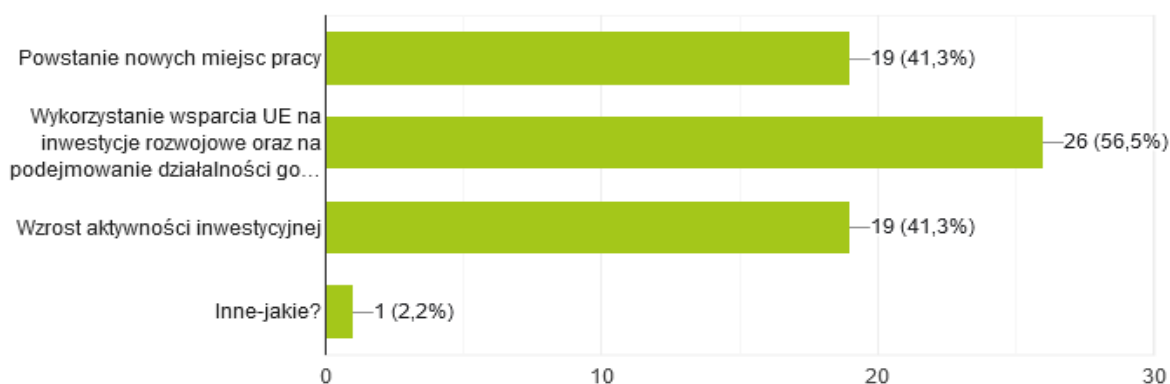
potencjał silnego zaplecza gospodarczego (lotnisko, kolej, miasta aglomeracji śląskiej),
wsparcie rozwoju przedsięwzięć w celu poprawy i utrzymania stanu środowiska naturalnego, korzystne warunki dla nowo osiedlających się mieszkańców;

- w infrastrukturze,

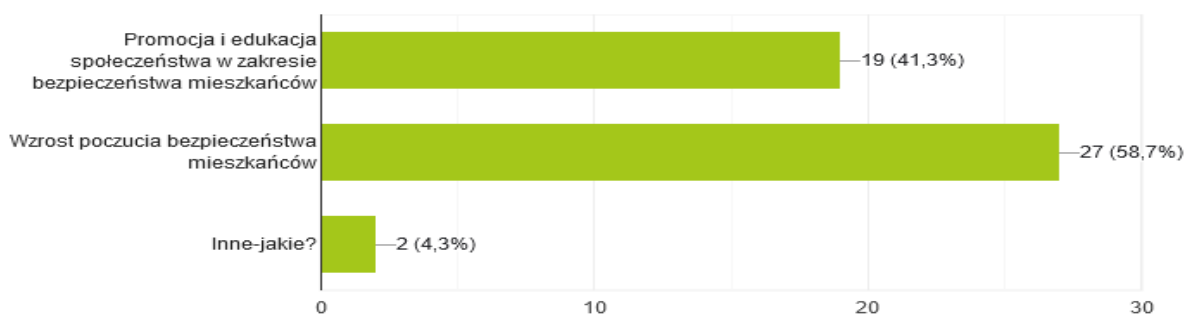
rozwój inwestycyjny atrakcyjnych terenów, dofinansowanie infrastruktury społecznej i technicznej ze środków Unii Europejskiej;

- w dziedzinie gospodarki,

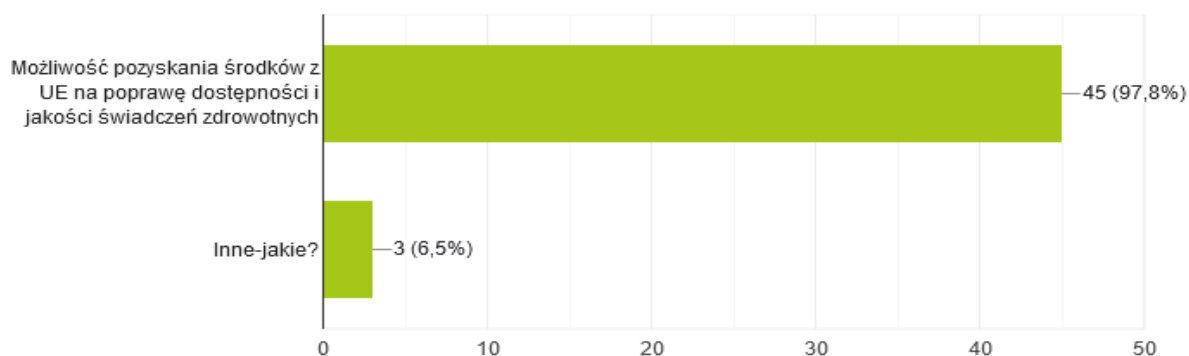
wykorzystanie wsparcia ze środków Unii Europejskiej na inwestycje rozwojowe przedsiębiorców oraz na podejmowanie działalności gospodarczej, powstanie nowych miejsc pracy, wzrost aktywności inwestycyjnej;

- w dziedzinie bezpieczeństwa,

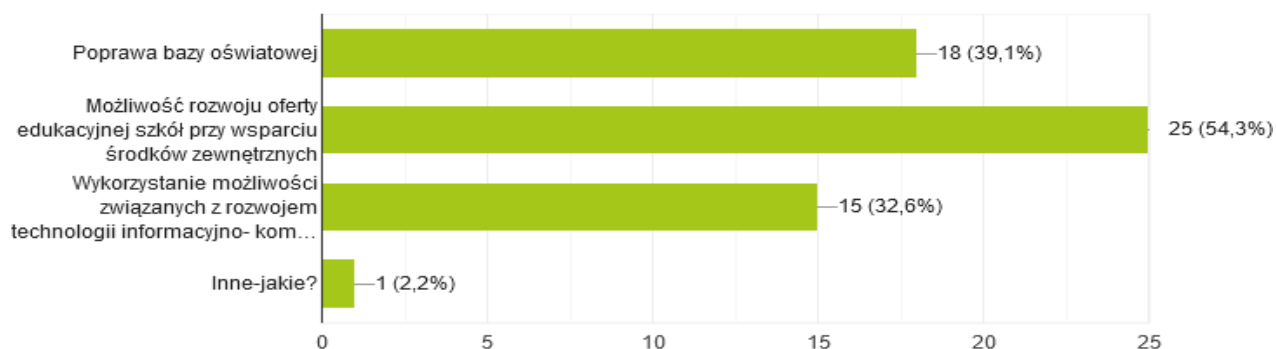
wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców, edukacja mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa;

- w dziedzinie zdrowia,

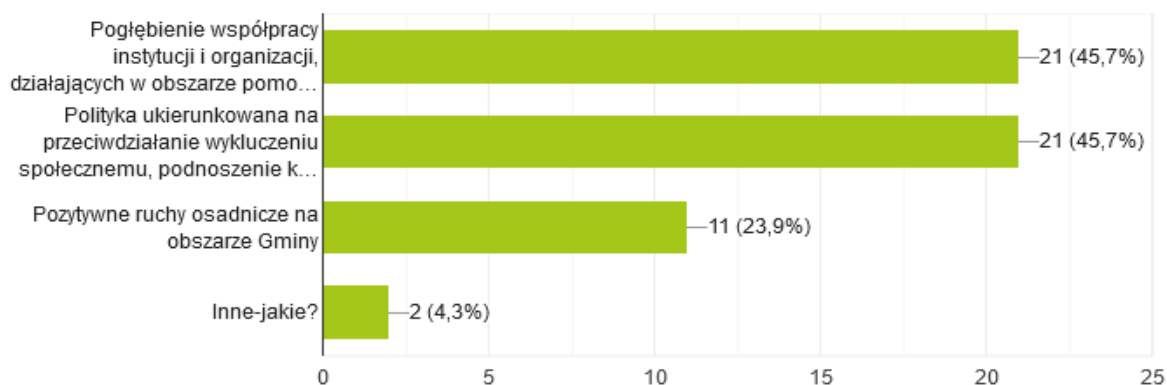
dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej na poprawę dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych;

- w dziedzinie edukacji,

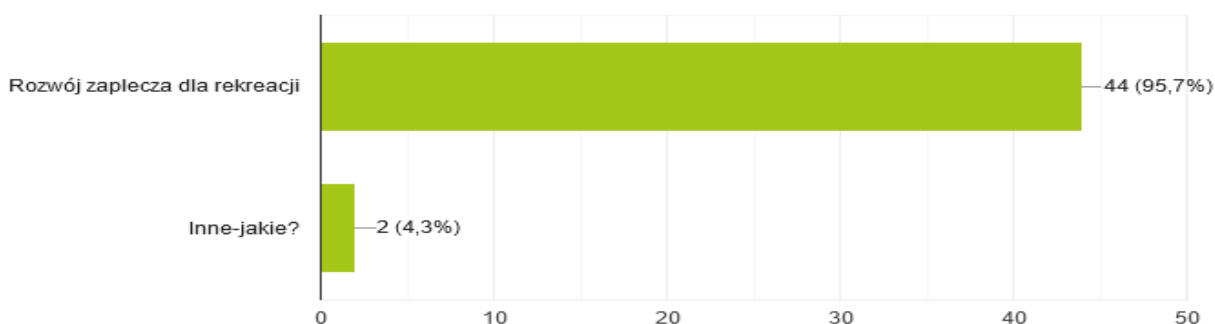
dofinansowanie ze środków zewnętrznych wpływające na możliwość rozwoju oferty edukacyjnej, poprawę bazy oświatowej, wykorzystanie e-learningu;

- w dziedzinie społecznej,

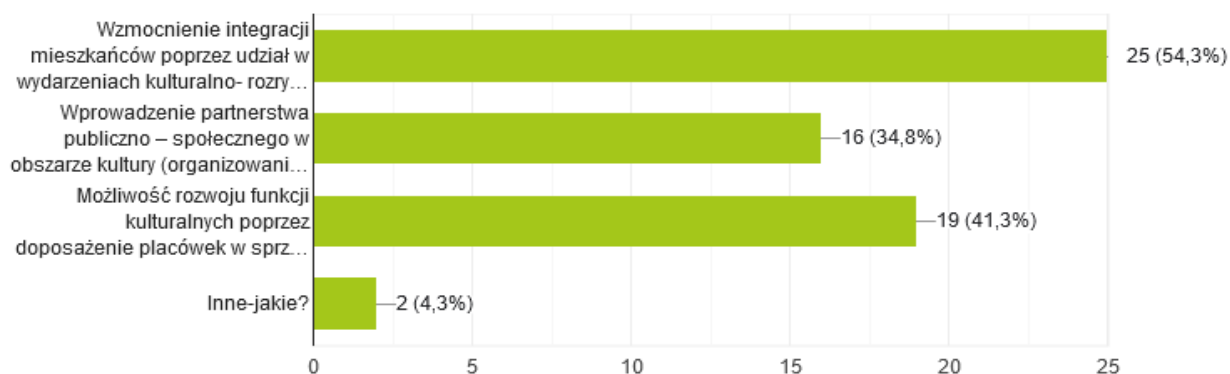
współpracę organizacji i instytucji w obszarze pomocy społecznej, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i podnoszenie kwalifikacji bezrobotnych, pozytywne ruchy osadnicze na terenie Gminy;

- w dziedzinie rekreacji,

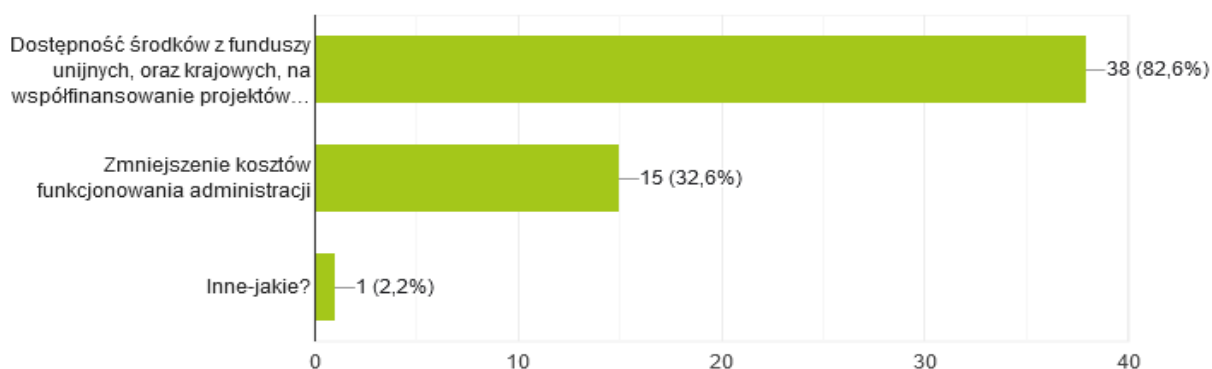
rozwój zaplecza rekreacyjnego;

- w dziedzinie kultury,

działania w kierunku integracji mieszkańców przez wydarzenia kulturalno-rozrywkowe, doposażenie placówek kulturalnych, współpracę samorządu przy organizacji wydarzeń kulturalnych z organizacjami pozarządowymi;

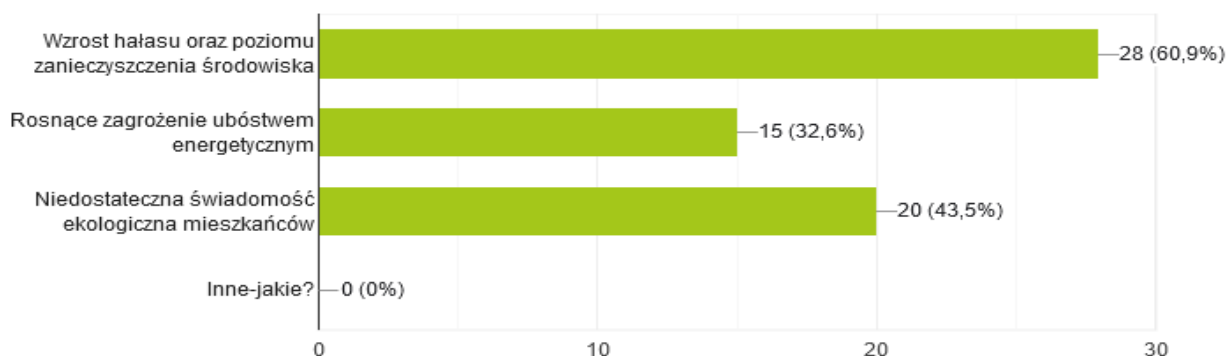
- w dziedzinie administracji publicznej,

dostępność środków z funduszy Unii Europejskiej i środków krajowych na rozwój społeczno-gospodarczy, zmniejszenie kosztów funkcjonowania administracji.

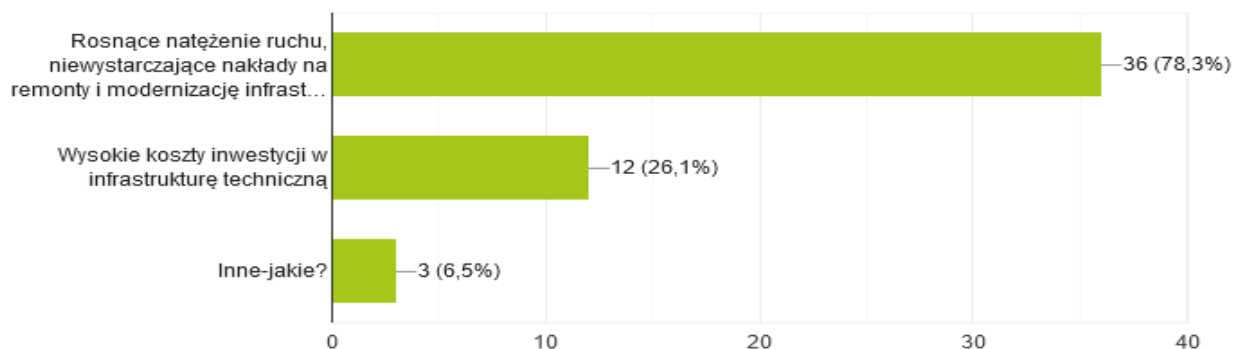
Wśród zidentyfikowanych zagrożeń dla Gminy, respondenci przede wszystkim postrzegają:

- w przestrzeni i środowisku,

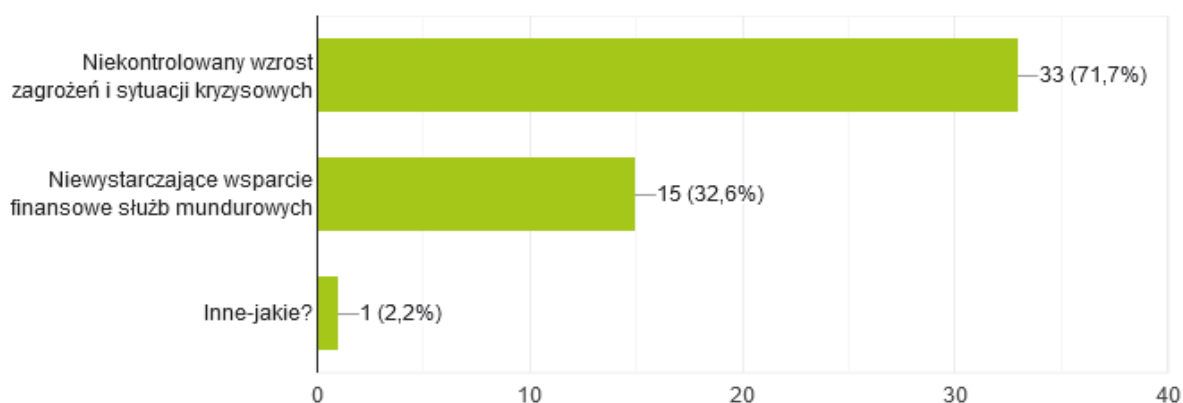
wzrost zanieczyszczenia środowiska i hałasu, niską świadomość ekologiczną mieszkańców, rosnące zagrożenie ubóstwem energetycznym;

- w infrastrukturze,

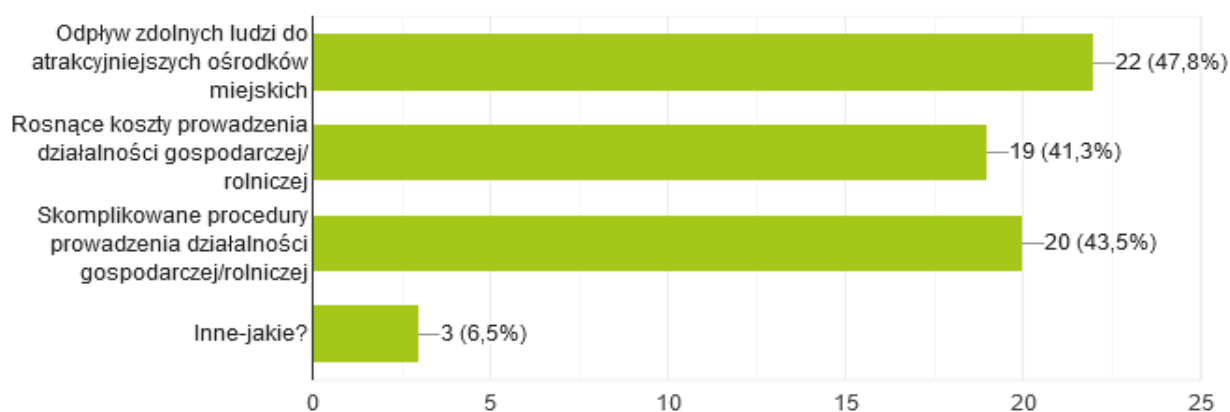
niewystarczające nakłady na remonty i modernizacje dróg oraz rosnące natężenie ruchu na drogach, wysokie koszty inwestycji w infrastrukturę techniczną;

- w dziedzinie bezpieczeństwa,

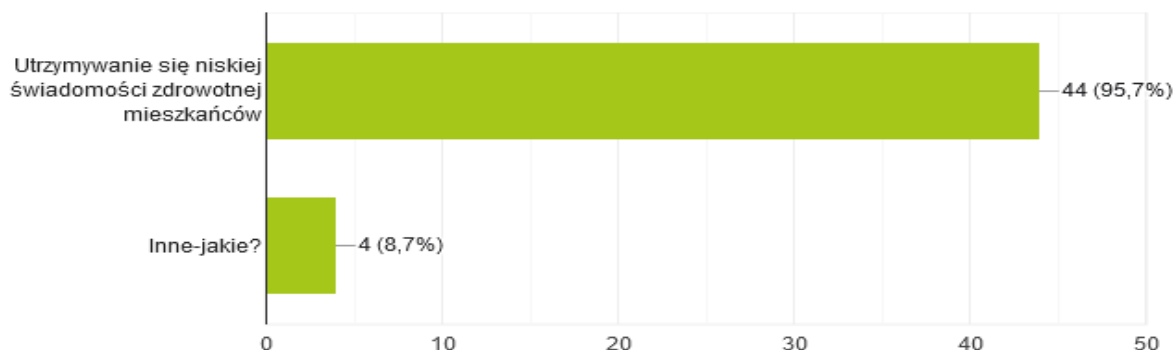
niekontrolowany wzrost zagrożeń i sytuacji kryzysowych, niewystarczające wsparcie finansowe służb mundurowych;

- w dziedzinie gospodarki,

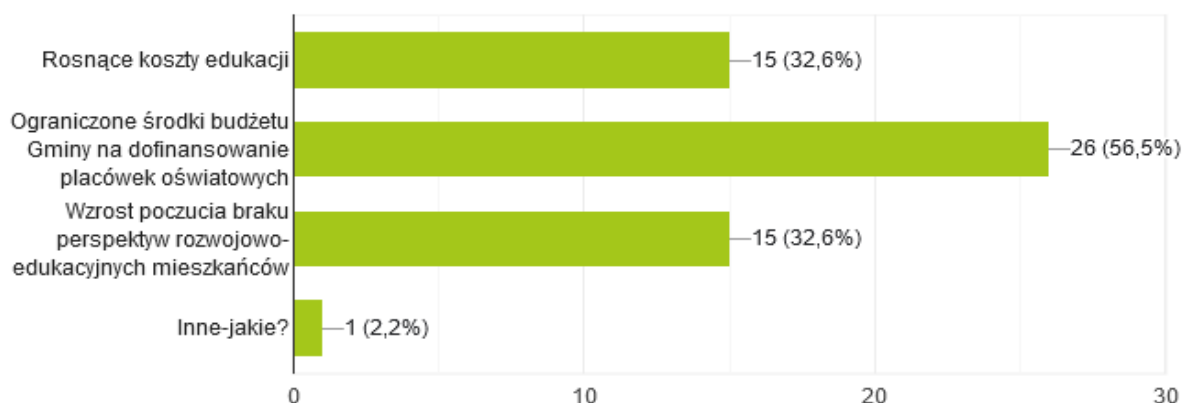
odpływ zdolnych ludzi z terenu Gminy, skomplikowane procedury prowadzenia działalności gospodarczej oraz rosnące koszty prowadzenia tej działalności;

- w dziedzinie zdrowia,

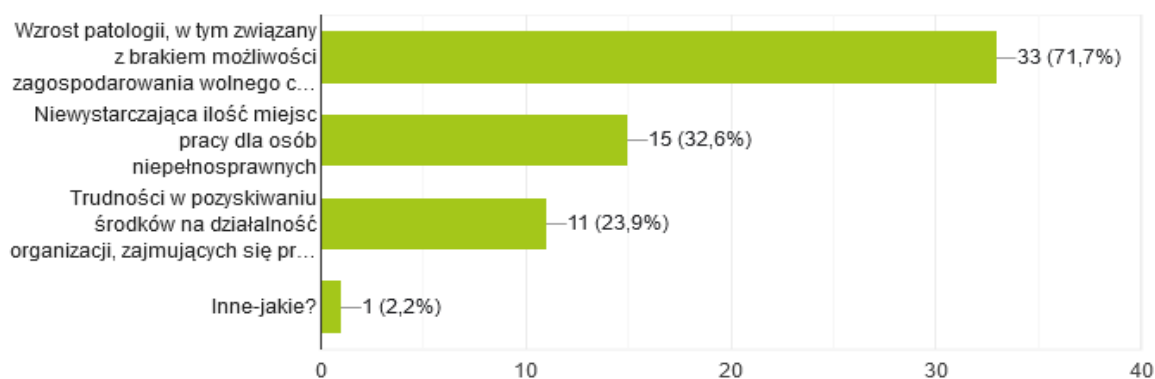
niską świadomość zdrowotną mieszkańców;

- w dziedzinie edukacji,

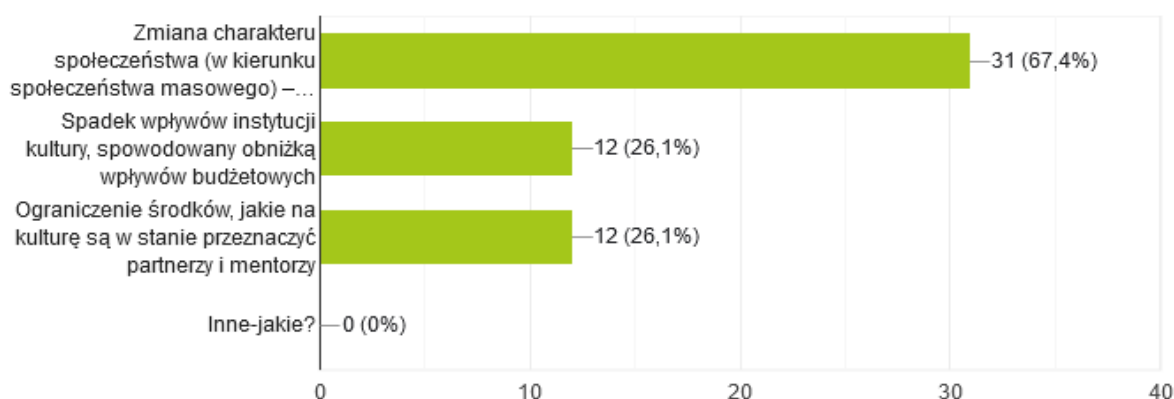
ograniczone środki finansowe budżetu Gminy na dofinansowanie placówek oświatowych, wzrost poczucia braku perspektyw rozwojowo-edukacyjnych mieszkańców, rosnące koszty edukacji;

- w dziedzinie społecznej,

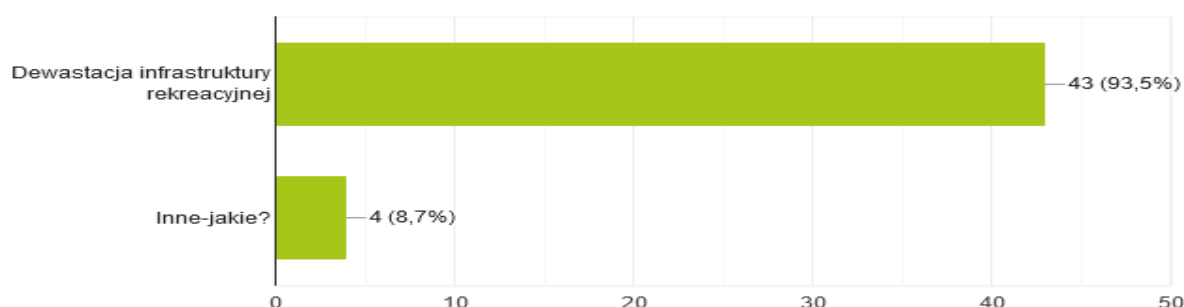
wzrost patologii, w tym związany z brakiem możliwości zagospodarowania wolnego czasu, trudności w pozyskaniu środków finansowych na działalność organizacji prospołecznych;

- w dziedzinie rekreacji,

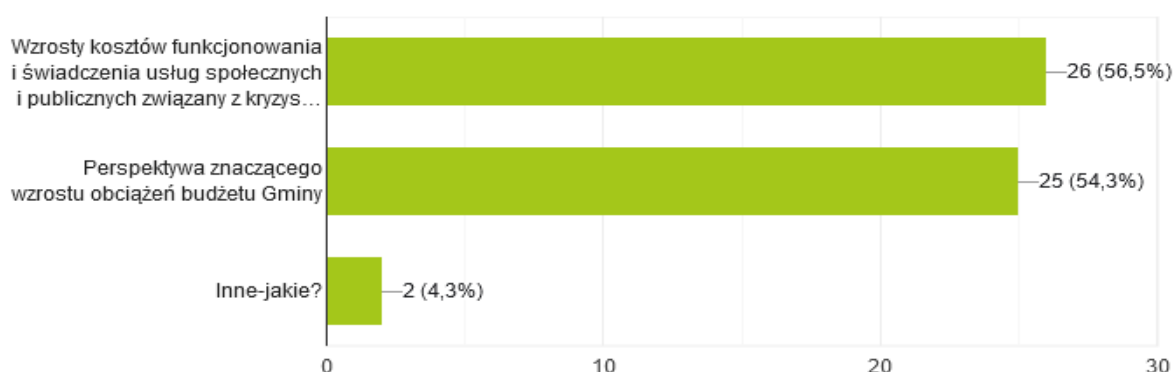
dewastację infrastruktury przez pseudo użytkowników;

- w dziedzinie kultury,

wyalienowanie społeczeństwa i ograniczenie kontaktów międzyludzkich, ograniczone możliwości finansowe instytucji kultury przekładające się na działania dla mieszkańców oraz ograniczone środki jakie na kulturę są w stanie przeznaczyć partnerzy i mentorzy;

- w dziedzinie administracji publicznej,

wzrosty kosztów funkcjonowania i świadczenia usług społecznych i publicznych związane z kryzysem energetycznym, perspektywę znaczącego wzrostu obciążeń budżetu Gminy.

Respondenci wskazali także preferowane przez nich kierunki rozwoju Gminy, uznając jako najważniejsze dziedziny: infrastrukturę, turystykę, rekreację i promocję, środowisko i klimat, zdrowie, sferę przestrzenną oraz edukację.

Wśród 10 inicjatyw najbardziej potrzebnych mieszkańcom, respondenci wymieniają przede wszystkim:

- rozwój infrastruktury drogowej,
- poprawę estetyki miejsc publicznych,
- podnoszenie standardu usług zdrowotnych,
- tworzenie nowych miejsc pracy,
- promocję i zastosowanie Odnawialnych Źródeł Energii i działania w kierunku zwiększanie efektywności energetycznej,
- wspieranie sportu i rekreacji,
- wsparcie rozwoju szkół i przedszkoli,
- przeciwdziałanie patologiom społecznym,
- rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej (szlaki rowerowe, szlaki piesze),
- wspieranie działań w zakresie ochrony środowiska, przeciwdziałania zmianom klimatycznym oraz zapobieganie ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami.

Ponadto w ramach pytań otwartych respondenci bazując na własnych doświadczeniach i odczuciach wskazują subiektywne pozytyw i negatywy dotyczące Gminy. Zdarza się, że są to twierdzenia przeciwstawne. Są to zazwyczaj informacje dotyczące subiektywnego poziomu oceny w odniesieniu do szczegółowych problemów i zagadnień na poziomie realizacyjnym.

Respondenci mieli również możliwość wypowiedzenia się na jakie cele chcieliby przeznaczyć środki pozyskane z funduszy Unii Europejskiej i wskazali następujące dziedziny: poprawa i rozbudowa infrastruktury drogowej wraz z infrastrukturą odciążającą rynek od ruchu tranzytowego, infrastruktura towarzysząca, w tym przejścia dla pieszych, oświetlenie, ścieżki

rowerowe i chodniki; projekty związane z rozwojem infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, sportowej i kulturalnej, w tym budowa basenu, kortów tenisowych, ośrodka z kompleksem obiektów sportowych, utworzenie terenów parkowych czy zalesionych, wybiegów dla psów, ogólnodostępnych ścieżek i miejsc rekreacji społecznej; poprawę bezpieczeństwa; rozwój informatyzacji i e-usług dla mieszkańców; rozwój i poprawę infrastruktury gminnej; zwiększenie efektywności energetycznej i przeciwdziałanie zmianom klimatycznym, w tym termomodernizacja domów i budynków publicznych, wymiana oświetlenia na energooszczędne, zastosowanie Odnawialnych Źródeł Energii i magazynów energii, organicznie niskiej emisji; wspieranie działań w zakresie ochrony środowiska, gospodarki retencyjnej, przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym oraz zapobieganie ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, działania proekologiczne; rozwój zasobów mieszkaniowych na terenie Gminy, w tym dla ludzi młodych i wsparcie finansowe w tym zakresie; wzmacnianie kapitału społecznego, w tym integracja mieszkańców, wsparcie organizacji społecznych i sportowych, a także oddolnych inicjatyw o charakterze rozwojowym i aktywizującym, w tym w zakresie sportowym i turystycznym (także dla dzieci i młodzieży i innych pokoleń); propagowanie dodatkowych inicjatyw kulturalnych; rozwój i inwestycje w służbę zdrowia i edukację, w tym budowa żłobka publicznego, przedszkola, edukacja zdrowotna, wsparcie placówek oświatowych; szkolenia oraz kursy dla bezrobotnych; wsparcie osób niepełnosprawnych; rozwój branży okołoturystycznej, wsparcie sektora małych i średnich przedsiębiorstw, w tym wsparcie dla osób zakładających działalność gospodarczą, tworzenie terenów inwestycyjnych, wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy; estetyzacja i poprawa funkcjonalności przestrzeni gminnych (w tym Rynku), a także modernizacja kamienic i budynków użyteczności publicznej.

W uzupełnieniu pozyskanych w ten sposób całościowych informacji, na etapie konsultacji przeprowadzono spotkania konsultacyjne, o charakterze warsztatów strategicznych. Na podstawie identyfikacji lokalnych potencjałów, przeprowadzonych badań sondażowych, wywiadów eksperckich w trakcie spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami i kluczowymi podmiotami wpływającymi na kształtowanie i wdrażanie polityki rozwoju Gminy, określono specyfikę lokalną, czyli punkt widzenia partnerów lokalnych. W całym procesie konsultacji i partycypacji pozyskano dane synergiczne, uwzględniające specyfikę potencjałów poszczególnych sektorów (publicznego, prywatnego gospodarczego i obywatelskiego), ich wzajemne i indywidualne oczekiwania, a także przewidywane korzyści związane z realizacją

wspólnej wizji rozwoju. W całościowej analizie szczególnie istotne było znaczenie danego obszaru dla rozwoju lokalnego. Zebrane w ten sposób dane, a także opinie uzyskane w wyniku przeprowadzonych sondaży i konsultacji, w tym w postaci warsztatów strategicznych, posłużyły jako wytyczne do stworzenia przedmiotowej Strategii i stanowiły punkt wyjścia do określenia jej kluczowych strategicznych elementów, w tym wizji i misji Gminy.

4. Bilans strategiczny Gminy Miasteczko Śląskie

Analiza stanu oraz zdefiniowanie głównych problemów i uwarunkowań rozwoju Gminy Miasteczko Śląskie pozwala na dokonanie bilansu strategicznego Gminy i sporządzenie go w oparciu o metodę SWOT, która pozwala na uporządkowanie informacji o Gminie i oddziałującym na nią najbliższym otoczeniu, służy ocenie zasobów i czynników zewnętrznych, a także zapewnia identyfikację wyzwań strategicznych i określenie kierunków rozwoju.

Analiza SWOT została wykonana na podstawie przeprowadzonej diagnozy, z użyciem zebranych danych statystycznych, danych ilościowych i jakościowych, a także badań sondażowych.

Analiza SWOT polega na zestawieniu mocnych i słabych stron oraz określeniu szans i zagrożeń rozwoju, w związku z powyższym w toku przeprowadzania niniejszej analizy przyjęto następujące założenia:

- za mocne strony uznaje się te zmienne, które mają charakter wewnętrzny i pozytywny,
- za słabe strony uznaje się te zmienne, które mają charakter wewnętrzny i negatywny,
- za szanse uznaje się te zmienne, które mają charakter zewnętrzny i pozytywny,
- za zagrożenia uznaje się te zmienne, które mają charakter zewnętrzny i negatywny.

Dzięki wysokiej szczegółowości pozyskanych danych w ramach prac diagnostycznych i przeprowadzonej dogłębnej analizie, możliwe jest precyzyjne wskazanie mocnych i słabych stron obszaru Gminy Miasteczko Śląskie, a także wskazanie szans oraz zagrożeń płynących z otoczenia zewnętrznego. Niniejsze informacje zostały zobrazowane w tabeli poniżej:

Tabela 26 Analiza SWOT - Mocne i słabe strony

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. <u>sfera społeczna</u> - aktywna działalność klubów i organizacji sportowych na funkcjonującej bazie sportowo – rekreacyjnej; - aktywność społeczna i związana z nimi liczba organizacji społecznych; - dodatnie saldo migracji; - oferta kulturalna i wzmocnienie aktywności społecznej w wyniku wydarzeń kulturalnych;	1. <u>sfera społeczna</u> - niekorzystne trendy demograficzne; - brak perspektyw rozwoju dla ludzi wykształconych i młodych takich jak w dużych miastach aglomeracji śląskiej; - niski poziom integracji społecznej mieszkańców; - występowanie zjawisk wykluczenia i patologii społecznych, zarówno wśród dorosłych jak i młodzieży (m.in. alkoholizm, ubóstwo,

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- tradycja i dziedzictwo kulturowe związane z historią przemysłową; 2. <u>sfera gospodarcza</u> - potencjał ludności; - różnorodność powadzonej przez podmioty gospodarcze działalności gospodarczej oraz wysoki odsetek aktywnych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy; 3. <u>sfera przestrzenna</u> - bliskość miast aglomeracji śląskiej; - bliskość międzynarodowego portu lotniczego; - istniejąca infrastruktura kulturalna, - atrakcyjna lokalizacja sprzyjająca rozwojowi form rekreacji, wypoczynku i związanej z nimi działalności gospodarczej, w tym działalności okołoturystycznej; - atrakcyjność położenia sprzyjająca rozwojowi budownictwa mieszkaniowego; - przebiegająca sieć dróg krajowych oraz pobliska autostrada A1, funkcjonujące połączenia kolejowe; - dostępna sieć wodno-kanalizacyjna; - dostępna infrastruktura edukacyjna; - atrakcyjność inwestycyjna Gminy;	niepełnosprawność, przestępczość, bezradność); - bierne postawy długotrwale bezrobotnych wobec podjęcia pracy; 2. <u>sfera gospodarcza</u> - niewielki wpływ samorządów na obniżenie kosztów działalności gospodarczej oraz stymulowanie rozwoju sektora MŚP (np. ulgi i zwolnienia w opłatach i podatkach lokalnych); 3. <u>sfera przestrzenna</u> - występowanie obszarów zdegradowanych na terenie Gminy; - braki w infrastrukturze technicznej i drogowej, konieczne bieżące inwestycje w zakresie systemu wodno – kanalizacyjnego Gminy; - wymagająca rozwoju infrastruktura sportowo-rekreacyjna, okołoturystyczna, społeczna i kulturalna; - wzrost hałasu generowanego przez ruch kołowy, kolejowy i przez działalność Huty Cynku oraz związany z tym poziom zanieczyszczenia środowiska;

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy

Tabela 27 Analiza SWOT - Szanse i zagrożenia

SZANSE	ZAGROŻENIA
1. <u>sfera społeczna</u> - utrzymujący się trend zdrowego i aktywnego trybu życia przekładający się na rozwój turystyki, rekreacji i sportu; - potencjał do prowadzenia usług środowiskowych i opiekuńczych; - możliwość ubiegania się o dofinansowanie na przedsięwzięcia ukierunkowane na politykę prospołeczną, w tym prorodzinną, wsparcie ludzi młodych, a także politykę senioralną ze środków UE i środków krajowych;	1. <u>sfera społeczna</u> - starzejące się społeczeństwo; - wzrastające zapotrzebowanie na usługi opiekuńczo-socjalne ze strony osób starszych; - mała aktywność społeczna młodzieży; - odpływ ludzi wykształconych i/lub o wysokich kompetencjach do atrakcyjniejszych dużych ośrodków miejskich; - duża skala zmian w systemie finansów publicznych związana z funkcjonowaniem Gminy i realizacją zadań publicznych;

SZANSE	ZAGROŻENIA
2. <u>sfera gospodarcza</u> - wykorzystanie wsparcia UE na inwestycje rozwojowe a w konsekwencji powstanie nowych miejsc pracy; - rosnący popyt na usługi skierowane do turystów i podróżnych, - rozwój inwestycyjny terenów leżących w sąsiedztwie ważnych lub wykazujących taki potencjał, szlaków komunikacyjnych; - możliwości korzystania z potencjału silnego zaplecza gospodarczego (międzynarodowy port lotniczy, duże miasta aglomeracji śląskiej); 3. <u>sfera przestrzenna</u> - możliwość ubiegania się o dofinansowanie szerokiego wachlarza inwestycji, w tym w zakresie infrastruktury społecznej i technicznej ze środków UE i krajowych - rewaloryzacja/rewitalizacja obszarów zdegradowanych na których, zidentyfikowano stany kryzysowe; - wykorzystanie szansy na budownictwo mieszkaniowe; - możliwość współpracy w ramach Związku Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego	- w obecnej sytuacji zagrożenie związane z zabezpieczeniem energetycznych potrzeb Gminy przekładające się na realizację zadań publicznych; 2. <u>sfera gospodarcza</u> - skomplikowane procedury prowadzenia działalności gospodarczej; - w obecnej sytuacji zagrożenie związane z zabezpieczeniem energetycznych potrzeb przedsiębiorców; - duża skala zmian w systemie podatkowym związana z funkcjonowaniem przedsiębiorców; - konieczne wsparcie działalności małych gospodarstw rolnych; 3. <u>sfera przestrzenna</u> - niewystarczające nakłady na remonty i modernizację dróg; - wysokie koszty inwestycji w infrastrukturę techniczną; - rosnące koszty realizacji zadań publicznych; - niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców, równoznaczna z koniecznością podjęcia działań z zakresu efektywności energetycznej i zastosowanie ekologicznych źródeł ciepła, w tym Odnawialnych Źródeł Energii, w celu ochrony powietrza i przeciwdziałania smogowi;

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy

Przeprowadzona analiza SWOT stanowi punkt wyjścia do wskazania kierunków działań na rzecz poprawy sytuacji na występujących na obszarze Gminy negatywnych zjawiskach w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej, a także do podjęcia odpowiednich działań w tym zakresie.

Z punktu widzenia bilansu strategicznego kluczowe jest także wskazanie najważniejszych wyzwań stojących przed Gminą Miasteczko Śląskie, jej mieszkańcami i wszystkimi podmiotami wpływającymi na kształtowanie i wdrażanie polityki rozwoju Gminy. W tym wypadku oprócz analizy istniejącej sytuacji i rozpoznania potrzeb lokalnych grup interesu, wymagane jest

wyznaczenie wyzwań strategicznych, na których będą się opierać zaplanowane działania strategiczne. Rozwój lokalny w perspektywie średniookresowej jest determinowany przez wiele czynników, z których część ma charakter zmiennych makroekonomicznych. Największy wpływ na rozwój Gminy będzie miała polityka gospodarcza, regionalna, finansowa i społeczna państwa. Ogromną rolę będą odgrywać kierunki rozwojowe przyjęte przez Unię Europejską. Niemniejsze znaczenie mieć będą działania samorządu województwa śląskiego w zakresie alokacji przestrzennej środków finansowych i programów wsparcia, w tym dedykowanych dla obszarów wiejskich. Pod uwagę należy również wziąć możliwość wystąpienia czynników destabilizujących rozwój Gminy. Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Miasteczko Śląskie oraz dokonana na jej podstawie analiza jej mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń, w kontekście ustaleń zawartych w krajowych i regionalnych dokumentach strategicznych i operacyjnych, stały się podstawą do ustalenia głównych wyzwań strategicznych.

W ostatnim okresie Gmina dokonała szeregu inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej i społecznej, stosując jako dźwignię finansową możliwość wykorzystania krajowych i zagranicznych środków pomocowych, w tym środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej. W tym czasie nastąpiło polepszenie jakości życia mieszkańców, zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej, gospodarczej i turystycznej Gminy. Nastąpił wzrost poziomu aktywności gospodarczej, a także poziomu kwalifikacji i wykształcenia jego mieszkańców. Jednakże po przeprowadzonej analizie można wykazać te kategorie społeczne, przestrzenne i gospodarcze, które wymagają dalszej poprawy. Gmina podobnie jak wiele innych gmin stoi przed wyzwaniami strategicznymi determinującymi dalszy rozwój. Są to wyzwania o charakterze społeczno-ekonomicznym, przestrzennym i środowiskowym, a także techniczno-organizacyjnym. Prawidłowe zdefiniowanie działań strategicznych będących odpowiedzią na pojawiające się wyzwania, jest główną determinantą dalszego rozwoju Gminy i zajęcia odpowiedniej pozycji konkurencyjnej na tle sąsiadujących gmin.

Zebrane na podstawie przeprowadzonej diagnozy dane, a także opinie respondentów uzyskane w wyniku przeprowadzonych badań sondażowych pozwalają zidentyfikować następujące wyzwania strategiczne:

- poprawa funkcjonowania sfery gospodarczej i dalsze wzmacnianie jej konkurencyjności,
- łagodzenie społecznych i gospodarczych skutków transformacji społeczno-

gospodarczej, w tym poprzez ograniczenie niekorzystnych zjawisk i trendów sfery społeczno-ekonomicznej,

- funkcjonalne wykorzystanie walorów Gminy, w tym zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej i okołoturystycznej,
- zachowanie dziedzictwa kulturowego i rozwój kultury,
- budowanie przyjaznej przestrzeni do życia, w tym poprzez dalszy rozwój infrastruktury,
- stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju,
- ochrona klimatu, środowiska i dziedzictwa przyrodniczego,
- wdrażanie rozwiązań z zakresu zastosowania czystej energii i odnawialnych źródeł oraz zapewniających wysoką efektywność energetyczną,
- wsparcie rozwoju ludzi młodych i seniorów, ochrona grup zagrożonych oraz kreowanie rozwoju kapitału społecznego, w tym jego aktywności na rzecz Gminy.

Przeprowadzona diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy, oraz analiza jej potencjałów i barier rozwojowych, w oparciu o zidentyfikowane powyżej kluczowe wyzwania, stała się punktem wyjścia do określenia wizji, misji, celów strategicznych, kierunków działań, a także ich planowanych zakresów. Znalazła również swoje odzwierciedlenie w oczekiwanych rezultatach planowanych działań, uwarunkowaniach funkcjonalnych i przestrzennych, systemie realizacji oraz proponowanych ramach i źródłach finansowania.

5. Wizja i misja rozwoju Gminy Miasteczko Śląskie

Wizja rozwoju Gminy Miasteczko Śląskie stanowi podstawę do sformułowania głównych celów rozwojowych oraz stanowi określenie aspiracji i dążeń społeczności lokalnej. Wizja jest projekcją pożądanego stanu w perspektywie czasowej, zawierającą wyobrażenie o przyszłości Gminy. Innymi słowy, wizja jest wytyczną określającą co, kiedy i w jakich sferach należy zrobić, aby osiągnąć stan rozwoju wszystkich analizowanych obszarów życia Gminy.

Wizja rozwoju Gminy Miasteczko Śląskie obejmuje kompleksowo zestaw składników obszaru, od których zależy jego przyszły stan. Różnorodność cech jest walorem wpływającym na możliwość ujęcia wizji rozwojowej w sposób pełny, kompleksowy i najbliższy rzeczywistości. Istotne dla przyszłości jest także oparcie się na lokalnych zasobach i wartościach, co umożliwi uniezależnienie się w możliwie największym stopniu od warunków zewnętrznych. Rozwój oparty o wewnętrzne walory Gminy, wymaga wyznaczenia zasad dysponowania walorami, czyli wyznaczenia celów, do których realizacja strategii winna doprowadzić.

Zrównoważony i harmonijny rozwój Gminy ma skutkować możliwie pełnym wykorzystaniem pozytywnych trendów oraz jak największą niwelacją zjawisk niekorzystnych, zakłócających rozwój obszaru, które zgodnie z bilansem strategicznym Gminy występują w sferach społecznej, gospodarczej i przestrzennej, a więc w większości obszarów, które swoim działaniem obejmuje Gmina Miasteczko Śląskie. Poniżej została sformułowana wizja stanowiąca projekcję pożądanego stanu Gminy i wytyczną dotyczącą stanu docelowego, do którego należy dążyć w okresie do 2035 roku.

GMINA MIASTECZKO ŚLĄSKIE MIEJSCEM OFERUJĄCYM DOGODNE WARUNKI DO ŻYCIA I ZAPEWNIAJĄCYM WARUNKI DO ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU SPOŁECZNEGO I GOSPODARCZEGO

Wizja rozwoju Gminy jest zatem opisem stanu obszaru w przyjętej perspektywie czasowej, przy założeniu wystąpienia korzystnych uwarunkowań wynikających z dokumentu i jest to koncepcja pożądanego stanu Gminy w przyszłości, uwzględniająca zaangażowanie w tym celu, wypracowanych, ale także i pozyskanych środków finansowych.

Misja jest z kolei zbiorem zasad działania, określającym szczegółowe cele jakie ma spełnić Gmina w procesie realizacji wizji. Misja określa naczelny kierunek rozwoju, w którym zmierza Gmina w założonej perspektywie czasowej i jest podstawą, na której opiera się strategia rozwoju, w tym cele i kierunki rozwojowe. Wokół założonej misji powinny się koncentrować zaplanowane działania władz samorządowych, mieszkańców i kluczowych podmiotów wpływających na wdrażanie polityki rozwoju Gminy. Misja jest podstawą do określenia zasad współpracy w wymiarze lokalnym, a warunkiem jej realizacji jest podjęcie wyznaczonych kierunków działań, które przyczynią się do stworzenia takich warunków życia, które mają odpowiadać na potrzeby mieszkańców związane z podniesieniem jakości życia, możliwości rozwoju dla wszystkich interesariuszy, a także zapewnić odpowiednią pozycję konkurencyjną Gminy Miasteczko Śląskie w otoczeniu samorządowym.

Poniżej została sformułowana misja określająca przewodni kierunek rozwoju dla Gminy Miasteczko Śląskie w okresie do 2035 roku.

**GMINA MIASTECZKO ŚLĄSKIE PODEJMUJE DZIAŁANIA KSZTAŁTUJĄCE KORZYSTNE WARUNKI
ROZWOJU PRZESTRZENNEGO I SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO, MAJĄC NA UWADZE
WYSOKĄ JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW**

Elementem realizacji misji Gminy są kolejno cele strategiczne oraz kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych, a następnie oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, wraz z przypisanymi wskaźnikami ich osiągnięcia. Tak określone ramy rozwoju Gminy Miasteczko Śląskie zawierają najważniejsze elementy wpływające na pozytywne przekształcanie obszaru, wybrane spośród różnorodnych elementów opisujących warunki, zasoby, pozytywne cechy, walory, konieczności, potrzeby, ograniczenia czy braki, a także poziom realizacji różnych funkcji i zewnętrzne uwarunkowania wpływające na warunki życia mieszkańców, funkcjonowanie sektorów gospodarczego, społecznego i publicznego czy współpracę wewnątrzgminną i zewnętrzną uczestników życia Gminy Miasteczko Śląskie.

6. Cele strategiczne i kierunki działań

Wielopłaszczyznowe zmiany zachodzące w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym na obszarze Gminy Miasteczko Śląskie, nasuwają konieczność zaprogramowania przez samorząd stosownych do osiągnięcia celów i efektywnych działań, które będą stanowić skuteczną odpowiedź na zdiagnozowane wyzwania. Cele i kierunki działań wynikają z wyzwań strategicznych zdiagnozowanych na wcześniejszym etapie i stanowią logicznie powiązaną całość wykazującą się efektem synergii. Powyższe znajduje swoje odbicie w strukturze przedmiotowej strategii, której podstawę stanowią wzajemnie się uzupełniające cele strategiczne w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Cele te są elementem realizacji misji Gminy i mają charakter długofalowy, pozwalając na wyznaczenie kierunków działań w celu realizacji założonej wizji rozwoju Gminy.

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy, w tym wykonaną analizę SWOT z użyciem zebranych danych ilościowych i jakościowych, badań sondażowych, a także przeprowadzonych na etapie konsultacji, spotkań konsultacyjnych o charakterze warsztatów strategicznych z mieszkańcami i kluczowymi podmiotami wpływającymi na kształtowanie i wdrażanie polityki rozwoju Gminy, określono adekwatne do zdiagnozowanej sytuacji cele strategiczne. Na etapie wyznaczania tych celów uwzględniono zidentyfikowane potencjały i bariery rozwojowe, a także kluczowe wyzwania strategiczne. Wykorzystując powyższe zasady analizy stanu Gminy Miasteczko Śląskie, w oparciu o analizę jej zasobów strategicznych, wyznaczone zostały cele strategiczne, które są podstawą do określenia odpowiednich kierunków działań Gminy Miasteczko Śląskie. Na poziomie strategicznym zaproponowano 3 cele strategiczne odnoszące się do kluczowych obszarów funkcjonowania Gminy – gospodarka, społeczeństwo, infrastruktura i przestrzeń, korespondujących z priorytetami rozwojowymi Gminy.

CEL STRATEGICZNY 1

Wzmacnianie konkurencyjnej i zróżnicowanej przedsiębiorczości oraz zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej

Wsparcie konkurencyjnej gospodarki, na którą składają się różne wymiary prowadzonej działalności gospodarczej, czy też chęci do podejmowania takiej działalności przez

mieszkańców, wymaga działań zorientowanych na tworzenie dobrych warunków do inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej, a także działań zmierzających do zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej Gminy. Koniecznym jest także prowadzenie działań związanych z zapewnieniem stabilności i atrakcyjności funkcjonującego rynku pracy, wspieranie wzrostu zróżnicowanej przedsiębiorczości oraz pozyskanie kolejnych inwestorów, prowadzących politykę zrównoważonego i racjonalnego rozwoju. Należy wskazać, że aktywność sektora gospodarczego, w tym sektora małych i średnich przedsiębiorstw, bezpośrednio wpływa na budżet Gminy i daje zatrudnienie jej mieszkańcom. Funkcjonowanie konkurencyjnej i zróżnicowanej przedsiębiorczości oraz zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej, a także stabilny i atrakcyjny rynek pracy to warunek wzrostu gospodarczego Gminy. Konieczna jest niwelacja szeregu negatywnych czynników hamujących rozwój gospodarczy (brak wsparcia finansowego i doradczego dla małych i średnich przedsiębiorstw, wysokie koszty prowadzenia lub podejmowania / rozwoju dotychczasowej działalności gospodarczej, niestabilność przepisów prawa, które dotyczą prowadzonej działalności, brak odpowiedniej wiedzy i kwalifikacji, brak warunków do lokalnej i ponadlokalnej współpracy, jest znaczącą barierą w rozwoju przedsiębiorczości. Cechą charakterystyczną jest to, że duża część mieszkańców Gminy swoją aktywność zawodową realizuje na terenie pobliskich miast i gmin, ale istnieje także spora grupa, która angażuje swoją aktywność zawodową na miejscu. W związku z faktem, że całość działalności gospodarczej wpływa na status członków społeczności lokalnej, a także generuje obrót na lokalnym rynku dostaw i usług, a także wpływa na kształtowanie przestrzeni, ważną rolą Gminy jest tworzenie odpowiednich warunków do rozwoju gospodarczego, czy wspieranie i prowadzenie działań zmierzających do podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej obszaru Gminy. Istniejące potencjały oraz pozytywne trendy migracyjne i związana z tym atrakcyjność osadnicza i inwestycyjna Gminy, a także atrakcyjność turystyczna i rekreacyjna tego obszaru, wynikająca z faktu, że w dzisiejszych czasach ludzie coraz częściej szukają dobrego miejsca do życia i prowadzenia biznesu, w pobliżu dużych miast Aglomeracji Śląskiej, może mieć duży wpływ na kształtowanie przyszłego rozwoju gospodarczego. Znaczenie będzie miało dogodne położenie komunikacyjne, a także sąsiedztwo dużych aglomeracji miejskich województwa śląskiego. Uwzględnienie wysokiego potencjału konsumpcyjnego mieszkańców i inwestorów przyciągniętych z pobliskich dużych miast konurbacji śląskiej, którzy mogą stanowić znaczący rynek zbytu, daje szansę na rozwój przedsiębiorczości, w tym sektora usługowego.

Pozyskiwanie nowych przedsiębiorców może stać się motorem rozwoju gospodarczego Gminy oraz poprawić jej konkurencyjność na tle innych gmin. Zastosowanie pakietu ulg i zachęt inwestycyjnych, w tym opracowanie programów wsparcia dla nowych przedsiębiorstw, ulgi podatkowe, preferencyjne warunki dzierżawy gruntów, dotacje na rozpoczęcie działalności, czy pomoc w uzyskaniu finansowania, a także tworzenie stref gospodarczych, w tym wyznaczenie terenów inwestycyjnych, stref ekonomicznych i przemysłowych, które będą atrakcyjne dla nowych inwestorów, czy też tworzona infrastruktura biznesowa, w tym inwestowanie w infrastrukturę techniczną (drogi, dostęp do energii, internetu) oraz tworzenie inkubatorów przedsiębiorczości i przestrzeni co-workingowych dla start-upów i małych firm będzie stymulować rozwój przedsiębiorczości. Promocja Gminy, w tym opracowanie kampanii marketingowej promującej Gminę jako atrakcyjne miejsce do prowadzenia biznesu, udział w targach inwestycyjnych oraz współpraca z izbami gospodarczymi i agencjami rozwoju regionalnego, a także wsparcie administracyjne, w tym uproszczenie procedur administracyjnych związanych z zakładaniem firm i oferowanie kompleksowej obsługi inwestorów (np. „one-stop shop” – jedno miejsce obsługi przedsiębiorców), w powiązaniu z koniecznym wsparciem merytorycznym dla przedsiębiorców takim jak organizowanie szkoleń, warsztatów i doradztwa dla nowych przedsiębiorców, a także rozwijanie lokalnych programów mentoringu biznesowego powinno wzmocnić konkurencyjność i atrakcyjność przedsiębiorczości. Oczekiwane korzyści to przede wszystkim, wzrost liczby przedsiębiorstw, tworzenie nowych miejsc pracy oraz zwiększenie wpływów do budżetu Gminy. Rozwój przedsiębiorczości przyczyni się do wzrostu dochodów z podatków oraz opłat lokalnych, a także poprzez rozwój infrastruktury i usług, może bezpośrednio przyczynić się do poprawy jakości infrastruktury i usług publicznych. Ponadto pozyskanie nowych przedsiębiorców pomoże w budowaniu pozytywnego wizerunku Gminy jako miejsca przyjaznego inwestycjom i bezpośrednio przełoży się na zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy.

CEL STRATEGICZNY 2

Kształtowanie dogodnych warunków do życia i rozwoju społeczeństwa oraz podnoszenie poziomu usług publicznych i ich dostępności

Zapewnienie dogodnych warunków do życia i rozwoju społeczeństwa, bezpośrednio związane jest ze stymulacją aktywności społecznej i zaangażowania mieszkańców w rozwój

Gminy oraz zapewnieniem możliwości ich samorealizacji. W tym przypadku działania powinny być ukierunkowane na politykę prospołeczną i prorodzinną oraz wsparcie ludzi młodych, a także odpowiednią politykę senioralną. Będzie to stanowić podstawę do budowania silnego, zdrowego i zaangażowanego społeczeństwa. Wspólnota kulturowa i duży potencjał kapitału społecznego funkcjonujących społeczności lokalnych, a także specyficzny charakter nie dużej społeczności Gminy, sprzyja integracji społecznej. W tym aspekcie bardzo ważna jest współpraca pomiędzy samymi mieszkańcami, aktywizacja społeczności i animowanie inicjatyw oddolnych. Biorąc pod uwagę zanikające więzi społeczne, konieczne jest zachęcanie mieszkańców do wspólnego działania na rzecz swojego otoczenia. Konieczne są także działania związane z łagodzeniem skutków transformacji społeczno-gospodarczej, w tym ograniczenie niekorzystnych zjawisk sfery społeczno-ekonomicznej. Należy także podjąć działania związane z rozwojem społeczeństwa obywatelskiego, wsparciem rozwoju kapitału społecznego, kreowaniem jego aktywności, podniesieniem poziomu integracji i kształtowaniem postaw obywatelskich wśród mieszkańców. Promocja zdrowego stylu życia, zapewnienie dostępu do aktywności sportowych i rekreacyjnych, rozwój kompetencji i pasji, poprzez warsztaty czy wydarzenia edukacyjne, w sposób bezpośredni przyczyni się do rozwijania umiejętności oraz zainteresowań społeczeństwa, w tym ludzi młodych. Przyczyni się też do zmniejszenia patologii społecznych, zapewnienia bezpiecznego spędzania wolnego czasu i w znaczny sposób może ograniczyć ryzyko zachowań destrukcyjnych. Ważna jest także współpraca z lokalną społecznością i organizacjami, zaangażowanie mieszkańców i instytucji, w tym organizacji pozarządowych, w proces animowania i planowania różnego rodzaju przedsięwzięć dla społeczności Miasteczka Śląskiego, działań mających na celu jak najlepsze dopasowanie do określonych potrzeb społecznych i efektywne wykorzystanie na cele społeczne, np. promowanie rozwoju kulturalnego czy też inne inicjatywy społeczne. W związku z tym, że każdy z mieszkańców Gminy korzysta z oferowanych na jej terenie usług publicznych, ważnym jest, żeby określone cele i kierunki działania, skupiały się na podnoszeniu jakości życia mieszkańców przy uwzględnieniu ich kluczowych potrzeb i oczekiwań. Duże znaczenie mają działania w dziedzinie zdrowia publicznego i pomocy społecznej, ze względu na konieczność wsparcia osób w trudnej sytuacji życiowej, a także w celu zapobiegania ich wykluczeniu społecznemu. Ponadto wysoka jakość usług socjalnych i zdrowotnych mieszkańców, rozwój kompetencji, aktywności i umiejętności mieszkańców Gminy, bezpieczeństwo publiczne, współpraca społeczna i sektorowa, działalność w sferze sportu, turystyki, kultury i rekreacji,

wysoka jakość edukacji czy efektywne zarządzanie usługami publicznymi, w sposób bezpośredni tworzą dogodne warunki do życia i rozwoju społeczeństwa. Dostępne usługi muszą być dostosowane do zmieniającej się sytuacji demograficznej Gminy. W tym ujęciu, koniecznym jest rozwój usług społecznych, utrzymanie pozytywnych zjawisk i wykorzystanie posiadanego potencjału, w tym trendu osadniczego, polegającego na osiadaniu na terenie Gminy, ludności emigrującej z terenu dużych i przemysłowych miast. W utrzymaniu tego trendu niebagatelne znaczenie ma oferta usług publicznych o wysokiej jakości, przyciągająca potencjalnych nowych mieszkańców. W tym ujęciu ważnym jest także zwiększenie rozpoznawalności Miasteczka Śląskiego oraz rozwój turystyki poprzez skuteczne działania promocyjne i stworzenie atrakcyjnej oferty turystycznej, w tym wspieranie i promocja istniejących atrakcji turystycznych oraz tworzenie nowych atrakcji, np. muzeów, parków tematycznych, festiwali kulturalnych i sportowych. Dla atrakcyjności Gminy i kształtowanie dogodnych warunków do życia i rozwoju społeczeństwa ważnym jest organizowanie cyklicznych wydarzeń, takich jak festiwale, targi, koncerty plenerowe, które będą przyciągać turystów i wpływać na atrakcyjność warunków do życia i rozwoju na terenie Gminy. Atrakcyjna oferta będzie też przyciągać potencjalnych nowych mieszkańców, szukających dobrych warunków do życia, dla tego zasadna jest promocja w mediach, w tym kampanie marketingowe w mediach społecznościowych, prasie oraz na platformach turystycznych, z naciskiem na podkreślenie atrakcji turystycznych, dziedzictwa historycznego i kulturalnego Gminy, czy też nawiązanie współpracy z branżą turystyczną, w tym biurami podróży, przewoźnikami i portalami turystycznymi w celu promowania Miasteczka Śląskiego jako atrakcyjnego celu wycieczek i wypoczynku. Takie działania mogą przynieść korzyści w postaci zwiększenia liczby turystów odwiedzających Gminę, co przełoży się na wzrost przychodów, w tym lokalnych przedsiębiorców. Wzrost znaczenia Miasteczka Śląskiego na mapie turystycznej regionu dzięki skutecznej promocji jego atrakcji i wydarzeń, a także ożywienie kulturalne i społeczne poprzez organizację atrakcyjnych wydarzeń i imprez dla mieszkańców i turystów, pozytywnie wpłynie na rozwój i zamożność całego społeczeństwa, a także wsparcie komercyjnego sektora usług publicznych, takich jak usługi okołoturystyczne, w tym gastronomiczne, lokalna produkcja i rękodzielnictwo.

CEL STRATEGICZNY 3

Kreowanie korzystnych warunków infrastrukturalnych, atrakcyjności przestrzeni oraz zrównoważonego rozwoju z uwzględnieniem środowiska

Miasteczko Śląskie powinno stawać się Gminą tworzącą coraz lepsze warunki infrastrukturalne, kreującą atrakcyjne przestrzenie publiczne i wspierającą zrównoważony rozwój z uwzględnieniem środowiska naturalnego. Działania powinny koncentrować się na podnoszeniu jakości i zwiększaniu dostępności przestrzeni publicznych, rozwoju infrastrukturalnym, wykorzystaniu i ochronie zasobów środowiska naturalnego oraz kwestiach związanych z adaptacją do zmian klimatu i łagodzenia skutków tych zmian. Powyższe jest istotnym elementem rozwoju obszaru Gminy, a jakość i funkcjonalność infrastruktury i przestrzeni, bezpośrednio wpływa na postrzeganie Gminy i jej atrakcyjność inwestycyjną, osadniczą czy turystyczno-rekreacyjną. Choć stan infrastruktury cały czas się poprawia, to potrzeby w tym zakresie, przewyższają możliwości samorządu. Kosztochłonne inwestycje m. in. w dziedzinie: efektywności energetycznej, Odnawialnych Źródeł Energii, w obrębie obiektów kubaturowych i infrastruktury społecznej, infrastruktury turystyczno – rekreacyjnej, infrastruktury drogowej, infrastruktury wodno-kanalizacyjnej czy innej infrastruktury liniowo-sieciowej, wymagają ciągłego angażowania dużych środków publicznych. Budowa nowych i modernizacja istniejących zasobów, wraz z podnoszeniem dostępności i jakości przestrzeni, łącznie z działaniami z zakresu ochrony środowiska, dostosowania i adaptacji do zmian klimatycznych, związane jest z podejmowaniem kolejnych działań rozwojowych. W tym kontekście, ważnym jest racjonalne gospodarowanie środkami i zrównoważona interwencja w obszarach najbardziej tego potrzebujących, oferujących ważne usługi w perspektywie potrzeb społecznych i gospodarczych. Bardzo istotne są też działania zwiększające świadomość ekologiczną mieszkańców i budujące ich odpowiedzialność za środowisko naturalne oraz działania związane z adaptacją i dostosowaniem się do zachodzących zmian klimatycznych czy poprawą i ochroną środowiska naturalnego. Konieczne jest stworzenie przyjaznej przestrzeni do życia i funkcjonowania, w tym rozwój infrastruktury i odpowiednie gospodarowanie przestrzenią, która powinna być estetyczna i dostosowana do specyficznych potrzeb mieszkańców. W tym kontekście bardzo ważnym jest tworzenie przestrzeni dla młodzieży. Jest to inwestycja w przyszłość Miasteczka Śląskiego, która przyczyni się do rozwoju kapitału społecznego oraz poprawy jakości życia młodych mieszkańców. Tworzenie nowoczesnych i przyjaznych miejsc dedykowanych młodemu pokoleniu, będzie sprzyjało integracji, rozwojowi pasji oraz aktywnemu spędzaniu czasu. Przestrzeń taka powinna stanowić centrum spotkań, rozwoju osobistego i kulturalnego młodych ludzi, oferując różnorodne formy aktywności od sportu i rekreacji po edukację

i rozwój umiejętności. Organizacja strefy aktywności fizycznej czy strefy edukacyjno-kulturalnej, czy też utworzenie miejsca do organizacji warsztatów, spotkań, seansów filmowych i innych inicjatyw, a także zapewnienie warunków infrastrukturalnych do współpracy z NGO w zakresie zapewnienia szerokiej gamy zajęć i wydarzeń dla społeczeństwa pozwoli na zaangażowanie młodzieży do planowania i zarządzania przestrzenią w Miasteczku Śląskiem, zwiększy ich poczucie przynależności do przestrzeni i będzie sprzyjało nawiązywaniu relacji i współpracy między młodymi ludźmi. Nawiązując do konieczności podnoszenia jakości i zapewnienie odpowiedniej dostępności do estetycznej oraz bezpiecznej przestrzeni i obiektów publicznych, duże znaczenie ma rewitalizacja przestrzeni, w tym estetyzacja i poprawa funkcjonalności przestrzeni gminnych (w tym Rynku), a także modernizacja kamienic i budynków użyteczności publicznej, mająca na celu stopniowe podnoszenie zdegradowanej funkcjonalności i estetyki. Rewitalizacja tych przestrzeni, (w tym Rynku) przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców, a sam Rynek uczyni wizytówką miasta. Rewitalizacja i modernizacja infrastruktury i przestrzeni Miasteczka Śląskiego, oraz jej promocja jako centrum wydarzeń, pozwoli na organizację wydarzeń społecznych, kulturalnych, targów i imprez plenerowych, które przyciągną mieszkańców i turystów. Podniesienie jakości przestrzeni publicznej (w tym Rynku), zwiększy komfort i estetykę zdegradowanych obszarów i spowoduje ożywienie życia społeczno-kulturalnego poprzez stworzenie atrakcyjnej przestrzeni do spotkań i wydarzeń. Ponadto nastąpi wzmocnienie tożsamości lokalnej, poprzez zachowanie i podkreślenie historycznego charakteru wybranych miejsc (w tym Rynku) oraz zwiększenie atrakcyjności turystycznej i gospodarczej Miasteczka Śląskiego, co pozytywnie wpłynie na rozwój lokalnej ekonomii. Kreowanie korzystnych warunków infrastrukturalnych oraz atrakcyjności przestrzeni jest także związana z zapewnieniem dostępności toalet publicznych w przestrzeni publicznej. Nowoczesne, dostępne i dobrze utrzymane toalety będą służyć wszystkim grupom społecznym, w tym osobom starszym, rodzicom z dziećmi oraz osobom z niepełnosprawnościami, przyczyniając się do podniesienia atrakcyjności miasta jako przyjaznej i otwartej przestrzeni publicznej. Zapewnienie dostępu do toalet publicznych w tym regularne utrzymanie i monitoring czystości przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii w projektowaniu toalet, np. automatycznych systemów czyszczenia, ekologicznych rozwiązań dotyczących zużycia wody i energii w strategicznych lokalizacjach, pozwoli na zapewnienie wysokich standardów higieny i bezpieczeństwa i bezpośrednio przełoży się na poprawę jakości życia mieszkańców,

zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznych oraz zrównoważonego rozwoju z uwzględnieniem środowiska. Korzystnym działaniem jest także zwiększenie funkcjonalności przestrzeni publicznych, poprzez łączenie funkcji edukacyjnych, rekreacyjnych i integracyjnych, oraz wykorzystanie ich jako miejsca spotkań, nauki i rekreacji, a także dobrego miejsca do promowania integracji międzypokoleniowej. Zagospodarowanie niewykorzystanych terenów i tworzenie miejsc dostępnych zarówno dla dzieci, młodzieży, jak i dorosłych służy podniesieniu atrakcyjności takich terenów i infrastrukturalnego wykorzystania na cele społeczne poprzez nadanie nowych funkcji w życiu kulturalnym i społecznym Miasteczka Śląskiego, czy też wspieraniu rozwoju sensorycznego i społecznego najmłodszych oraz zapewnieniu młodzieży przestrzeni do rozwijania pasji i spędzania wolnego czasu w bezpiecznym otoczeniu. Inicjatywa taka przyczyni się do podniesienia atrakcyjności przestrzeni publicznej i wzbogacenia oferty edukacyjnej i rekreacyjnej dla różnych grup wiekowych.

W związku z określonymi celami strategicznymi Gminy odnoszącymi się do ważnych obszarów funkcjonowania Gminy, w sferach gospodarczej, przestrzennej i społecznej, opracowano zestaw kierunków działań, których realizacja wpisuje się w misję Gminy, a także przyczyni się do osiągnięcia założonego w wizji Gminy rezultatu.

Kierunki działań służą realizacji założonych celów, pozwalając na scalanie działań podejmowanych przez samorząd, mieszkańców i partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych, wpływających na kształtowanie i wdrażanie polityki rozwoju Gminy Miasteczko Śląskie.

Dla wskazanych celów strategicznych zidentyfikowano kierunki działań, które obrazuje poniższa tabela:

Tabela 28 Cele strategiczne wraz z przyporządkowanymi kierunkami działań

Cele strategiczne	Kierunki działań
C 1. Wzmacnianie konkurencyjnej i zróżnicowanej przedsiębiorczości oraz zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej	K 1. Stymulowanie wzrostu konkurencyjnej i zróżnicowanej przedsiębiorczości K 2. Wsparcie działań na rzecz funkcjonującego rynku pracy
C 2. Kształtowanie dogodnych warunków do życia i rozwoju	K 3. Zapewnienie odpowiedniej dostępności i jakości usług dla

Cele strategiczne	Kierunki działań
społeczeństwa oraz podnoszenie poziomu usług publicznych i ich dostępności	społeczności lokalnej (socjalnych i zdrowotnych) K 4. Wsparcie działań na rzecz społeczeństwa lokalnego, w tym polityki prospołecznej, prorodzinnej i senioralnej, stymulowanie do działania na rzecz ludzi młodych, a także rozwój umiejętności i podnoszenie kompetencji społeczeństwa K 5. Zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa publicznego K 6. Rozwój współpracy społecznej, w tym współpracy partnerskiej i międzysektorowej K 7. Stymulowanie działań z zakresu kultury, sportu, rekreacji i turystyki K 8. Zapewnienie wysokiej jakości edukacji K 9. Podnoszenie sprawności funkcjonowania wspólnoty samorządowej
C 3. Kreowanie korzystnych warunków infrastrukturalnych, atrakcyjności przestrzeni oraz zrównoważonego rozwoju z uwzględnieniem środowiska	K 10. Przeciwdziałanie zmianom klimatycznym, adaptacja do zmian oraz ochrona środowiska naturalnego K 11. Zapewnienie korzystnych warunków do zrównoważonego rozwoju infrastrukturalnego i przestrzennego K 12. Podnoszenie jakości i zapewnienie odpowiedniej dostępności do estetycznej oraz bezpiecznej przestrzeni i obiektów K 13. Efektywna retencja i przeciwdziałanie suszy

Źródło: opracowanie własne

Każdy z kierunków działań został uszczegółowiony poprzez wskazanie zakresu jego planowanych działań i został sformułowany tak, żeby określony zakres prowadził do osiągnięcia nadrzędnego celu, jakim jest stymulowanie działań, które doprowadzą do stworzenia przyjaznych warunków zrównoważonego rozwoju Gminy z uwzględnieniem dobrostanu mieszkańców i innych uczestników życia społeczno-gospodarczego i publicznego. W założeniu realizacja zaplanowanych działań wpłynie na poprawę funkcjonowania Gminy Miasteczko Śląskie w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Szczegółowa lista celów strategicznych Gminy wraz z kierunkami i zakresem działań precyzującymi ich realizację przedstawia się następująco:

Tabela 29 Cele strategiczne, kierunki i zakresy działań

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
C 1. Wzmacnianie konkurencyjnej i zróżnicowanej przedsiębiorczości oraz zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej	K 1. Stymulowanie wzrostu konkurencyjnej i zróżnicowanej przedsiębiorczości	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych ze wsparciem przedsiębiorczości:</i> Wspieranie tworzenia nowych oraz funkcjonowania i rozwoju istniejących przedsiębiorstw; Stworzenie systemu obsługi inwestora i jego wsparcia proceduralnego oraz wsparcia w kluczowych etapach procesu inwestycyjnego; Wspieranie współpracy przedsiębiorstw z instytucjami doradczymi i Instytucjami otoczenia biznesu, w tym wsparcie dla rozwoju jednoosobowych przedsiębiorstw i osób pracujących w wolnych zawodach;
		<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z promowaniem zalet lokalnego środowiska działalności gospodarczej:</i> Promocja przedsiębiorczości oraz samozatrudnienia; Uczestnictwo w targach / spotkaniach / sympozjach związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej; Opracowanie zestawu zachęt dla inwestorów, w tym w postaci lokalnych preferencji czy zastosowania zwolnień lub ulg w daninach publicznych;
		<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych ze wspieraniem działań w lokalnych przedsiębiorstwach:</i> Promocja lokalnych przedsiębiorstw wdrażających innowacje; Doradztwo w zakresie pozyskiwania wsparcia finansowego na działalność gospodarczą; Zastosowanie lokalnych preferencji i ulg w daninach publicznych dla przedsiębiorstw; Promocja przedsiębiorstw nowoczesnych, energooszczędnych, przyjaznych dla środowiska i stosujących gospodarkę obiegu zamkniętego;

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
	K 2. Wsparcie działań na rzecz funkcjonującego rynku pracy	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z wsparciem dla firm zatrudniających nowych pracowników:</i> Doradztwo w zakresie możliwości wsparcia przedsiębiorstwa w związku z tworzeniem nowych miejsc pracy; Inicjowanie partnerstwa pomiędzy przedsiębiorcami a instytucjami otoczenia biznesu w zakresie przygotowania zawodowego potencjalnych pracowników; Wspieranie współpracy instytucji otoczenia biznesu z lokalnymi przedsiębiorcami, w celu zainteresowania młodzieży przedsiębiorczością i przygotowania na realia rynku pracy; <i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z wsparciem warsztatów, szkoleń, kursów dla pracowników i pracodawców:</i> Realizacja szkoleń, kursów i warsztatów rozwijających kompetencje i umiejętności uczestników rynku pracy, w tym dotyczących dobrego zarządzania przedsiębiorstwem, czy zakresu praw i obowiązków pracowniczych; Realizacja szkoleń i kursów na deficytowe zawody; Realizacja kursów aktywizujących osoby z grup defaworyzowanych na rynku pracy; <i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z kreowaniem partnerstwa międzysektorowego wspierającego rynek pracy:</i> Wspieranie powstawania klastrów oraz współpracy przedsiębiorców z jednostkami naukowymi lub badawczymi w celu transferu nowoczesnych technologii; Kreowanie współpracy między organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami i samorządem, w celu budowania partnerstw lokalnych;

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
C 2. Kształtowanie dogodnych warunków do życia i rozwoju społeczeństwa oraz podnoszenie poziomu usług publicznych i ich dostępności	K 3. Zapewnienie odpowiedniej dostępności i jakości usług dla społeczności lokalnej (socjalnych i zdrowotnych)	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych ze wsparciem usług zdrowotnych realizowanych lokalnie:</i> Wsparcie rozwoju usług zdrowotnych na terenie Gminy; Podejmowanie działań w celu powstania profesjonalnej stacji pomiarowej do niezależnego monitoringu powietrza z Huty Cynku;
		<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z promocją i profilaktyką zdrowia:</i> Akcje propagujące zachowania prozdrowotne i profilaktykę prozdrowotną; Akcje propagujące zdrowy styl i tryb życia; Akcje badań profilaktycznych, w tym profilaktyka zdrowotna seniorów - ze szczególnym ukierunkowaniem na ołów (metale ciężkie) oraz dzieci, które są badane przez Fundację na Rzecz Dzieci Miasteczko Śląskie;
		<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z budowaniem spójnej i kompleksowej polityki społecznej:</i> Poszerzenie wachlarza usług socjalnych skierowanych do grup defaworyzowanych (wykluczonych); Rozwijanie systemu usług opiekuńczych, środowiskowych oraz wychowawczych, w tym wsparcie usług asystenta osoby niepełnosprawnej, a także asystenta rodziny ze zdiagnozowanymi problemami społecznymi; Rozwijanie systemu udzielania pomocy rodzinom w celu poprawy ich sytuacji życiowej oraz rozwiązywania problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych;

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
	K 4. Wsparcie działań na rzecz społeczeństwa lokalnego, w tym polityki prospołecznej, prorodzinnej i senioralnej, stymulowanie do działania na rzecz ludzi młodych, a także rozwój umiejętności i podnoszenie kompetencji społeczeństwa	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z realizacją wsparcia i aktywizacji mieszkańców:</i> Kreowanie skutecznej polityki prospołecznej, prorodzinnej, senioralnej i wspierającej ludzi młodych; Rozwój opieki nad dziećmi do lat 3 i tworzenie warunków do godzenia obowiązków wobec rodziny z indywidualnymi potrzebami; Zwiększenie form dostępności i pobudzania aktywności z uwzględnieniem rozwoju wolontariatu, zaangażowania lokalnych liderów i mieszkańców w działania społeczne; Wsparcie integracji międzypokoleniowej, w tym kreowanie działań angażujących międzypokoleniowo członków całych rodzin; Poszerzenie oferty pozaszkolnej aktywności/zajęć dla dzieci starszych i młodzieży; Kształtowanie u ludzi młodych postaw prospołecznych, w tym utrwalanie postawy szacunku i odpowiedzialności za osoby starsze; Wsparcie organizacji imprez i innych działań integrujących lokalne społeczności z ludnością napływową; Realizacja programów wsparcia i aktywizacji grup defaworyzowanych – kursy, szkolenia, warsztaty itp.; Wsparcie zdeinstytucjonalizowanej opieki środowiskowej dla seniorów, w tym świadczenia usług opiekuńczych; Wsparcie warsztatów aktywizujących osoby starsze, niepełnosprawne, ubogie, wykluczone z powodu chorób cywilizacyjnych; Wsparcie praktycznych kursów ułatwiających zdobycie pracy osobom wykluczonym; Wsparcie zatrudnienia osób z grup dysfunkcyjnych; <i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z wzmacnianiem działalności grup formalnych i nieformalnych opartych o współdziałanie:</i> Doposażenie działalności kół, grup, klubów, stowarzyszeń formalnych i nieformalnych; Wsparcie organizacji imprez prezentujących wyroby, działalność i osiągnięcia kół, grup, klubów i stowarzyszeń, zmierzające do budowania międzypokoleniowej tożsamości lokalnej;

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
	K 5. Zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa publicznego	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z realizacją działań zwiększających bezpieczeństwo publiczne mieszkańców:</i>
		Wdrażanie kompleksowych działań poprawiających bezpieczeństwo publiczne i przeciwdziałające patologiom; Dedykowane działania w zakresie poprawy bezpieczeństwa dzieci i młodzieży i przeciwdziałające patologiom; Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
		<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z poprawą poziomu bezpieczeństwa, wdrażaniem usług i systemów zwiększających bezpieczeństwo publiczne:</i> Instalacja systemu monitoringu w newralgicznych punktach Gminy; Czytelne znakowanie miejsc niebezpiecznych;
		<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych ze wspieraniem inicjatyw społecznych ukierunkowanych na bezpieczeństwo publiczne:</i> Wsparcie finansowe, sprzętowe i lokalowe organizacji działających na rzecz poprawy bezpieczeństwa; Wsparcie kampanii w zakresie poprawy bezpieczeństwa publicznego;
	K 6. Rozwój współpracy społecznej, w tym współpracy partnerskiej i międzysektorowej	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych ze współpracą społeczną:</i> Rozwój współpracy z LGD „Leśna Kraina Górnego Śląska”; Kreowanie współpracy pomiędzy lokalnymi liderami i organizacjami działającymi na terenie Gminy;

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
		<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych ze wsparciem współpracy między sektorowej:</i> Wsparcie instytucjonalne współpracy sektorów: gospodarczego, społecznego i publicznego na rzecz mieszkańców; Konsultacje merytoryczne projektów realizowanych w ramach porozumień międzysektorowych; Współpraca w zakresie wymiany doświadczeń w ramach warsztatów, wizyt studyjnych, szkoleń; Wdrażanie projektów partnerstwa publiczno-prywatnego w oparciu o ustawę o partnerstwie publiczno-prywatnym; <i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z wdrażaniem instrumentów partycypacji społecznej:</i> Konsultacja społeczna wybranych elementów kształtowania przestrzeni gminnej;
	K 7. Stymulowanie działań z zakresu kultury, sportu, rekreacji i turystyki	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z wdrażaniem inicjatyw pobudzających i rozwijających zainteresowanie sportem:</i> Organizacja turniejów i zawodów sportowych; Doposażenie działających i powstających w Gminie klubów sportowych; <i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z inicjowaniem przedsięwzięć służących zaspokajaniu potrzeb rekreacyjnych mieszkańców i turystów:</i> Wsparcie zwiększenia dostępności oferty rekreacyjnej opartej na posiadanym potencjale; Oznakowanie obiektów rekreacyjnych; Promocja lokalnej rekreacji; Wsparcie wydarzeń weekendowej rekreacji rodzinnej;

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
		<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z inicjowaniem przedsięwzięć służących zaspokajaniu potrzeb kulturalnych mieszkańców i turystów:</i> Budowanie tożsamości, wzmacnianie i ochrona materialnego i niematerialnego, kulturalnego dziedzictwa; Poszerzanie oferty instytucji kultury, wspieranie działań na rzecz dziedzictwa kulturowego i uczestnictwa w kulturze, zgodnie z potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców oraz turystów; Animacja korzystania z kultury poprzez wsparcie organizacji upowszechniających kulturę, rozwój sekcji artystycznych i posiadanego zaplecza kulturalnego w odpowiedzi na oczekiwania mieszkańców; Stworzenie odpowiedniej przestrzeni społecznej dla działalności artystycznej i kulturalnej, w tym wydarzeń kulturalnych, prezentujących lokalnych twórców kultury; Promocja oferty kulturalnej; <i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z promowaniem i wspieraniem inicjatyw zwiększających turystyczną atrakcyjność Gminy:</i> Wsparcie zwiększenia dostępności oferty turystycznej opartej na posiadanym potencjale dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego; Oznakowanie lokalnych atrakcji turystycznych; Oznakowanie nowych i istniejących szlaków turystyki pieszej i rowerowej; Wsparcie rozwoju agroturystyki, a także bazy noclegowej i gastronomicznej; Stworzenie lokalnego produktu turystycznego w oparciu o zróżnicowaną ofertę turystyczną w zakresie aktywnego wypoczynku i spędzania czasu wolnego; Profesjonalizacja obsługi ruchu turystycznego; Uczestnictwo w targach turystycznych / spotkaniach / sympozjach związanych z turystyką; Wspieranie i kreowanie współpracy podmiotów z branży turystycznej i okołoturystycznej; Promocja Gminy jako ośrodka turystyki i opracowanie materiałów promocyjnych dotyczących turystyki na jego terenie;

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
	K 8. Zapewnienie wysokiej jakości edukacji	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z poprawą jakości edukacji:</i> Podjmowanie aktywnych działań na rzecz zwiększenia atrakcyjności, dostępności i podniesienia jakości kształcenia we wszystkich placówkach oświatowych; Organizacja zajęć edukacyjnych dla wszystkich grup wiekowych – koła zainteresowań, zajęcia kompensacyjne; Organizacja zajęć pozalekcyjnych wyrównawczych i rozwijających zainteresowania; <i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z wprowadzaniem nowatorskich metod i form edukowania:</i> Współpraca z organizacjami i instytucjami edukacyjnymi oraz kulturalnymi w zakresie poszerzania metod i form nauczania; Stworzenie pracowni przedmiotowych podejmujących istotne problemy cywilizacyjne (np. ekologiczna, techniczna, nowych technologii); Realizacja programów edukacji zgodnej z zasadą współodpowiedzialności za środowisko i otoczenie; Wzmacnianie kompetencji kadr nauczycielskich, w tym w szczególności w zakresie technik cyfrowych ICT; <i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z poprawą warunków edukacji:</i> Doposażenie pracowni przedmiotowych; Upowszechnienie edukacji w formie klas integracyjnych; Dostosowanie klas do potrzeb poszczególnych grup wiekowych; Zwiększanie atrakcyjności nauczania poprzez zastosowanie technik ICT i multimedialnych pomocy dydaktycznych;

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
	K 9. Podnoszenie sprawności funkcjonowania wspólnoty samorządowej	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań w sferze zarządczej, finansowej i przestrzennej:</i> Podnoszenie sprawności administracyjnej samorządu; Efektywne pozyskiwanie zewnętrznych środków krajowych i zagranicznych, w tym z budżetu UE na realizację przedsięwzięć rozwojowych; Prowadzenie aktywnej polityki przestrzennej i usprawnienie procesów planistycznych, w tym w zakresie obsługi procesu inwestycji mieszkaniowych i procedur administracyjnych przyjaznych dla mieszkańców; <i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z wizerunkiem i komunikacją między administracją a mieszkańcami, przedsiębiorcami i działaczami społecznymi:</i> Wzmocnienie dialogu samorządu z mieszkańcami, lokalnymi liderami, organizacjami pozarządowymi, sektorem gospodarczym i innymi uczestnikami życia publicznego; Realizacja zasady otwartej komunikacji z wykorzystaniem nowoczesnych środków; Kształtowanie pozytywnego wizerunku Gminy; <i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z aktywną promocją zasobów Gminy:</i> Publikacja materiałów poświęconych atrakcyjności Gminy; Uczestnictwo w inicjatywach promujących zasoby Gminy (targi, wizyty, wymiany); Zastosowanie polityki promocji Gminy jako miejsca przyjaznego mieszkańcom, społecznym liderom i przedsiębiorcom; <i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z funkcjonalnym urzędem i poprawą jakości obsługi w administracji publicznej:</i> Podniesienie jakości obsługi interesantów urzędu poprzez wdrożenie idei cyfrowego urzędu i zwiększenie dostępu do e-usług; Promocja samodoskonalenia i podnoszenia kwalifikacji pracowników samorządowych;

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
C 3. Kreowanie korzystnych warunków infrastrukturalnych, atrakcyjności przestrzeni oraz zrównoważonego rozwoju z uwzględnieniem środowiska	K 10. Przeciwdziałanie zmianom klimatycznym, adaptacja do zmian oraz ochrona środowiska naturalnego	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z realizacją działań związanych z ochroną środowiska:</i> Racjonalizacja i rozwój zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej poprzez budowę, rozbudowę i modernizację, urządzeń i sieci wodno-kanalizacyjnej; Podejmowanie działań w celu zwiększenia efektywności energetycznej, ochrony powietrza i przeciwdziałania smogowi, w tym termomodernizacja obiektów kubaturowych; Wsparcie rozwoju sieci ciepłej z wykorzystaniem ciepła odpadowego z Huty Cynku; Promocja i zastosowanie odnawialnych źródeł energii w celu zwiększenia efektywności energetycznej, ochrony powietrza, ograniczenia niskiej emisji i przeciwdziałania smogowi; Budowa systemów monitoringu korzystania z zasobów energetycznych; Wsparcie zrównoważonego systemu komunikacji zbiorowej; Rozwój i unowocześnianie systemów odbioru odpadów; Inwestycje w system ochrony przed nagłymi zjawiskami związanymi ze zmianami klimatycznymi oraz realizacja działań zmierzających do zapobiegania i dostosowywania do zmian klimatu i zachowania bioróżnorodności;
		<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z przeciwdziałaniem degradacji środowiska:</i> Likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci; Likwidacja nielegalnych szamb, wpustów odprowadzających ścieki do cieków wodnych;

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
		<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z realizacją inicjatyw zmierzających do utrzymania stanu prawidłowo zachowanych elementów środowiska:</i> Działania na rzecz ochrony dziedzictwa przyrodniczego i otoczenie opieką cennych środowiskowo terenów Gminy; Działania informacyjne i edukacyjne z zakresu przeciwdziałania zmianom klimatycznym, podnoszenia efektywności energetycznej, zastosowania odnawialnych źródeł energii oraz segregacji odpadów; Działania na rzecz edukacyjnych kampanii ekologicznych dotyczących recyklingu (poziomu odzysków) oraz powstawania terenów zieleni i użytków ekologicznych;
	K 11. Zapewnienie korzystnych warunków do zrównoważonego rozwoju infrastrukturalnego i przestrzennego	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z budową i modernizacją zasobów mieszkaniowych wpisujących się w ideę zrównoważonego budownictwa mieszkaniowego:</i> Uzbrajanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe w infrastrukturę sieciową; Budowa zrównoważonych zasobów mieszkaniowych; Modernizacja zasobów mieszkaniowych;

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
		<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z inwestycjami w infrastrukturę drogową i komunikacyjną:</i> Wykorzystanie szans związanych z dogodnymi połączeniami ponadlokalnymi (lotnisko, autostrada, drogi krajowe); Budowa dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą, w tym w celach inwestycyjnych i gospodarczych; Rozbudowa i modernizacja dróg oraz obiektów inżynierskich wraz z dostosowaniem ich do zwiększonego ruchu kołowego, w tym na cele inwestycyjne i gospodarcze; Zapewnienie optymalnych warunków korzystania z komunikacji zbiorowej (przystanki, połączenia, dynamiczny system informacji); Doposażenie pozostałych przystanków i dworca kolejowego w stojaki rowerowe czy też konieczne wiaty; Inwestowanie w miejsca postojowe wg potrzeb lokalnych; Wsparcie poprawy jakości i funkcjonalności dróg pozostających poza kompetencjami Gminy; Stworzenie strefy gospodarczej przy węźle kolejowym Miasteczko Śląskie-Tarnowskie Góry; Działania związane z poprawą bezpieczeństwa ruchu drogowego; <i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z budową i modernizacją infrastruktury sportowej, turystycznej, kulturalnej i rekreacyjnej:</i> Budowa i rozbudowa nowoczesnej infrastruktury sportowej; Wyposażenie obszaru Gminy w konieczne elementy infrastruktury turystycznej; Rozwój nowoczesnej i funkcjonalnej infrastruktury kulturalnej; Rozwój nowoczesnej i funkcjonalnej infrastruktury rekreacyjnej; <i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z inwestycjami w infrastrukturę edukacyjną:</i> Budowa i modernizacja obiektów edukacyjnych; Budowa i modernizacja przyszkolnych obiektów sportowych;

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
		<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z realizacją inwestycji w obrębie ciągów pieszych, ścieżek rowerowych i oświetlenia:</i>
		Stworzenie spójnej, bezpiecznej i atrakcyjnej sieci dróg rowerowych z uwzględnieniem zarówno funkcjonalności dla mieszkańców jak i atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej; Budowa i modernizacja ciągów pieszych, ciągów pieszo-rowerowych, w tym realizacja systemów bezpieczeństwa użytkowników; Modernizacja i rozbudowa efektywnego oświetlenia na terenie Gminy;
		<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych ze wsparciem infrastruktury służącej celom w sferze społecznej:</i>
		Budowa, modernizacja obiektów służących celom sfery społecznej, w tym usług przeznaczonych dla grup defaworyzowanych; Modernizacja, przebudowa i nadanie nowych funkcji nieużytkowanym budynkom i lokalom; <i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z uzbrojeniem terenów inwestycyjnych:</i> Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w infrastrukturę sieciową pod działalność gospodarczą; Modernizacja i readaptacja nieużytkowanych budynków i lokali na cele związane z biznesem;

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
	K 12. Podnoszenie jakości i zapewnienie odpowiedniej dostępności do estetycznej oraz bezpiecznej przestrzeni i obiektów	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z tworzeniem nowoczesnych, funkcjonalnych, bezpiecznych i estetycznych przestrzeni publicznych umożliwiających integrację społeczności lokalnych, z zagospodarowaniem otoczenia przy wykorzystaniu niebiesko-zielonej infrastruktury:</i> Adaptacja terenów zdegradowanych na miejsce spotkań mieszkańców; Opracowanie i zastosowanie spójnej formy organizacji przestrzeni miejskiej; Działania przeciwdziałające problemom przestrzennym oraz wspierające podniesienie atrakcyjności i estetyki przestrzeni i obiektów na terenie Gminy (np. na Rynku), w tym przestrzeni publicznych, a także obiektów użyteczności publicznej; Stworzenie miejsc kompleksowej aktywności mieszkańców (możliwość uprawiania wielu aktywności) przy wykorzystaniu niebiesko-zielonej infrastruktury; Zwiększenie poziomu dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz eliminacja barier architektonicznych w przestrzeni publicznej, utrudniających funkcjonowanie osób z niepełnosprawnościami i dysfunkcjami;
	K 13. Efektywna retencja i przeciwdziałanie suszy	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z racjonalnym zarządzaniem gospodarką wodną i przeciwdziałanie skutkom suszy:</i> Uporządkowanie i rozwój systemu melioracyjnego oraz działania na rzecz stworzenia odpowiedniego systemu retencji wodnej; Działania informacyjne i edukacyjne z zakresu, racjonalnego zużycia i retencjonowania wody;

Źródło: opracowanie własne

7. Rezultaty planowanych działań

Strategia skupia się na kluczowych działaniach istotnych dla rozwoju Gminy Miasteczko Śląskie i określa oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz określone wskaźniki ich osiągnięcia. Planowanym rezultatem jest sytuacja, w której Gmina doprowadzi do stworzenia przyjaznych warunków zrównoważonego rozwoju i zaspokojenia zaistniałych potrzeb kluczowych uczestników życia społeczno-gospodarczego. Ponadto mając na uwadze dobrostan mieszkańców Gminy oraz innych uczestników życia społeczno-gospodarczego, jako rezultat zakłada się, że Gmina stanie się dobrym miejscem do życia, o wysokiej jakości warunkach do funkcjonowania jej mieszkańców, a także obszarem atrakcyjnym gospodarczo, zarówno dla potencjalnych inwestorów jak i obecnego sektora gospodarczego. W wyniku wykorzystania potencjału i stymulujących działań w sferach społecznej, gospodarczej i przestrzennej, rezultatem będzie dalszy wzrost konkurencyjności Gminy co pozwoli na jej efektywny i zrównoważony rozwój. Rezultatem prowadzonych działań będzie także stworzenie warunków do odpowiedniej adaptacji i dostosowania się do zachodzących zmian klimatycznych, poprawa oraz ochrona środowiska, stworzenie przyjaznej przestrzeni do życia i funkcjonowania, w tym rozwój infrastruktury i odpowiednie gospodarowanie przestrzenią.

Efektem realizacji Strategii i zaplanowanych działań będzie także łagodzenie społecznych i gospodarczych skutków transformacji społeczno-gospodarczej, w tym ograniczenie niekorzystnych zjawisk i trendów sfery społeczno-ekonomicznej, wsparcie rozwoju kapitału społecznego, kreowanie jego aktywności na rzecz rozwoju Gminy, oraz podniesienie poziomu integracji społecznej pomiędzy mieszkańcami, przedsiębiorcami i kluczowymi podmiotami wpływającymi na kształtowanie i wdrażanie jej polityki rozwoju. Mając na uwadze, że efekty te nie są rozłączne, a wręcz przeciwnie - wzajemnie się przenikają i uzupełniają, możliwe będzie uzyskanie efektu synergii, prowadzącego do zrównoważonego rozwoju i budowania więzi pomiędzy interesariuszami, a także sprawnego zarządzania procesem rozwoju Gminy. Korelacja celów strategicznych, kierunków działania, oczekiwanych rezultatów prowadzonych działań i wskaźników ich realizacji, zostały przedstawione w poniższej tabeli:

Tabela 30 Cele strategiczne, kierunki działania, oczekiwane rezultaty prowadzonych działań i wskaźniki ich realizacji

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
C 1. Wzmacnianie konkurencyjnej i zróżnicowanej przedsiębiorczości oraz zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej	K 1. Stymulowanie wzrostu konkurencyjnej i zróżnicowanej przedsiębiorczości	Zbudowanie silnego sektora gospodarczego	Liczba nowopowstałych przedsiębiorstw	Urząd Miejski podmioty gospodarcze instytucje otoczenia biznesu	wzrost
		Poprawa jakości obsługi inwestora	Liczba przedsiębiorstw, którym udzielono wsparcia		
		Stworzenie oferty inwestycyjnej	Liczba działań obejmujących promocję inwestycyjną	Urząd Miejski podmioty gospodarcze	wzrost
		Podniesienie zainteresowania inwestorów ofertą	Liczba wydarzeń i prezentacji o tematyce lokalnego środowiska gospodarczego na targach/spotkaniach/sympozjach		
			Liczba udzielonych preferencji, zastosowanych zwolnień czy ulg związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej		

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
		Zbudowanie konkurencyjnego sektora gospodarczego	Liczba wdrożonych w lokalnych przedsiębiorstwach konkurencyjnych rozwiązań Liczba przedsiębiorstw, które wdrożyły nowoczesne metody zarządzania jakością, energią i środowiskiem Liczba udzielonych preferencji, zastosowanych zwolnień czy ulg związanych z prowadzeniem działalności	Urząd Miejski podmioty gospodarcze instytucje otoczenia biznesu	wzrost
	K 2. Wsparcie działań na rzecz funkcjonującego rynku pracy	Zbudowanie silnego rynku pracy i wzrost zatrudnienia	Liczba przedsiębiorstw, które uzyskały wsparcie na tworzenie nowych miejsc pracy Liczba porozumień zawiązanych między instytucjami otoczenia biznesu a przedsiębiorstwami	Urząd Miejski podmioty gospodarcze instytucje otoczenia biznesu	wzrost

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
		Podniesienie kompetencji i umiejętności uczestników rynku pracy	Liczba uczestników warsztatów związanych z dobrymi praktykami w przedsiębiorstwach Liczba uczestników szkoleń z zakresu praw i obowiązków pracowników Liczba uczestników szkoleń i kursów kwalifikujących do pracy w zawodach deficytowych	Urząd Miejski podmioty gospodarcze podmioty prowadzące warsztaty i kursy osoby fizyczne	wzrost
		Podniesienie poziomu współpracy międzysektorowej	Liczba zawiązanych klastrów Liczba zawiązanych partnerstw lokalnych	Urząd Miejski podmioty gospodarcze podmioty prowadzące organizacje partnerskie	wzrost
C 2. Kształtowanie dogodnych warunków do życia i rozwoju społeczeństwa oraz podnoszenie poziomu usług publicznych i ich dostępności	K 3. Zapewnienie odpowiedniej dostępności i jakości usług dla społeczności lokalnej (socjalnych i zdrowotnych)	Podniesienie poziomu jakości usług zdrowotnych	Liczba pacjentów korzystających z poszerzonej oferty placówek ochrony zdrowia Wysokość nakładów na doposażenie i modernizację placówek ochrony zdrowia	Urząd Miejski placówki ochrony zdrowia	wzrost
		Podniesienie poziomu świadomości zdrowotnej	Liczba akcji propagujących zachowania prozdrowotne Liczba akcji propagujących zdrowy styl i tryb życia Liczba zrealizowanych badań profilaktycznych	Urząd Miejski placówki ochrony zdrowia podmioty społeczne i podmioty gospodarcze działające w zakresie profilaktyki zdrowia	wzrost

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
		Podniesienie poziomu jakości polityki społecznej	Liczba osób objętych opieką asystenta rodziny / opiekuna lub osoby niepełnosprawnej Liczba osób objętych systemem usług opiekuńczych, środowiskowych i wytnieniowych Liczba osób wykluczonych objętych usługami socjalnymi w celu poprawy ich sytuacji życiowej	Urząd Miejski MOPS	wzrost

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
	K 4. Wsparcie działań na rzecz społeczeństwa lokalnego, w tym polityki prospołecznej, prorodzinnej i senioralnej, stymulowanie do działania na rzecz ludzi młodych, a także rozwój umiejętności i podnoszenie kompetencji społeczeństwa	Podniesienie poziomu integracji i aktywności mieszkańców	Liczba osób uczestniczących w warsztatach aktywizujących zawodowo osoby z grup defaworyzowanych Liczba działań aktywizujących i integrujących dla ludzi starszych, Liczba działań aktywizujących i integrujących dla ludzi młodych Liczba międzypokoleniowych działań aktywizujących i integrujących Liczba osób wykluczonych społecznie, które ukończyły praktyczne kursy zdobycia zatrudnienia Liczba osób starszych objętych opieką Liczba dzieci objętych opieką	Urząd Miejski MOPS podmioty prowadzące warsztaty i kursy podmioty prowadzące działania aktywizujące i integrujące podmioty gospodarcze	wzrost
		Wzmocnienie kapitału społecznego i poczucia tożsamości lokalnej	Wysokość środków przeznaczonych na wsparcie działalności kół, grup, klubów, stowarzyszeń formalnych i nieformalnych Liczba kampanii dotyczących budowania tożsamości lokalnej	Urząd Miejski podmioty społeczne	wzrost

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
	K 5. Zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa publicznego	Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego	Liczba wdrożonych działań poprawiających bezpieczeństwo publiczne	Urząd Miejski policja straż pożarna podmioty społeczne	wzrost
			Liczba wdrożonych działań przeciwdziałających patologiom i przemocy w rodzinie		
			Liczba zainstalowanych systemów monitoringu	Urząd Miejski	wzrost
			Liczba oznakowanych miejsc niebezpiecznych		
	K 6. Rozwój współpracy społecznej, w tym współpracy partnerskiej i międzysektorowej	Podniesienie poziomu współpracy społecznej	Wysokość środków przeznaczonych na wsparcie działalności organizacji działających na rzecz poprawy bezpieczeństwa	Urząd Miejski podmioty społeczne	wzrost
			Liczba kampanii na rzecz poprawy bezpieczeństwa		
			Liczba wydarzeń realizowanych w ramach Lokalnej Grupy Działania	Urząd Miejski podmioty społeczne	wzrost
			Liczba wspólnych wydarzeń realizowanych w ramach współpracy podmiotów społecznych		

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
		Podniesienie poziomu współpracy międzysektorowej	Liczba wydarzeń w zakresie wymiany doświadczeń Liczba zrealizowanych projektów w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego	podmioty gospodarcze podmioty publiczne mieszkańcy	wzrost
		Podniesienie poziomu świadomości i partycypacji społecznej mieszkańców	Liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych	Urząd Miejski podmioty społeczne podmioty gospodarcze podmioty publiczne mieszkańcy	wzrost
	K 7. Stymulowanie działań z zakresu kultury, sportu, rekreacji i turystyki	Zwiększenie dostępności oferty sportowej	Liczba zorganizowanych inicjatyw sportowych Wysokość środków przeznaczonych na wsparcie działalności w zakresie upowszechniania sportu	Urząd Miejski podmioty społeczne kluby i organizacje sportowe	wzrost
		Zwiększenie dostępności oferty rekreacyjnej	Liczba akcji promujących lokalną rekreację Wysokość środków przeznaczonych na wydarzenia o charakterze rekreacyjnym	Urząd Miejski podmioty społeczne podmioty gospodarcze podmioty turystyczne	wzrost

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
		Zwiększenie dostępności oferty kulturalnej i poczucia tożsamości lokalnej	Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych Liczba prezentacji lokalnych twórców kultury Liczba uczestników warsztatów o tematyce kulturalnej Liczba kampanii promujących ofertę i zasoby kulturalne	Urząd Miejski podmioty społeczne ośrodek kultury	wzrost
		Zwiększenie dostępności oferty turystycznej i poczucia tożsamości lokalnej Poprawa jakości obsługi ruchu turystycznego Stworzenie lokalnego produktu turystycznego Podniesienie atrakcyjności oferty turystycznej	Liczba lokalnych produktów turystycznych Liczba kampanii promujących zasoby turystyczne Liczba wydarzeń i prezentacji o tematyce atrakcyjnego środowiska turystycznego na targach / spotkaniach / sympozjach Wysokość środków przeznaczonych na wsparcie działalności w zakresie zwiększania atrakcyjności turystycznej	Urząd Miejski podmioty społeczne podmioty gospodarcze podmioty turystyczne	wzrost

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
	K 8. Zapewnienie wysokiej jakości edukacji	Zwiększenie dostępności oferty edukacyjnej	Liczba zorganizowanych zajęć edukacyjnych dla wszystkich grup wiekowych Liczba zorganizowanych zajęć pozalekcyjnych	Urząd Miejski szkoły podmioty społeczne podmioty działające w obszarze edukacji	wzrost
		Podniesienie poziomu kompetencji i jakości usług edukacyjnych	Liczba uczestników programów edukacji Liczba szkoleń i kursów w zakresie technik ICT Wysokość środków przeznaczonych na doposażenie pracowni przedmiotowych Liczba uczniów korzystających z przyjaznych metod i warunków edukacji z zastosowaniem technik ICT i multimedialnych pomocy technicznych	Urząd Miejski szkoły podmioty społeczne podmioty działające w obszarze edukacji	wzrost
	K 9. Podnoszenie sprawności funkcjonowania wspólnoty samorządowej	Kreowanie pozytywnego wizerunku Gminy Podniesienie sprawności administracyjnej i usprawnianie procesów planistycznych	Wysokość pozyskanego dofinansowania ze środków krajowych i zagranicznych Wysokość środków wykorzystanych na nowoczesne metody komunikacji i efektywnego działania	Urząd Miejski	wzrost

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
		Podniesienie atrakcyjności i zainteresowania inwestorów, turystów i potencjalnych mieszkańców	Liczba materiałów poświęconych zaprezentowaniu całościowego potencjału Gminy i atrakcyjności jego obszaru Kwota wydatków na promocję Gminy podczas targów, wizyt, wymian	Urząd Miejski podmioty społeczne	wzrost
		Profesjonalizacja komunikacji i dialogu z mieszkańcami	Liczba osób korzystających z cyfrowych e-usług	Urząd Miejski	wzrost

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
C 3. Kreowanie korzystnych warunków infrastrukturalnych, atrakcyjności przestrzeni oraz zrównoważonego rozwoju z uwzględnieniem środowiska	K 10. Przeciwdziałanie zmianom klimatycznym, adaptacja do zmian oraz ochrona środowiska naturalnego	Podniesienie jakości życia poprzez rozwój infrastruktury technicznej i funkcjonalnej związanej z ochroną środowiska, zrównoważoną gospodarką energetyczną i przeciwdziałaniem zmianom klimatycznym i ochroną bioróżnorodności	Liczba wybudowanych / zmodernizowanych obiektów sieci wodno-kanalizacyjnej Długość wybudowanych / zmodernizowanych sieci wodno-kanalizacyjnych Liczba budynków poddanych procesom efektywności energetycznej i termomodernizacji Liczba wdrożonych systemów wykorzystujących energię odnawialną Długość wybudowanych / zmodernizowanych sieci ciepłowniczych Liczba wykonanych systemów monitoringu korzystania z zasobów energetycznych Liczba inwestycji z zakresu unowocześniania systemów odbioru odpadów Wysokość środków przeznaczonych na wsparcie zrównoważonego systemu komunikacji zbiorowej	Urząd Miejski	wzrost

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
			Wysokość środków przeznaczonych na inwestycje w system ochrony przed nagłymi zjawiskami klimatycznymi Wysokość środków przeznaczonych na wsparcie działań zmierzających do zachowania bioróżnorodności		
		Podnoszenie jakości zdegradowanego środowiska	Liczba zlikwidowanych nielegalnych wysypisk śmieci Liczba zlikwidowanych nielegalnych szamb, wpustów odprowadzających ścieki do cieków wodnych	Urząd Miejski	wzrost
		Podniesienie poziomu ochrony dziedzictwa przyrodniczego	Wysokość środków przeznaczonych na opiekę nad cennymi środowiskowo elementami środowiska Gminy	Urząd Miejski	wzrost
		Podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatycznym, podnoszenia efektywności energetycznej, zastosowania OZE i segregacji odpadów	Wysokość środków przeznaczonych na działania informacyjne i edukacyjne z zakresu przeciwdziałania zmianom klimatycznym, podnoszenia efektywności energetycznej, zastosowania OZE i segregacji odpadów	podmioty społeczne	

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
	K 11. Zapewnienie korzystnych warunków do zrównoważonego rozwoju infrastrukturalnego i przestrzennego	Podniesienie poziomu jakości i dostępności infrastruktury mieszkaniowej	Powierzchnia wybudowanych zasobów mieszkaniowych Powierzchnia zasobów mieszkaniowych objętych kompleksową modernizacją Powierzchnia uzbrojonych terenów pod budownictwo mieszkaniowe Powierzchnia zasobów mieszkaniowych objętych kompleksową modernizacją	Urząd Miejski deweloperzy podmioty gospodarcze podmioty społeczne prywatni inwestorzy	wzrost

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
		Podniesienie poziomu jakości i dostępności infrastruktury drogowej i komunikacyjnej	Długość wybudowanych dróg Długość zmodernizowanych dróg Wysokość środków przeznaczonych na polepszenie warunków korzystania z komunikacji zbiorowej Wysokość środków przeznaczonych na polepszenie bezpieczeństwa ruchu drogowego Liczba powstałych miejsc parkingowych	Urząd Miejski	wzrost
		Podniesienie poziomu jakości i dostępności infrastruktury sportowej, turystycznej kulturalnej i rekreacyjnej	Liczba wybudowanych / zmodernizowanych obiektów sportowych Wysokość środków przeznaczonych na infrastrukturę turystyczną Wysokość środków przeznaczonych na infrastrukturę kulturalną Wysokość środków przeznaczonych na infrastrukturę rekreacyjną	Urząd Miejski podmioty społeczne kluby i organizacje sportowe ośrodek kultury	wzrost

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
		Podniesienie poziomu jakości i dostępności infrastruktury edukacyjnej	Liczba wybudowanych / zmodernizowanych obiektów edukacyjnych Liczba wybudowanych / zmodernizowanych przyszkolnych obiektów sportowych	Urząd Miejski szkoły	wzrost
		Podniesienie poziomu jakości i dostępności infrastruktury ciągów pieszych, ścieżek rowerowych i oświetlenia	Długość wybudowanych / zmodernizowanych ciągów pieszych i pieszo - rowerowych Liczba wybudowanych systemów bezpieczeństwa użytkowników dróg Długość wybudowanych ścieżek rowerowych Wysokość środków przeznaczonych na modernizację i rozbudowę systemu oświetlenia	Urząd Miejski	wzrost

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
		Podniesienie poziomu jakości i dostępności infrastruktury służącej celom społecznym	Wysokość środków przeznaczonych na budowę, modernizację obiektów służących celom sfery społecznej Wysokość środków przeznaczonych na modernizację, przebudowę i nadanie nowych funkcji społecznych nieużytkowanym budynkom i lokalom	Urząd Miejski	wzrost
		Podniesienie poziomu jakości i dostępności infrastruktury służącej celom gospodarczym i rozwoju inwestycyjnego	Powierzchnia uzbrojonych terenów pod działalność gospodarczą Wysokość środków przeznaczonych na modernizację i readaptację nieużytkowanych budynków i lokali na cele gospodarcze	Urząd Miejski	wzrost

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
	K 12. Podnoszenie jakości i zapewnienie odpowiedniej dostępności do estetycznej oraz bezpiecznej przestrzeni i obiektów.	Stworzenie nowoczesnych, funkcjonalnych, bezpiecznych i estetycznych przestrzeni publicznych, w tym poprawa atrakcyjności i estetyki przestrzeni i obiektów na terenie Gminy;	Powierzchnia zaadaptowanych terenów zdegradowanych na miejsce spotkań mieszkańców Liczba działań wynikających ze spójnej formy organizacji bezpiecznej przestrzeni miejskiej Liczba działań wynikających z podnoszenia jakości i estetyzacji przestrzeni i obiektów Liczba miejsc kompleksowej rekreacji mieszkańców z wykorzystaniem niebiesko-zielonej infrastruktury Liczba obiektów z udogodnieniami dla osób ze szczególnymi potrzebami	Urząd Miejski podmioty społeczne ośrodek kultury	wzrost

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
	K 14. Efektywna retencja i przeciwdziałanie suszy	Stworzenie systemu retencjonowania i odpowiedniego meliorowania na obszarze Gminy Podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców w zakresie racjonalnego zużycia i retencjonowania wody	Wysokość środków przeznaczonych na rozwój systemu melioracyjnego i działania na rzecz stworzenia odpowiedniego systemu retencji wodnej Ilość kampanii edukacyjnych na rzecz racjonalnego zużycia i retencjonowania wody	Urząd Miejski	wzrost

Źródło: opracowanie własne

8. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz kluczowe uwarunkowania rozwojowe

Za pomocą modelu funkcjonalno-przestrzennego zaprezentowane zostały kluczowe elementy strategii, ujęte w wymiarze przestrzennym. Decydujące znaczenie ma tutaj Misja Gminy Miasteczko Śląskie określająca nadrzędny kierunek rozwoju dla Gminy w okresie do 2035 roku. Misja zakłada wykorzystanie potencjałów i stymuluje działania w sferach społecznej, gospodarczej i przestrzennej, które doprowadzą do stworzenia przyjaznych warunków zrównoważonego rozwoju, mając na uwadze dobrostan mieszkańców i innych uczestników życia społeczno-gospodarczego.

W wyniku przeprowadzonej diagnozy i procesu partycypacyjnego oraz zidentyfikowanych potrzeb i potencjałów rozwojowych, w ramach założonego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy, wskazano zarówno obszary o wysokiej koncentracji zjawisk kryzysowych, jak i obszary do planowanej działalności inwestycyjnej czy proponowanych zmian przestrzennych. Obszary te, zgodnie z przyjętymi ustaleniami, mają być miejscem umożliwiającym realizację celów strategicznych dostosowanych do specyfiki tych obszarów. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych, a także oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, zawierają najważniejsze elementy wpływające na pozytywne przekształcanie obszaru, wybrane spośród różnorodnych elementów opisujących warunki, zasoby, pozytywne cechy, walory, konieczności, potrzeby, ograniczenia czy braki, a także poziom realizacji różnych funkcji oraz uwarunkowania wpływające na warunki życia mieszkańców.

Uwzględniono proponowane formy ochrony przyrody wg opracowania ekofizjograficznego dla Gminy Miasteczko Śląskie (grudzień 2024 r.), jak również cenny obszar przyrodniczy, proponowany do objęcia dodatkową formą ochrony - jako obszar chronionego krajobrazu wg audytu krajobrazowego województwa śląskiego (Uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego nr VII/16/16/2025 z 23 czerwca 2025 r.).

W oparciu o obowiązujące do 31 sierpnia 2026 r. na obszarze Gminy Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego oraz w oparciu o wnioski z przeprowadzonej diagnozy i procesu przeprowadzonej partycypacji społecznej, a także w wyniku ustaleń planistycznych, przyjęto założenia dla modelu przestrzenno-funkcjonalnego, obejmujące ustalenia i rekomendacje w zakresie polityki przestrzennej oraz planowane kierunki działań.

Zaplanowany docelowy model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Miasteczko Śląskie, stanowi zilustrowanie założeń i zaplanowanych w strategii Gminy procesów rozwoju, będąc jednocześnie wypadkową działań diagnostycznych i badawczych oraz konsultacyjnych.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej stanowi docelowy układ elementów składowych przestrzeni miasta. Przedstawione graficznie obszary mają charakter kierunkowy i orientacyjny w odniesieniu do przyszłych aktów planowania przestrzennego, sporządzanych z uwzględnieniem jego założeń. Wyznaczone strefy określają przeważający charakter danego terenu. Dopuszcza się jednak, na etapie sporządzania aktów planowania, ustalanie funkcji w szerszym zakresie – jako uzupełnienie przeznaczenia dominującego – o ile będą one zgodne z polityką miasta określoną w przyszłym planie ogólnym.

Model składa się z części opisowej i graficznej. Część opisowa zawiera kluczowe uwarunkowania rozwojowe, oraz ustalenia i rekomendacje do prowadzenia polityki przestrzennej na obszarze Gminy. Część graficzna reprezentowana jest przez mapy:

1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Miasteczko Śląskie (wraz z obszarami i kierunkami interwencji) oraz elementami gospodarki i infrastruktury w skali 1:25000;
2. Elementy środowiska przyrodniczego w skali 1:20000;
3. Elementy środowiska kulturowego w skali 1:5000;

Poniżej zaprezentowano krótką charakterystykę wybranych obszarów i kierunków interwencji:

Obszary I to przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska, tj. gospodarki wodno – ściekowej;

Obszary II to przedsięwzięcia z zakresu infrastruktury komunikacyjnej na terenie Gminy;

Obszary III to przedsięwzięcia z zakresu infrastruktury społecznej.

W ramach 1 obszaru planuje się:

1. budowę sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Notozaura;
2. budowę sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Brynickiej.

W ramach 2 obszaru planuje się:

3. budowę ul. Podleśnej;
4. budowę chodnika i ul. Norwida na odcinku od ul. Złotej do budynku nr 129;

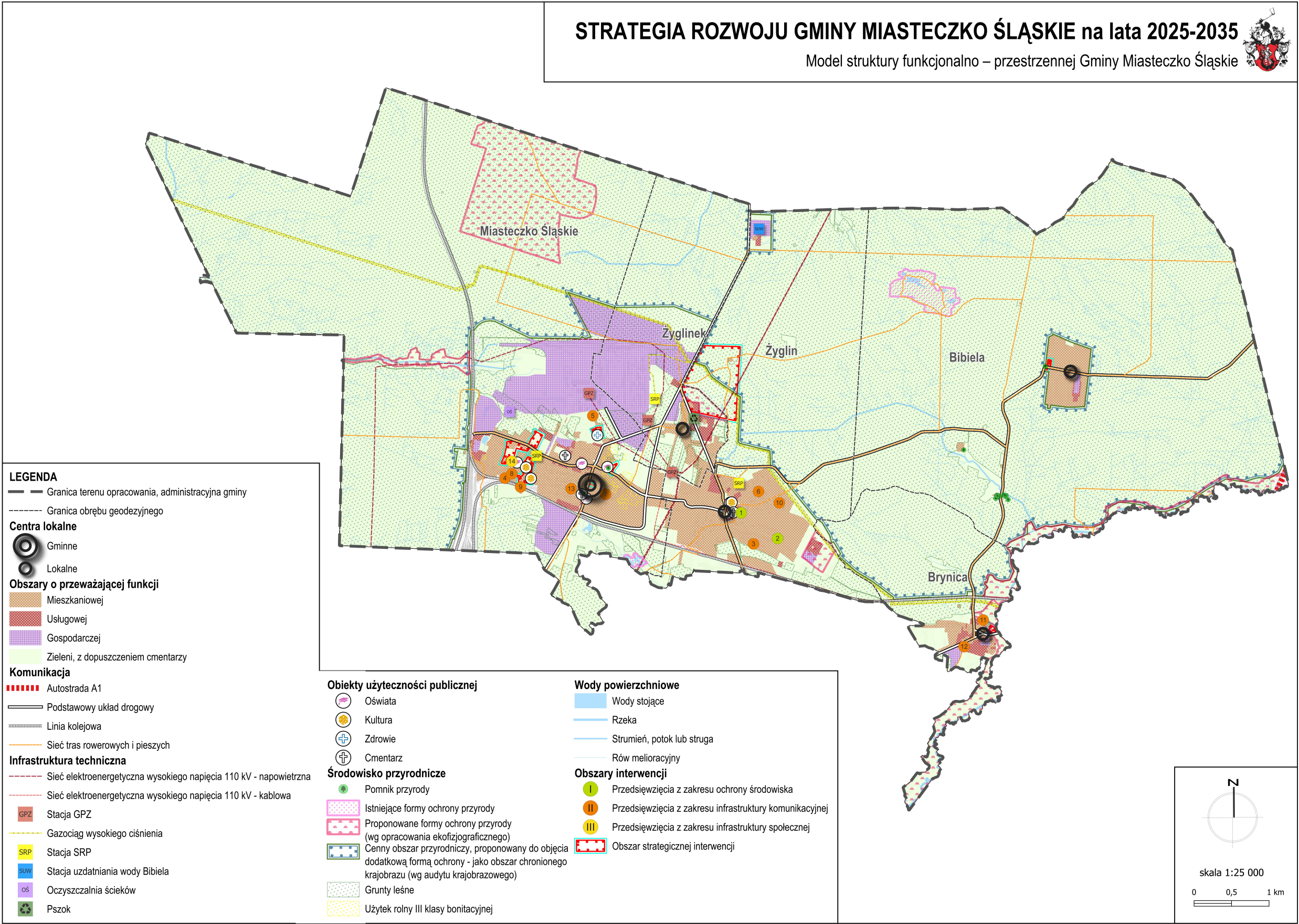
5. budowę ul. Cynkowej;
6. budowę ul. Bukowej;
7. przebudowę ul. Tetmajera;
8. budowę ul. Złotej;
9. budowę połączeń drogowych pomiędzy przejazdami kolejowymi a drogami gminnymi w rejonie ulic Norwida i Długosza;
10. budowę ul. Klonowej i Jaworowej;
11. budowę ul. Grobla;
12. budowę ul. Tartacznej;
13. budowę chodnika i ul. Norwida na odcinku od ul. Gałczyńskiego do ul. Złotej.

W ramach 3 obszaru planuje się:

14. budowę czterech budynków mieszkalnych wielorodzinnych z instalacjami przy ul. Białego.

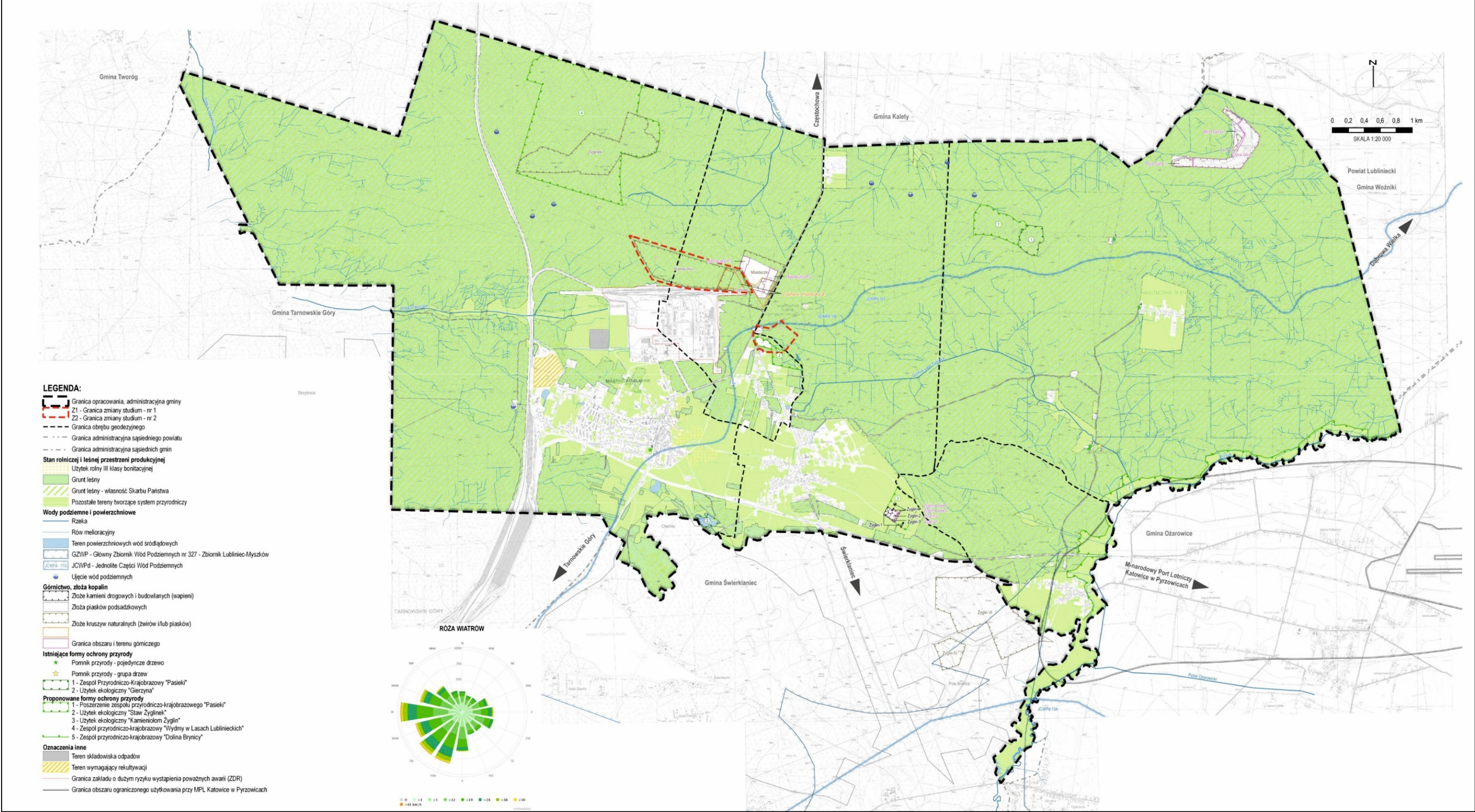
Obszary te są obszarami zidentyfikowanymi na etapie prac nad strategią i wymagają weryfikacji istniejących uwarunkowań planistycznych, w tym realnych możliwości zagospodarowania, zgodnie z potrzebami rozwojowymi i możliwościami Gminy. Mapy zamieszczone na kolejnych stronach, stanowią ilustrację założeń strategicznych ukierunkowanej terytorialnie polityki rozwoju Gminy Miasteczko Śląskie.

Mapa 3 Model struktury funkcjonalno – przestrzennej Gminy Miasteczko Śląskie wraz z obszarami i kierunkami interwencji oraz elementami gospodarki i infrastruktury

Źródło: opracowanie własne

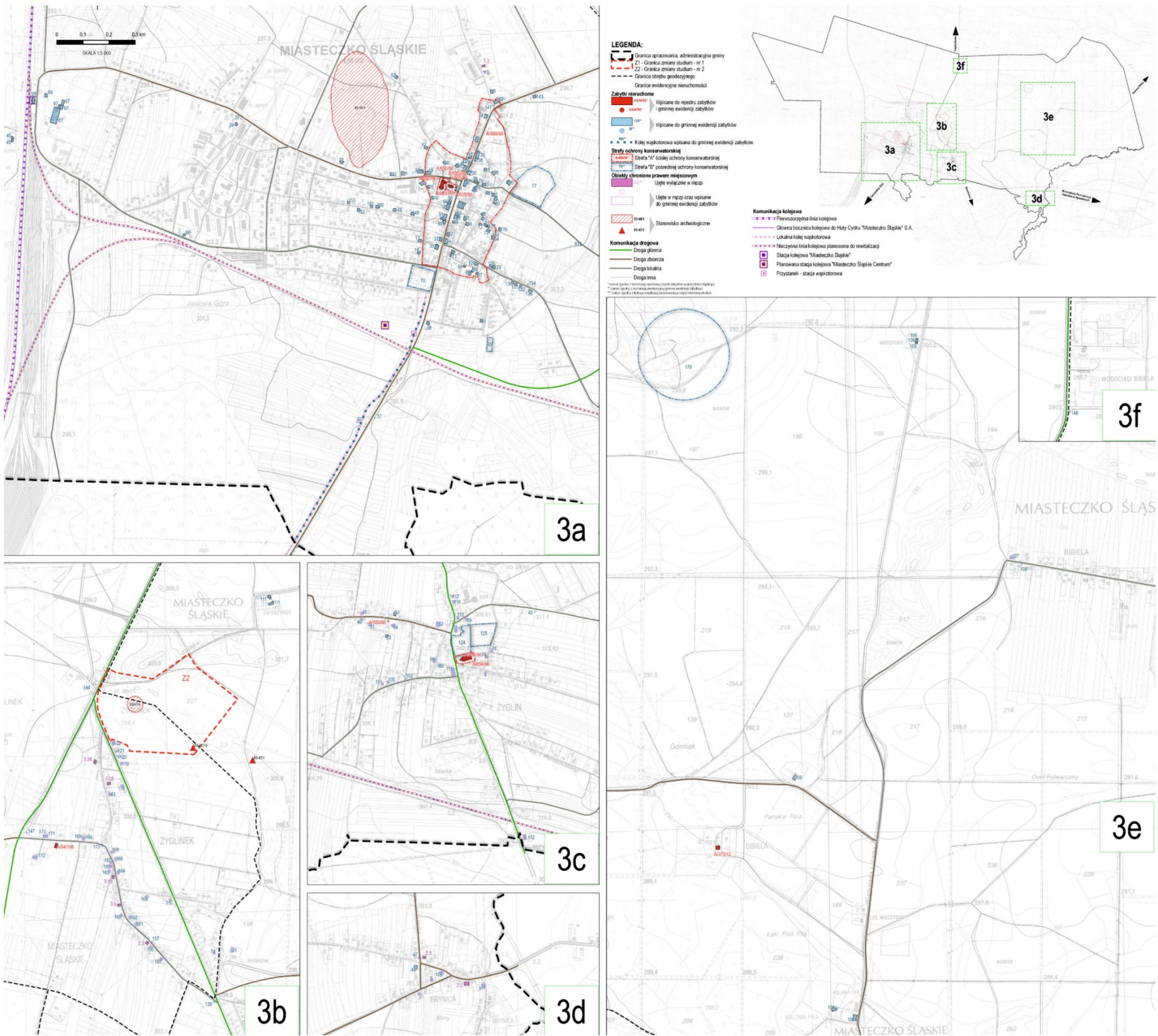
Elementy środowiska przyrodniczego

Źródło: Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Miasteczko Śląskie - Uchwała Nr L/493/23 z dnia 19 maja 2023 r.

Mapa 5 Elementy środowiska kulturowego

Elementy środowiska kulturowego

Źródło: Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Miasteczko Śląskie - Uchwała Nr L/493/23 z dnia 19 maja 2023 r.

8.1 Kluczowe uwarunkowania rozwojowe

Gmina Miasteczko Śląskie leży w powiecie tarnogórskim - w południowo-zachodniej Polsce, w północno-zachodniej części województwa śląskiego. Od wschodu graniczy z gminami Woźniki i Ożarowice, od północy z miastem Kalety, od zachodu z gminą Tworóg, od zachodu i południa z miastem Tarnowskie Góry i od południa z gminą Świerklaniec. Powierzchnia gminy wynosi 67,83 km². Gmina Miasteczko Śląskie jest gminą miejską, w której wydzielono tzw. jednostki pomocnicze tj. sołectwo Żyglin-Żyglinek oraz sołectwa Brynica i Bibiela.

Miasteczko Śląskie bezpośrednio graniczy od południowej strony z Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolią. W odległości ok. 10 km od Miasteczka Śląskiego znajduje się Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice. Dojazd do niego możliwy jest drogą wojewódzką nr 912 oraz drogą krajową nr 78. Szybkie połączenie z lotniskiem zapewnia również linia kolejowa nr 182 Tarnowskie Góry - Zawiercie. Funkcjonuje także turystyczna linia wąskotorowa, obsługiwana w weekendy miesiący letnich, kursująca na trasie Bytom - Tarnowskie Góry – Miasteczko Śląskie. Przez zachodnią część Miasteczka Śląskiego przebiega także linia kolejowa znaczenia magistralnego, relacji Chorzów Batory – Tczew. Ponadto Miasteczko Śląskie leży przy drogach wojewódzkich DW 912 (łącząca DK 78 w Świerklańcu i DW 908 w Miasteczku Śląskim), DW 908 (łącząca Częstochowę z Tarnowskimi Górami) oraz w pobliżu drogi krajowej DK 78, autostrady A1 i w sąsiedztwie dużych aglomeracji miejskich. Teren Gminy jest zlokalizowany na terenie dwóch prowincji: Garbu Tarnogórskiego oraz Równiny Opolskiej. Pod względem geomorfologicznym Gmina leży w obrębie Obniżenia Małej Panwi.

Gmina dzieli się na cztery zespoły osadnicze:

- Miasteczko Śląskie, będące miejscem koncentracji ludności, wytwórczości i działalności usługowej.
- Sołectwo Żyglin-Żyglinek, tereny charakteryzujące się skupioną zabudową mieszkaniową jednorodzinną i lokalizacją funkcji usług podstawowych. Rozwój Żyglina przybiera formę osiedla podmiejskiego.
- Sołectwo Brynica, położone pomiędzy kompleksem lasów lublinieckich i doliną Brynicy, o wysokim stopniu izolacji od pozostałych jednostek miasta.
- Sołectwo Bibiela, niewielki zespół osadniczy o najwyższym stopniu wyizolowania w strukturze Gminy.

Gmina Miasteczko Śląskie jest atrakcyjnym miejscem do spędzania wolnego czasu i posiada duży potencjał rekreacyjno-turystyczny. Ponad 80% jej powierzchni stanowią lasy, które są odpowiednio dla rowerzystów, amatorów biegania, joggingu, nordic walking, pieszych wycieczek, czy spacerów po lesie.

Uwzględniając atrakcyjny charakter Gminy Miasteczko Śląskie w perspektywie najbliższych lat spodziewany jest istotny rozwój Gminy. Na kształtowanie przyszłego rozwoju Gminy, duży wpływ będzie miało dogodne położenie komunikacyjne, w pobliżu autostrady A1, a także w sąsiedztwie dużych aglomeracji miejskich województwa śląskiego. Wynikająca z tego atrakcyjność inwestycyjna i osadnicza Gminy, a także atrakcyjności obszaru Gminy pod względem turystyki i rekreacji, przy uwzględnieniu zachodzących ogólnych trendów migracyjnych, z których wynika, że ludzie często szukają jako dobrego miejsca do życia i prowadzenia biznesu, terenów w pobliżu dużych miast Aglomeracji Śląskiej, znajduje swoje odbicie w dodatnim saldzie migracji na terenie Gminy.

W odniesieniu do planowanego rozwoju przestrzennego Gminy należy stwierdzić, że na analizowanym obszarze występują następujące specyficzne uwarunkowania i potencjały, które należy uwzględnić na etapie planistycznym:

- dużo niższa gęstość zaludnienia w porównaniu do województwa i niewiele niższa w porównaniu do całego kraju,
- ujemny przyrost naturalny dla Gminy oraz dodatnie saldo migracji wewnętrznych, a także ujemne saldo migracji zagranicznych,
- przebiegająca w pobliżu rozwinięta infrastruktura dróg krajowych i wojewódzkich (A1, DK 78, DW 912, i DW 908) oraz funkcjonujące linie kolejowe,
- bliskość Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice - Pyrzowice,
- potencjał atrakcyjnych terenów na obszarze Gminy, w perspektywie czasu przekładający się na rosnącą atrakcyjność inwestycyjną i osadniczą Gminy,
- przejściowość umiarkowanego klimatu wyrażającą się dużą zmiennością warunków pogodowych i wilgotności, sprzyjającą koncentracji i konwersji zanieczyszczeń powietrza, wymagająca działań w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza, prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej i przeciwdziałania suszy,
- sieć energetyczna i gazowa w dobrym stanie technicznym,
- dostępna sieć wodno-kanalizacyjna,
- dobry stan zachowania obiektów zabytkowych,

- dostępna infrastruktura rekreacyjna i sportowa,
- prężnie działający sektor NGO i związana z tym działalność sportowa i społeczna oraz kulturalna,
- dostępna infrastruktura edukacyjna,
- duża atrakcyjność przyrodniczo-turystyczno-kulturowa obszaru Gminy oraz jej potencjał w zakresie zrównoważonego rozwoju.

Powyższe czynniki po części stanowią, zarówno szereg szans rozwojowych, jak i barier w rozwoju, co powoduje konieczność prowadzenia zrównoważonej polityki przestrzennej w taki sposób, aby w jak najlepszym stopniu zabezpieczać potrzeby Gminy i umożliwiać jej dynamiczny rozwój, a z drugiej zadbać o odpowiedni poziom jakości życia, przy zapewnieniu odpowiedniego bezpieczeństwa mieszkańców Gminy.

Zgodnie z przyjętym Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, które obowiązywało do 31 sierpnia 2026 r., nie występują obszary szczególnych zjawisk w zakresie gospodarki przestrzennej lub konfliktów przestrzennych, które należałoby uznać za obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym. Natomiast wskazuje się w tym dokumencie możliwe kierunki zmian w strukturze przestrzennej Gminy Miasteczko Śląskie, które powinny odbywać się przy uwzględnieniu następujących naczelnych zasad:

- porządkowanie istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy,
- minimalizowanie konfliktów funkcjonalno-przestrzennych w celu zapobieżenia negatywnym skutkom środowiskowym, społecznym i gospodarczym,
- wypełnianie struktury osadniczej gminy w ramach terenów już zurbanizowanych, w tym wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych oraz wyznaczenie nowych obszarów inwestycyjnych z poszanowaniem przestrzeni stanowiących cenny zasób przyrodniczy,
- rozwój funkcji centrotwórczych w centralnej części miasta (obręb Miasteczko Śląskie),
- ochronę elementów zabytkowych oraz cennego dorobku kulturowego,
- realizację nowych przestrzeni publicznych, w celu poprawy jakości życia oraz wzmocnienia tożsamości lokalnej obecnych i przyszłych mieszkańców,
- realizację zabudowy mieszkaniowej jedno- i wielorodzinnej w postaci zachowania i uzupełniania istniejących oraz wyznaczania nowych terenów inwestycyjnych, jak również rozwój usług podstawowych, towarzyszących funkcji mieszkaniowej i zapewnienie wyposażenia w urządzenia infrastruktury technicznej i społecznej,

- poszerzanie istniejących i wyznaczanie nowych terenów o wiodącej funkcji usługowej, zwłaszcza wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych gminy,
- wyznaczanie dodatkowych terenów aktywności gospodarczej, w konsekwencji zaś – przyciągnięcie nowych inwestorów, pracowników i mieszkańców oraz zmniejszenie wskaźnika bezrobocia,
- stworzenie możliwie spójnego systemu „terenów zielonych” z zakazem bądź znacznym ograniczeniem zabudowy (tereny leśne, zieleń urządzona, tereny otwarte o charakterze rolniczym i przyrodniczym, rodzinne ogrody działkowe, cmentarze oraz wody powierzchniowe śródlądowe),
- ochronę obszarów cennych przyrodniczo,
- wyznaczenie obszarów, które w skutek dawnej, obecnej lub przyszłej działalności człowieka będą wymagały działań naprawczych (np. rekultywacji),
- racjonalne kształtowanie oraz zwiększenie dostępności sieci i urządzeń infrastruktury technicznej oraz stworzenie warunków umożliwiających zastosowanie rozwiązań, wykorzystujących alternatywne źródła energii,
- kształtowanie sprawnego systemu powiązań z zewnętrznym układem drogowym oraz wzmocnienie wewnętrznej struktury komunikacyjnej gminy, poprzez modernizację istniejących i budowę nowych dróg,
- kształtowanie sprawnego systemu powiązań kolejowych poprzez zachowanie istniejących i rewitalizację nieczynnych obecnie linii kolejowych,
- zachowanie systemu istniejących szlaków turystycznych oraz realizację ścieżek i przystanków rowerowych, zapewniających alternatywny w stosunku do samochodowego, sposób poruszania się po obszarze gminy.

Obszary planowanych zmian w przestrzeni, w konsekwencji planowanych przedsięwzięć rozwojowych, są odzwierciedleniem założeń strategicznych ukierunkowanej terytorialnie polityki rozwoju Gminy Miasteczko Śląskie.

8.2 Wnioski do modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej

Analiza problematyki związanej z kierunkami rozwoju Gminy Miasteczko Śląskie wskazała następujące podstawowe grupy zagadnień do uwzględnienia w modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej:

1. Przestrzenno-krajobrazowe

Związane są z jednej strony z ukształtowaną, zasadniczo zwartą, podzieloną na cztery obszary, strukturą przestrzenną gminy, a z drugiej z ograniczeniami przyrodniczo-krajobrazowymi, stanowiącymi jej walor. Tereny zurbanizowane otoczone są rozległymi terenami leśnymi, oddzielającymi wewnętrznie poszczególne miejscowości gminy oraz zewnątrz gminę od sąsiednich jednostek. Tereny inwestycyjne zlokalizowane są w sposób ograniczający kolizyjność z zabudową mieszkaniową i z zasobami przyrodniczymi. Uporządkowana pod względem funkcjonalnym struktura gminy spełnia wymogi ochrony ładu przestrzennego.

Wymogiem ochrony ładu przestrzennego jest przyjęcie polityki przestrzennej, zapewniającej spójność i wzajemne powiązania terenów zurbanizowanych i otwartych - pól uprawnych, lasów i innych terenów zieleni.

Dokumenty planistyczne winny zagwarantować niedopuszczanie do powstawania konfliktów przestrzennych związanych z kierunkami przeznaczenia terenów czy intensywnością jego zagospodarowania. Spełnieniem wymogów ochrony ładu przestrzennego jest w związku z tym dokładne rozplanowanie poszczególnych inwestycji z uwzględnieniem wystarczającej obsługi w zakresie infrastruktury drogowej i technicznej oraz odpowiednie kształtowanie wskaźników zabudowy i zagospodarowania, w tym dążenie do zachowania jak największej powierzchni biologicznie czynnej w terenach zabudowanych. Pozostałe wymogi ochrony ładu przestrzennego to ustalenie odpowiednich zasad kształtowania zabudowy i elementów zagospodarowania terenu, pozwalających na ochronę istniejącego, w tym historycznego układu urbanistycznego i innych komponowanych zespołów zabudowy mieszkaniowej oraz wpływanie na charakter nowopowstającej zabudowy, a tym samym kształtowanie przyjaznego i komfortowego obszaru zamieszkania.

2. Demograficzno-społeczne

Mogą w istotny sposób wpłynąć na sposób i dynamikę realizacji kierunków przekształceń miasta. Zarówno procesy regulacyjne, związane z podwyższaniem standardów życia, jak i procesy kreacyjne, realizowane w konkretnej strukturze przestrzennej gminy winny uwzględniać procesy demograficzne. Przy wyznaczaniu kierunków zmian przestrzennych, w tym obszarów przeznaczonych do zabudowy uwzględniono bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę sporządzony w ramach przygotowania Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy.

Bilans wskazał, iż potrzeby Gminy w zakresie zapotrzebowania na podstawowe funkcje mieszkaniowe, produkcyjne i usługowe mogą ulegać wahaniom w zależności od zagospodarowywania terenów usługowych i produkcyjnych – należy uwzględniać aktualne zapotrzebowanie na zabudowę mieszkaniową w aktach planowania przestrzennego. Należy podkreślić, że wzrost zapotrzebowania na nowe tereny powiązany jest w szczególności ze zmianą jakościową zamieszkania (podnoszeniem jakości życia), a w mniejszym stopniu z potrzebami demograficznymi miasta. Zapotrzebowanie na powierzchnie terenów dla nowej zabudowy mieszkaniowej wynika po pierwsze z ich deficytu ale także powiązana z potencjalnym powstaniem i wykorzystaniem nowych terenów przeznaczonych pod działalność produkcyjno-usługową. Pokrycie (w części) planami miejscowymi, dogodne położenie komunikacyjne i atrakcyjna pod względem przyrodniczym lokalizacja terenów mieszkaniowych powodują, że rozwój przestrzenny odbywać się może w sposób zaplanowany i uporządkowany.

3. Środowiska przyrodniczego

Tworzą wartość nadrzędną, wymagającą ochrony poprzez wskazanie w aktach planowania przestrzennego możliwie spójnego systemu „terenów zielonych” z zakazem bądź znacznym ograniczeniem zabudowy (tereny leśne, zieleń urządzone, tereny otwarte o charakterze rolniczym i przyrodniczym, rodzinne ogrody działkowe, cmentarze oraz wody powierzchniowe śródlądowe) oraz ochronę obszarów cennych przyrodniczo. Obszary te, podlegając ochronie przed zabudową, pozwalają na racjonalne wykorzystywanie zasobów naturalnych i zrównoważone zapotrzebowanie infrastrukturalne, w sposób istotny wpływają na uporządkowanie terenów niezabudowanych. Ochrona środowiska przyrodniczego to jeden z elementów kształtujący przestrzeń gminy, w którym jakość zasobów przyrodniczych może być ważnym czynnikiem wyboru miejsca zamieszkania.

4. Dziedzictwa kulturowego

Tworzą unikatową wartość, którą należy w pełni wykorzystać we wszystkich kierunkach rozwoju miasta. Wynikające z tych uwarunkowań ograniczenia powinny pozwolić na wyraźną, przestrzenną i programową nobilitację obszarów, w których występują. Nie powinny natomiast stwarzać nieracjonalnych ograniczeń, związanych przede wszystkim z nieuzasadnioną w sensie technicznym i ekonomicznym ochroną zdekapitalizowanej i zniszczonej zabudowy, przyjmując dla niej kierunki rewitalizacji i rewaloryzacji.

8.3 Kierunki rozwoju w modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasteczka Śląskiego

Analiza problematyki związanej kierunkami rozwoju Gminy Miasteczko Śląskie wskazuje następujące zagadnienia związane z rozwojem:

1. Struktura sieci osadniczej

Na strukturę osadniczą gminy składa się 5 jednostek tożsamyh z obrębami geodezyjnymi, są to obręby:

1. Bibiela – drugi pod względem powierzchni obręb geodezyjny, położony w północno – wschodniej części gminy, a jednocześnie najmniej zaludniony ze względu na dominujące powierzchniowo lasy;
2. Brynica – obręb o najmniejszej powierzchni, położony w południowo – wschodniej części gminy, charakteryzuje się rozwiniętą strukturą osadniczą ukształtowaną historycznie, na jego terenie obserwuje się niewielki rozwój nowej zabudowy,
3. Miasteczko Śląskie – największy powierzchniowo obręb położony w zachodniej części gminy jest miejscem koncentracji ludności, charakteryzuje się najlepiej wykształconą strukturą osadniczą, obejmuje swym zasięgiem historycznie ukształtowane Stare Miasto, osiedla zabudowy jednorodzinnej oraz wielorodzinnej, w których obserwuje się ciągły rozwój zabudowy, dodatkowo w granicach obszaru znajdują się również tereny usługowe oraz przemysłowe, a jako najbardziej istotny należy uznać Hutę Cynku, która przez lata generowała napływ mieszkańców do Miasteczka Śląskiego;
4. Żyglin – centralnie położony obręb geodezyjny o najstarszych śladach osadnictwa, charakteryzuje się skupioną zabudową mieszkaniową jednorodzinną i wzmożonym ruchem inwestycyjnym;
5. Żyglinek – jeden z najmniejszych obrębów, zlokalizowany centralnie, ze względu na położenie w strefie oddziaływania Huty Cynku. Osadnictwo nie jest tu dobrze wykształcone, nie przewiduje się znacznych zmian w tym zakresie.

Struktura osadnicza ograniczona jest powierzchnią w przeważającej części gospodarczych lasów, które zajmują 82% powierzchni gminy.

Z uwagi na różnorodność zespołów zabudowy, ich rozlokowanie i realizowane funkcje strukturę przestrzenną gminy należy uznać za dość uporządkowaną i czytelną. Cechą charakterystyczną układu przestrzennego jest występowanie wydzielonych małych jednostek osadniczych (Bibiela, Brynica, Żyglin i Żyglinek) oraz jednego, głównego obszaru (Miasteczko

Śląskie). Gmina charakteryzuje się także zespołami zabudowy pochodzącymi z różnych okresów, w tym zabytkami.

W ramach rozwoju funkcji osadniczej przewiduje się:

- zachowanie oraz zaspokojenie potrzeb i stworzenie warunków do rozwoju działalności usługowych oraz usługowo -produkcyjnych,
- zachowanie oraz zaspokojenie potrzeb w zakresie rozwoju terenów o funkcji mieszkaniowej jednorodzinnej lub usługowej,
- rozwój funkcji mieszkalnej jako funkcji dominującej,
- zaspokojenie potrzeb w zakresie socjalnego i komunalnego zasobu mieszkaniowego,
- umożliwienie rozwoju usług użyteczności publicznej,
- koncentrowanie zabudowy usługowej w integralne zespoły, z bezpośrednim dostępem do dróg publicznych i wewnętrznych,
- lokalizowanie zabudowy w sposób kształtujący jednolite architektonicznie zespoły zabudowy,
- kształtowanie funkcji w sposób eliminujący konflikty społeczne, funkcjonalne oraz estetyczne,
- kształtowanie systemowej polityki przestrzennej w zakresie zieleni urządzonej,
- kształtowanie systemowej polityki przestrzennej w zakresie miejsc do parkowania,
- umożliwienie rozwoju infrastruktury technicznej,
- wzmocnienie roli obszaru centrum miasta skupionego wokół historycznie ukształtowanej tkanki urbanistycznej poprzez przekształcanie/rewitalizację przestrzeni publicznych w jego obrębie oraz wykształcenie nowych powiązań przestrzeni publicznych z obszarami zieleni publicznej i niepublicznej,
- aktywizacja obszarów osiedli mieszkaniowych poprzez realizację przestrzeni publicznych: zieleni publicznej i rekreacji, nowych połączeń pieszych/rowerowych,
- nadanie nowych funkcji społeczno-gospodarczych obiektom stanowiącym dziedzictwo kulturowe (zabytkowa linia wąskotorowa),
- przeciwdziałanie dekapitalizacji istniejącej zabudowy mieszkaniowej i obiektów publicznych,
- poprawa stanu ładu przestrzennego, decydującego o możliwości osiągnięcia w mieście wysokiego poziomu życia,
- skuteczną ochronę obiektów i obszarów objętych ochroną prawną ze względu na ich

wartości zabytkowe i kulturowe, z jednoczesnym zagwarantowaniem niekonfliktowego i harmonijnego rozwoju systemu przestrzennego i związanego z nim indywidualnego przeznaczenia oraz zagospodarowania poszczególnych terenów.

2. System powiązań przyrodniczych

Na terenie Gminy Miasteczko Śląskie wyróżnić można dwa typy krajobrazu: krajobraz terenów leśnych użytkowanych gospodarczo oraz krajobraz terenów zurbanizowanych. Spotyka się tu również krajobraz małoobszarowych gruntów rolnych, często jednak, ze względu na porzucenie upraw, przybiera on charakter krajobrazu terenów ruderalnych. W dolinie Brynicy wyróżnić można krajobraz dolin rzecznych. Z uwagi na równinne ukształtowanie terenu w gminie brak jest szczególnie interesujących otwarć widokowych, krajobrazów, czy widoków.

Największe rozprzestrzenienie na terenie gminy mają krajobrazy terenów leśnych w typie sztucznych monokultur leśnych. Powierzchnie leśne zajmują ok. 82% powierzchni gminy. Na tym terenie właściwie jedynie otwarcia widokowe związane są z przesiekami leśnych duktów czy też powierzchniami zrębów, gdzie otwiera się ściana lasu. Wśród terenów leśnych dużym walorem krajobrazowym odznaczają się nierównomiernie rozsiane wydmy, stanowiące urozmaicenie dość monotonnego krajobrazu. Wydmy jednak zwykle można obserwować z bliskiej odległości, w miejscach przecięcia leśnych duktów. W zdecydowanej większości krajobraz leśnych monokultur sosnowych jest monotonny i pozbawiony większych walorów, nie mniej jednak wytyczono tu kilka szlaków rowerowych.

Z krajobrazów naturalnych czy quasinaturalnych wyróżnić jeszcze należy krajobraz dolin rzecznych Brynicy i Granicznej Wody. Znajdują się tu rozległe powierzchnie łąk i pastwisk.

Na terenie Gminy Miasteczko Śląskie znajdują się także następujące formy ochrony przyrody:

- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Pasieki”, utworzony uchwałą Nr LI/403/10 Rady Miejskiej w Miasteczku Śląskim z dnia 29 września 2010 r. Zgodnie z uchwałą ochroną objęte są zbiorowiska borowe oraz zbiorowiska roślin wodnych z udziałem rzadkich elementów flory i fauny na terenie o atrakcyjnej krajobrazowo rzeźbie, powstałej w dawnej działalności górniczej (warpie) (zatopiona w 1917 r. kopalnia rud „Bibiela”). „Pasieki” cechują się zarówno wysokimi walorami krajobrazu jako całości jak i pojedynczymi jego elementami, do których należą fragmenty naturalnych i półnaturalnych wodnych, łąkowych i łęgowych zbiorowisk roślinnych z rzadkimi gatunkami roślin i bogatą fauną płazów. Są cenną ostoją florystyczną i faunistyczną, mającą znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej.

Celem ochrony zespołu przyrodniczo-krajobrazowego jest zachowanie ekosystemu będącego siedliskiem i ostoją chronionych i zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt,

- Użytek ekologiczny „Gierzyna” utworzony uchwałą Nr LI/402/10 Rady Miejskiej w Miasteczku Śląskim z dnia 29 września 2010 r. Zgodnie z uchwałą „Gierzyna” jest kompleksem pięciu oligotroficznych, naturalnych zbiorników wodnych wraz z otaczającą je roślinnością, w skład której wchodzi wiele rzadkich gatunków roślin, a także z dość bogatą fauną płazów żyjących nad ich brzegami i objętych ochroną. Powierzchnia użytku to ok. 3,1 ha. Kompleks tych zbiorników wodnych jest cenną ostoją florystyczną i faunistyczną, mającą znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej. Celem ochrony użytku jest zachowanie ekosystemu będącego siedliskiem i ostoją chronionych i zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt.

- 6 pomników przyrody – klony, dęby i lipa.

Dla rozwoju gminy ważne jest:

- utrzymanie obszarów chronionych przed zabudową,
- wykorzystanie istniejącego potencjału przyrodniczego poprzez zagospodarowanie ich otoczenia i nadanie im istotnych funkcji w strukturze gminy z jednoczesnym zachowaniem naturalnego charakteru.

3. System komunikacji i transportu, w tym pieszego i rowerowego, oraz główne elementy infrastruktury technicznej

Gmina posiada wystarczającą ilość połączeń komunikacyjnych, na które składają się drogi wojewódzkie, powiatowe, gminne oraz pozostałe, umożliwiające realizację powiązań zarówno w ramach samej jednostki, jak i zewnętrznych. Podkreślić należy w tym kontekście bliskość autostrady A1, drogi ekspresowej S1, MPL Katowice Pyrzowice oraz funkcjonowanie na terenie gminy kolei znaczenia magistralnego (linia nr 131 Chorzów Batory – Tczew), czy zrewitalizowanej linii kolejowej Tarnowskie Góry – Zawiercie.

Dla rozwoju gminy ważne jest aby przewidzieć rozwój systemów infrastruktury technicznej zapewniający realizację kierunków zagospodarowania przestrzennego poprzez:

- a) kształtowanie struktury zabudowy mieszkaniowej w dostosowaniu do dostępu do istniejącej i zaplanowanej infrastruktury technicznej,
- b) promowanie, rozwijanie i wykorzystanie systemów i technologii związanych z odnawialnymi źródłami energii,
- c) poprawę funkcjonowania systemów związanych z obsługą mieszkańców: gospodarką

odpadami i odbiorem ścieków – zapewnienie bezpieczeństwa w zakresie infrastruktury technicznej,

d) zaplanowanie i wdrożenie inwestycji związanych z adaptacją do zmian klimatu, w szczególności związanych ze zjawiskami miejskiej wyspy ciepła, powodzi błyskawicznej i suszy.

8.4 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Miasteczko Śląskie wynikają z modelu funkcjonalno – przestrzennego ustalonego w oparciu o wnioski z przeprowadzonej diagnozy i procesu przeprowadzonej partycypacji społecznej, a także w wyniku ustaleń planistycznych, w wyniku których, przyjęto założenia dla tego modelu. Ponadto wynikają one bezpośrednio z założeń obowiązującego na obszarze Gminy, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego. W ramach poczynionych ustaleń należy przyjąć, że decyzje planistyczne należy poprzedzić rzetelnymi analizami dotyczącymi zapotrzebowania na dostępność danej przestrzeni, w oparciu o tendencję długoterminowego charakteru tych potrzeb. W procesie podejmowania decyzji planistycznych należy zapewnić transparentność tego procesu, z uwzględnieniem partycypacji interesariuszy oraz prowadzeniem działań, które pomogą im zrozumieć zasady realizacji tego procesu, a także uwzględniając potrzeby gmin sąsiadujących. Należy kierować się zasadą ciągłego monitorowania procesów planistycznych i starać się tak optymalizować wyznaczanie nowych terenów inwestycyjnych, by było to możliwe w przypadku wykorzystania terenów już oznaczonych do realizacji danego przedsięwzięcia.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej:

- kształtowanie struktur gminy jako modelu mającego na celu wsparcie wewnętrznych jej funkcji oraz integrowanie obszarów o różnych, często przeciwstawnych przeznaczeniach,
- maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału obszarów zurbanizowanych do rozwoju istniejących i nowych funkcji, w tym:
 - a) zachowanie skali i charakteru, a jednocześnie odrębności przestrzennej gminy,
 - b) waloryzację obszarów zurbanizowanych wraz z wyodrębnieniem obszarów przestrzenno-

funkcjonalnych, dla których możliwe jest określenie generalnych kierunków i zasad rozwoju,
c) określenie maksymalnego zasięgu planowanej urbanizacji z uwzględnieniem ochrony terenów cennych środowiskowo oraz racjonalnego kształtowania nowych obszarów rozwoju zabudowy,

d) wyznaczenie w aktach planowania przestrzennego obszaru urbanizacji, ukierunkowującego rozwój zabudowy i nowe inwestycje w sposób zapewniający spójność struktury przestrzennej, racjonalne wykorzystanie terenów oraz efektywne powiązanie z istniejącą i planowaną infrastrukturą.

- dążenie do spowolnienia, zatrzymania lub odwrócenia niekorzystnych procesów zachodzących w strukturze demograficznej miasta, poprzez:

a) zrównoważony rozwój,

b) wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców,

c) zatrzymanie w mieście i stworzenie perspektyw rozwoju dla uczącej się i studiującej młodzieży,

d) tworzenie nowych miejsc pracy,

e) dostęp wszystkich grup mieszkańców do udogodnień – infrastruktury społecznej poprzez:

- wyznaczenie centralnych obszarów poszczególnych jednostek osadniczych – uzupełnianie funkcji społecznych i usług podstawowych,

- wskazanie obszarów rekreacyjno-wypoczynkowych w bezpośrednim otoczeniu obszarów zabudowy mieszkaniowej, połączonych systemem ścieżek pieszych i rowerowych, w celu polepszenia standardu zamieszkania, zapobiegających odpływowi mieszkańców.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej:

- kształtowanie sprawnego systemu powiązań z zewnętrznym układem drogowym oraz wzmocnienie wewnętrznej struktury komunikacyjnej gminy, poprzez modernizację istniejących i budowę nowych dróg,

- kształtowanie sprawnego systemu powiązań kolejowych poprzez zachowanie istniejących i rewitalizację linii kolejowych,

- zachowanie systemu istniejących szlaków turystycznych oraz realizację ścieżek i przystanków rowerowych, zapewniających alternatywny w stosunku do samochodowego, sposób poruszania się po obszarze gminy,

- racjonalne kształtowanie oraz zwiększenie dostępności sieci i urządzeń infrastruktury

technicznej oraz stworzenie warunków umożliwiających zastosowanie rozwiązań, wykorzystujących alternatywne źródła energii.

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu:

- kształtowanie struktury obszarów niezurbanizowanych oraz terenów zieleni w obrębie obszarów zurbanizowanych, z zachowaniem ich walorów przyrodniczych i z uwzględnieniem potrzeb rozwoju przestrzennego, poprzez:

- a) przestrzeganie zasad zrównoważonego rozwoju w sukcesywnie zachodzących procesach zmian przeznaczenia i zagospodarowania terenów,

- b) wyznaczenie obszarów zieleni, w ramach których należy wykształcić strefy wypoczynku i rekreacji,

- uwzględnienie ochrony powierzchni ziemi, wód powierzchniowych oraz lokalnego klimatu poprzez: wprowadzenie ograniczeń związanych z gospodarką odpadami i ściekami, utrzymanie istniejących i wykształcenie nowych ciągów zieleni, w szczególności wzdłuż cieków wodnych i nad zbiornikami wodnymi, wyznaczenia pasów wolnych od zabudowy i zagospodarowania wzdłuż cieków wodnych, uwzględnienia realizacji „małej retencji”, z zastrzeżeniem zachowania lokalnych korytarzy ekologicznych i uwzględnieniem występowania cennych siedlisk przyrodniczych, dopuszczenie zagospodarowania terenów przylegających do wód dla celów rekreacyjnych,

- uwzględnienie ochrony zasobów wód i złóż kopalin:

- a) zasad w zasięgu granic obszaru zbiornika wód podziemnych 327 Zbiornik Lubliniec-Myszków,

- b) ograniczeń w zasięgu strefy ochrony bezpośredniej ujęć wody podziemnej Huty Cynku „Miasteczko Śląskie” oraz ujęcia wody podziemnej „Bibiela”, eksploatowanego przez Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów w Katowicach,

- c) zasad w zasięgu eksploatacji istniejących złóż surowców naturalnych,

- uwzględnienie zasięgów: obszaru szczególnego zagrożenia powodzią, z uwzględnieniem map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego, a także planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz planów przeciwdziałania skutkom suszy,

- uwzględnienie ustawowej ochrony ustanowionych 6 pomników,

- uwzględnienie ochrony szaty roślinnej i zwierząt, w szczególności w zasięgu korytarzy ekologicznych, zgodnie z przepisami ustawy o ochronie przyrody.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

- ochrona obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków na zasadach określonych przepisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- ochrona zabytków i stanowisk archeologicznych na zasadach określonych przepisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- ochrona w dokumentach gminnych (gminna ewidencja zabytków, akty planowania przestrzennego) oraz poprzez pozyskiwanie środków na ich odnowę.

Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:

- Na chwilę obecną nie przewiduje się inwestycji w tym zakresie. Jednocześnie, mając na uwadze możliwość dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy oraz wynikające z niego potencjalne zmiany w zakresie potrzeb mieszkańców i lokalnego rynku, w perspektywie długoterminowej nie wyklucza się możliwości realizacji tego rodzaju inwestycji.

Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego:

- wskazanie w dokumentach planistycznych obszarów związanych z rozbudową i uporządkowaniem infrastruktury technicznej, w tym związanej z rozwojem sieci wodociągowej, transportem gazu czy układu transportowego (dróg, kolei, przystanków).

Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW:

- w zakresie instalacji odnawialnych źródeł energii – należy postępować w myśl przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz ustawy o OZE, w szczególności na terenach aktywności gospodarczej, na których w dokumentach planistycznych dopuszczono produkcję energii ze źródeł odnawialnych.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko:

- dopuszczenie tych przedsięwzięć wyłącznie w strefach aktywności gospodarczej na zasadach określonych w planach miejscowych oraz przepisach ochrony środowiska i z uwzględnieniem ograniczenia oddziaływania na tereny mieszkaniowe i rekreacyjne oraz system przyrodniczy miasta.

Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej:

- uwzględnianie istniejących terenów rolniczych i leśnych w kształtowaniu struktury

przestrzennej gminy, mając na uwadze lokalne uwarunkowania oraz potrzeby związane z jej rozwojem.

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji:

- obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji określono w uchwale nr XLIV/443/22 Rady Miejskiej w Miasteczku Śląskim z dnia 3 listopada 2022 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Miasteczko Śląskie,

- dnia 2 lutego 2026 r. Rada Miejska w Miasteczku Śląskim zatwierdziła Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Miasteczko Śląskie uchwałą nr XXIV/176/26. Dokument ten określa główne cele i kierunki działań rewitalizacyjnych. Jego realizacja służy przeciwdziałaniu zjawiskom kryzysowym oraz poprawie warunków życia mieszkańców, wspierając rozwój społeczny, gospodarczy i przestrzenny gminy.

- w granicach Gminy Miasteczko Śląskie wyznaczone zostały ponadto następujące tereny wymagające rekultywacji:

- a) teren powierzchniowej eksploatacji kruszyw naturalnych, jako miejsca występowania złóż z możliwością prowadzenia powierzchniowej eksploatacji; założenia planistyczne przewidują leśny kierunek rekultywacji,

- b) wyrobisko dawnej cegielni w granicach obrębu Miasteczko Śląskie, na północ od ul. Dworcowej, które dotychczas było poddawane nieprawidłowemu procesowi rekultywacji, polegającemu na zasypywaniu wyrobisk odpadami; ustalenia planistyczne przewidują kierunek rekultywacji zgodny z ustalonym przeznaczeniem głównym i uzupełniającym dla danej kategorii terenu, oraz tereny potencjalnie wymagające rekultywacji, tj. obszary występowania złóż, dla których obecnie nie istnieje możliwość prowadzenia eksploatacji (złóż „Żyglinek” ID Midas 18614 oraz pozostałe złoża dla których nie ustanowiono obszarów i terenów górniczych), a także przestrzeń potencjalnego poszukiwania i rozpoznania złoża kopaliny – przewidzianego do powierzchniowej eksploatacji.

Ponadto zgodnie z art. 326 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz.U. 2025, poz. 960 z późn. zm.) należy także uwzględniać ustalenia, o których mowa w art. 315 pkt 1-3 powyższej ustawy, zawarte w poniższych dokumentach planistycznych.

I. Plan gospodarowania wodami na obszarach dorzecza Odry

Plan zagospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry przyjęto Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. 2023, poz. 335). Głównym dokumentem planistycznym w gospodarowaniu wodami jest Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza (PGW), który opracowuje Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki wodnej oraz ministrem właściwym do spraw środowiska.

Plan gospodarowania wodami zawiera:

1. ogólny opis cech charakterystycznych obszaru dorzecza, obejmujący w szczególności:
 - wykaz jednolitych części wód powierzchniowych, wraz z podaniem ich typów i ustalonych warunków referencyjnych,
 - wykaz jednolitych części wód podziemnych;
2. podsumowanie identyfikacji znaczących oddziaływań antropogenicznych i oceny ich wpływu na stan wód powierzchniowych i podziemnych;
3. wykazy obszarów chronionych, o których mowa w ustawie o ochronie przyrody art. 113 ust. 4, wraz z graficznym przedstawieniem;
4. mapę sieci monitoringu, wraz z prezentacją programów monitoringowych;
5. ustalenie celów środowiskowych dla jednolitych części wód i obszarów chronionych;
6. podsumowanie wyników analizy ekonomicznej związanej z korzystaniem z wód;
7. podsumowanie działań zawartych w programie wodnośrodowiskowym kraju, z uwzględnieniem sposobów osiągnięcia ustanawianych celów środowiskowych;
8. wykaz innych szczegółowych programów i planów gospodarowania dla obszaru dorzecza dotyczących zlewni, sektorów gospodarki, problemów lub typów wód, wraz z omówieniem zawartości tych programów i planów;
9. podsumowanie działań zastosowanych w celu informowania społeczeństwa i konsultacji publicznych, opis wyników i dokonanych na tej podstawie zmian w planie;
10. wykaz organów właściwych w sprawach gospodarowania wodami dla obszaru dorzecza;
11. informację o sposobach i procedurach pozyskiwania informacji i dokumentacji źródłowej wykorzystanej do sporządzenia planu oraz informacji o spodziewanych wynikach realizacji planu.

Plan zawierający powyższe składowe został opracowany przez Wody Polskie po zasięgnięciu opinii właściwych wojewodów na podstawie art. 319 ust. 1 ustawy Prawo wodne. Artykułem na podstawie którego przyjmowane i aktualizowane są plany gospodarowania wodami na

obszarach dorzeczy jest art. 321 ustawy Prawo wodne.

II. Plan gospodarowania wodami na obszarach dorzecza Wisły

Plan zagospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły przyjęto rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023, poz. 300). Głównym dokumentem planistycznym w gospodarowaniu wodami jest Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza (PGW), który opracowuje Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki wodnej oraz ministrem właściwym do spraw środowiska.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza zawiera:

1. ogólny opis cech charakterystycznych obszaru dorzecza, obejmujący w szczególności:
 - wykaz jednolitych części wód powierzchniowych, wraz z podaniem ich typów i ustalonych warunków referencyjnych,
 - wykaz jednolitych części wód podziemnych;
2. podsumowanie identyfikacji znaczących oddziaływań antropogenicznych i oceny ich wpływu na stan wód powierzchniowych i podziemnych;
3. wykazy obszarów chronionych, o których mowa w ustawie o ochronie przyrody art. 113 ust. 4, wraz z graficznym przedstawieniem;
4. mapę sieci monitoringu, wraz z prezentacją programów monitoringowych;
5. ustalenie celów środowiskowych dla jednolitych części wód i obszarów chronionych;
6. podsumowanie wyników analizy ekonomicznej związanej z korzystaniem z wód;
7. podsumowanie działań zawartych w programie wodno - środowiskowym kraju, z uwzględnieniem sposobów osiągania ustanawianych celów środowiskowych;
8. wykaz innych szczegółowych programów i planów gospodarowania dla obszaru dorzecza dotyczących zlewni, sektorów gospodarki, problemów lub typów wód, wraz z omówieniem zawartości tych programów i planów;
9. podsumowanie działań zastosowanych w celu informowania społeczeństwa i konsultacji publicznych, opis wyników i dokonanych na tej podstawie zmian w planie;
10. wykaz organów właściwych w sprawach gospodarowania wodami dla obszaru dorzecza;
11. informację o sposobach i procedurach pozyskiwania informacji i dokumentacji źródłowej wykorzystanej do sporządzenia planu oraz informacji o spodziewanych wynikach realizacji planu.

Plan zawierający powyższe składowe został opracowany przez Wody Polskie po zasięgnięciu

opinii właściwych wojewodów na podstawie art. 319 ust. 1 ustawy Prawo wodne. Artykułem na podstawie którego przyjmowane i aktualizowane są plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy jest art. 321 ustawy Prawo wodne. W dniu 16.02.2023 r. w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej zostało opublikowane rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4.11.2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.

III. Plan zarządzania ryzykiem powodziowym Odry

Jest dokumentem planowania w gospodarowaniu wodami (art. 167 oraz art. 315 ustawy Prawo wodne), związanym z zarządzaniem ryzykiem powodziowym (dział IV Rozdział 1 ustawy Prawo wodne). Obowiązek jej przeprowadzenia dla państw członkowskich Unii Europejskiej jest określony w rozdz. II Dyrektywy Powodziowej. Jej celem jest oszacowanie ryzyka powodziowego na obszarach dorzeczy i identyfikacja miejsc, gdzie ryzyko to jest znaczące (tak, by w dalszych etapach opracować dla nich MZP i MRP oraz uwzględnić w PZRP). Po raz pierwszy WOP dla obszaru Polski została przeprowadzona w 2011 r. Przeglądu i aktualizacji dokumentu dokonano w roku 2018. W pierwszym cyklu planistycznym Dyrektywy Powodziowej w ramach ustaleń WOP, w OD Odry wskazano 6 724,4 km rzek, dla których opracowano następnie MZP i MRP oraz 2 804,9 km rzek, dla których MZP i MRP miały zostać opracowane dopiero w drugim cyklu planistycznym. W ramach aktualizacji WOP, stanowiącym drugi cykl planistyczny Dyrektywy Powodziowej, wskazano 774,3 km nowych odcinków rzecznych, które zostały zakwalifikowane jako ONNP. Przyjęte w I cyklu planistycznym PZRP trzy cele główne, zostały utrzymane w II cyklu planistycznym, a ich realizację zapewnia osiągnięcie 11 celów szczegółowych w odniesieniu do zagrożenia od strony rzek. Poniżej przedstawiono cele główne i przyporządkowane im cele szczegółowe PZRP:

1. Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego:

1.1. Zapewnienie warunków ograniczających możliwość występowania powodzi;

1.2. Zapewnienie racjonalnego gospodarowania OZP;

2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego:

2.1. Zapewnienie warunków redukujących możliwość występowania powodzi;

2.2. Redukcja obszaru zagrożonego powodzią oraz zapewnienie racjonalnego gospodarowania OZP;

2.3. Redukcja wrażliwości społeczności i obiektów na OZP;

3. Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym:

- 3.1. Zwiększenie skuteczności prognozowania i ostrzegania o zagrożeniach meteorologicznych i hydrologicznych;
- 3.2. Zwiększenie skuteczności reagowania ludzi, firm i instytucji publicznych;
- 3.3. Zwiększenie skuteczności odbudowy i powrotu do stanu sprzed powodzi;
- 3.4. Wdrożenie systemu analiz popowodziowych i zwiększanie jego skuteczności;
- 3.5. Wdrożenie instrumentów prawnych i finansowych zwiększających bezpieczeństwo powodziowe;
- 3.6. Zwiększenie świadomości i wiedzy na temat źródeł zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego.

Przyjęte cele odnoszą się do wszystkich etapów zarządzania ryzykiem powodziowym (etap prewencji i ochrony, etap przygotowania oraz etap odbudowy i analiz). W procesie tworzenia listy celów szczegółowych PZRP, wykorzystano zagregowane podejście do kategorii działań przeciwpowodziowych, spójne z podejściem, jakie jest stosowane w raportach KE (udostępnionych na stronach internetowych KE).

IV. Plan zarządzania ryzykiem powodziowym Wisły

Jest dokumentem planowania w gospodarowaniu wodami (art. 167 oraz art. 315 ustawy Prawo wodne), związanym z zarządzaniem ryzykiem powodziowym (dział IV Rozdział 1 ustawy Prawo wodne). Obowiązek jej przeprowadzenia dla państw członkowskich Unii Europejskiej jest określony w rozdz. II Dyrektywy Powodziowej. Jej celem jest oszacowanie ryzyka powodziowego na obszarach dorzeczy i identyfikacja miejsc, gdzie ryzyko to jest znaczące (tak, by w dalszych etapach opracować dla nich MZP i MRP oraz uwzględnić w PZRP). Po raz pierwszy WORP dla obszaru Polski została przeprowadzona w 2011 r. Przeglądu i aktualizacji dokumentu dokonano w roku 2018. Przyjęte w I cyklu planistycznym PZRP trzy cele główne, zostały utrzymane w II cyklu planistycznym, a ich realizację zapewnia osiągnięcie 11 celów szczegółowych w odniesieniu do zagrożenia od strony rzek. Poniżej przedstawiono cele główne i przyporządkowane im cele szczegółowe PZRP:

1. Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego:
 - 1.1. Zapewnienie warunków ograniczających możliwość występowania powodzi;
 - 1.2. Zapewnienie racjonalnego gospodarowania OZP;
2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego:
 - 2.1. Zapewnienie warunków redukujących możliwość występowania powodzi;

2.2. Redukcja obszaru zagrożonego powodzią oraz zapewnienie racjonalnego gospodarowania OZP;

2.3. Redukcja wrażliwości społeczności i obiektów na OZP;

3. Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym:

3.1. Zwiększenie skuteczności prognozowania i ostrzegania o zagrożeniach meteorologicznych i hydrologicznych;

3.2. Zwiększenie skuteczności reagowania ludzi, firm i instytucji publicznych;

3.3. Zwiększenie skuteczności odbudowy i powrotu do stanu sprzed powodzi;

3.4. Wdrożenie systemu analiz popowodziowych i zwiększanie jego skuteczności;

3.5. Wdrożenie instrumentów prawnych i finansowych zwiększających bezpieczeństwo powodziowe;

3.6. Zwiększenie świadomości i wiedzy na temat źródeł zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego.

Przyjęte cele odnoszą się do wszystkich etapów zarządzania ryzykiem powodziowym (etap prewencji i ochrony, etap przygotowania oraz etap odbudowy i analiz). W procesie tworzenia listy celów szczegółowych dla II cyklu planistycznego PZRP, wykorzystano zagregowane podejście do kategorii działań przeciwpowodziowych, spójne z podejściem, jakie jest stosowane w raportach KE (udostępnionych na stronach internetowych KE).

V. Plan przeciwdziałania skutkom suszy

W dniu 3 września 2021 r. w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej zostało opublikowane rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz.U. 2021 poz. 1615). PPSS został sporządzony na podstawie art. 183–185 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, zwanej dalej „ustawą Prawo wodne”. Zgodnie z art. 184 ust. 2 ustawy Prawo wodne PPSS obejmuje:

- 1) analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych;
- 2) propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych;
- 3) propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji;
- 4) działania służące przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Stosownie do treści art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 11 września 2019 r. o zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw, przepis art. 184 ust. 2 pkt 4 ustawy Prawo wodne

w wyżej podanym brzmieniu stosuje się po raz pierwszy do pierwszej aktualizacji PPSS.

W związku z powyższym w PPSS zawarto „katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy”, co odpowiada brzmieniu art. 184 ust. 2 pkt 4 ustawy - Prawo wodne przed jego nowelizacją. Susza, obok powodzi, jest jednym z najbardziej dotkliwych, ekstremalnych zjawisk naturalnych oddziałujących na społeczeństwo, środowisko i gospodarkę Polski. Przeciwdziałanie skutkom suszy zarówno w Polsce, jak i w Europie stanowi coraz poważniejszy problem. Znajduje to swoje odzwierciedlenie w licznych uregulowaniach prawnych m.in. w zakresie gospodarowania zasobami wodnymi oraz zarządzania kryzysowego.

Dodatkowo Gmina Miasteczko Śląskie znajduje się:

- poza obszarem szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. a) Prawa wodnego, tj. obszarem, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($p=1\%$),
- poza obszarem szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. b) Prawa wodnego, tj. obszarem, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi $p=10\%$,
- poza obszarem, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($p=0,2\%$),
- poza obszarem szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. c) Prawa wodnego, tj. obszarem między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału,
- poza obszarem narażonym na zalanie w przypadku całkowitego zniszczenia wału przeciwpowodziowego.

Ponadto w związku z realizacją inwestycji ujętych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Miasteczko na lata 2025-2035 należy zwrócić uwagę na ograniczenie do minimum zabudowy terenów zalewowych w odniesieniu do map ryzyka powodziowego oraz zadbanie o ochronę cieków naturalnych przed zniszczeniem i zanieczyszczeniem. Przy realizacji nowych, wielkoobszarowych jak również mniejszych inwestycji, które mają wpływ na zmniejszenie naturalnej retencji, należy zminimalizować odpływ wód opadowych np. poprzez zastosowanie odpowiednich rozwiązań technicznych w zakresie materiałów czy też wykonywania zbiorników retencyjnych, retencyjno-infiltracyjnych itp.

9. Obszary strategicznej interwencji

Krajowe Obszary Strategicznej Interwencji

- Podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. jest Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, uchwalona przez Radę Ministrów 17 września 2019 r. Dokument jest rozwinięciem Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), która podkreślała istotność rozwoju Polski w sposób społecznie i terytorialnie zrównoważony, dzięki któremu efektywnie będą rozwijane oraz wykorzystywane miejscowe zasoby i potencjały wszystkich regionów. Celem takiego modelu to wspomaganie w szczególności obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego, bo utraciły swoje funkcje społeczno-gospodarcze, przez co stały się mniej odporne na różne zjawiska kryzysowe. Strategia wskazuje Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) istotne z punktu widzenia realizacji polityki regionalnej, przeniesione następnie do innych krajowych i regionalnych strategii rozwoju (m.in. poprzez wskazanie dedykowanych im działań). Są to dwa typy obszarów: miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze i obszary zagrożone trwałą marginalizacją. Oprócz tego KSRR wskazuje również wschodnią Polskę i Śląsk jako OSI wymagające ukierunkowanego wsparcia z poziomu kraju. Wyznaczenie w KSRR 2030 OSI Śląsk jest istotne dla Gminy Miasteczko Śląskie.

- Kolejny dokument to Koncepcja Rozwoju Kraju 2050, która została przyjęta przez Radę Ministrów 25 lipca 2025 r. (uchwała nr 93). KRK 2050 jest pierwszym krajowym dokumentem wizyjnym o długookresowej perspektywie, wyznaczającym strategiczne kierunki rozwoju Polski do połowy XXI wieku. Określa możliwe trajektorie rozwoju oraz identyfikuje kluczowe wyzwania, wykorzystując prognozy i scenariusze rozwoju. Dokument wspiera administrację publiczną w integrowaniu i elastycznym kształtowaniu polityk sektorowych oraz w przygotowaniu państwa na zmienność i niepewność uwarunkowań geopolitycznych, gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

Regionalne Obszary Strategicznej Interwencji

Na grunt wojewódzki założenia powyższe przenosi Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” przyjęta Uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego Nr VI/24/1/2020 z 19 października 2020 r., która jest aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”. Strategia formułuje wizję rozwoju województwa śląskiego, która z kolei stanowi podstawę do sformułowania głównych celów polityki rozwoju, oraz stanowi

określenie aspiracji i dążeń społeczności regionalnej. Wizja strategii zamyka się hasłem "Województwo śląskie będzie nowoczesnym regionem europejskim o konkurencyjnej gospodarce, będącej efektem odpowiedzialnej transformacji, zapewniającym możliwości rozwoju swoim mieszkańcom i oferującym wysoką jakość życia w czystym środowisku". W związku z tym, że KSRR 2030 stanowi, że województwa mogą wyznaczać swoje OSI w odpowiedzi na zidentyfikowane problemy rozwojowe i dla tych obszarów przeznaczone będzie wsparcie z poziomu regionalnego (z możliwym komplementarnym wsparciem z poziomu krajowego w ramach kontraktu programowego i kontraktów sektorowych, a także porozumień terytorialnych), w dokumencie wyznaczone zostały obszary strategicznej interwencji w ujęciu funkcjonalnym i tematycznym.

OSI w ujęciu funkcjonalnym tworzą tzw. subregiony, zdefiniowane w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego uchwalonej w 2000 roku. Zgodnie z tym podziałem województwo śląskie dzieli się na cztery subregiony: północny (o powierzchni 3 049 km²), południowy (2 354 km²), centralny (5 577 km²) i zachodni (1 353 km²). Gmina Miasteczko Śląskie położona jest w subregionie centralnym, którego głównymi potencjałami są:

- funkcjonowanie na terenie subregionu pierwszej w Polsce Metropolii, będącej silnym ośrodkiem gospodarczym, naukowym, kulturalnym, miejscem koncentracji funkcji metropolitalnych oraz miejscem tworzenia i wdrażania innowacji,
- dywersyfikacja przemysłu i znaczny potencjał gospodarczy w dużej części oparty o działalności innowacyjne,
- wysoka atrakcyjność inwestycyjna,
- wysokie kompetencje kapitału ludzkiego i silny kapitał społeczny,
- funkcjonowanie silnego ośrodka naukowego, badawczego i akademickiego ze zróżnicowaną i stale rozwijaną ofertą,
- dobrze rozwinięta infrastruktura transportowa i logistyczna, obejmująca wszystkie gałęzie transportu,
- obszary o wysokich walorach środowiskowych objęte rezerwatami przyrody i znacznym potencjale turystycznym,
- koncentracja potencjałów związana z niewielkimi odległościami pomiędzy jednostkami subregionu oraz z odległością od innych obszarów metropolitalnych o podobnej skali.

Natomiast główne wyzwania to:

- wzmocnienie procesu wewnętrznej integracji,
- wzmacnianie dywersyfikacji gospodarczej bazy ekonomicznej obszaru,
- oprawa jakości środowiska, w tym w szczególności jakości powietrza, wód powierzchniowych i klimatu akustycznego,
- kształtowanie racjonalnej gospodarki wodnej w związku z nadmiernym wykorzystaniem wód podziemnych,
- poprawa bezpieczeństwa powodziowego oraz przeciwdziałanie skutkom suszy,
- skuteczniejsze wykorzystywanie potencjałów przyrodniczych i kulturowych w rozwoju produktów turystycznych, w tym rozwój infrastruktury turystycznej,
- wyhamowanie niekorzystnych procesów demograficznych,
- ograniczanie zjawiska suburbanizacji,
- rekultywacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych, w tym terenów i obiektów przemysłowych,
- harmonizacja rozwoju infrastruktury oraz organizacji transportu publicznego,
- wzmocnienie działań na rzecz sprawiedliwej transformacji.

Drugi typ OSI w ujęciu funkcjonalnym znajduje swoje odzwierciedlenie w podstawowych typach jednostek, tj.: obszarach wiejskich i miejskich. Wsparcie rozwoju obszarów miejskich zostało uwzględnione w różnych celach rozwojowych Strategii. Gmina Miasteczko Śląskie ma możliwość w ramach tego podziału korzystać także z instrumentów skierowanych do obszarów wiejskich, głównie w ramach działalności Lokalnej Grupy Działania, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, koncentrując się m.in. na integracji lokalnych społeczności, promowaniu turystyki, ekologicznym stylu życia, edukacji, wzmacnianiu potencjału lokalnego rynku pracy, rozwoju przedsiębiorczości społecznej i wolontariatu, czy rewitalizacji.

OSI w ujęciu tematycznym to obszary, którym przypisano odpowiadające im problemy i potencjały zidentyfikowane na etapie diagnozy województwa, które uwzględniają powiązania obszaru wewnątrz krajowe i europejskie, szczególnie wynikające z transformacji regionów górniczych i z założeń nowej strategii wzrostu Europejskiego Zielonego Ładu.

W obrębie OSI tematycznych wyodrębniono:

- obszary cenne przyrodniczo,
- ośrodki wzrostu,

jako OSI konkurencyjne, oraz

- gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
- gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza,
- gminy w transformacji górniczej,

jako OSI problemowe.

Gmina Miasteczko Śląskie zalicza się do dwóch typów OSI: konkurencyjnego w zakresie obszarów cennych przyrodniczo i problemowego w zakresie problemów środowiskowych dotyczących jakości powietrza.

W odniesieniu do OSI "obszar cenny przyrodniczo" Gmina Miasteczko Śląskie zalicza się do I typu tego obszaru, czyli gmin o niskich lub braku walorów przyrodniczych. Określono w związku z tym poniższe zakresy działań zbieżnych z działaniami wojewódzkiej strategii rozwoju (działanie Eko Śląskie), które wdrażane są i będą w ramach niniejszego dokumentu: zapobieganie i dostosowywanie do zmian klimatu i zachowania bioróżnorodności, działania na rzecz ochrony dziedzictwa przyrodniczego i otoczenie opieką cennych środowiskowo terenów Gminy, działania informacyjne i edukacyjne z zakresu przeciwdziałania zmianom klimatycznym, podnoszenia efektywności energetycznej, zastosowania odnawialnych źródeł energii oraz segregacji odpadów (cel strategiczny C3, kierunek działań K10).

W odniesieniu do OSI "gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza" zalicza się do I obszaru problemowego, w związku ze zdiagnozowaniem przekroczenia jednego dowolnego wskaźnika jakości powietrza. W związku z tym określono następujący zakres działań zbieżnych z działaniami wojewódzkiej strategii rozwoju (działanie Niskoemisyjne Śląskie), które wdrażane są i będą w ramach niniejszego dokumentu: podejmowanie działań w celu zwiększenia efektywności energetycznej, ochrony powietrza i przeciwdziałania smogowi, w tym termomodernizacja obiektów kubaturowych, promocja i zastosowanie odnawialnych źródeł energii w celu zwiększenia efektywności energetycznej, ochrony powietrza, ograniczenia niskiej emisji i przeciwdziałania smogowi, budowa systemów monitoringu korzystania z zasobów energetycznych, wsparcie zrównoważonego systemu komunikacji zbiorowej, rozwój i unowocześnianie systemów odbioru odpadów, inwestycje w system ochrony przed nagłymi zjawiskami związanymi ze zmianami klimatycznymi oraz realizacja działań zmierzających do zapobiegania i dostosowywania do zmian klimatu i zachowania bioróżnorodności, działania informacyjne i edukacyjne z zakresu przeciwdziałania zmianom klimatycznym, podnoszenia efektywności energetycznej,

zastosowania odnawialnych źródeł energii oraz segregacji odpadów (cel strategiczny C3, kierunek działań K10).

Założenia niniejszej strategii wpisują się w działania tematyczne wskazane w rozdziale 7. Przedsięwzięcia i terytorialny wymiar interwencji Strategii „Śląskie 2030” właściwe dla wskazanych wyżej OSI:

1. konkurencyjnym – jako obszary cenne przyrodniczo w ramach celu strategicznego C:

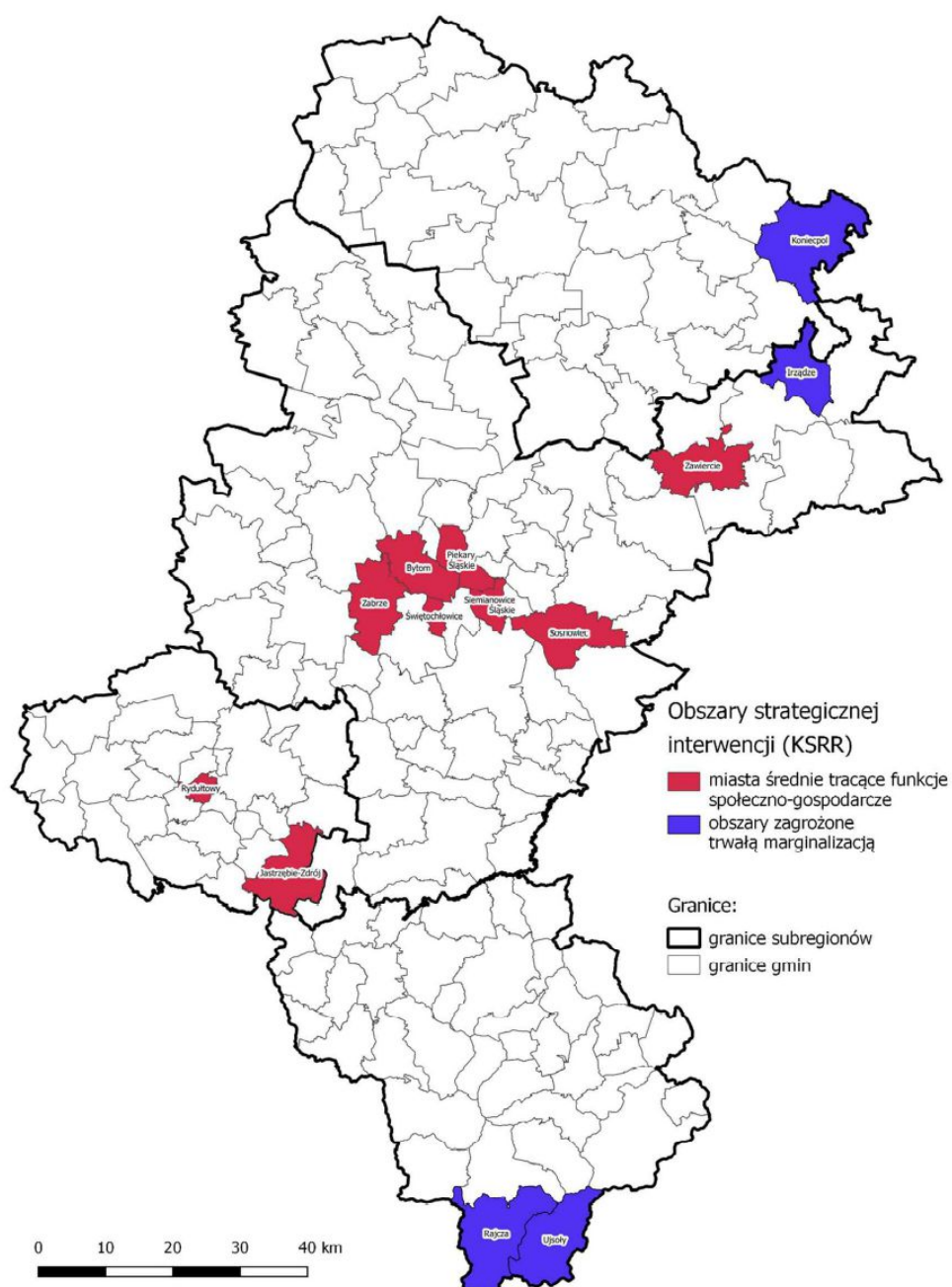
- Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza,
- Poprawa jakości wód i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, w tym wspieranie wdrażania rozwiązań w zakresie zintegrowanego i zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi w zlewni, ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy,
- Wsparcie działań zmierzających do zachowania i odtwarzania bio- i georóżnorodności, w tym ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, leśnych i korytarzy ekologicznych,
- Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych,
- Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej,
- Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej,
- Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego,

2. problemowym – jako gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza, w ramach celu strategicznego C:

- Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza,
- Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych,
- Rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE,
- Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej,
- Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności

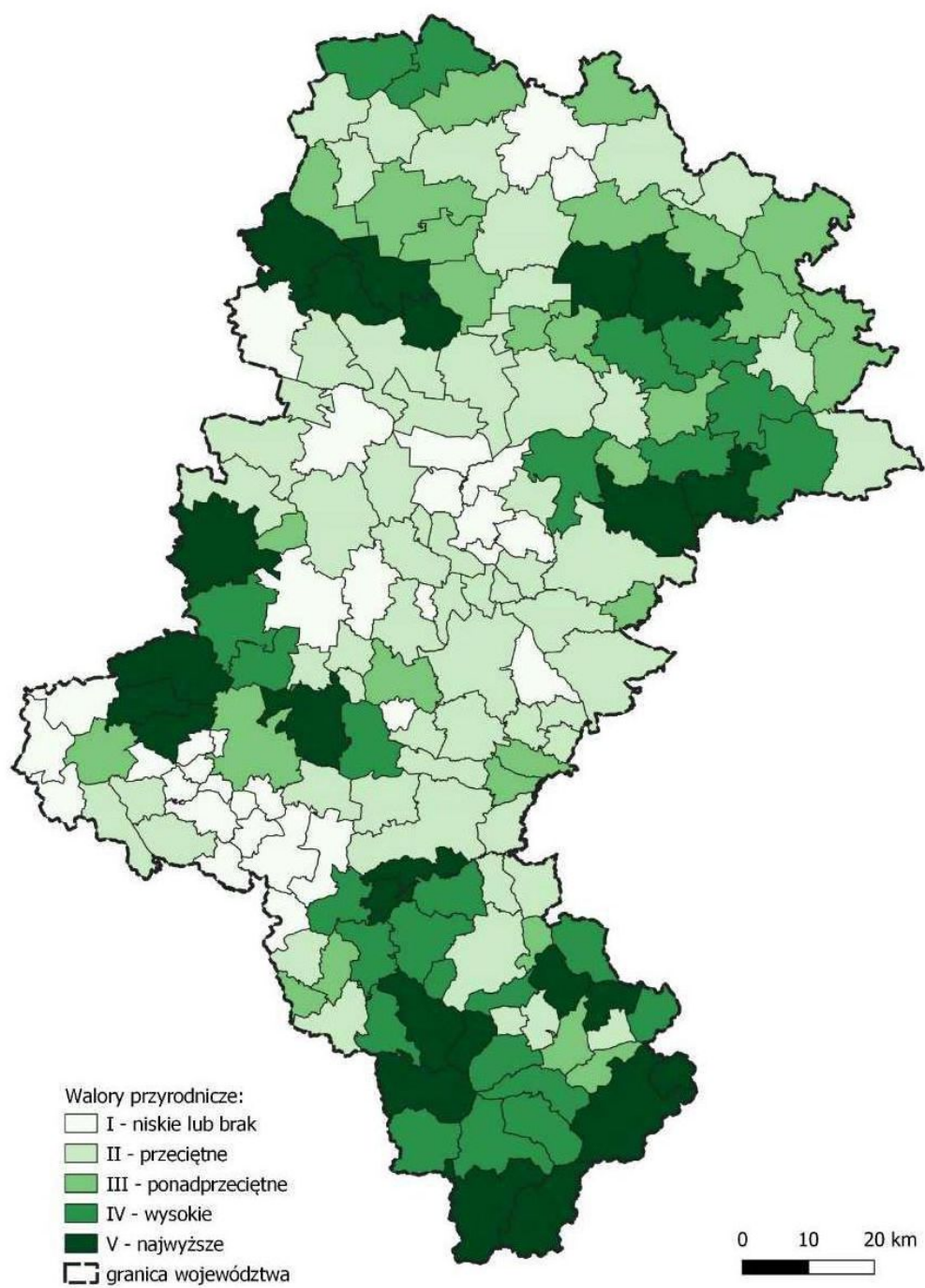
transportu zbiorowego, zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej.

Mapa 6 Obszar Strategicznej Interwencji – miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze

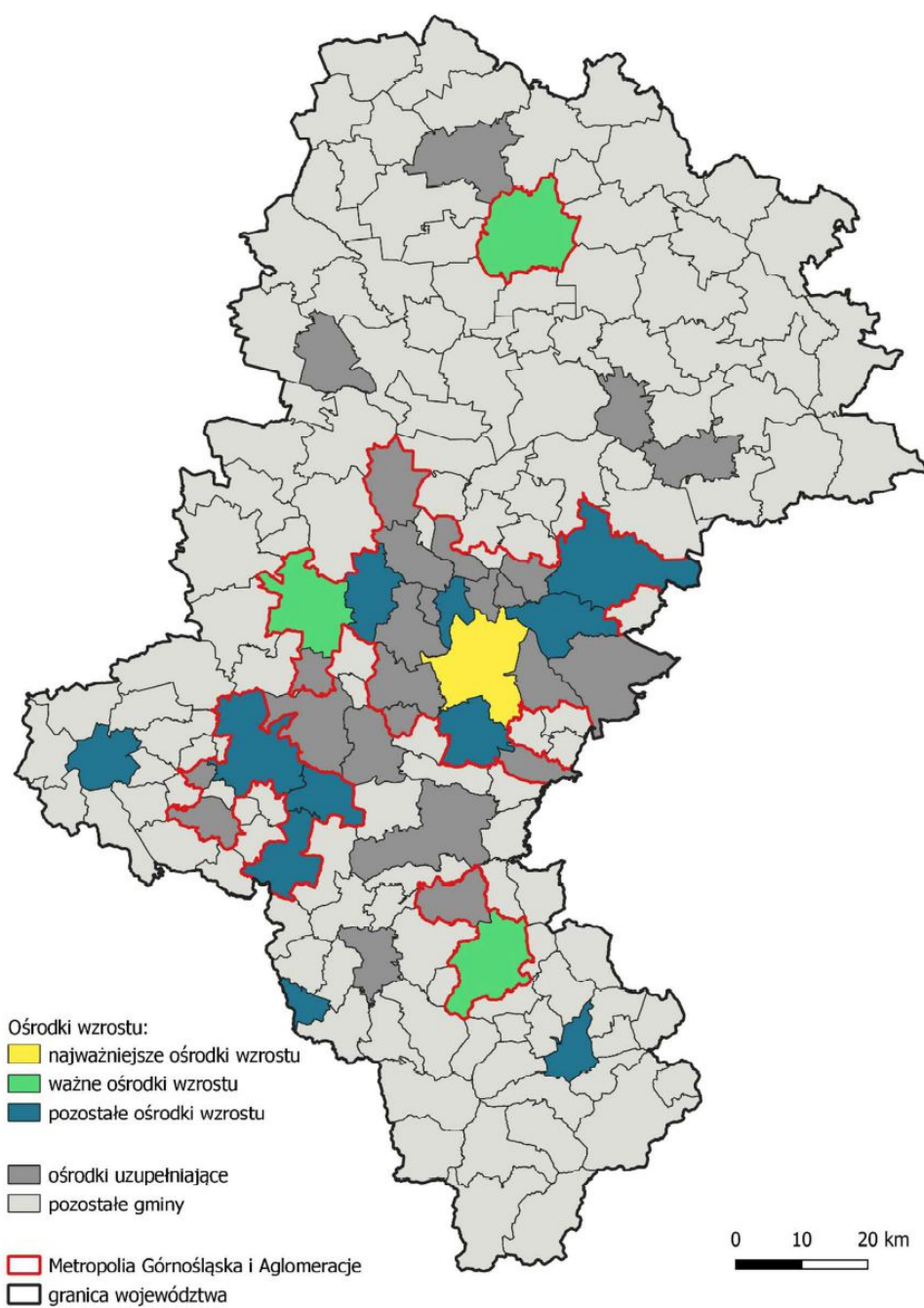
Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” Zielone Śląskie

Mapa 7 Obszar Strategicznej Interwencji – obszary cenne przyrodniczo

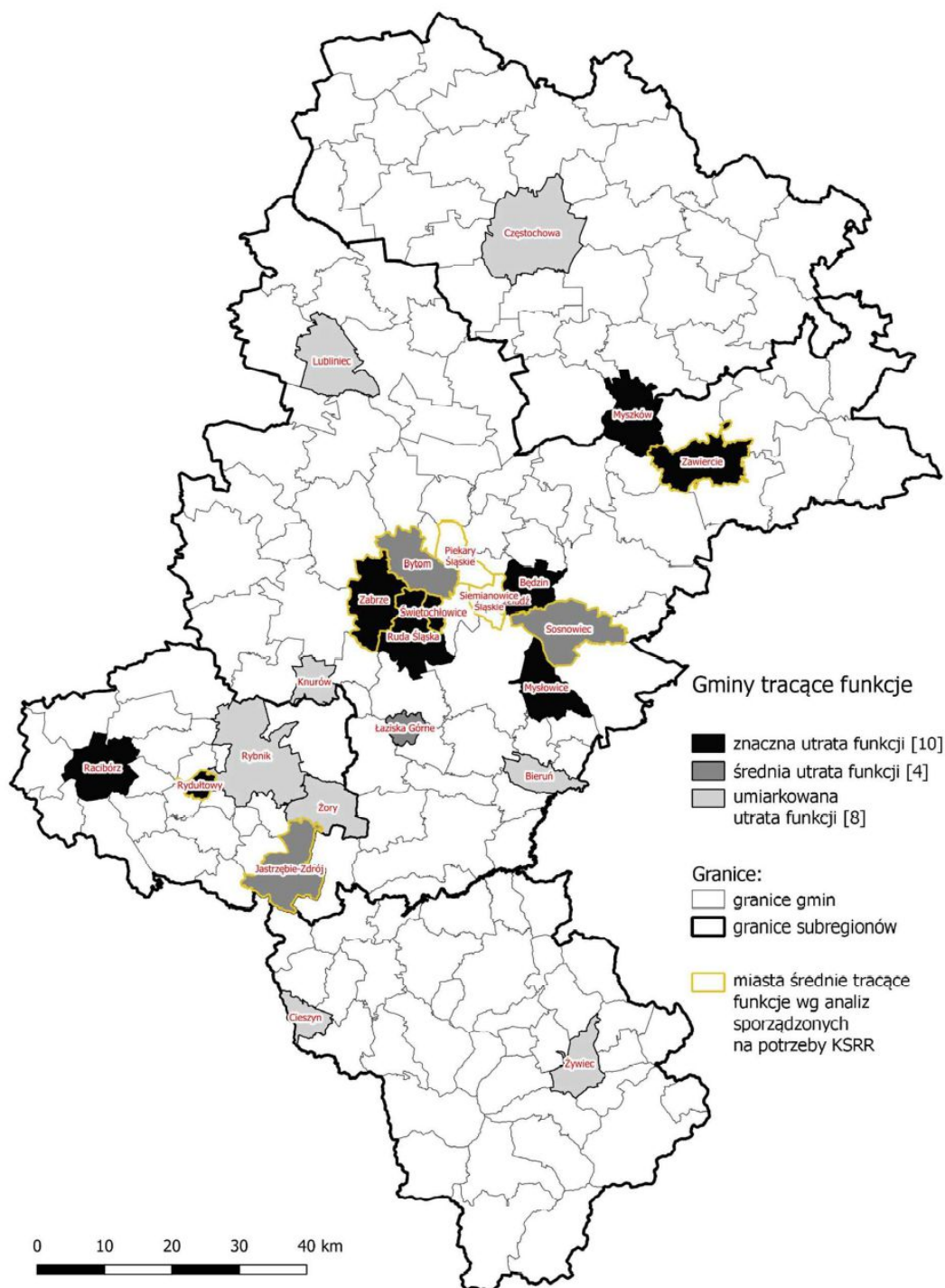
Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” Zielone Śląskie

Mapa 8 Obszar Strategicznej Interwencji – ośrodki wzrostu

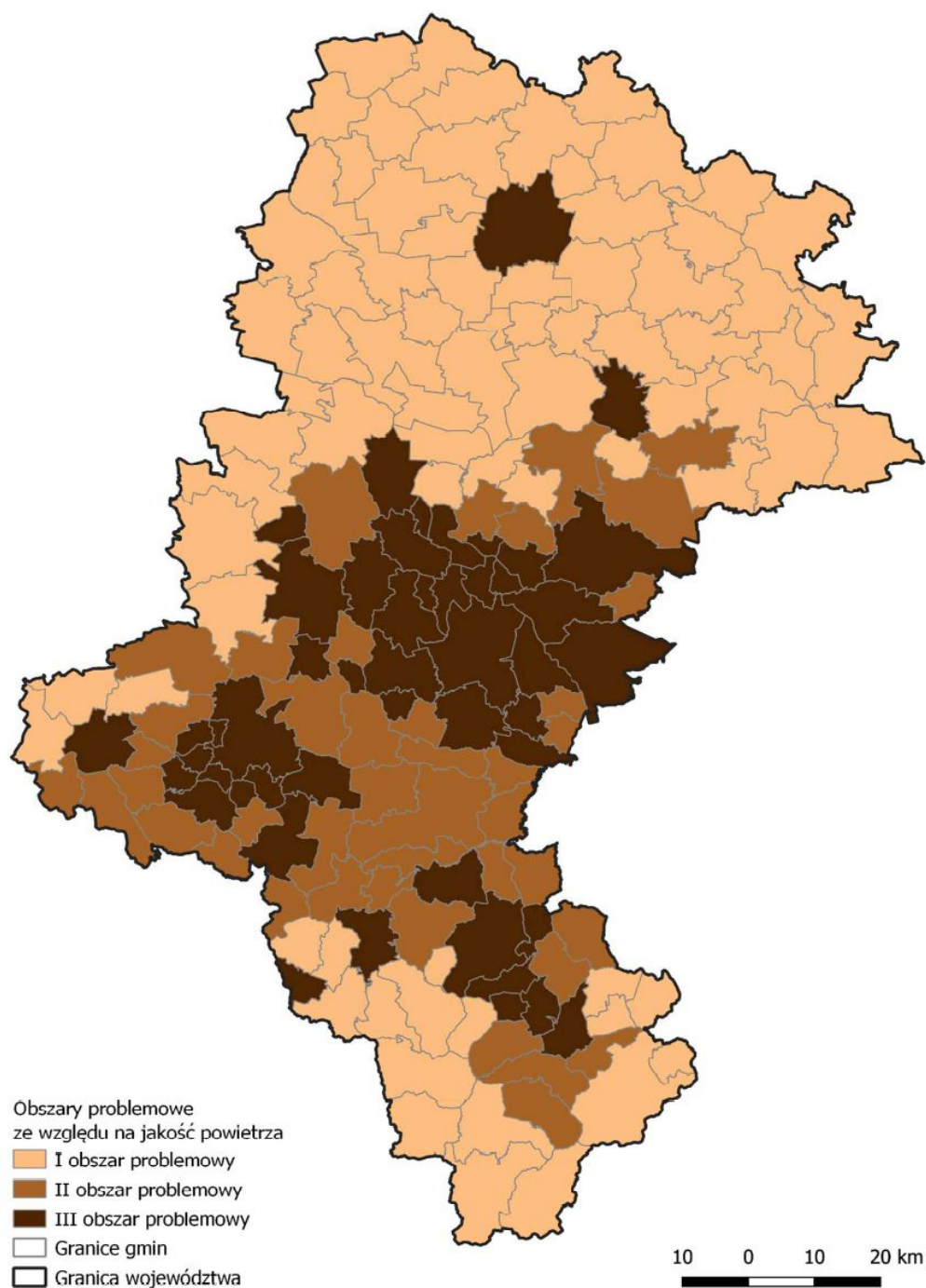
Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” Zielone Śląskie

Mapa 9 Obszar Strategicznej Interwencji – gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” Zielone Śląskie

Mapa 10 Obszar Strategicznej Interwencji – gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” Zielone Śląskie

Gminne Obszary Strategicznej Interwencji

W ramach prac nad Strategią, zarówno na etapie prac diagnostycznych jak i na etapie przeprowadzanych warsztatów strategicznych i późniejszych prac planistycznych analizowano możliwości wyznaczenia Obszarów Strategicznych Interwencji w wymiarze lokalnym. Na etapie wyznaczania tych obszarów uwzględniono zidentyfikowane potencjały

i bariery rozwojowe, a także kluczowe wyzwania strategiczne. Przy wyznaczaniu Obszarów Strategicznych Interwencji w wymiarze lokalnym, pod uwagę wzięto występowanie zjawisk kryzysowych na obszarze Gminy z uwzględnieniem m.in. następujących rodzajów problemów: problemy demograficzne, problemy społeczne, bezrobocie, poziom bezpieczeństwa, poziom edukacji, poziom kapitału społecznego, udział mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym. Analizie poddano także sferę gospodarczą, środowiskową, techniczną i funkcjonalno-przestrzenną. Na tej podstawie zidentyfikowano obszary na których zachodzi stan kryzysowy, czyli kumulacja negatywnych zjawisk reprezentujących przede wszystkim sferę społeczną, ale także pozostałe wskazane powyżej sfery. Przy wyznaczaniu obszaru brano także znaczenie danego obszaru dla rozwoju lokalnego, ale przede wszystkim jako szczególnie istotną, uwzględniono koncentrację negatywnych zjawisk. Przeprowadzona analiza pozwoliła na wskazanie kluczowych dziedzin problemowych, które zostały określone po przebadaniu zachodzących zjawisk kryzysowych na obszarze rewitalizacji. Kluczowe problemy rozpatrywane w ramach przeprowadzonej diagnozy to:

- postępująca marginalizacja i wykluczenie społeczne,
- niski poziom aktywności społecznej i zawodowej,
- nie wykorzystany potencjał gospodarczy i inwestycyjny,
- wymagająca interwencji infrastruktura techniczna,
- znaczące braki w infrastrukturze społecznej,
- obszary o dysfunkcjach przestrzennych, komunikacyjnych i niskich walorach estetycznych,
- występujące problemy środowiskowe.

Określone na potrzeby Strategii obszary strategicznej interwencji, pokrywają się z granicami wyznaczonych planowanych obszarów do rewitalizacji, które zostały przyjęte uchwałą Nr XLIV/443/22 Rady Miejskiej w Miasteczku Śląskim z dnia 3 listopada 2022 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Miasteczko Śląskie.

Zgodnie z Gminnym Programem Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Miasteczko Śląskie zatwierdzonym Uchwałą nr XXIV/176/26 Rady Miejskiej w Miasteczku Śląskim z dnia 2 lutego 2026, wyznaczony obszar rewitalizacji stanowi jeden obszar rewitalizacji w rozumieniu art. 10 ustawy o rewitalizacji. Obejmuje on kilka przestrzennie odrębnych części (oznaczonych jako OR1-OR6B), wyodrębnionych jedynie dla przejrzystości opisu przestrzennego i lokalizacji działań. Zjawiska kryzysowe oraz potrzeby rozwojowe mają charakter wspólny dla całego obszaru rewitalizacji, który stanowi spójny teren interwencji,

na którym gmina planuje prowadzić zintegrowane działania rewitalizacyjne. Wyznaczony obszar rewitalizacji składa się z następujących, zamieszkałych obszarów:

- OR 1, który zajmuje powierzchnię 0,006 km² (0,01% powierzchni ogółem Gminy) i na dzień wyznaczenia był zamieszkały przez 26 mieszkańców (0,38% ludności ogółem Gminy). Obszar rewitalizowany wyznaczony od wschodu ul. Gwiazdzystą, od południa ul. Tetmajera (obejmuje plac Jagiełły), od zachodu ul. Gałczyńskiego. Szczegółowy przebieg granic obszaru rewitalizacji OR1 przedstawia poniższa mapa;

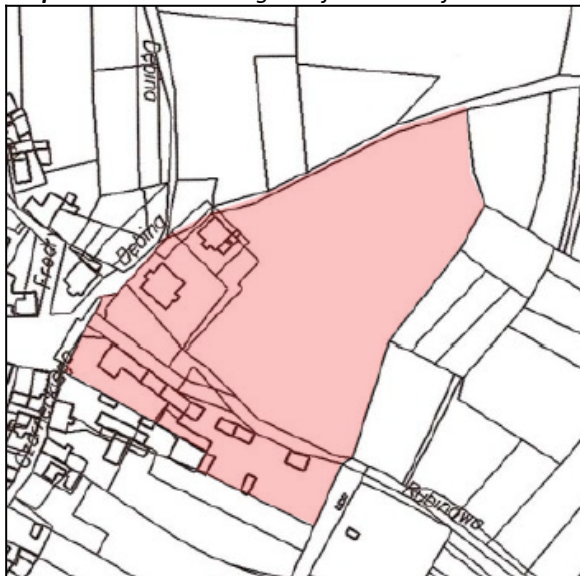
Mapa 11 Obszar Strategicznej Interwencji Miasteczko Śląskie – OR 1

Źródło: opracowanie własne

- OR 2, który zajmuje powierzchnię 0,021 km² (0,03% powierzchni ogółem Gminy) i na dzień wyznaczenia był zamieszkały przez 10 mieszkańców (0,15% ludności ogółem Gminy). Obszar rewitalizowany wyznaczony od wschodu Parkiem Rubina, od południa ul. Rubinową, od zachodu ul. Dębina. Szczegółowy przebieg granic obszaru rewitalizacji OR2 przedstawia poniższa mapa;

Mapa 12 Obszar Strategicznej Interwencji Miasteczko Śląskie – OR 2

Źródło: opracowanie własne

- OR 3A, który zajmuje powierzchnię 0,028 km² (0,04% powierzchni ogółem Gminy) i na dzień wyznaczenia był zamieszkały przez 23 mieszkańców (0,34% ludności ogółem Gminy). Obszar rewalidowany wyznaczony ul. Cynkową od nr 5 do nr 21. Szczegółowy przebieg granic obszaru rewalidacji OR 3A przedstawia poniższa mapa;

Mapa 13 Obszar Strategicznej Interwencji Miasteczko Śląskie – OR 3A

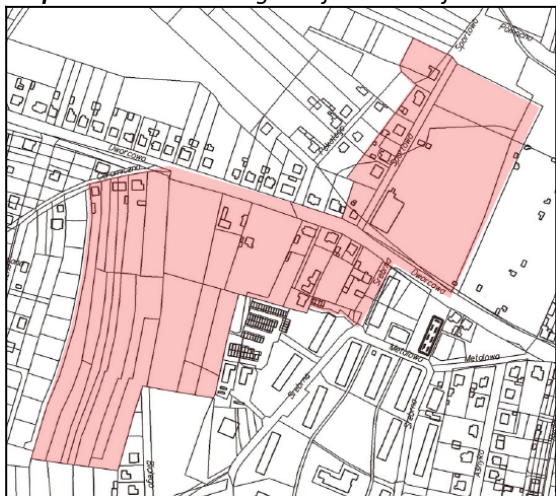

Źródło: opracowanie własne

- OR 3B, który zajmuje powierzchnię 0,116 km² (0,17% powierzchni ogółem Gminy) i na dzień wyznaczenia był zamieszkały przez 45 mieszkańców (0,66% ludności ogółem Gminy). Obszar rewalidowany wyznaczony od północy ul. Sportową od nr 2 do nr 10, od południa ul. Dworcową nr 49, 50, 52, 54, 60, 66, 67, 68, od zachodu ul. Ceramiczna nr. 2, 4, 6, 8.

Szczegółowy przebieg granic obszaru rewitalizacji OR 3B przedstawia poniższa mapa;

Mapa 14 Obszar Strategicznej Interwencji Miasteczko Śląskie – OR 3B

Źródło: opracowanie własne

- OR 4, który zajmuje powierzchnię 0,080 km² (0,12% powierzchni ogółem Gminy) i na dzień wyznaczenia był zamieszkały przez 1541 mieszkańców (22,52% ludności ogółem Gminy). Obszar rewitalizowany wyznaczony od północy ul. Metalową, od wschodu i zachodu ul. Srebrną, od południa ul. Norwida. Szczegółowy przebieg granic obszaru rewitalizacji OR 4 przedstawia poniższa mapa;

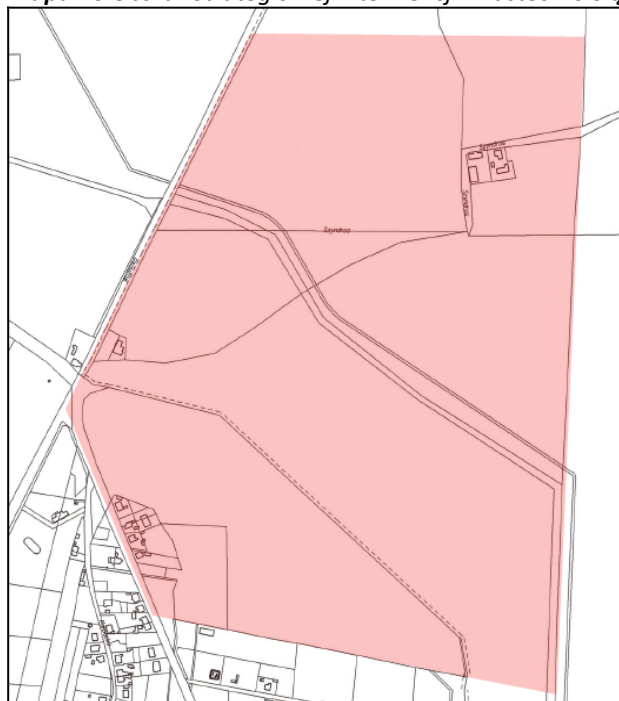
Mapa 15 Obszar Strategicznej Interwencji Miasteczko Śląskie – OR 4

Źródło: opracowanie własne

- OR 5, który zajmuje powierzchnię 0,681 km² (1% powierzchni ogółem Gminy) i na dzień wyznaczenia był zamieszkały przez 17 mieszkańców (0,25% ludności ogółem Gminy). Obszar rewitalizacji wyznaczony od północy ul. Szynchos, od wschodu granicą działek, od południa ul. Przyjaźni, od zachodu ul. Woźnicką. Szczegółowy przebieg granic obszaru rewitalizacji OR 5 przedstawia poniższa mapa;

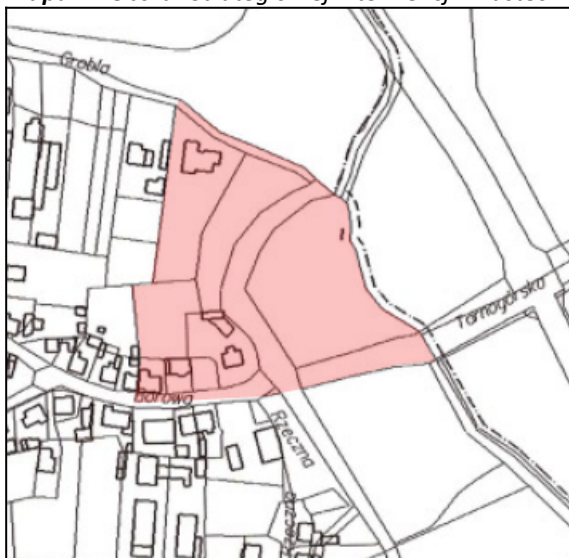
Mapa 16 Obszar Strategicznej Interwencji Miasteczko Śląskie e – OR 5

Źródło: opracowanie własne

- OR 6A, który zajmuje powierzchnię 0,019 km² (0,03% powierzchni ogółem Gminy) i na dzień wyznaczenia był zamieszkały przez 3 mieszkańców (0,04% ludności ogółem Gminy). Obszar rewitalizacji wyznaczony od północy ul. Grobla nr 20, od wschodu granicą Gminy, od południa ul. Borową nr 21, 23, 40. Szczegółowy przebieg granic obszaru rewitalizacji OR 6A przedstawia poniższa mapa;

Mapa 17 Obszar Strategicznej Interwencji Miasteczko Śląskie – OR 6A

Źródło: opracowanie własne

- OR 6B, który zajmuje powierzchnię 0,016 km² (0,02% powierzchni ogółem Gminy) i na dzień wyznaczenia był zamieszkały przez 19 mieszkańców (0,28% ludności ogółem Gminy). Obszar rewitalizowany wyznaczony ul. Starowiejską nr 8, 12, 13 14, 15. Szczegółowy przebieg granic obszaru rewitalizacji OR 6B przedstawia poniższa mapa.

Mapa 18 Obszar Strategicznej Interwencji Miasteczko Śląskie e – OR 6B

Źródło: opracowanie własne

Na dzień uchwalenia całość obszaru rewitalizacji stanowiła łącznie powierzchnię 0,966 km² (1,42% powierzchni ogółem Gminy) i była łącznie zamieszkiwana przez 1684 mieszkańców (24,61% ludności ogółem Gminy), a co za tym idzie nie przekraczała limitów określonych w art. 10 ust. 2 ustawy o rewitalizacji.

10. Określenie spójności Strategii rozwoju ze strategiami na szczeblu krajowym, regionalnym, ponadlokalnym

Strategie europejskie

Założenia Strategii Rozwoju Gminy są komplementarne z kierunkami rozwoju określonymi w strategicznych dokumentach na poziomie Unii Europejskiej, które następnie implementowane są na grunt krajowy. Podstawowym i najważniejszym paradygmatem Unii Europejskiej, stanowiącym podstawę **Strategii Europa 2030**, leżącym u podstaw jej istnienia i funkcjonowania jest zrównoważony rozwój, czyli rozwój pozwalający zaspokajać potrzeby obecnego pokolenia w taki sposób, aby nie uniemożliwić zaspokojenia potrzeb przyszłym pokoleniom. Wypadkową takiego podejścia do rozwoju jest ustanowienie wyśrubowanych norm środowiskowych i społecznych, ambitnych założeń klimatycznych, podstaw do zrównoważonego wzrostu gospodarczego, prowadzącego do poprawy jej konkurencyjności. Wszystko to miało i ma pobudzić do działania rządy na wszystkich szczeblach, instytucje i obywatele. Polityka unijna w tym zakresie zbieżna jest z polityką (celami) zrównoważonego rozwoju ONZ (Agenda na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030). Osiągnięcie zrównoważonego rozwoju zostanie osiągnięte poprzez:

- przyjęcie celów zrównoważonego rozwoju na najwyższym szczeblu politycznym UE, co spowoduje, że staną się one podstawą działań i strategii politycznych. Instytucje UE i państwa członkowskie, w tym władze regionalne i lokalne, wedle tego zalecenia mają ze sobą bliżej współpracować w celu zapewnienia lepszej koordynacji wszystkich działań,
- inspirowanie polityką zrównoważonego rozwoju procesów decyzyjnych w Komisji oraz wyznaczanie kierunków rozwoju strategii na rzecz wzrostu gospodarczego UE po 2020 r., z jednoczesną gwarancją implementacji tych założeń przez państwa członkowskie, w tym władze regionalne i lokale, w sposób i w tempie przez nie określonym,
- akcentowanie wagi działań zewnętrznych przy jednoczesnym koncentrowaniu znaczenia zrównoważonego rozwoju na szczeblu UE, co umożliwi wsparcie rozwoju państw członkowskich; podkreślanie wagi intensywnej promocji norm środowiskowych, społecznych i zarządczych za pośrednictwem umów handlowych i negocjacji wielostronnych.

Zgodnie z założeniami **Europejskiego Zielonego Ładu**, Europa chce być pierwszym neutralnym dla klimatu kontynentem przez to, że jej gospodarka stanie się nowoczesna i zasobooszczędna.

Działanie Unii Europejskiej koncentruje się na poniższych filarach (politykach określonych na lata 2024-2029):

- konkurencyjność i rozwój gospodarczy – wspieranie przedsiębiorczości, innowacji, inwestycji, technologii strategicznych i wzrostu gospodarczego;
- bezpieczeństwo i obronność – zwiększanie odporności UE, rozwój zdolności obronnych, ochrona granic oraz wzmacnianie bezpieczeństwa energetycznego;
- transformacja energetyczna i działania na rzecz klimatu – rozwój czystej energii, ochrona środowiska, bioróżnorodność oraz dostosowanie do zmian klimatu;
- spójność społeczna i poprawa jakości życia – przeciwdziałanie wykluczeniu, wspieranie równości szans, zatrudnienia i dostępu do mieszkań;
- cyfryzacja i rozwój technologiczny – wzmacnianie europejskich zdolności w zakresie cyfryzacji, sztucznej inteligencji i nowych technologii;
- demokracja, praworządność i udział obywateli – ochrona wartości UE, wzmacnianie demokracji i odporności społeczeństwa na dezinformację;
- polityka zagraniczna i współpraca międzynarodowa – wsparcie Ukrainy, wzmacnianie pozycji UE na świecie oraz rozwój współpracy z państwami partnerskimi.

Strategie krajowe

Narzędziem do zarządzania głównymi procesami rozwojowymi w Polsce, określającym nowy model rozwoju jest **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju**, przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017. Łączy ona wymiar strategiczny i operacyjny. Określa niezbędne działania i instrumenty wdrażania. Główne cele Strategii to:

- zrównoważony wzrost gospodarczy, w coraz większym stopniu napędzany przez wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną,
- społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony rozwój,
- skuteczne państwo i instytucje gospodarcze przyczyniające się do wzrostu,
- włączenie społeczne i gospodarcze.

Strategia przyjęła trzy cele szczegółowe:

cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną, zakładający reindustrializację, rozwój innowacyjnych firm, rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, kapitał dla rozwoju i ekspansję zagraniczną;

cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, zakładającą spójność społeczną i rozwój zrównoważony terytorialnie;

cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu, zakładający działania w obszarach: prawo w służbie obywatelom i gospodarce, instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, e-państwo, finanse publiczne oraz efektywność wykorzystania środków UE.

W ujęciu planistycznym podstawowym dokumentem do 2020 roku była Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, przyjęta przez Radę Ministrów w grudniu 2011, jako strategiczny dokument dotyczący zagospodarowania przestrzennego Polski. Dokument zawierał ustalenia i zalecenia dla planów zagospodarowania przestrzennego województw i niższych poziomów władz. W 2020 roku Koncepcja została usunięta z systemu planistycznego w konsekwencji zmian prawnych w obszarze planowania przestrzennego. Niemniej SRG koresponduje wprost z wzajemnie powiązanymi celami polityki przestrzennego zagospodarowania kraju:

Celem 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.

Celem 2. Poprawa spójności wewnętrznej i równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.

Celem 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.

Celem 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.

Celem 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.

Celem 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

Z kolei podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. jest **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030**, uchwalona przez Radę Ministrów 17 września 2019 r. Dokument jest rozwinięciem Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), która podkreślała istotność rozwoju Polski w sposób społecznie i terytorialnie zrównoważony, dzięki któremu

efektywnie będą rozwijane i wykorzystywane miejscowe zasoby i potencjały wszystkich regionów. Celem takiego modelu jest wspomaganie w szczególności obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego, bo utraciły swoje funkcje społeczno-gospodarcze, przez co stały się mniej odporne na różne zjawiska kryzysowe. Strategia wskazuje Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) istotne z punktu widzenia realizacji polityki regionalnej, przeniesione następnie do innych krajowych i regionalnych strategii rozwoju (m.in. poprzez wskazanie dedykowanych im działań). Są to dwa typy obszarów: miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze i obszary zagrożone trwałą marginalizacją. Oprócz tego KSRR wskazuje również wschodnią Polskę i Śląsk jako OSI wymagające ukierunkowanego wsparcia z poziomu kraju. Cel główny KSRR zdefiniowany jest jako efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co stworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Cel ten osiągnięty ma zostać poprzez realizację trzech celów szczegółowych. KSRR wiąże działania realizujące cele o charakterze horyzontalnym, jakimi jest wzmacnianie konkurencyjności wszystkich regionów, miast i obszarów wiejskich (cele 2 i 3) z celem 1 zapewniającym większą spójność rozwoju kraju, poprzez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo.

W ramach celu 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym, zakłada się wsparcie o charakterze wyrównawczym, ukierunkowane na przezwyciężenie barier i problemów kilku typów obszarów o mniej korzystnych uwarunkowaniach rozwojowych.

W celu 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych, będą rozwijane i wykorzystywane instrumenty wsparcia ukierunkowane na tworzenie warunków do wzrostu konkurencyjności, innowacyjności i inwestycji w wybranych sektorach.

W celu 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie, podkreśla się konieczność wzmacniania sprawności administracji wszystkich szczebli, w szczególności szczebla lokalnego, wzmocnienia inicjatyw i środków na rzecz rozwijania zdolności administracji do planowania i prowadzenia działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie, a także wzmacniania współpracy pomiędzy rządem, samorządem wojewódzkim

i samorządami lokalnymi, a także podmiotami niepublicznymi, na rzecz osiągnięcia celów polityki regionalnej.

Podstawowym dokumentem, który określa współpracę UE z Polską, jest **Umowa Partnerstwa**. To uzgodniona z Komisją Europejską strategia wykorzystania Funduszy Europejskich. Skierowana jest zarówno do urzędników, jak i beneficjentów, którzy realizują projekty. Określa cele i zakres interwencji, instytucje odpowiedzialne za zarządzanie funduszami, programy oraz ich finansowanie. Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027 określa kontekst strategiczny w wymiarze tematycznym i terytorialnym, wskazuje oczekiwane rezultaty oraz wyznacza obowiązujące ramy finansowe i wdrożeniowe. Umowa Partnerstwa zwraca uwagę na różnice w rozwoju poszczególnych województw, a w ich granicach na zróżnicowanie między subregionami. W ramach umowy partnerstwa wyznaczono 6 celów:

Cel 1: Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa

Cel 2: Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa

Cel 3: Lepiej połączona Europa

Cel 4: Europa o silniejszym wymiarze społecznym

Cel 5: Europa bliżej obywateli

Cel 6: Łagodzenie skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu.

Powyższe cele zakładają działania określone w formie wyzwań: Wzrost znaczenia badań i innowacji oraz wykorzystanie zaawansowanych technologii, Wzmacnianie potencjału przedsiębiorstw i administracji publicznej na rzecz nowoczesnej gospodarki, Cyfryzacja, Efektywność energetyczna i redukcja gazów cieplarnianych, Wsparcie produkcji energii ze źródeł odnawialnych, Wsparcie infrastruktury energetycznej i inteligentnych rozwiązań, Przystosowanie do zmian klimatu, Zrównoważona gospodarka wodna i ściekowa, Gospodarka o obiegu zamkniętym i efektywne wykorzystanie zasobów, Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i różnorodności biologicznej, Transport niskoemisyjny i mobilność miejska, Transport, Rynek pracy, zasoby ludzkie, Edukacja, kształcenie, umiejętności, Włączenie i integracja społeczna, Ochrona zdrowia, Kultura i turystyka, Europa bliżej obywateli, Europa w drodze ku gospodarce neutralnej dla klimatu. Odpowiedzią na te wyzwania będą programy: Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko, Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki, Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego, Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy, Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej i Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową. Będą one pochodzić z następujących

funduszy unijnych: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny+, Fundusz Spójności, Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury, Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji.

Strategie regionalne

Na grunt wojewódzki założenia powyższe przenosi **Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”**, która jest aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”. Strategia formułuje wizję rozwoju województwa śląskiego, która z kolei stanowi podstawę do sformułowania głównych celów polityki rozwoju i stanowi określenie aspiracji i dążeń społeczności regionalnej. Wizja strategii zamyka się hasłem "Województwo śląskie będzie nowoczesnym regionem europejskim o konkurencyjnej gospodarce, będącej efektem odpowiedzialnej transformacji, zapewniającym możliwości rozwoju swoim mieszkańcom i oferującym wysoką jakość życia w czystym środowisku". Wizja ta prowadzić ma do osiągnięcia stanu, w którym województwo będzie regionem:

- stwarzającym możliwości rozwojowe mieszkańcom, dającym poczucie bezpieczeństwa publicznego, ekonomicznego, zdrowotnego i socjalnego,
- o silnej tożsamości kulturowej i wysokim stopniu identyfikacji z regionem,
- o ugruntowanym, pozytywnym wizerunku nowoczesnego i atrakcyjnego regionu,
- skutecznie reagującym na pojawiające się zmiany w otoczeniu, w którym nowoczesna, innowacyjna i zdywersyfikowana gospodarka, medycyna, kultura i edukacja zapewniają utrzymanie pozycji jednego z kilku centrów rozwoju cywilizacyjnego Polski i Europy,
- umożliwiającym rozwój wiedzy i kompetencji w silnych jednostkach naukowo-badawczych,
- stanowiącym obszar zrównoważony terytorialnie, opierający swój rozwój na układzie: metropolii, aglomeracji, miast oraz silnych obszarów wiejskich, równoważącym funkcje i zachowującym spójność regionalną,
- kładącym nacisk na współpracę i współudział społeczności lokalnych w dobrze zorganizowanych i ukształtowanych w wymiarze organizacyjnym, społecznym i gospodarczym subregionach,
- kształtującym odpowiedzialnie swoją politykę gospodarczą, przestrzenną oraz środowiskową,

- stwarzającym warunki do zdrowego i aktywnego życia w wysokiej jakości środowisku oraz zapewniającym zachowanie bioróżnorodności obszarów, o dużych walorach przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, a także turystycznych oraz rekreacyjnych,
- wpisującym się w najważniejsze układy infrastrukturalne Europy,
- otwartym na współpracę w skali krajowej i międzynarodowej.

Wizja zrealizowana będzie poprzez cele strategiczne i cele operacyjne:

CEL STRATEGICZNY A - Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej, z celami operacyjnymi: Konkurencyjna gospodarka, Innowacyjna gospodarka i Silna lokalna przedsiębiorczość,

CEL STRATEGICZNY B - Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca, z celami operacyjnymi: Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych, Aktywny mieszkanie i atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki,

CEL STRATEGICZNY C - Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni, z celami operacyjnymi: Wysoka jakość środowiska, Efektywna infrastruktura, Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu,

CEL STRATEGICZNY D - Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym, z celami operacyjnymi: Zrównoważony rozwój terytorialny, Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu i Nowoczesna administracja publiczna.

Strategie ponadlokalne

Priorytety rozwojowe Strategii Rozwoju Gminy Miasteczko Śląskie na lata 2025-2035 korespondują ze **Strategią Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 r.** Strategia ta jest narzędziem służącym do podnoszenia jakości życia mieszkańców Subregionu Centralnego w sposób zintegrowany. Stanowi kontynuację działań realizowanych od perspektywy finansowej 2007-2013 polegających na zastosowaniu instrumentu terytorialnego w postaci Programu Rozwoju Subregionów, wzmocnionego w perspektywie 2014-2020 poprzez Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT). W perspektywie 2021-2027 realizacja instrumentu ZIT będzie skorygowana - administracyjna i instytucjonalna rola związków ZIT zastąpiona zostanie funkcjami koordynacji i animacji działań rozwojowych w subregionach. Dzięki temu poprawie ulegć ma realizacja projektów zintegrowanych, przyczyniających się do rozwiązywania

wspólnych problemów i skoordynowanego zaspakajania potrzeb obszaru ZIT. Strategia Rozwoju Subregionu Centralnego, przyjęta uchwałą nr 50/2023 Walnego Zebrania Członków Związku Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego z dnia 18 kwietnia 2023 r., zakłada realizację misji, wizji rozwoju i celu horyzontalnego. Misją Związku Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego jest tworzenie warunków do współpracy Członków Związku na rzecz poprawy jakości życia na obszarze Subregionu Centralnego poprzez animowanie partnerstw oraz zintegrowanie działań wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację polityki rozwoju. Wizja z kolei sprowadza się do określenia stanu docelowego. Zgodnie z nim, w 2030 roku Subregion Centralny województwa śląskiego będzie miejscem nowoczesnym, oferującym wysoką jakość życia jego mieszkańcom w czystych i zielonych obszarach dzięki sprawnie prowadzonemu procesowi transformacji społeczno-gospodarczej, adaptującym się do zmieniającego się otoczenia, wykorzystującym swoje wewnętrzne potencjały, opartym na silnym kapitale społecznym oraz spójnym przestrzennie i zintegrowanym w wielu wymiarach.

W dokumencie tym nakreślony został także cel horyzontalny „Subregion Centralny przestrzenią partnerskiej współpracy i zrównoważonego rozwoju”

Misja, wizja i cel horyzontalny zrealizowane mają zostać poprzez system priorytetów, celów strategicznych, celów operacyjnych i 43 szczegółowych kierunków działań.

Na priorytet P I. Przestrzeń i środowisko składają się cel strategiczny CS 1. Subregion Centralny przyjazny środowisku i cele operacyjne: C 1.1. Poprawa jakości powietrza, C 1.2. Zwiększanie odporności miast na zmiany klimatu i C 1.3. Zrównoważona gospodarka zasobami i ochrona środowiska.

Na priorytet P II. Mobilność składają się cel strategiczny CS 2. Mobilny Subregion Centralny i cel operacyjny C 2.1. Dostępna i zrównoważona mobilność miejska.

Na priorytet P III. Społeczeństwo i gospodarka składają się cel strategiczny CS 3. Subregion Centralny sprzyjający rozwojowi społecznemu i gospodarczemu i cele operacyjne: C 3.1. Łagodzenie społecznych i gospodarczych skutków transformacji, C 3.2. Łagodzenie skutków niekorzystnych trendów demograficznych, C 3.3. Atrakcyjne warunki życia i zamieszkania i C 3.4. Zintegrowana i atrakcyjna oferta turystyczna.

Na priorytet P IV. Zarządzanie i współpraca składają się cel strategiczny CS 4. Subregion Centralny zintegrowany i sprawnie zarządzany i cele operacyjne: C 4.1. Wysoka jakość zarządzania rozwojem Subregionu Centralnego, C 4.2. Wysoki poziom kompetencji kadr jednostek

samorządu terytorialnego w Subregionie Centralnym i C 4.3. Współpraca z otoczeniem wewnętrznym i zewnętrznym Subregionu Centralnego.

Przechodząc do poziomu powiatu, podstawowym dokumentem definiującym politykę rozwoju, rozumianą jako zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju, a także spójności społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, czy podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy jest jego strategia rozwoju.

Priorytety rozwojowe Strategii Rozwoju Gminy Miasteczko Śląskie korespondują także z zapisami **Strategii Rozwoju Powiatu Tarnogórskiego na lata 2025-2035**. Strategia określa wizję jako docelowy pożądany stan całego obszaru: „Powiat Tarnogórski to miejsce, które łączy dziedzictwo historyczne i kulturowe ze zrównoważonym rozwojem i wykorzystaniem posiadanych zasobów, konkurencyjną gospodarką i troską o środowisko naturalne, efektywnie wykorzystując swoje położenie. Mieszkańcy mają zapewnione bezpieczeństwo i wysokiej jakości warunki życia, dostęp do wysokiej jakości usług publicznych, edukacji, pomocy społecznej, zdrowia, sportu, kultury i turystyki, a silna tożsamość lokalna, buduje spójną i aktywną wspólnotę. Gospodarka rozwija się w oparciu o nowoczesne technologie, przedsiębiorczość i współpracę, zapewniając atrakcyjne miejsca pracy i stabilny rozwój całego obszaru. Klimat i środowisko naturalne jest chronione i wykorzystywane w sposób zrównoważony, co wspiera zdrowy styl życia, turystykę i rekreację. Społeczność lokalna buduje swoją przyszłość w oparciu o tradycję, współpracę i otwartość na nowe wyzwania, a instytucje Powiatu są otwarte, nowoczesne i dostępne dla mieszkańców”.

Natomiast misja Powiatu określa przewodni kierunek rozwoju dla Powiatu Tarnogórskiego w przyjętym horyzoncie czasowym: „Powiat Tarnogórski podejmuje działania w sferach społeczno-gospodarczej, infrastrukturalnej i środowiskowej, prowadzące do zrównoważonego rozwoju, bezpieczeństwa, poprawy stanu infrastruktury, zapewniające dostęp do wysokiej jakości usług publicznych, w tym edukacji, pomocy społecznej, zdrowia, sportu, kultury i turystyki, tworząc nowoczesny i zrównoważony obszar, w którym mieszkańcy cieszą się wysoką jakością życia, przedsiębiorstwa znajdują sprzyjające warunki rozwoju, a dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze wspiera atrakcyjność miejsca do życia, pracy i wypoczynku. Powiat działa na rzecz integracji społecznej, wspiera współpracę lokalnych instytucji i liderów, tworząc przestrzeń sprzyjającą rozwojowi każdej osoby i podmiotu, w tym związaną z rozwojem społeczno-gospodarczym, dbałością o dziedzictwo kulturowe,

klimat i środowisko naturalne oraz odpowiedzialne gospodarowanie zasobami. Wspierając przedsiębiorczość, edukację i współpracę między sektorem publicznym, prywatnym i społecznym, buduje trwałe fundamenty zrównoważonego rozwoju, konkurencyjności i nowoczesnej gospodarki lokalnej, zapewniając przyjazne środowisko i racjonalne wykorzystanie zasobów. Rozwój społeczny i gospodarczy wspiera ochronę dziedzictwa kulturowego tego obszaru, a mieszkańcy mogą cieszyć się zdrowiem, bezpieczeństwem i wysoką jakością życia”.

Tak nakreślonej wizji i misji podporządkowane są trzy cele strategiczne : C 1. Efektywna, dostępna i zrównoważona infrastruktura; C 2. Innowacyjne szkolnictwo i nowoczesna gospodarka; C. 3 Zielony, przyjazny i bezpieczny Powiat. Każdemu priorytetowi przyporządkowane są z kolei kierunki przyjętych działań.

Dla C 1. są to kierunki: K 1. Modernizacja, remont dróg i obiektów użyteczności publicznej, znajdujących się na terenie Powiatu Tarnogórskiego; K 2. Poprawa dostępności obiektów użyteczności publicznej; K 3. Modernizacja infrastruktury edukacyjnej i zdrowotnej; K 4. Rozwój infrastruktury sportowej; K 5. Rozwój infrastruktury rowerowej; K 6. Dostosowanie infrastruktury do sytuacji kryzysowych; K 7. Adaptacja infrastruktury do zmian klimatu i zielono-błękitna infrastruktura; K 8. Łagodzenie skutków zmian klimatycznych i ochrona środowiska K 9. Ochrona zabytków.

Dla C 2. są to kierunki: K 10. Dostosowanie kompetencji i kwalifikacji uczniów do trendów i potrzeb rynku pracy; K 11. Modernizacja bazy kształcenia zawodowego; K 12. Kadry dla nowoczesnej gospodarki; K 13. Podnoszenie kwalifikacji nauczycieli; K 14. Efektywna współpraca z przedsiębiorcami; K 15. Rozwój oferty edukacyjnej.

Dla C 3. są to kierunki: K 16. Podnoszenie świadomości ekologicznej; K 17. Dostosowanie usług do potrzeb społeczeństwa; K 18. Poprawa dostępności cyfrowej; K 19. Rozwój kompetencji cyfrowych; K 20. Wspieranie rozwoju kultury i turystyki; K 21. Ochrona dziedzictwa kulturowego; K 22. Programy profilaktyczne i zdrowotne; K 23. Podnoszenie kwalifikacji służb zarządzania kryzysowego; K 24. Wzmocnienie potencjału służb ratowniczych; K 25. Podnoszenie świadomości społecznej w reagowaniu na sytuacje kryzysowe.

Z uwagi na członkostwo Gminy Miasteczko Śląskie w Lokalnej Grupie Działania „Leśna Kraina Górnego Śląska” Strategia Rozwoju Gminy Miasteczko Śląskie korzysta z instrumentów pozostających w dyspozycji LGD, a opisanych i zdefiniowanych w **Lokalnej Strategii Rozwoju. LGD „Leśna Kraina Górnego Śląska”** przyjęła strategię na lata 2023-2027 w maju 2023 roku.

LGD to trójsektorowe partnerstwo obejmujące szerokie spektrum interesariuszy, które prowadzi działania oparte o system celów ogólnych, celów szczegółowych i przedsięwzięć.

W ramach Celu 1 Poprawa atrakcyjności miejsca zamieszkania i warunków rozwoju mieszkańców obszaru LGD samorządy (sektor publiczny) będą mogły stworzyć/zmodernizować ogólnodostępną, małą infrastrukturę publiczną, służącą rekreacji, sportowi i zwiększaniu możliwości spędzania czasu wolnego (np. place zabaw, siłownie plenerowe, skateparki, parki do parkoura, street workout parki, parki linowe, tężnie solankowe, piaskownice, miejskie i wiejskie tereny rekreacyjne o połączonych formach rekreacji, ścieżki edukacyjne). Szczególną wagę w procesie konsultacji założeń strategicznych przypisano lokalnej turystyce rowerowej, dlatego zaplanowano realizację projektu własnego w tym zakresie. Projekt własny będzie ukierunkowany na promowanie lokalnych szlaków rowerowych z uwzględnieniem całego obszaru LSR. W ramach celu 1 mikro i małe przedsiębiorstwa (sektor gospodarczy) będą mogły ubiegać się o wsparcie na rozwój działalności, a osoby fizyczne o środki na podjęcie działalności – tylko konkretne rodzaje działalności gospodarczej, w zakresie zgodnym z celem LSR. Dokonano skoncentrowania w celu jak najlepszego wykorzystania posiadanych zasobów finansowych. W związku z tym, w oparciu o lokalne zasoby oraz zgłaszane potrzeby i zdiagnozowane problemy, wsparcie przeznaczone będzie na gospodarkę czasu wolnego, a więc wszelkie działalności, które mają na celu wzrost dostępności i jakości usług dla lokalnej społeczności w zakresie rekreacji, sportu, spędzania czasu wolnego, w tym samorozwoju, rozwoju pasji i talentów mieszkańców. Przykładowo mogą to być siłownie, niepubliczne szkoły muzyczne, językowe, usługi w zakresie zajęć plastycznych, tanecznych, sportowych, robotyka, oferta kulturalna itp. W ramach wsparcia w zakresie rozwoju przedsiębiorczości przewiduje się finansowanie kosztów szkoleniowych związanych ściśle z celem danej operacji, takich jak nabycie lub podwyższenie kwalifikacji, reorientacja zawodowa, koszty kursów specjalistycznych lub obejmujących wiedzę niezbędną do prowadzenia działalności gospodarczej np. podstawy księgowości. Planuje się również projekt grantowy na realizację innowacyjnych inicjatyw oddolnych, w szczególności takich, które będą wykorzystywać powstałą, małą infrastrukturę publiczną. Uzupełnieniem tych działań będzie operacja upowszechniająca edukację osób dorosłych w zakresie rozwoju podnoszenia umiejętności i zmiany kwalifikacji, promująca kształcenie przez całe życie. Ponadto w ramach powyższego celu mieszkańcy posiadający małe gospodarstwa rolne będą mogli je rozwijać tworząc zagrody edukacyjne dla dzieci i młodzieży, które przyczynią się do zwiększenia oferty spędzenia czasu wolnego na terenie LGD i zostaną wykorzystane do tworzenia pakietów wycieczkowych dla szkół z wykorzystaniem aplikacji Ekomuzea. Uzupełnieniem tych działań będą

inicjatywy w obszarze zajęć pozaformalnych dla dzieci i młodzieży na różnych szczeblach edukacji. Projekty własne w ramach przedsięwzięcia będą ukierunkowane na rozwój przedsiębiorców i producentów lokalnych, sieciowanie, animowanie do innowacji oraz kojarzenie partnerów.

W ramach Celu 2. Budowa zintegrowanego i aktywnego społeczeństwa mieszkańcy, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, organizacje pozarządowe, mikro i małe przedsiębiorstwa, jednostki sektora finansów publicznych (czyli sektor społeczny, publiczny i gospodarczy) będą z wykorzystaniem udzielonych dotacji, realizować projekty (w tym partnerskie), zapewniające zwiększenie oferty kulturalnej i sportowej poprzez organizację wydarzeń sportowych i kulturalnych, a także inicjatywy łączące pokolenia, aktywizujące seniorów. Kolejne projekty własne w ramach celu drugiego będą dotyczyć kształtowania świadomości ekologicznej mieszkańców obszaru oraz zwiększenie kompetencji i integracji kobiet, zachowanie równowagi pomiędzy życiem zawodowym i rodzinnym. Również w ramach tego celu przewiduje się operacje własne ukierunkowane na wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych oraz kształtowanie liderów życia publicznego i społecznego wśród osób młodych do 25 roku życia. W ramach projektu możliwe będzie finansowanie warsztatów, szkoleń, kursów dla członków organizacji pozarządowych i osób młodych, wyjazdów studyjnych, wszelkich działań zwiększających potencjał i usprawniających funkcjonowanie organizacji. W ramach celu 2 zaplanowane są również granty z zakresu wspierania oddolnych inicjatyw na rzecz aktywnego włączenia społecznego, które będą realizowane ze środków FESL 2021 - 2027.

W przypadku obydwu celów dużą rolę będą odgrywały działania LGD w zakresie animowania społeczności lokalnej do podejmowania inicjatyw na rzecz zwiększenia innowacyjności obszaru oraz rozszerzenia współpracy w partnerstwie, zarówno na obszarze jak i poza nim, w kraju i za granicą. LGD ma doświadczenie w realizacji projektów partnerskich przez co ma świadomość jak dużo korzyści daje tego rodzaju współpraca i może animować w tym zakresie lokalną społeczność. Realizacja projektów w partnerstwie da efekt synergii i przyczyni się do zdobycia nowych doświadczeń (wzmocni kadrę organizacji partnerskich), zwiększenia wiedzy w zakresie realizacji projektów partnerskich i w partnerstwie lokalnym, pozwoli lepiej rozpoznać potrzeby grup docelowych dla realizowanych działań i przyczyni się do promocji produktów lokalnych poza obszarem.

11. System realizacji Strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

System realizacji zapisów Strategii jest elementem niezbędnym, prowadzącym do efektywniejszego i przejrzystego osiągnięcia założonych celów. Osiągnięcie celów zależne jest od integracji zasobów, kompetencji realizatorów, wdrożonych metod zarządzania podmiotami zaangażowanymi w realizację Strategii, a także wykorzystania dostępnych narzędzi wspierających realizację dokumentu.

Głównym podmiotem realizującym założenia Strategii jest jednostka samorządu terytorialnego. Jej wiodąca funkcja, nie może zachwiać jej partnerskiej pozycji względem innych podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii. Stanowi ona poziom sterujący, który wynika przede wszystkim z posiadanych zasobów kadrowych, doświadczenia, dostępu do środków finansowych na korzystniejszych warunkach od pozostałych uczestników procesu rozwojowego, a także dostępu do odpowiednich narzędzi technicznych i finansowych.

Powodzenie realizacji Strategii jest w dużym stopniu uzależnione od pozyskania środków finansowych na realizację jej założonych celów, ale także od skumulowania działań wszystkich jednostek zaangażowanych w jej wdrożenie i realizację. Jednostkami tymi są:

- Burmistrz Miasta odpowiedzialny za akceptowanie i zatwierdzenie Strategii, inicjowanie i motywowanie do realizacji założonych kierunków działań, a także za ocenę i koordynowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów;
- Rada Miejska odpowiedzialna za uchwalanie Strategii;
- wyznaczony przez Burmistrza Miasta Zespół Zadaniowy, stanowiący poziom zarządczy Strategii, który koordynować będzie w imieniu Burmistrza Miasta wdrażanie Strategii. Członkowie zespołu prowadzić będą doradztwo w zakresie wdrażania Strategii, w tym z podmiotami zewnętrznymi (z sektora społecznego i sektora gospodarczego), analizować będą dane związane z monitoringiem osiągania wskaźników przewidzianych w Strategii, współpracować będą z zaangażowanymi podmiotami, w zakresie wdrażania założonych kierunków działań. W trakcie analizy procesu wdrażania Strategii zdiagnozowane zostaną ewentualne problemy oraz określony zostanie ich charakter (incydentalny czy długofalowy), wpływający na stopień realizacji i ryzyko osiągnięcia założonych celów, w tym dostępność i możliwość wykorzystania wsparcia finansowego, zachodzące zmiany stanu lokalnych

determinant społecznych i gospodarczych oraz zmieniające się podstawy prawne wdrażania Strategii. W wyniku powyższej analizy, w razie konieczności przygotowywane zostaną rekomendacje dotyczące możliwych zmian i modyfikacji założeń Strategii, niezbędnych do jej realizacji;

- podmioty realizujące działania zgodne z założeniami Strategii, stanowiące jej poziom wykonawczy;
- podmioty zaangażowane w opiniowanie i konsultowanie Strategii (tj. władze samorządowe, członkowie lokalnych organizacji społecznych, mieszkańcy i przedsiębiorcy), stanowiące poziom opiniodawczy Strategii, które uczestniczyć będą w określeniu wpływu Strategii na poprawę jakości funkcjonowania obszarów: społeczno-gospodarczego, ekonomicznego czy przestrzenno-funkcjonalnego.

Powyższa struktura zapewniac ma sprawne i efektywne zarządzanie Strategią, tj.:

- monitoring i ocenę,
- nadzór nad realizacją poszczególnych kierunków działań związanych z jej wdrożeniem,
- bieżącą weryfikację postępów w ramach realizacji kierunków działań,
- pomiar efektywności i aktualizację zapisów Strategii,
- kontrolę nad obiegiem informacji oraz środków finansowych,
- dynamizację działań wszystkich partnerów uczestniczących w procesie wdrażania Strategii,
- pozyskiwanie partnerów, inwestorów i tworzenie przyjaznego klimatu dla prowadzonych działań,
- informowanie o efektach i skutkach podejmowanych działań,
- merytoryczne wsparcie realizacji zadań,
- mobilizację aktywności społecznej wokół celów i kierunków zadań w Strategii,
- zwiększanie, w wyniku wdrożenia Strategii, efektywności ekonomicznej, społecznej i przestrzennej obszaru Gminy.

Zarządzanie Strategią realizowane będzie w ramach zadań i środków zabezpieczonych w budżecie samorządowym. Koszty te obejmują działania informacyjne i promocyjne.

W odniesieniu do wytycznych dotyczących sporządzenia dokumentów wykonawczych, ze względu na przekrojowy charakter Strategii, dotyczący wielu dziedzin, a także fakt, że

Strategia jest dokumentem ramowym, należy przyjąć, że stanowi ona podstawę dla innych dokumentów o charakterze wykonawczym. Wszystkie programy, plany czy też strategie sektorowe, należy rozumieć jako dokumenty wykonawcze, dla których Strategia rozwoju stanowi podstawę do ich opracowania. W związku z powyższym dla wszystkich dokumentów wykonawczych należy przyjąć następujące zasady sporządzania:

- dokumenty należy przygotowywać w ogólnie zrozumiałym i nietechnicznym języku zakładając, że mają być zrozumiałe nie tylko dla ekspertów ale także osób niebędących ekspertami w danej dziedzinie,
- dokumenty należy poddawać procesowi partycypacji społecznej i konsultacji zgodnie z przepisami wewnętrznymi lub przepisami regulowanymi przez odrębne ustawy,
- dokumenty należy przyjmować zgodnie z przyjętym harmonogramem prac w możliwie krótkim czasookresie opracowania,
- w dokumentach należy odnieść się do zapisów Strategii rozwoju, z uwzględnieniem określonych w Strategii celów strategicznych i kierunków działań,
- w dokumentach należy przypisać komórkę odpowiedzialną za realizację założeń.

12. Monitoring realizacji Strategii

Monitoring Strategii jest niezbędnym elementem skutecznego procesu jej wdrożenia, zapewniającym pozyskanie informacji na temat postępów działań implementacyjnych, szczególnie w kontekście oczekiwanych efektów. Stanowi równocześnie narzędzie kontrolne umożliwiające szybkie wykrywanie zdarzeń i procesów mogących mieć negatywny wpływ na realizację założonych celów i kierunków działań, a w konsekwencji umożliwiające wprowadzenie niezbędnych korekt, modyfikacji i uaktualnień w zakresie realizowanych przedsięwzięć, zdefiniowanych celów i priorytetów rozwoju.

Monitoring realizacji Strategii prowadzony będzie w sposób ciągły w dwóch horyzontach:

- długofalowym, w czasie którego obserwowany będzie postęp (dynamika) realizacji celów Strategii oraz dynamika osiągania założonych wskaźników, a także zachodzące zmiany w strukturze tych elementów,
- bieżącym, w czasie którego monitorowany będzie postęp realizacji założonych kierunków działań.

Monitorowanie powinno podlegać zasadom:

- systematyczności (obserwowanie zmian określonych przyjętymi wskaźnikami),
- niezwłoczności (podejmowanie szybkich reakcji w wyniku zdiagnozowanych i zaobserwowanych problemów, bieżąca ocena postępów prowadzonych działań i ich efektów, wprowadzanie niezbędnych korekt),
- obiektywności (weryfikacja i analiza założonych wskaźników),
- subiektywności (ocena efektów realizowanych zadań),
- kompletności, kompleksowości i rzetelności (uwzględnienie wszystkich wymiarów monitorowania i przypisanych im wskaźników).

Monitorowanie obejmować będzie:

- zbieranie danych ilościowych / jakościowych dotyczących realizacji celów strategicznych i kierunków działań,
- raportowanie stopnia realizacji celów Strategii,
- ocenę osiągniętych rezultatów oraz określenie stopnia wykonania przyjętych celów i działań,
- ocenę rozbieżności między przyjętymi celami, działaniami a osiągniętymi rezultatami,

- analizę przyczyn rozbieżności oraz identyfikację obszarów wymagających podjęcia działań interwencyjnych i korekt.

Badanie postępu realizacji Strategii odbywać się będzie na podstawie danych przekazywanych przez podmioty realizujące kierunki działań czy też beneficjentów tych działań, danych będących w posiadaniu Urzędu, a także danych zebranych przy użyciu ankiet monitorujących postęp realizacji Strategii.

Monitoring będzie prowadzony przez pracowników zespołu zadaniowego. Uzyskają oni najbardziej wiarygodne dane dotyczące stopnia realizacji Strategii i jej wdrożenia, stopnia realizacji założonych celów i wskaźników, poprzez gromadzenie danych i informacji, a także współpracę z komórkami organizacyjnymi, podmiotami i realizatorami konkretnych działań.

W proces monitorowania Strategii włączona będzie także Rada Miejska. W razie konieczności wydawać będzie rekomendacje odnośnie zmian, aktualizacji, czy kierunków, podejmowania działań zaradczych w przypadku rozbieżności pomiędzy planowanymi i osiąganymi rezultatami.

W ramach monitoringu Strategii, dzięki zebranych i przeanalizowanym danym, będzie można ocenić zgodność realizacji konkretnych działań z założonymi celami i określonymi kierunkami, udzielać merytorycznego wsparcia podczas realizacji działań, a także mobilizować, dzięki akcjom informacyjnym i promocyjnym, aktywność szerokiego spektrum podmiotów, wokół celów i kierunków działań określonych w Strategii. Ponadto analizując zebrane dane, będzie można zdiagnozować trudności i ewentualne opóźnienia w realizacji celów, konkretnych działań i wskaźników, a także ocenić zaangażowanie poszczególnych komórek odpowiedzialnych za wykonanie założeń Strategii. Dzięki temu będzie można reagować na zarejestrowane odchylenia od przyjętych założeń wdrażania poszczególnych elementów, projektując zmiany czy korygując wskaźniki, a także określić zalecenia dotyczące wdrażania Strategii. Monitoring będzie więc wstępnym etapem projektowania ewentualnych zmian.

13. Ramy finansowe i źródła finansowania Strategii

Założone w niniejszej Strategii cele wraz z przypisanymi im przedsięwzięciami zostaną osiągnięte i zrealizowane przy założeniu zapewnienia im stabilnego finansowania. Montaż finansowy opierać się będzie o wszystkie możliwe systemy finansowania: środki własne Gminy oraz finansowe instrumenty zewnętrzne, pochodzące zarówno z budżetu państwa, dostępnych środków bankowych (ze szczególnym uwzględnieniem Banku Gospodarstwa Krajowego), a także ze środków Unii Europejskiej. Źródła pokrycia wydatków uzupełniać będą mogły środki pochodzące z konkursów organizowanych przez fundacje afiliowane przy dużych koncernach krajowych i międzynarodowych czy też ośrodkach naukowych.

Na szczeblu wojewódzkim odpowiedzią na źródła finansowania będzie głównie program Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027, który będzie służyć realizacji wizji i celów rozwojowych regionu, zawartych w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” i stanowi jeden z najistotniejszych instrumentów polityki regionalnej. Realizacja Programu wesprze procesy rozwojowe województwa w stawaniu się nowoczesnym regionem europejskim o konkurencyjnej gospodarce, będącej efektem odpowiedzialnej transformacji i zapewniającym możliwości rozwoju mieszkańcom, a także oferującym wysoką jakość życia w czystym środowisku. Cele programu wpisują się w wizję rozwoju Unii Europejskiej zawartą w komunikacie oraz regulacjach dotyczących Europejskiego Zielonego Ładu w zakresie przekształcenia UE w sprawiedliwe i dobrze prosperujące społeczeństwo, żyjące w nowoczesnej, zasobooszczędnej i konkurencyjnej gospodarce, która w 2050 r. osiągnie zerowy poziom emisji gazów cieplarnianych netto. Program stanowi także instrument realizacji Umowy Partnerstwa 2021-2027 – dokumentu określającego strategię interwencji funduszy europejskich w ramach unijnej polityki spójności i wspólnej polityki rybołówstwa w Polsce, a także Funduszu Sprawiedliwej Transformacji, służącemu zapewnieniu wsparcia obszarom borykającym się z poważnymi wyzwaniami społeczno-gospodarczymi wynikającymi z transformacji w dążeniu do osiągnięcia neutralności klimatycznej Unii Europejskiej do 2050 r. Środki Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji w województwie śląskim będą służyć realizacji głównego celu Funduszu tj. łagodzeniu skutków społecznych, gospodarczych i środowiskowych przejścia na gospodarkę neutralną dla klimatu.

Z uwagi na długą perspektywę czasową wdrażania Strategii, źródła i ramy finansowe zostały określone w sposób kierunkowy poprzez wskazanie potencjalnych, znanych dzisiaj źródeł finansowania. Niemniej jednak głównymi źródłami finansowania założonych działań będą budżet Gminy i środki pozostające do dyspozycji w ramach Funduszy Europejskich, w tym Funduszy

Europejskich dla Śląskiego 2021-2027, a także środki Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Skuteczna i możliwie pełna realizacja założeń Strategii wiązać się będzie więc z wykorzystaniem różnorodnych narzędzi wsparcia, które przedstawia tabela obejmująca cele, działania i przypisane im źródła finansowania.

Tabela 31 Cele strategiczne, kierunki działań i źródła finansowania w ramach finansowych 2023 - 2035

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań	Źródła finansowania
C 1. Wzmacnianie konkurencyjnej i zróżnicowanej przedsiębiorczości oraz zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej	K 1. Stymulowanie wzrostu konkurencyjnej i zróżnicowanej przedsiębiorczości	Działania związane ze wsparciem przedsiębiorczości	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 lub środki z funduszy europejskich na poziomie krajowym
		Działania związane z promowaniem zalet lokalnego środowiska działalności gospodarczej	Środki Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
		Działania związane z wspieraniem działań innowacyjnych w lokalnych przedsiębiorstwach	Programy i środki krajowe
	K 2. Wsparcie działań na rzecz funkcjonującego rynku pracy	Działania związane z wsparciem dla firm zatrudniających nowych pracowników	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 lub środki z funduszy europejskich na poziomie krajowym
		Działania związane z wsparciem warsztatów, szkoleń, kursów dla pracowników i pracodawców	Programy i środki krajowe
		Działania związane z kreowaniem partnerstwa międzysektorowego wspierającego rynek pracy	
C 2. Kształtowanie dogodnych warunków do życia i rozwoju społeczeństwa oraz podnoszenie poziomu usług publicznych i ich dostępności	K 3. Zapewnienie odpowiedniej dostępności i jakości usług dla społeczności lokalnej (socjalnych i zdrowotnych)	Działania związane z podnoszeniem jakości i ilości usług zdrowotnych realizowanych lokalnie	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 lub środki z funduszy europejskich na poziomie krajowym
		Działania związane z promocją i profilaktyką zdrowia	Programy i środki krajowe
		Działania związane z budowaniem spójnej i kompleksowej polityki społecznej	
	K 4. Wsparcie działań na rzecz społeczeństwa lokalnego, w tym polityki prospołecznej, prorodzinnej i senioralnej, stymulowanie do działania na rzecz ludzi młodych, a także rozwój umiejętności i podnoszenie kompetencji społeczeństwa	Działania związane z realizacją wsparcia i aktywizacji mieszkańców	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 lub środki z funduszy europejskich na poziomie krajowym
		Działania związane z wzmacnianiem działalności grup formalnych i nieformalnych opartych o współdziałanie	Środki Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
	K 5. Zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa publicznego	Działania związane z realizacją działań zwiększających bezpieczeństwo publiczne mieszkańców	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 lub środki z funduszy europejskich na poziomie krajowym
		Działania związane z poprawą poziomu bezpieczeństwa, wdrażaniem usług i systemów zwiększających bezpieczeństwo publiczne	Środki Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
		Działania związane ze wspieraniem inicjatyw społecznych ukierunkowanych na bezpieczeństwo publiczne	Programy i środki krajowe
	K 6. Rozwój współpracy społecznej, w tym współpracy partnerskiej i międzysektorowej	Działania związane ze współpracą społeczną	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 lub środki z funduszy europejskich na poziomie krajowym
		Działania związane ze wsparciem współpracy międzysektorowej	Środki Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
	K 7. Stymulowanie działań z zakresu kultury, sportu, rekreacji i turystyki	Działania związane z wdrażaniem inicjatyw pobudzających i rozwijających zainteresowanie sportem	Programy i środki krajowe
		Działania związane z inicjowaniem przedsięwzięć służących zaspokajaniu potrzeb rekreacyjnych mieszkańców i turystów	
		Działania związane z inicjowaniem przedsięwzięć służących zaspokajaniu potrzeb kulturalnych mieszkańców i turystów	

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań	Źródła finansowania
	K 8. Zapewnienie wysokiej jakości edukacji	Działania związane z promowaniem i wspieraniem inicjatyw zwiększających turystyczną atrakcyjność Gminy	
		Działania związane z poprawą jakości edukacji	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 lub środki z funduszy europejskich na poziomie krajowym
		Działania związane z wprowadzaniem nowatorskich metod i form edukowania	
	K 9. Podnoszenie sprawności funkcjonowania wspólnoty samorządowej	Działania związane z poprawą warunków edukacji	Programy i środki krajowe
		Działania w sferze zarządczej, finansowej i przestrzennej	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 lub środki z funduszy europejskich na poziomie krajowym
		Działania związane z wizerunkiem i komunikacją między administracją a mieszkańcami, przedsiębiorcami i działaczami społecznymi	Środki Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
			Programy i środki krajowe
		Działania związane z aktywną promocją zasobów Gminy	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 lub środki z funduszy europejskich na poziomie krajowym
		Działania związane z funkcjonalnym urzędem i poprawą jakości obsługi w administracji publicznej	Środki Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
			Programy i środki krajowe
C 3. Kreowanie korzystnych warunków infrastrukturalnych, atrakcyjności przestrzeni oraz zrównoważonego rozwoju z uwzględnieniem środowiska	K 10. Przeciwdziałanie zmianom klimatycznym, adaptacja do zmian oraz ochrona środowiska naturalnego	Działania związane z realizacją działań związanych z ochroną środowiska	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 lub środki z funduszy europejskich na poziomie krajowym
		Działania związane z przeciwdziałaniem degradacji środowiska	Środki Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
		Działania związane z realizacją inicjatyw zmierzających do utrzymania stanu prawidłowo zachowanych elementów środowiska	Programy i środki krajowe
	K 11. Zapewnienie korzystnych warunków do zrównoważonego rozwoju infrastrukturalnego i przestrzennego	Działania dotyczące zasobów mieszkaniowych i wpisujące się w ideę zrównoważonego budownictwa mieszkaniowego	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 lub środki z funduszy europejskich na poziomie krajowym
			Programy i środki krajowe
		Działania związane z inwestycjami w infrastrukturę drogową i komunikacyjną	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 lub środki z funduszy europejskich na poziomie krajowym
			Środki Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
			Programy i środki krajowe
		Działania związane z budową i modernizacją infrastruktury sportowej, turystycznej, kulturalnej i rekreacyjnej	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 lub środki z funduszy europejskich na poziomie krajowym
		Działania związane z inwestycjami w infrastrukturę edukacyjną	Środki Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
		Działania związane z realizacją inwestycji w obrębie ciągów pieszych, ścieżek rowerowych i oświetlenia	Programy i środki krajowe

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań	Źródła finansowania
		Działania związane ze wsparciem infrastruktury służącej celom sferze społecznej	
		Działania związane z uzbrojeniem terenów inwestycyjnych	
	K 12. Podnoszenie jakości i zapewnienie odpowiedniej dostępności do estetycznej oraz bezpiecznej przestrzeni i obiektów	Działania związane z tworzeniem nowoczesnych, funkcjonalnych bezpiecznych i estetycznych, obiektów i przestrzeni, w tym przestrzeni publicznych umożliwiających integrację społeczności lokalnych, wraz z zagospodarowaniem otoczenia przy wykorzystaniu niebiesko-zielonej infrastruktury	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 lub środki z funduszy europejskich na poziomie krajowym Środki Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich Programy i środki krajowe
	K 13. Efektywna retencja i przeciwdziałanie suszy	Działania związane z racjonalną zarządzaniem gospodarką wodną i przeciwdziałanie skutkom suszy	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 lub środki z funduszy europejskich na poziomie krajowym Środki Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich Programy i środki krajowe

Źródło: opracowanie własne

14. Ewaluacja ex-ante

Zgodnie z zapisami *ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*, przed przyjęciem Strategii koniecznym jest przeprowadzenie uprzedniej ewaluacji trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii rozwoju.

Opracowując przedmiotową Strategię, jako właściwy, przyjęto model ewaluacji oparty o proces partycypacyjny. Ewaluacja była prowadzona już od momentu rozpoczęcia prac diagnostycznych. Przeprowadzenie diagnozy stanu Gminy z użyciem zebranych danych ilościowych i jakościowych, w tym danych statystycznych, badań sondażowych, a także w uzupełnieniu pozyskanych w ten sposób informacji, przeprowadzone spotkania konsultacyjne, o charakterze warsztatów strategicznych z mieszkańcami i kluczowymi podmiotami wpływającymi na kształtowanie i wdrażanie polityki rozwoju Gminy, pozwoliły między innymi określić wnioski z diagnozy i zidentyfikować szanse, zagrożenia i wyzwania strategiczne. Powyższe stało się punktem wyjścia do określenia wizji, misji, celów strategicznych, kierunków działań oraz ich planowanego zakresu. Znalazło również swoje odzwierciedlenie w oczekiwanych rezultatach planowanych działań, uwarunkowaniach funkcjonalnych i przestrzennych, systemie realizacji oraz proponowanych ramach finansowych i źródłach finansowania. Planowane działania zostały oparte na zidentyfikowanych potrzebach i problemach.

Poszczególne zadania wyznaczone w ramach celów strategicznych są adekwatne do problemów i potrzeb zdiagnozowanych wśród społeczności Gminy Miasteczko Śląskie. Ponadto należy zauważyć, że ich efekty nie są rozłączne, a wręcz przeciwnie – są komplementarne, wzajemnie się przenikają i uzupełniają, dzięki czemu możliwe będzie uzyskanie efektu synergii, prowadzącego do zrównoważonego rozwoju, a przyjęta strategiczna logika interwencji stanowi adekwatną odpowiedź na strategiczne wyzwania stojące przed Gminą Miasteczko Śląskie.

-